

George Newenham

No. Q.405.44

Kimball Fund

150'

How 2480

Memabula
Batholomaeus

Mo qu in illo n p3 bartholomei jo 1 ff pte m
gho li p3 antonyini d pte d. e. qd pgnat cod
s3 qu in 2o libro p3 antonyini pte d 5 ff pte
illo e p3 bartholomei inf pnt d. ibi e m
fr^o d dno qz ma pnt d qua 1472

Sum Religiosum frum in Rottenbach

Confessionale Bartholomei:

Sacrosancti quibus sit .3. m^o pte

1472

✓

Kimball
June 24, 1935
K

Incipit interrogatoriū siue
 p̄fessionale p̄venerabilē fr̄em
 Bartholomeū de chaimis d̄
 mediolano ordinis minorum
 p̄positū in loco sc̄tē marie de
 angelis apud mediolanū ⁊ di
 stinguīt in q̄ttuor ptes p̄inci
 pales.

Am ars artiū
 sit regimen aīa
 rū extra de eta
 ⁊ qua. Cum sit
 Et inter hūa
 na exercitia tā

to sit periculosi⁹ si eo q̄s ma
 le fungat̄ quāto aīe p̄ciosiores
 sunt oib⁹ reb⁹ ⁊ corpib⁹. xii. q.
 i. p̄cipimus. xxiii. q. iii. Si
 habes ⁊ de pe. ⁊ re. Cū ī firmi
 tas. p̄roscō p̄stat quāta dilis
 gētia ⁊ maturitate. quāta ve
 intelligētia ⁊ discretōe opus
 habeat sacerdos cui cōmissa ē
 audiētia p̄fessionū ⁊ cura aīa
 rū. Mā vbi ē mai⁹ periculum
 ibi cauti⁹ ē agēdū. liii. distin.
 Qui escam⁹. ⁊ c. vbi piculū. d̄
 elec. li. vi. Est enī talis p̄fessor
 iudex sp̄ualis aīarū cōstitut⁹.
 ⁊ iudicialis pt̄as exposulat
 vt qd̄ q̄s iudicare debz discus
 tiat ⁊ discernat. xxx. q. v. Judi
 cātē. vbi d̄. Judicātes oportz
 cūcta rimari. nā graue nimis
 est sup̄re incerta certaz dare

sniam. xi. q. iii. Graue p̄inde
 merito extra de pe. ⁊ re. Dis
 p̄cipit cuilibet cōfessorū vt sit
 discret⁹ ⁊ cauti⁹. s. circa q̄litas
 tes ⁊ circūstantias pctōuz p̄
 quirēdas ⁊ discutiēdas. alias
 cū exp̄sso piculo dānatōis sui
 ⁊ sibi p̄fitētis cōfessiones au
 dit iuxta illō Math. xv. cecus
 si ceco ducatū p̄itet ābo in fos
 ueaz. s. baratrū infernalis cas
 dūt. Ad euitāda igit̄ hmōi pe
 ricula ⁊ discrimia p̄cauenda ⁊
 ne ignorātia sit alicui occasio
 delinquēdi. Ergo licet imperi
 tus ⁊ parui ingenii fiducia t̄i
 hūis in d̄no a quo est om̄e. dat
 tū optimū ⁊ om̄e donū perfe
 ctū q̄ gratiā suā dat oībus af
 fluēt̄er diuidēs singulis prout
 vult nō ex p̄sumptōne aut au
 ditate laudis cōsequēde. s. z eo
 lo salutis fraterne ac p̄ aliq̄li
 p̄fessorū min⁹ eruditorū īstru
 ctione interrogatoriū peruti
 le cōponere decreuī. Et licet
 pleriqz acten⁹ hmōi tractat⁹
 fecerint. attamē cū diuisiōes
 gratiarū sint ⁊ opationū vni
 cuiqz deī manifestatio sp̄s
 ad vtilitatē. i. cor. xii. p̄cipiat̄
 qz. i. pe. iiii. vt vnusquisqz sicut
 accepit gratiā ī alterutrū illā
 admittret sicut bon⁹ dispensa
 toz multiformis gratie dei co

gitas qnemo sibi solt nascit' r
 qcor:pis r negligētie arguit' a
 dño seru' q' de talēto sibi tradi
 to lucrū reportare nō curat cū
 scriptū sit exod. xxiij. r ecclē. xxx
 iii. Nō apparebis i' p'p'cū meo
 vacu'. talentū qd' hēo libenter
 cōmunico. vt p' hoc q' p' aliorū
 salute laborē subeo q' si ad fen'
 illud erogādo tādē cū lucro re
 portare queā. Et vt opusculuz
 illud cūct' reddā gratū carū et
 autenticū. q'stū potui refecat'
 superfluis necessaria tīmmodo
 vl' multū vtilia breuiter p'scrip
 si. r singularia fere i' eo ptēta
 m' h'ipharis iuriū allegatioib'
 sacrorū q' doctorū sentētis r at
 testatioib' corrobore studui
 Et sic cōfessor erudit' ac pra
 ctic' q' si p'mēoriali habeat r i
 pitus r min' practic' p' occur
 rentiū maiori ēclaratōne cū o
 portuerit ad iuriū originalia re
 currere r materias facili' iues
 nire valeat igit' p' euidentia di
 cēdorū. iij. p' ordinem ānotāda
 sunt. Primū est de p'fessoris li
 gādi atq' soluēdi ptāte. Scđm
 est ē penitētis solerti ad cōfesi
 sionē admissione. Tertiu' est d'
 circūstantiū pctōrū diligēti in
 uelligatiōe. Quartū est de pe
 tētie iniūctione r peccatorum
 absolutiōe.

*Quarta in p'te
 tractatū p' h'
 p' stranda*

Incipit prima ps huius opu
 sculi de ptāte cōfessoris.

Ira p'mū notādū
 q' nō sacerdos r si
 possit audire pctā
 cōfītētis i articulo

lo mort' nō tñ p't eū absoluerē.
 Nā solis sac'dotib' date sunt
 clauē ecclesie r ptās ligādi et
 soluēdi. cū. Jo. xx. do. dixit eis.
 quorū remisit' pctā remittū
 tur eis. zc. De his clauibus ha
 bet. di. xx. S. i. r. i. iij. s. e. di. xviij
 ar. i. q. iij. vbi. Rich. dicit q' licz
 due sint clauē q'stū ad effect'
 r relatōes ad illos effect' q' sūt
 ligare r soluere. claudere r ape
 rre. ē tñ vna i radice. Nā pote
 stas iudicādi i foro aimaruz ex
 duob' integrat'. s. ex ptāte dis
 cernēdi i cause examiatōe. r ex
 ptāte diffiniēdi i cause p'termi
 natiōe. Prima ptās dicitur clauis
 scie cui' act' ē discernere rem.
 Scđa dicitur clauis potētie cui' ac
 tus est d'terminare cām ligando
 vel absoluēdo. r ista clauis ē pri
 cipalior r p'fessori pctē' necessa
 ria. q' prima ordinat' ad istā iō
 de ea p'us dicendū est.

*Prima iud.
 tñ p' foro
 auct' el
 duob' r
 r'egat'*

Primū capitulum.

Rūdo igit' debz cō
 fessor habere clauē
 potētie vt possit ab
 soluere penitētē. s. cū nō possit

absoluere eū nisi ligādo ad ali
 qd faciēdū optet q̄ hēat iuris
 ditionē sup eū. ⁊ sic ꝑcludit q̄
 nō pōt solui nec ligari nisi cō
 fiteat ꝑꝑo sacerdoti. ex. d̄ pe. ⁊
 re. Dis. ⁊ d̄ pe. di. vi. c. placuit.
 Et d̄ ꝑꝑus sacdos ois q̄ habz
 curā alicuiꝝ ordinariā suae die
 gatā i foro aie. s; strictꝝ accipit
 ꝑꝑius sacdos ille q̄ iure suo or
 diario ⁊ imediate hz hāc curā
 vt papa ep̄s ⁊ curatꝝ ꝑꝑochialꝝ
 q; vt diē hosti. ex. d̄ of. archiep̄. c.
 ij. his tribꝝ imediate q̄libz aia
 xp̄iana sub eis videlicet pape. q̄
 curam hz oim ḡnaliter ⁊ vbiq;ꝝ
 ep̄o ꝑꝑo quo ad suā dyocesim
 ⁊ de his hētur exp̄sse in cle. du
 dū. d̄ sepult. ⁊ ꝑꝑo curato quo
 ad suā ꝑꝑochiā. vt i. c. Dis d̄ pe
 ⁊ re. hi neduz p̄nt vbiq;ꝝ audire
 subditū suū ⁊ absoluere siue in
 tra territoriiū suū siue ex. ff. de
 offi. ꝑꝑco. l. ij. ⁊ de oi crimie vbi
 q; cōmissio. s; etiā alijs hoc ip̄m
 cōmittere. ⁊ sufficit subdito si
 ꝑfiteatꝝ alteri iitorū triū cui si
 bi placuerit. v̄l etiā alteri de li
 cētia cuiuslibz eorū. ar. ex. d̄ he
 re. Excōicamꝝ. i. S. Q. x̄o. ⁊ in
 cle. dudū. Et r̄gulariter idē ē d̄
 quocūq; alio sacdote ordinario
 q̄ hz curā aiarū ꝑ electōem vel
 etiā ex officio sibi ānexo. q; sic
 p̄t audire subditū suū ita p̄t ei

licētiā dare alteri ꝑfiteri. scdm
 pe. de palu. i. iij. di. xvij. Secus
 autē ē de simplici delegato ⁊ oi
 eo q̄ ex cōmissiōe solū audit cō
 fessōes. q; nō p̄t alteri cōmit
 tere audiētiā ꝑfessionū. An li
 cet q̄s ꝑfiteri possit vicario cur
 rati. tñ ip̄e vicariꝝ nō p̄t dare li
 cētiā illi ꝑalteri ꝑfiteatꝝ s̄m pe
 d̄ palu. i. iiii. di. xvij. Idē d̄ archi
 dyacono q̄ licz sit iudex ordinar
 us de ꝑsuetudie. vt notat arch
 di. xv. c. plectꝝ. nō tñ ē i foro cō
 scie nisi sit sacdos. ⁊ tunc q; au
 dit ex cōmissiōe ep̄i nō p̄t alte
 ri ꝑmittere d̄ offi. archi. Cū sa
 tis. Legatꝝ x̄o pape ē ordinar
 iytroz foro i ꝑuitia sibi decre
 ta. iō sic in exterioribꝝ dat iudi
 ces legatos ita p̄t dare penitē
 tarios. ex. d̄ offi. le. c. i. Sūmus
 penitētiariꝝ pape ē ordinar
 i spūalibꝝ tñ. An hz penitētiari
 os suos sub se coadiutores. ꝛcō
 cedit licētiā eligēdi confessorē
 Secꝝ d̄ alijs simplicibꝝ penitē
 tiazs q̄ q̄uis sint delegati pa
 pe ⁊ ip̄e iolꝝ eos pōit ac possint
 oēs audire vñcūq; veniētes nō
 tñ p̄nt sibi assumere coadiuto
 res. nec dare licētiā ꝑfessōē eli
 gēdi. Archiep̄s biter ecclie ma
 ioris. d̄ etiā ordinarꝝ ⁊ ꝑꝑus sa
 cerdos ⁊ h̄re curā totiꝝ dyocē
 ex. de offi. archiep̄. c. officii. vbi

glo. 2 do. an. d bu. die q qlibz d
 ciuitate 7 dyoceli pot facimeta
 accipe i maior ecclia. 7q pere
 grini 7 a foris venientes qzdiu
 mora trabut in ciuitate sunt sub
 cura epi loci 7 archipf biteri. 7
 si decedat debet ibi sepeliri. et
 si alibi sepultura eligat qrtia d
 beatus epo. de hoc p pau. i cle. du
 du. d sepul. Archipf biter rural
 d ordiari q cura gerit pf bite
 roz 7 laycoru plebanat. Ma i
 qlibet plebe dz ee pleban q 7
 archipf biter d. Et notat do.
 an. de bu. vbi. s. c. vt single. Vi
 cari de eti. epi gnalis d ordiari
 us ex. de offi. or. iter cetera. 7 d
 appel. r. romana. li. vi. 2 no. ar.
 chi. in. c. plecti. Idem delegato pa
 pe gnali. ar. ex. de offi. deleg. c.
 sup qstionum. Idem de archiepo
 du visitat puintia. Et tuc cre
 do q possit pmittere alteri au
 dire pfessionem subditi suffraga
 nei sui. ar. ex. d of. or. c. fi. Quis
 aut dicat ppus sacdos plato
 ru 7 curaliu. regu 7 pncipu ple
 ne notat p bossi. i summa. ti. d
 pe. 2. re. s. Qui cofitendu sit. et
 i pisa. Cofessio. iij. s. xij. secudo
 Querit nuc an pf biter prochi
 alis curat qztuncuz simplex
 possit in adiutoriu ipsi assume
 re sibi sociu ad tepus quecunqz
 religiosuz vel aliu sine cuiuscuz

qz sui superioris licetia q beat ip
 suz iurare forte in qdragelima
 in sacment? coferendis 7 in of
 ficio pdicadi. Guil. in cle. Reli
 giosi de paul. dicit q sic exquo
 cura sibi comissa e. vumodo si
 bi cofset de ei? sufficietia alle
 gat notata p inno. de cle. pecu.
 Tua. 7 de here. c. excodicam. i.
 s. q. vero. 7 exquo tales q assu
 munt in socios sunt rite ordia
 ti ita pnt facere ipi sicut curas
 ti. nec deficit eis nisi materia.
 Si ergo curat? paret eis mate
 ria poterunt exercere. xij. q. i. Ec
 ce. 2. c. addicim. Et notat io. d
 legna. 7 Jo. de imo. in de cle. re
 ligiosi 7 archid. xxv. di. plectis.
 2. xvi. q. i. c. ij. Querit iuxta pre
 dicta nunqd de licetia pprii pf
 biteri prochialis possit prochi
 an? recipe pniaz a religioso seu
 alio pf bitero no curato. Glo. i
 de cle. Religiosi sup. v. Et nos
 tardic q no pot recipe nisi ab
 alio curato ex. de pe. 2. re. Si
 vt ibi notat glo. sup xbo sacer
 doti. licz sec? in alijs sacramtis
 Paul. do de laza. hoc limitat
 e. veru qn ppus sacerdos siue
 cofessor no committit seu delegat
 vices suas. sz solu licetia pcedit
 Sec? si cu licetia etiā committit
 vices suas. qz te poterit prochi
 anuz recipe pniaz a religioso

et etiā a p̄bitero non curato ⁊ assignat rōez diuersitat. qz in p̄mo casu videt̄ suo iure ille q̄ cōfert p̄nias iniūgere qd̄ eē nō pōt ex porrogatione iurisdictionis. cū iurisdictionē talē nō habeat. de offi. dele. p. ⁊ g. Secūdo casu facit ex iur̄ alieno tāqz de legat. ⁊ gerēs vicē alteri. ideo pōt. Facit. s. de here. c. fi. ⁊ d̄ foro. cōpe. significasti. Et hec opinio x̄a. nisi dicat̄ q̄ cura p̄ inferiorē ep̄o nō p̄t delegari. vt notat̄ archi. arguēdo de elec. Cuz ex eo li. vi. qd̄ nō ē verū i cōmissiōe sp̄iali certozū casuū vl̄ ad modicū t̄ps̄ v̄m. Jo. an. in. d. ca. Cū ex eo i noue vbi exposit̄ modicū t̄ps̄. i. p̄ tres septimanas. Facit qd̄ notat̄ hosti. de of. vica. c. clericos. ⁊ c. Ad hec. Et notat̄ i p̄isa. Simo. iij. Cū paulo cōcor. Jo. de legna. ⁊ Jo. de imo. i. de cle. Religiosi. Idē do. an. de bu in ca. Omnis.

De abilitate religiosorum ad cōfessiones p̄sonarū secularium audiendas.

Etādū qz ad hoc vt religiosi possint audire cōfessiones p̄sonarū secularium excepto articulo necessitat. qz q̄ sint habilitati a p̄prio ep̄o de cōsensu sui p̄lati. i. qz de eozū licētia audiāt. xvi. q.

i. placuit. ⁊ c. p̄ueit. ⁊ tibi glo. et archi. ⁊ dato qz aliq̄ hr̄ent licētia a suo p̄po sacerdote vl̄ p̄lato eligēdi sibi cōfessorē quēcūqz etiā religiosus nō debet sū licentia sui superioris audire eos etiā si hmōi licētia hr̄ent a papa qz velle ⁊ nolle religiosi ē in manu superioris sui. xj. q. i. nolo. ⁊ c. non dicat. ar. a simili. de elec. Si religiosus. li. vi. vbi d̄ qz electōi. de se fctē nō d̄z nec pōt assentire sine licētia superioris. Si tam̄ p̄p̄ nō in ḡnali s̄z specificē ⁊ nominati eligeret aliquē religiosū ad aliq̄d officii p̄sumeret idus stria pape p̄sone nōscere ⁊ eligisse ad illud siue elegisset p̄ in q̄stitiōe siue p̄ p̄dicatōe siue p̄ audiēda cōfessiōe vel p̄ p̄latōe ⁊ tūc r̄q̄ret̄ alterius licentia.

De habilitate fratrum p̄dicatorū ⁊ minorū ad cōfessiones secularium p̄sonarū audiēdas.

De hoc qz fr̄es p̄dicatores ⁊ minores possint audire cōfessiones p̄sonarū secularium o3 qz mḡri p̄oēs. p̄uiciales p̄dicatorū at̄ eozū vicarij. Al̄ illi ḡnales ⁊ p̄uiciales ac custodes ord̄is minorū ad p̄ntiaz se cōscrāt p̄dicatorū i singul̄ ciuitatib⁹ ⁊ dyoc̄cesib⁹ i q̄b⁹ ip̄ozū fratrum loca cōsistere dinoscūt. ⁊ i ciuitatib⁹ ⁊ dyoc̄cesib⁹ locis ip̄is vicinis in

q̄b? loca hmōi nō hñtur ⁊ cete
 ra put hētur in cle. dudū. de se
 pul. Et si iux formā illi? cle. Du
 dū dicti p̄lati p̄fatof frēs ad cō
 fessōes audiēdas elegerit seu
 deputauerit audire poterunt.
 Si x̄o p̄lati frīb? p̄dicti iux for
 mā dicte cle. a suis supioribus
 electi ⁊ p̄ntatis absolute hmōi
 licētia exhibere r̄cusauerit Et
 tūc ip̄is vt p̄fessōes sibi p̄fite
 ri volētū libere licite p̄audire
 ⁊ bñficiū absolute possint i
 p̄dere autoritate aplīca ḡtio
 se p̄cedit. Per hmōi tñ p̄cessi
 onē nō intēdit p̄p̄ frīb? ip̄is ad
 p̄fessōes taliter deputat? p̄tā
 tē ip̄endere ap̄lozē q̄s curatis
 seu prochialibus suis est a iure
 p̄cessa nisi forte eis eccliarū p̄
 lati yberiorē in hac pte gratiā
 specialē ducerēt faciendam vt
 vbi. 3o. de legna. ibidē sup x̄bo
 curat? seu prochialib? dic q̄ p
 x̄bū curat? itelligunt p̄lati col
 legiorū ⁊ p̄uentū vel archip̄s
 biteri in ecclīis cathedralibus
 absente ep̄o. ex. de ma. ⁊ obed.
 Cū in ecclīis. ⁊. c. bis. q̄ de offi.
 archip̄s biteri. ca. officii. vt sic
 hoc x̄bū curat? differat a seq̄n
 ti. s. seu prochialib?. Idē zen. ibi
 dē nō tñ p̄nt p̄dicti frēs depu
 tari ad audiēdū cōfessōes per
 puicias s̄ tñ p̄dictas dyoce

ses. Sed quid si p̄dicti frēs nō
 p̄nt p̄ntari iuxta formā in d̄ cle
 dudū p̄tentā puta q̄ nō p̄t ha
 beri copia p̄lati vel ē excōicat?
 seu suspēsus dic. Pau. ibidē q̄
 in p̄mo casu dñt pe tere licētia
 a vicario ep̄i in sp̄ualib? si illuz
 hz. ar. de tēpo. or. Cū nullus li.
 vi. Si x̄o nō hz vicariū ⁊ mali
 ciose facit dic q̄ forte ex licētia
 hui? p̄titutiois poterūt eligere
 Tuti? tñ est adire papā vel su
 p̄iorē p̄lati ⁊ idē dic in sc̄do ca
 su qñ. s. foret excōicat? vel suspē
 sus ex. de p̄cel. p̄ben. Q̄ diuer
 sitatē. ⁊ notat 3o. de imo. i cle.
 dudū. ⁊ collec. in. c. ois de pe. ⁊
 re. Glo. sup x̄bo p̄latorū dicit
 q̄ appellatōe p̄latorū itelligūt
 ep̄i ⁊ supiores p̄ illō q̄ dic ter.
 de ciuitab? ⁊ dyocesib?. cō pau
 ibidē q̄ dicit q̄ p̄lati de iure cō
 muni dñt ep̄i q̄ de iur cōmuni
 hñt iurisditōez. ⁊ idē de eorum
 loca tenētib? de iure vel de cō
 suetudie. Alij sunt p̄lati ex p̄uis
 legio ex. de p̄san. ⁊ affi. c. i. sc̄oz.
 3o. mo. qd̄ verū ē qñ tales p̄la
 ti p̄uilegiati hñt iurisditōez q̄
 si ep̄s ē i loco ⁊ nulli subsūt dio
 cesano de p̄uulgū. s̄ bates.
 li. vi. Et quo? ad tales seu loca
 talū nō sufficerz licētia dyoce
 sani. vt notat Guilh. vbi. s̄. Et
 p̄nt p̄dicti p̄lati sine p̄dicta so

lenitate predictos religiosos ad cō
fessiones acceptare cōmittēdo
eis iurisditōez suā vt notat in
pisa. Cōfessio. iij. §. xiii. i di. e. ti
qz etiā sū istō puilegio possent
hoc eis cōmittere seu audiēdi
licētiā dare et. a. ej. territoruz
fm guil. pau. io. de legna. 7 io. d
imo. vbi. s. idē collec. d. pe. 2 re.
Dis. q. xxxij. glo. sup xbo pces
serit dic q dicti plati licētiā
audiēdi pcessōes semel datam
non pnt vocare sine iusta cau
sa d re. in. li. vi. qd semel imo e
tiā hnt ex puilegio clem. i. iij.
qz hec pcessio morte pcedētis
nō expirat s3 durat etiā p^o mor
tē platorū donec ecclīys. puifū
fuerit d pastore. vt ibidē notāt
B. zen. 30. d legna. 7 3o d imo
glo. sup xbo ipendant. Querit
an frēs sic elcī dicantur curati et
pcludit finalr fm 3o. mo. q nō
idē pau. ibidē. B. dic q nō sūt
pprii ordiarij nec pprie dele. s3
ej. ordiarij cū i eis nō cadat ali
q platio 7 p psequens nec ex pte
psitētū aliq subiectio. 7 sic pōt
poti^o dici qdā gtiōsa ordiatio
ppe in fauorē aiarū. vt notat io
de imo. ibidē. Differūt eis a cu
ratis in hoc. qz curati in qztuz
curati nō pnt audire nisi suos
prochianos tm. alios nō sine li
cētiā. epi v^o curatorū illoz. Be

cūdo qz pnt cōmittere alijs. vt
audiāt suos prochianos. vt. s.
di. xi. 7 notat. zaba. i cle duduz
Tertio qz curati 7 eozū vicarij
pnt audire pcessōes subditorū
suozū itra dyoces. 3 7 ex. frēs xō
electi 7 pntati fm formā dicte
cle. dudū. ex tali pntatione 7 cō
missōe pnt audire prochianos
oim curatorū illi^o dyoces tātuz
vbi sunt pntati. nec pnt hoc a
licui pmittere 7 pnt etiā absol
uere solū itra dyoces. d pctis
tm cōmissis etiā extra diocesim
7 si sec^o fierz qzuis eis pcessi. p
pter bonā fidē excusarent quo
ad deū credētes eos hre ptatē
tm quo ad ecclēsiā nō eēt ab
soluti. 7 si paret eis deberent
iterū pntari. vt notat glo. sup
xbo Audituri. Cō. zen. pau. et
3o. de imo. ibidē vbi dicūt etiā
q pcessio: ex ordiari^o qles sunt
frēs excercētes iurisditōez etiā
in foro pscie ex territorū v^o ius
dicēs itra territorū vltra suaz
iurisdictionem nihil ait. S3 an
possint frēs sic electi absoluere
religiosos exēptos vel similes.
Glo. sup xbo volentiū. Rūdet
sub dubio 3o. d imo. p^o guil. in
glo. ipendāt. pcludit q si sūt p
lati exēpti inferiorēs epis imedi
ate subiecti pape a iure hnt li
cētiā eligēdi sibi pcessōez ex de

pe. 7 re. ne p dilatōe. sec^o si ha
 bēti aliū supiorē imediatū. qz
 tūc nisi licentiati sint ab eis q
 possint eligere p̄fessorē nō pote
 rūt absolui p̄ iūtos 7 silr nec cle
 rici subditi aliozū ēporū. Glo.
 sup x̄bo libe. Querit an pro
 cbian^o possit p̄fiteri iū? r̄ligiof
 nō petita licētia a p̄po sacdoz
 te prochiali. 7 dicit q sic. 7 hoc
 innuit x̄bū libere. 7 est sile qd
 hētur de p̄bēdis l3 ēps li. vi. et
 hoc tenēdū l3 p̄riū sentiat Jo.
 mo. cōcor. Buil. zen. Jo. d̄ legna
 7 Jo. de imo. Idēz do. an. d̄ bu.
 in. c. ois 7 de pe. 7 re. glo. sup x̄
 bo iptiri. Querit an cōfessi et
 absoluti ab iū? r̄ligiosis hēant
 necesse iterato saltē semel i an
 no p̄fiteri p̄po sacerdoti 7 dic
 q nō nec obstat decretal^o ois i
 pn. de pe. 7 re. qz ibi loquit̄ d̄ il
 lo q̄ alteri nō ē p̄fessus legitie
 Sec^o aut h̄ qz legitie iū? r̄ligio
 osis p̄fessus ē. 7 hoc iō tenēdūz
 fm glo. 7 pau. Buil. zen. Jo. d̄ le
 gna. Jo. de imo. 7 Ste. ibidem
 Lō. do. an. de bu. i. c. ois. de pe.
 7 re. 7 Rich. i. iij. dis. xvij. ar. iij.
 q. ij. Sz an curat^o teneat subdi
 to dicēti se p̄fessus dicti fr̄ibus
 seu alteri eucharistiā ministrare
 dic q sic fm Richa. vbi. s̄. nisi
 forte sacdos h̄ret siḡ pbabilia
 q̄ ille nō dicerz verū qz tūc nō

teneret sibi eucharistiā ministra
 re. nisi ille sibi faceret sufficien
 ter fidē q̄ ē p̄fessus. Ad obstat
 si dicat q sacdos non dz dare
 eucharistiā illi cui^o p̄sciaz igno
 rat. qz cū ēq̄ tuta 7 bōa cōscia i
 mo tutiori p̄t cōdicare eū q̄ p̄fes
 sus ē sine licētia sua h̄nti p̄tātē
 a supiore sic eū q̄ cōfessus ē sibi
 vel ei^o vicario. qz cognitō quas
 p̄t h̄re sacerdos i foro peniten
 tie d̄ p̄scia subditi sui depēdet
 a subditi volūtate. 7 dz curat^o
 p̄sumere q meli^o cōfessus sit q̄
 p̄fiteri illi quē p̄p̄ vl ēps elegit
 p̄fessorē p̄ totū mundū vel dyo
 cesis vt sunt dicti fr̄es cū sit ve
 irile q nō elegerit nisi idone^o
 vita 7 doctria. ex. de of. or. iters
 cetera qz q̄ p̄fessus ē sacerdoti
 electo d̄ licētia ip̄i^o curati. Idē
 scot^o di. xvij. q. i. i. iiii. 7 Tho. in
 quodā quolibz. Lō. pe. 7 hosti.
 Sec^o tñ si eēt excoīcat^o vl noto
 ri^o pctōz. qz tūc nō v̄ret sibi mi
 nistrari nisi p̄staret de absoluti
 one. glo. sup x̄bo p̄cessa. Querit
 an isti fr̄es sic electi possunt
 absoluere a casib^o ēpis resuat^o
 7 dicit q nō. sic nec p̄nt curati.
 Sz p̄maiori declaratōe sciēdū
 q̄ circa hoc varie sunt opiones
 doctorū. Aliq̄ ponūt p̄les 7 ali
 q̄ pantiores. In p̄isa. Cōfessor
 p̄mo poiz. ix. eēt cāus epales scz

q̄tuor de iur. 7 quicq̄ d̄ psuetu
 dine. 7 addit̄ q̄ nihilomin⁹ p̄nt
 ep̄i i suis ep̄atib⁹ cāus alios re
 fuare. put eis videbit̄ expedi
 re sic etiā p̄nt p̄stitutōes face
 re 7 m̄romagis h̄ poit̄ p̄ciliuz
 sinodale vel p̄uitiale a quoruz
 sentēt̄is etiā fligiosi nō p̄nt ab
 soluere vt i cle. Religiōsi de p̄
 uil. 30. an. ex. de penitēt̄is 7 re
 missioib⁹. Si ep̄us. li. vi. glo. iiii.
 enumerat p̄les. s. Blasphemiā
 dei 7 sc̄tōrū. ex. de cle. male. c. ij.
 Sortilegiū. ex. de sortil. cap. ij.
Ad t̄moniu clādesine p̄tractū
 vel p̄ iterdictū ecclie. ex. de clā
 despo. Cū ibibitio. 7 de ma. cō
 trac. p̄ iter ec. c. i. 7 f. **Op̄p̄sio**
 nē filiorū homicidiū f̄m̄ teilio
 niū. Falsificationē instrūti p̄
 iuriū icellū. Corruptōez moni
 aliū. coitū cū brut̄ 7 oia crimia
 publica 7 enormia. h̄c ille host.
 in summa sua e. ti. poit̄ oēs p̄dcōs
 casus 7 addit̄ p̄cniū p̄ naturā. et
 q̄libet enorme qd̄ ḡnalis vel
 p̄ticular̄ psuetudo f̄seruat ep̄is
S. duran. Spe. i rectorio suo p̄
 dictis addit̄ alios. s. deflorātes
 x̄gines vi opp̄sias vl seductas
Cōtrahentē p̄ votū castitatis
Cōtrahentē p̄ sp̄salia iuram̄
 to firmata. Fornicantem cū iu
 dea vel saracena. Cōcipiētē p̄
 adulteriū 7 vir̄ redit̄ esse suuz

Procurantē aborsuz vel sterili
 tatē i se vel i alio. Cognoscētes
 carnaliter filiā suā sp̄ualē **Bap**
 tisanantē vl tenētē ad baptisimū
 seu p̄firmatōez. pp̄riū filiū ex.
 calūz necessitatis. **Usurarios.**
Parētes x̄berantē. 7 tādē cō
 cludit. tot casus ponere nil aliō
 est q̄z sacerdotē p̄tātez restrin
 gere q̄ eis plenarie a x̄po data
 est **Uñ** dico sacerdotes oia p̄pos
 se quo ad forū penitētiāle q̄ nō
 sunt in iure sp̄ealiter ep̄is refo
 uata vel supiorib⁹ 7 q̄ non sunt
 ip̄is sacerdotib⁹ directe vel p̄ a
 liquā p̄sequētiā interdicta. ar.
 ex. de iudi. Et si. 7 de sentē. ex.
Sup. idē indirecte. ti. de pe. et
 re. q. lxxv. 7 sic videt̄ q̄ licet ep̄i
 possint sibi refluare certos cas
 sus q̄ de iure cōpetūt inferiori
 bus. nō tñ hoc p̄nt simpliciter.
 f̄m̄ p̄dictos doc. x̄x. 7 direc. ni
 si in duob⁹ casibus. **Primo** di
 recte. vt cū aliq̄ fuerint legitimi
 me deprehēsi q̄ merito fuerit
 tali p̄tate p̄iuādi. **Secdo** indis
 recte p̄ aliquas p̄sequentiā. vt
 cū aliq̄s casus emerferit in quo
 pro vtilitate cōmuni expediat
 q̄ talem casum ep̄us retineat.
 7 aliter non. xxy. questii. ij. de ec
 clesiasticis. Sed nō expedit vt i
 litati communi tot casus refer
 uare. Quia hoc esset iniocere

laq̄os. ⁊ viā salut̄i impedire. Ad
de tertiū. s. q̄n̄ sic eēt p̄suetudo
vt. s. Et dicti p̄dictorū doctorū
⁊ ex cle. dudū. Jo. de legna p̄clu
dit q̄ fr̄es p̄dicatores ⁊ miores
p̄ntati. p̄ audiētia p̄fessionū vt
s. p̄nt absoluerē ab oib⁹ casib⁹
p̄ctōrū excepti p̄cise que i iure
ep̄is reſuanti. Et licz ep̄is ali
quos casus d̄ p̄suetudie sue di
oces. vel ex suo b̄n̄placito. vel p̄
p̄sūtūdōes suas sinodales v̄l pe
nitētiales sibi reſuarēt. pote
rūt t̄n̄ fr̄es ab eis absoluere q̄d
p̄bat sic. p̄dapa i cle. dudū. Ita
tuit q̄ fr̄es p̄ntati iur̄ formam
ibi p̄tentā habeāt eādē autori
tatē absoluēdi circa p̄fessionē
quā h̄nt de iure curati. nisi p̄la
ti vellēt p̄ eis p̄ferre. Et s̄m d̄
ba durā. nō obliat q̄ docto. po
nūt. m̄ltos casus ep̄is reſuatos
curati t̄n̄ p̄nt s̄m eū ab oib⁹ oc
culti absoluere q̄ in iure nō sūt
p̄cise ep̄is reſuata seu qui nō
sunt ip̄is sac̄dotib⁹ directe vel
p̄ aliquā p̄sequētiā iterdicta
vt. s. ergo ⁊ ip̄i fr̄es. S̄z si quis
pure vult d̄fendere p̄les casus
quo ad sac̄dotes p̄ochiales q̄
sunt de foro ep̄orū ⁊ eorū cōsti
tutioib⁹ subiecti. t̄n̄ hoc nō p̄nt
facere ep̄i erga p̄dictos fr̄es q̄
exēpti sunt nec eorū ordinatio

nib⁹ subiecti. vt ex. de excessi p̄
la. Dimis p̄ua. Cū ergo nō pos
sint dicti fr̄es absoluere a casib⁹
b⁹ reſuatis in iure ep̄is. vt d̄ i
cle. Illa ergo p̄nt ab oibus alijs
vt puta reſuatis ex p̄suetudie
p̄ticulari loci vel sinodali cōsti
tutiōe q̄ vnū negādo aliud ta
cēdo cōcessit dist. xv. q̄lis. Nec
p̄nt p̄lati dictā cōcessionē reuo
care vel d̄falcare. Nec directe
negādo. licēt iā audiēdi q̄ n̄bi
lomin⁹ h̄nt fr̄es p̄ cle. dudum.
Nec idirecte. p̄hibēdo p̄ochi
anos ne p̄fiteant eis. ex. de pri
uil. quāto. ⁊ c. dilecti. Nec p̄ re
tentōnē multorū casuū q̄ fieri
in fraudē legi q̄d fieri nō d̄z ex
de p̄ces. p̄ben. c. Cōstitut⁹. Si
leat ergo h̄ Jo. mo q̄ dicit q̄ si
ep̄s p̄t artare ordinariā p̄tates
curatorū multomaḡ p̄t artare
ex ordinariā ip̄orū fratrū q̄ q̄d
p̄supiorē p̄cedit p̄ inferiorē arta
ri vel reuocari nō p̄t vt ptz di.
xxi. Inferior. Ad p̄stitutionem
aut cle. Religiosi da priuil. vbi
d̄ q̄ a casibus ordinarijs reſua
tis quēquā absoluere nō p̄fuso
māt. R̄ndet q̄ itelligēda est de
casib⁹ i iure reſuati sic intēdit
illa p̄stitutio. o. dudū. nō aut p̄ cō
suetudinē vel statuta aliorū p̄
latorū q̄ illa remouet papa in
de. cle. dudū. a quibz p̄nt dici

frēs absoluere. Et p cōsequēs
 vt videt q̄cqd̄ dicat p ātiquos
 v̄l p modernos de talib⁹ casib⁹
 p ep̄os refuatis totū reuocat
 p p̄tutōez dudū simplr q̄stū
 ad dōs frēs. Si enī cōstitutio
 posterior lz nō faciat mētionēz
 de p̄ori ip̄az reuocat vt i.c. licz
 de p̄li. li. vi. m̄lromagis reuoca
 re d̄z dicta doctorū si i cōtrari
 um pmulganē. hoc. Jo. de lega.
 Idē notat. idirecte. li. i. ti. xv. §.
 lxxvi. Contra p̄dicta. s̄. q̄ frēs
 nō possunt absoluere a casib⁹ p
 ep̄os refuati q̄uo d̄terminat glo
 vbi. s̄. idē tenet. Buil. ibidē. dū
 mō nō appareat d̄ malicia pu
 ta si oēs casus v̄l maiorē partē
 nō refuatorū sibi refuarēt. vel
 alias. Idē tenet paul⁹. Ste. lau
 dē. zam. z. Jo. d̄ imo. z intelligit
 ista refuatio casuū ep̄aliū. d̄ a
 ctib⁹ exteriorib⁹ cū effectu z nō
 de interiorib⁹. Et igit̄ non est
 clarū vt ex p̄dictis ptz. z varie
 sunt op̄iones doctorum q̄ sunt
 cāus ep̄is r̄fuati z an possint d̄
 diei die cāus p̄dicti fr̄ib⁹ refua
 re tuti⁹ est q̄ frēs faciāt sibi ab
 ep̄o declarari quos casus sibi
 vult r̄seruare. z tūc nō se impe
 diāt defuatis. d̄ alijs nō faciāt
 sibi ḡnāliter liberā absoluendi
 licentiā p̄cedere. Absolutio ex
 cōmunicatōnis maioris a iure

clarū ē q̄ ptinet ad ep̄m ex. e. c.
 Dup. z cōmunicatō quorūlibz
 votorū. ex. e. c. i. excepti votis a
 postolice sedi r̄seruatis. z notat
 Jo. an. in. c. Si ep̄s. d̄ pe. z. re. li.
 vi. Itē relaxatō quorundā iura
 mētoruz ptinet ad ep̄m. Vide
 plene de hoc i Spe. ti. delegatis
 §. Nūc ostēdendum. x. xiiij. et
 tho. ij. q. lxxix. ar. ix. z do. An
 de butrio. ex. d̄ sp̄salib⁹. Pre
 terea. An dispositō male abla
 torū icertorū cōputeť inter ca
 sus ep̄is de iure r̄seruatis. Cir
 ca hoc p̄ maiori declaratione
 duo vidēda sunt. Pr̄mū est q̄
 dicat icerta z dic q̄ oia ea q̄ q̄l
 bi r̄tinere nō p̄t siue qz p̄ rapi
 nā furtū vsurā fraudē damnuz
 illatū vel rē alienā inuentā non
 habitā p̄ d̄relicta accepit. Vel
 qz rē aliquā illicite vsurpauit. z
 p̄sone quoruz hmōi res sunt i
 gnozātur. vel si sciūtur nō iuei
 unt̄ ip̄i nec heredes eorū. Si r̄
 dicūtur icerta ea q̄ accepit iuz
 dex a p̄te p̄ corruptide iusticie
 vel etiā p̄ iudicādo z testis pro
 testificādos. Et breuiter vbi cū
 q̄ turpitudine est ex p̄te dātis z
 accipiētis ex eo q̄ p̄hibita est
 ip̄a datio z acceptio. Et debēt
 hmōi icerta erogari paupibus
 ex. de vsu. cū tu. Scdm̄ est cui⁹
 auctoritate seu dispositōne ha

beāt hec erogari. hosti. i. c. cū
 sit. ex. e. de iudeis z i summa d
 pe. z re. §. v. iurta fina. sub. §.
 Sed q̄ forā. x. Itē z vbi tenet
 q̄talis dispēsatio seu distribu
 tio male ablatozū icertozū sit
 vñ de casib⁹ ad ep̄m ptinēti
 b⁹. z q̄ de ei⁹ licētia z auctori
 tate d̄bebat fieri. idē tenet Jo
 an. i re. Deccatus de reg. iur.
 libro sexto. z in. c. Si ep̄iscop⁹
 de pe. z re. e. li. licz alter postea
 dixerit in. c. Religiosus infra
 allegato. Archi. x. i. c. Dō sa
 ne. xiii. q. v. z in. c. Religiosus
 de testa. li. vi. solēniter tractat
 hūc articulū z late z clare te
 net zcludit q̄ hmōi incerta
 poterūt libere distribui z ero
 gari paupibus absq̄ auctori
 tate siue scia ep̄i vel alteri⁹ iu
 dicis ecclesiastici. Mā vbi cer
 ta psona a testatore d̄putata
 est ip̄amet debz ereq̄. xii. q. li.
 de laycis. c. de ep̄i. z cle. l. Mul
 li. ex. d̄ test. Tua z. c. Johānes
 imo. credit q̄ille q̄ recipit ma
 le ablata viues met p̄t̄ distri
 buere si velit vt est plan⁹ text⁹
 in. c. Cū tu de vsur. §. i. ibi pau
 perib⁹ erogare. Et hoc etiam
 clare inuit glo. ex. d̄ homi. Si
 cut dignū. §. eos Dō obstat d̄
 cre. Cū sit diude. quaz allegat
 hostien. qm̄ loquit d̄ iudeo nō

xp̄iano cui⁹ act⁹ z dispensatio
 quo ad paupes xp̄ianos meri
 to habet suspecta ab ecclesia.
 Itē bñ d̄. ibi fm̄ prudētia d̄yo
 cesani ep̄i q̄ suspitio merito
 cessare debz in fideli xp̄iano. z
 sic inqt nō dubito q̄eps nō hz
 se itromittere d̄ talib⁹ nisi in
 defectū. s. vbi null⁹ deputat⁹ ē
 a testatore q̄ hoc exequat⁹ nec
 ip̄emet q̄ hz icerta restituere.
 p se. vult restituere. z sic hz in
 telligi opinio hostien. hoc ille.
 Lapp⁹ ab. p̄cordare nitit⁹ opi
 niones di. q̄ i male ablat⁹ icer
 tis i q̄b⁹ trāslatū ē dominiuz
 nec p̄petit repetitio vt i. c. nō
 sane. xiii. q. v. hz locū opio. Ar
 chi. i bis aut̄ i q̄b⁹ d̄nium non
 trāssere vt si trāsseret cōpetit
 r̄petitō vt i. c. Trāsmissa. d̄ de
 ci. hz locū opio hosti. Jo. an. i. c.
 Religiosus. de testa. li. vi. i no
 uella. d̄t q̄ vtraq̄ opio hz eq̄
 tatē opio hosti. ad tollendam
 fraudē qz facile eēt cuiq̄ asse
 rere z iurare se soluisse. z sic
 m̄ultipliciter paupes d̄franda
 re. Opio x. Archi. hz eq̄tatē
 qz ex quo. debēs icerta r̄stitue
 re fideliter erogat paupib⁹. p
 ut disponit d̄cre. Cū tu d̄ vsur
 vñ nō apparet q̄re iste nō d̄be
 at eē absolut⁹. nō a pct̄. s. ab
 onere satisfaciēdi. Et subdit

z ego hoc vere z pure faciētē
 bñ haberē. p absoluto. hoc ille
 hāc tñ distinctione z lapp^o ab
 cui videt iberere Jo. an. dñstru
 it text^o. c. Sic dignū. ex. de ho
 mi. §. eos q̄ loquit^r i rapia et
 sic i casu i quo p̄petit r̄petitio
 Et tñ dicit text^o. q̄ distributō
 ibi scā paupib^o p̄ eos q̄ extur
 serūt eis nō p̄dest cuz extarēt
 illi q̄b^o d̄bebat fieri restitutio
 ergo si illi nō extarēt videt vel
 le text^o q̄ sibi p̄fuisset talis di
 stributio Dic igit^r indistincte
 sniam Archi. eē veriorē. z hāc
 pmuniter tenēt doctores. hāc
 tenet Pau. d̄ leaza. in cle. du
 dū. d̄ sepul. §. h̄mōi sup. x. a iu
 re. z i. c. Religioso. d̄ priuil. §.
 Quib^o Jo. de imo. in d̄. cle. du
 dū. Idē zabo. Idē io. cal. idē re
 cupans de scō mi. idē Adat
 the. de roma i d̄. cle. Religiosi
 Idē Astē. i sum. fi. d̄ vsu. ar. vi.
 §. Qui^o autoritate. Idē pisan^o
 r̄stitutio. vi. §. finali. Idē Hein
 ric^o boyc. i. d̄. cle. Cū sit. Colle
 ctari^o in de cle. Cū tu. de vsu.
 idē Rich. in. iiii. di. xv. ar. v. q.
 iiii. Scot^o ibidē. q. ij. idē iohan
 nes de legna. z gemi. in de. cle
 Religiosus. d̄ testa. li. vi. vbi re
 citat^r opi. doctozū p̄cludit hoc
 idē q̄b^o tenet archidiaconus z
 ei^o seq̄ces scz q̄ ep̄us nullate.

n^o potest sibi resuare dispēsa
 tionē male ablatozū icertozū
 Absolutionē x̄o a pctō sic. n̄
 repit aliqd̄ ius scriptū exp̄isse.
 phibēs illi q̄ hz r̄stituere icer
 ta qui erogare possit ea libi re
 paupib^o p̄ se ip̄m dūmodo f̄d̄
 liter faciat. Nec p̄dest autori
 tas ep̄i si male dispensarētur.
 Qñ tñ repeteret ep̄s discret^o
 ac timēs deū q̄ x̄e eēt p̄ pau
 perū. z q̄ largiter p̄pos reddis
 t^o eis dispēsaret tūc posset ha
 bēs icerta distribuere ad talē
 remitti vt d̄ eis p̄silio distribu
 erent. z hoc dico d̄ necessi
 tate. sz d̄ p̄gruitate z fateor ta
 lē caute facere qñ quis tenet
 ad aliqd̄ erogādū. p̄ male ab
 latis icertis z d̄ hoc p̄stat aut
 testam̄to aut cautōe si illd̄ ero
 garet de cōscia ep̄i z licētia q̄
 posset distributōe scā d̄ ea rō
 nē exigere. Sz an ep̄s vl̄ quis
 alicui^o possit r̄mittere seu cō
 ponere cū eo qui hz restituere
 male ablata icerta p̄ minori
 quātitate q̄z sit pecunia resti
 tuēda p̄ ip̄is male ablat^r. pau
 i cle. abusiōnib^o de pe. z re. x.
 Ad hoc sup x̄bo male. ablata
 icerta. dicit q̄ nō qz receptio
 talis pecunie d̄z fieri noie pau
 perū z i eozū vtilitatē cōuer
 ti. z iō recipiēs q̄cunq̄ sit ille

nō poterit trāſſigere de offi. vi
ca. ca. ſi. li. vi. Saluo. niſi ſuper
hoc foret p̄uilegiat^o a p̄p̄ ſc̄dm
eu3. Lapp^o h^o z Archi. xiiij. q. v.
Nō ſane. referūt q^o hoſti. dice
bat q^o i his i q̄b^o ē mortale pec
catū ſm legē diuinaz vt infur
to z in rapina. xiiij. q. v. penale.
ēp̄s nō poterit diſp̄ſare nec
etiā papa vt aliq̄ dicūt quo mi
nuſ p̄niam agat z reſtitutio ſu
at eſt. de uſur. cū tu. xiiij. q. v. Si
q̄d. z. c. m̄ſi. z. eo. ca. q. vi. c. i. In
his x̄o i q̄b^o eſt mortale pctm̄
ſm ius poſitiuū. tūc ſi ē ep̄s ſi
ue iſeriorib^o iterdicta diſp̄ſa
tio null^o diſp̄ſare vel patiētā
p̄ſtare pōt niſi ſol^o papa vel iſ
cui ſpecialr cōmiſerit. Si. vero
nō eſt iterdicta tūc ep̄s diſpen
ſare poterit z notat i Spec. ti.
delega. 5. Nūc de ep̄ozū. x̄. do.
me^o dixit. Ex dict^o pauli z lap
pi elicit q^o p̄poſitō ſctā p̄ ep̄oſ
cōponētēs cū heredib^o uſurari
ozū ſup uſur^o z male ablatiſ nil
ualeat nec patrocineſ q̄ſtus ad
deū eis q̄b^o tal^o ſit dicta remis
ſio. Optie facit regula pctm̄. d̄
re. iur. i li. vi. z. xiiij. q. vi. Si reſ.
z notat 3o. d̄ imo. i. d. cle. Abu
ſionib^o. hec̄va qn̄ ep̄s remittit
vel cōponit abſq^o rōabili cā cū
eo q̄ h̄z reſtituere icerta z pōt
reſtituere ſine notabili detrim̄

to ſui z familie ſue abſq^o eo q^o
cogat mendicare vt ſolet fieri
cū uſurarijs. vt ſi debeāt ducē
ta p̄ incert^o dent cētū. v^ol quiq^o
gita. z reſidū remittit eis. nō
talē remiſſionē ſeu cōpoſitōem
nō credo valere in foro dei z cō
ſciētie. qz ep̄i ſunt poſiti diſpen
tozeſ bonozū pauperū nō diſp̄
ſatozeſ. Sec^o aut^o ſi hoc fierz ex
cā rōabili vt cū q̄s nō poſſet to
tū^o vel ptez ei^o q̄d debet paupi
b^o erogare ſine notabili d̄trim̄
to ſui z familie ſue z ſine ma^o
incurſiōe miſerie tūc enī poſſet
tanq̄z paupi in toto vel in pte
ſibi ſilaxari ſeu diſtribui. ita tū
q^o ille ſine diſſimulatōe ſit pat^o
totū q̄d p̄t erogare ſic tenetur.

De ſcientia neceſſaria cui
bet cōfeſſori. Capitulū. ij.

Secūdo p̄feſſor debz
h̄re clauē ſcie q̄ non
ēz pp̄rie clauis. ſz po
teſtas diſcernēdi i cauſe exami
natōe in foro cōſcie. z ſic clauis
ſcie nō ē hitus ſcie nec act^o ſcie
di q̄zuis clauē ecclie recipe nō
debeat niſi h̄ns ſcie habitū cō
uenientē ſeu ſufficiētē ad exe
cutōez ptātis illi^o ſm Rich. in
iiij. di. xviij. ar. i. q. iij. qz vt dicit
duran. i ſumma. li. i. ti. d̄. p̄feſ. q.
ij. p̄feſſor quotiēs ſe ingerit ad
cōfeſſiōez audiēdas totiēns ſe

offert ad m̄dendū de quolibet
 ⁊ iterdū de casib⁹ iopiatis ⁊ a/
 lias audit⁹ ⁊ de d̄ q̄oib⁹ valō p
 pleris. Jo. 03 q̄ sciat p̄gnoscere
 q̄cqd d̄s iudicare. de pe. ⁊. d. vi.
 c. 1. Inter tñ iter eū q̄ sp̄te et
 volūtarie se ingerit ⁊ offert ad
 p̄fessōes audiēdas. ⁊ iter eū q̄
 inuit⁹ ⁊ p̄ sui obedientiā supio
 ris coact⁹ ad eas pmouet. Nā
 mlto maior scia req̄rit in p̄mo
 q̄. i. scdo. Et p̄m⁹ tenet ad om
 nē exactā diligentiā ⁊ imputa
 bit ei etiā leuissima culpa. ar. ff.
 depo. l. i. §. Sepe. Sec⁹dus x̄o q̄
 f. coact⁹ p̄ obedientiā p̄fessōes
 audit nō tenet. nisi inquantuz
 scit vel p̄t cōmode scire. ff. de
 re. iur. l. Impossibile ⁊ sp̄ficiat q̄
 hēat sciam ⁊ si nō eminentem
 saltē p̄petentē vt. s̄. sciat discer
 nere inter leprā ⁊ nō leprā. iter
 pctm̄ ⁊ pctm̄. ⁊ sciat q̄ sint pec
 cata capitalia ⁊ q̄ mortalia sal
 tē in cōmuni ⁊ q̄ venialia ex ge
 nere de quib⁹ hētur. xv. di. §.
 Criminis. Cō. alber. in. iij. ad
 dēs q̄hec nesciēs credit q̄pec
 cet mortaliter p̄fessiones audi
 endo Et plusquā ip̄e peccat eū
 instituens seu institutū m̄stra
 re p̄mittēs si sua inter est tales
 p̄hibere. adde s̄m duran. vbi. s̄
 q̄ p̄fessor. d̄s etiā scire canones
 penitētiāles de q̄bus infra p̄

te. iij. nō tñ. p̄pter hoc q̄ sciat
 penitētiā in iugere cuz hodie
 penitētiē sint arbitrarie. et. de
 pe. ⁊ re. c. Quesitū. ⁊. c. Be⁹ q̄
 s̄. eitā vt p̄ hoc sciat culpāuz
 differētiās agnoscere. optet eti
 am vt sciat discernere. vtrū ea
 q̄ sibi penitēs exp̄mit sint pec
 cata vel nō. puta si bella p̄ncip̄
 pū sint iusta vel iniusta. Si tas
 lie ⁊ exactōes iuste erigan⁹ vt
 nō. Si negotia vel p̄tract⁹ mer
 catorū liciti sint vel illiciti. et
 an teneant ad rehitūdes vel
 nō vt p̄ hoc sciat vtrū p̄fitentē
 debeat p̄hibere vel suspēdere
 a cōmunionē aut licētiare. nā
 cū p̄ceptū sit cui libet adulto se
 mel in āno cōdicare si p̄fessor. p̄
 bibeat a cōione illū q̄ nō habz
 pctm̄ mortale. q̄ forte iudicat
 illicitū esse q̄d est licitū. vel ecō
 tra si licētiat ad cōmunionem
 nō licētiandū. q̄ iudicat licitū
 q̄d est illicitū implet in eis illō
 Q̄da. xv. Lec⁹ si ceco ducatus
 p̄stet ambo in foueā cadūt. nisi
 forte. p̄habilis ignorātia excu
 sare putat si cōfessor iudicauerit
 s̄m opinionē alicui⁹ doctorū
 autēti ⁊ famosi cui innititur.
 Sec⁹ si p̄ opinionē cōmunē do
 ctorū licz iudicauerit s̄m opio
 nē alicui⁹ doctoris miu⁹ auten
 tici. Tenet etiā scire cōfessor

casus in quibus optet confessionem iterari. de quibus parte .ij. c. i. infra dicitur hec ille. **¶** Dicitur addi quod etiam periculosus est audire confessiones non habenti competentem notitiam casuum peccatorum et eorum. ut in cle. Religiosi de privilegiis. ex predictis actis claret quod confessor qui nec per se scit nec in predictis casibus dubitare novit cum periculo anime sue et sibi confessiones audit. quod scilicet tali imperito confiteatur ei criminis princeps efficiet et eius confessio in valida reddi non nisi de novo homo sciens confiteatur. **¶** Proinde Augustinus de penitentibus di. i. Quis penitet ait. Qui confiteri vult peccata sua ut inveniat gratiam gratiam sacerdotem scientem ligare et solvere ne si negligens circa se extiterit negligens ab eo quod eum miserum corditer monet et petit etc. Et si tanta ignorantia in confessore reperietur quod nesciret saltem ea que dicta sunt super in principio credo quod non excusaret a peccato si acceptaret homini officium cum sui periculo et aliorum. Et si iniungeret ei obedientiam nisi forte ibi non inveniret vitam et scientiam magis idoneam quam vellet et posset hoc facere quo casu etiam minus idoneus et in predictis non instructus. si faceret ex charitate potest se ingerere. nam quod non est licitum necessitas licet

tum facit. et de reg. iu. **¶** Quod non est. **¶** Proinde tamen faceret confessor imperit si hoc casu deprehendens penitentem gravibus involutum consulat ei quod data oportunitate iterum de illis confiteatur perito. vel saltim ab eo periculum postulet. **¶** Sed quod si confessori occurrat aliquid in confessione de quo dubitet propter varietatem opinionum doctorum. An sit licitum vel illicitum sic est in non soluendo decimas ubi non est consuetudo nec ecclesia petit quod alii doctores dicunt tales excusari. alii non. et notat Jo. an. in c. i. de deci. li. vi. **¶** De emptione iurium. Locorum ianue. **¶** Adotis florine. et imperitiorum. **¶** Veni. quod quodam dicunt hanc emptionem esse licitam. quidam illicitam. dicitur fm. xx. quod in his casibus et similibus confessor non debet precipitare suam de morte tali nec condemnare prius facientes se prius opinionem tenentes nec propter hoc debet absolutionem denegare. sed terrorem incutere exponendo eis periculum consulendo si quod tutius est. ut ab homini se absintineant.

¶ Incipit secunda pars principalis huius operis de penitentibus. ad confessionem admissionem.

¶ Circa secundam notandum quod confessor peccat de rebus venientibus ad confessionem

ffessionē benigne dulciter ⁊ caritative recipe dz. xvi. q. vii. p totū. Et vt secure prudēter et discretē pcedat quia in pcessu audietie pffessionis penitētis sepius occurrunt aliqua ppter q̄ pffessor cognoscit se nō debere nec posse de iure ipm̄ pffitentē absoluerē. debet an̄ oia de huiusmodi inuestigare diligenter ne si post audientia pctorū pffitentis aliqd̄ tale impedimētum inueniēs velit euz recusare seu sibi absolutionē denegare molestē ferat ⁊ merito de ip̄o pffessore possit cōqueri qz vt q̄dam ait turpius eicitur q̄z non admittitur hospes.

Octo sunt cāus quos ponit hosti. in sum. in qb̄ pōt q̄s alteri pffiteri q̄z p̄po sacerdoti.

Capitulū primū.

Primo igit̄ fm̄ hosti. i. summa dz cōfessor inuestigare a penitēte cuius patrie ⁊ ep̄at̄ siue iurisditōis sit ⁊ si nō siue iurisditōis est s̄ aliene imittat eū nisi in casib̄ in quib̄ licz alteri pffiteri q̄z p̄po sacerdote siue eius licentia quos idē ponit hosti. in summa ti. de pe. ⁊ re. §. Qui pffitendum ⁊ sunt octo quorū. Primū ē qm̄ p̄p̄ius sacerdos est oīno indi-

cret⁹ ⁊ ignarus. vt qz nescit discernere inter pctm̄ ⁊ pctm̄. nā qui vult pffiteri debet querere sacerdotē qui sciat soluere ⁊ ligare. de pe. di. vi. qui vult. ⁊ c. si sacerdos. ⁊ de hoc satis p̄ archi. Et licet tuti⁹ sit in hoc casu petere licentia a p̄po s̄sacerdote vel ab ei⁹ supiore tñ nō videtur necessariū cū rōne ignorantie p̄p̄ij sacerdotis ip̄o iure cōcedatur licētia cōfiteāi alteri. vt in. c. placuit. de pe. di. vi. Facit ad hoc glosa. e. di. §. Quod aut. ⁊ de reg. iur. indulgū. li. vi. cum suis cōcordan. sollicitator ad malum vel p̄nus ad peccatum q̄ quis debet cōfiteri vel ex confessione immineret periculum confitenti vel confessori vel si esset reuelator confessionis. etiā si dormiēs somnians reuelaret vt aliquib̄ accidit de iuro in simili in cle. i. de homic. vel si sit peccatū cōmissum p̄tra ipsum sacerdotem vt p̄tra suos cōiunctos vel cōiunctas nō debet subditus sibi cōfiteri sed petere licentia ab eo extra de pe. ⁊ re. c. omnis. Cō. pe. tho. alla. Inno. ⁊. ⁊. Et licet q̄dam intelligāt hoc verū solum qm̄ causa ppter quam vult alieno pffiteri nō pcedit ex defectu p̄p̄ij sacerdotis. tñ quod prius

dictū est meli⁹ videt̄ indifficte
 siue causa pcedat ex defectu p
 priū sacerdoti siue nō. Et d³ sa
 cerdos credere petēti ⁊ allegā
 ti saltē in genere iustāz cām qz
 nō est verisile qd cū fallatys va
 dat q̄s ad pniām vt dicit glo. i
 c. placuit. de pe. di. vi. Et si sac
 dos maliciose licentiā iusta de
 causa petitiā dare recusat. glo.
 in de. c. Dis sup xbo obtineat
 dicit qd pōt postea ire ad aliūz
 ar. de regula. c. licet. Et vadat
 ad ei⁹ supiorē si pōt vt illū com
 pellat vel ip̄e det licentiā ar. de
 iure patro. c. Null⁹. ⁊ de pe. et
 re. c. fi. in fine. Dicit tñ hostiē.
 qd si piculū nō est in mora tunc
 hoc casu tuti⁹ est p licentiā sup
 orē adire. Si aut̄ piculus est in
 mora statim pōt libere aliū sac
 dotē adire ⁊ hoc referūt. Joh.
 an. ⁊ do. An. de but. sup dicta
 glo. c. ois. Qd si nō posset in p
 dictis casib⁹ ⁊ silibus aliū sac
 dotē habere cui p̄fiteat̄ qz p̄p
 um ⁊ necessitas imineat. vel e
 ligat sine p̄fessione mori ⁊ soli
 deo p̄fiteat̄ vel p̄pō sacerdoti
 in genere de oibus alijs sub ti
 cēdo oīno pctā ⁊ circūstantias
 ex quib⁹ verisilr posset pericu
 lū iminere. vel ex ei⁹ malum ali
 qd puenire. De⁹ enī sic ordiat
 opa sua qd nō vult eē causa ma

li. hoc tenēt. Inno. host. Jo. an.
 do. an. de bu. ⁊ oēs moderni cō
 muniter. Si aut̄ p̄pō sacerdos
 esset ligat⁹ ecclesiastica cēsura
 puta qz est heretic⁹ exdicator
 scismatic⁹ interdict⁹ vel suspē
 sus quo ad se ⁊ quo ad alios. cū
 oēs tales. habita noticia de p
 dictis in diuinis officijs ⁊ sac
 mentorū p̄ceptione snt regula
 riter cuitādi. pōt subdit⁹ tales
 p̄pōm sacerdotē iuste respue
 re nec debet sibi p̄fiteri s; des
 bet ad supiorē recurrere vt sibi
 det licentiā alienū adire. vel si
 bi alias pvideat de remedio o
 portuno. Qd si nō pōt licentiā
 obtinere. nec sibi aliter. puides
 re dicit Thomas in. iij. distin.
 xvii. qd idē est iudiciū. qd de il
 lo qd nō hz copiā sacerdoti. Se
 cūdus est cū q̄s trāstulit domo
 ciliū de vna prochia ad aliā qz
 statim efficit̄ prochian⁹ illi⁹ ec
 clesie ad quam se trāstulit. Et
 subiect⁹ illi curato in oibus q
 ad ius prochiale pertinet̄ p̄ter
 qz in decimis p̄dialib⁹ q̄ regu
 lariter illi ecclesie debēt dari. i
 cui⁹ prochia p̄dia sunt sita. ex.
 de pro. ca. fi. ⁊. xvi. q. i. Si quis
 layc⁹. Et hoc verū est si se tran
 stulit aīo remanēdi ⁊ ex toto.
 qz tūc statim qd explicatis sardo
 nullis suis in domicilio p̄ducto

recept^o ē. effect^o ē de foro illius
 alias solo possessio nō cōstituit
 domiciliū. vt notat hosti. i. sum
 ma. ti. proch. §. q̄s intelligat. 7
 archi. di. xii. q. ij. §. Ergo in
 fine. Attamēsi q̄s p̄ ānū mora
 ret i aliq̄ prochia licz nō se trā
 stulissz aio remanēdi bñ effice
 ret tūc d̄ foro illi? vt notat In
 no. in. c. Dis d̄ penitē. 7 remis
 sio. Si xō i diuersis equaliter
 q̄s d̄git prochijs vl̄ loci vtriusq̄
 qz prochian^o intelligit 7 poterit
 fcipe eccl̄astica sacmēta vtro
 biqz tpe quo ibi morat. puta si
 estuali tpe moraret i vna. hie
 mali xō in alia. Sec^o tñ si ap
 pareat q̄horū domiciliū sit p̄n
 cipali^o. Tuti^o tñ eēt si talis de
 licētia sui ep̄i elegat. sibi p̄fesso
 rē. 7 notat hosti. vbi. s. Terti^o
 casus est qñ q̄s est vagabūdus
 nulli hñs nec querēs domiciliū
 sz hinc inde circūiens tal̄ enī p̄t
 vbiqz p̄fiteri cuilibz sac̄doti ex
 ecutionē ordis sac̄dotalis hñs
 ti nedū quo ad celebrādū. sz es
 tiā quo ad solūedū 7 ligādū. vt
 notat ifra in fi. viij. casus. ar. ff.
 de iudi. l. heres absens nā 7 va
 gabūd^o crimiosus vbiqz puniri
 p̄t. C. vbi de crimie agi oportz
 l. i. 7 e. de rab. c. i. mōachus va
 gabūd^o vbiqz capi p̄t. xvij. q.
 ij. Abbates. idē qd̄ de vagabū
 dis est 7 de mercatorib^o q̄ nuf

q̄z hñt domiciliū sz sp̄ sequē
 nūdinās. Negociatores vero 7
 viatores romipede 7 peregrini
 si sine licentia pp̄ij curati iter
 arripiāt vl̄ peregrinēt nō p̄nt
 p̄niaz seu eccl̄astica sacmēta
 ab alio sac̄dote recipere nisi i ne
 cessitate p̄stituti. s. piculi. moro
 t. vl̄ nisi alicubi morā traxerit
 p̄ ānū sen paulomin^o vt ifra ca
 su. vi. Si xō cū eius licētia re
 cesserit tūc diffigue qz in nego
 ciatorib^o 7 viatorib^o req̄rit li
 cētia exp̄ssa 7 explicita ad hoc
 vt possint p̄fiteri 7 cōicare ali
 as nō poterūt nisi vt. s. Romi
 pede xō 7 peregrinātes ad lo
 ca sc̄tā si de licētia pp̄ij sac̄do
 tis iter arripuerit sine peregr
 nationis insignia ab eo acceper
 rint eoip̄o videt̄ eis tacite de
 disse licētiā cui maluerit p̄fiteri
 di de oib^o pctis q̄ cōmiserit in
 via vl̄ p̄ obliuionē omiserint cō
 fiteri añ recessuz. aut etiā sciē
 ter fm. x. cō. inno. in. c. Dis
 de pe. 7 re. subdēs. Credim^o eti
 am talib^o datā eē licētiā reci
 piendi eccl̄astica sacmēta a
 quo maluerit. Al̄ casib^o xō ep̄o
 rū rehuat si p̄grinatōnes insi
 gnia ab eo receperit vl̄ alias d̄
 ei licētia iter arripuerit eoip̄o
 vt. s. videt̄ eis ip̄licite data li
 cētia p̄fiteri cui maluerit 7 ab
 soluere se faciendū etiā de cast

619
 b^o ad ep̄m p̄tinētib^o, sic ⁊ de p̄
 tinētib^o ad prochialem dictū est
 Quart^o casus ē cū q̄s p̄po do
 micilio r̄icto nauigat v̄l inter
 fecit q̄rens quo se trāfferat. q̄
 pōt v̄biq̄ p̄fiteri quosq̄ alicu
 bi hēat cū talis dicat̄ eē sūi do
 micilio. ff. admunici. l. Labeo i
 p̄ncipio. ⁊. l. eius. §. celsus. ⁊ no.
 Ric. in. iij. distin. xvij. ar. iij. q. i.
 619
 Quid^o est rōne delicti. s. q̄n q̄s
 deliq̄t in aliena prochia. eē de
 rap. c. i. ⁊. vi. q. iij. placuit. q̄d in
 telli. verū i foro iudiciali sc̄dm.
 Ric. vbi. s. xvi. q. i. c. v. ⁊ collec
 in. c. Dis ḡ pe. ⁊ re. puta cū q̄s
 est excōicat^o i loco delicti v̄t si
 eri solet in furt^o ⁊ silib^o. Nam
 tūc pōt absolui a p̄po sac̄dote
 s̄ ad excōicatorē mittēd^o ē ab
 soluēdus. v̄t in iurib^o. s. allega.
 Sec^o aut̄ in foro penitētiā q̄
 delinquēs i prochia alteri^o rōe
 domicilij poterit b̄n absolui a
 p̄po sac̄dote nedū a pctis s̄ es
 tiā ab excōicatōne iur^o cōmun
 nis seu sinodalis aut p̄uicialis
 quā p̄traxerat i aliena dyocesi
 poterit a p̄po ep̄o absolui nisi
 fuerit pape reseruata v̄t notat
 collec. i. c. excōicatis. de of. leg.
 Et hāc sniaz tenet abbas. si eē
 ne. cle. v̄l mo. sup. specta. ⁊ ḡ sē.
 ex. Dup. ⁊ idirec. li. i. ti. de pe. ⁊
 re. §. xcix. s̄m archidyaco. Sex
 619
 t^o cāus est rōne studij. nā v̄t di

cit ino. in. d. ca. Dis. Scolares
 ⁊ alij icole ānales ⁊ mercenarij
 debēt p̄fiteri sac̄doti prochie
 quā incolūt p̄ ānū. ar. ff. ḡ iudi.
 .l. Si lōg^o. §. i. xvi. q. i. Questi.
 vbi ḡ. q̄ ibi debēt soluere deci
 mas p̄sonales. q̄ recipiūt eccle
 siastica sac̄menta p̄ āni circulū
 Alij dicūt q̄ idē ē etiā. si ad mi
 nus t̄ps p̄ducēt domos. ar. eē ḡ
 deci. ad apostolice marie si sūi
 fraude p̄ductio v̄l hitatio pro
 gare^o v̄ltra natiuitatē dñi vel
 pasca. q̄a tūc ex p̄cepto decre.
 Dis. s̄p debēt p̄fiteri ⁊ cōicare
 Et hoc q̄d dicit inno. de scola
 rib^o verū est de scolari^o laycis
 Sec^o autē de clericis q̄ v̄t dicit
 hosti. i sum. ti. de proch. §. quis
 intelligat ⁊ notat archidi. xij.
 q. ij. Ergo in si. si clic^o staret
 p. xxx. ānos i studio sine licētia
 p̄lati sui nūq̄ p̄trabit domicilij
 um. s̄ si de ei^o licētia se trāstu
 lerit statim efficit̄ de foro ⁊ iurij
 diti de illi^o ep̄i ad quē trāsiit et
 si nō p̄petua t̄n tpali. in oibus
 igit̄ p̄missis tuti^o est s̄m Inno.
 q̄ ⁊ viatores ⁊ alij s̄p a p̄po sac̄
 cerdote licētiā hēant speciales
 Immo nō licz clerici siue layci.
 p̄ficisci sine licētia ep̄i de con.
 di. v. Nō optet. ij. ⁊ ibi p̄ glo. et
 archi. ⁊ eē. de yo. redēp. c. Ad
 gne. Idē i direc. vbi. s̄. §. lxxxvi
 Septim^o cāus est rōne necessi.

tatis qz in articulo mortis cō-
stitut^o siue occasione infirmita-
tis sue alteri^o periculi belli ma-
ris ⁊ hmōi in absentia ppriū sa-
cerdotis cuilibet simplici sacer-
doti catholico dūmodo cēsurā
ecclesiastica nō ligato p̄fiteri
pōt ⁊ ab eo absolui ab oī pctō
⁊ exōicatione siue a iure siue
ab hoīe. e. d. sepul. prochiāno.
⁊ notat Rich. iij. vi. xviii. ar. r.
q. i. specialiter aliud sit statutū
vt in exōicationib^o p̄cessus cu-
rie. Qñ tñ pōt ep̄i copia habe-
ri o3 se simplex sacerdos de ca-
sib^o reseruatis. etiā hoc articu-
lo intrōmittere fm̄ Inno. Et
hoc etiā casu absolūēs ab exō-
municatōe supiori resuata in-
iūgeret absoluto q̄ impedimē-
to cessante quā cito commode
poterit si illi rēp̄sentet a quo fu-
erat absolūēdus mandatū ei^o
hūiliter sup hoc receptur^o e. d.
sen. ex. ea noscīt alias reīcidit
in eandē sniam. vt in. c. eos. e. ti.
li. vi. Sec^o aut^o de casib^o resua-
tis ep̄o qz ex quo semel absolū-
tus est nō expedit q̄ iterū ep̄o
remittat absolūēdus de neces-
sitate. s3 de bñ esse. Adde q̄ eti-
am talis in piculo mortis p̄sti-
tut^o pōt p̄fiteri layco deficien-
te sacerdote s3 nō pōt ab eo ab-
solui. Ideo euaso piculo tenet

iterū p̄fiteri eadē peccata nūe-
ro sacerdoti cū eius copiā ha-
buerit. vt notat tho. in. iiii. dis.
xvii. Octau^o casus est si sacer-
dos nō pp̄us ponat spem i ra-
tibabitione ppriū sacerdotis.
hoc tñ cōmuniter nō tenet q̄a
in talib^o nō h3 locus ratibabis-
tio. ff. de re. iur. l. act^o legitimi.
z. e. ti. c. Actus legitimi. z. c. ra-
tibabitionē. li. vi. ⁊ ibi p̄dinus
⁊ Joh. an. Et sic habes octo ca-
sus in q̄bus pōt quis p̄fiteri al-
teri q3 pp̄rio sacerdoti. Nō tñ
pōt p̄fiteri cuilibet sacerdoti.
sed his tñ qui habent executi-
onē ordinis sacerdotalis ⁊ ad
p̄fessiones sunt habilitati. licet
nō sint curati habilitati dico a
pp̄rio ep̄o si sunt sacerdotessē-
culares. vel ab eo de consensu
sui p̄lati si sunt filigiosi. xxy. di.
c. plectis. ⁊ ibi Archi. Con. tho.
vbi. s. Et duran. in summa par-
te illa. ti. de cōfes. q. x. in articu-
lo tamē necessitatis potest ab-
soluere vt supra dixi. casu. vii.
cuilibet simplex sacerdos etiā
ad cōfessiones nō habilitatus
fm̄ Rai. qz quod est illicitum
necessitas facit licitum. Con.
Bo. in. iiii. dis. in. xix. ar. iii. q. i.
Et collec. in. c. Dis de pe. ⁊ re.
Cōsulant etiā Rai. ⁊ hostiē. et
cōmuniter moderni q̄ i omni
b iij

809

casu quo q̄s p̄t audire alienū
proclanū dz audiēs de bñ esse
p̄tēti iniungere q̄ se rep̄tet
p̄po sacerdoti. ar. ex. de sen. ex
decreto. z. c. ea noscīt. z. c. q̄d̄ o
bis. Capitulū sc̄dm.

Sc̄do dz p̄fessor pe
nitentē interrogare si
se ad cōfessionē p̄pa
rauit z p̄ciam suā q̄stuz potu
it diligētē examinauit. Si re pe
rit ip̄paratū z nō bñ disposi
tū s̄mittat eū suadēdo vt se di
ligētē preparēt z p̄cipue si oꝝ
portet p̄fiteri ḡnāliter v̄l d̄ ml̄
to tpe. z. nō sit periculū ī mora
insinēdo eū q̄ ad hoc vt facili
us s̄minisci possit oīm pctōmz
suorū. p̄no discutiāt vitā suā
discurrēdo diuersas etates su
as. s. puericie. Adolescētie viri
litatē z senectutis. Sc̄do p̄side
ret diuersos stat. s. X̄ginalē. vi
dualē. z m̄rimonialē. Tertō di
uersas fortunas p̄speritatis ad
uersitatē. sanitatis z infirmitatē
Quarto diuersa officia z exer
citia que plerūq̄ exercitauit.
Quinto diuersas societates cū
q̄b̄ p̄uersat̄ est. Sexto diuersa
loca citates castra villas et
domos in q̄b̄ fuit. Septio p̄si
deret diuersas culpas q̄b̄ deū
offendit. Corde p̄sentiendo ore
loquendo z ope adimplendo. Si

Xo p̄paratū z bñ dispositū iue
nerit v̄l nō assit t̄ps ad p̄paran
dūz ex corde t̄n̄ doleat z b̄mōi
negligētia p̄cedat interrogā
do de casib̄ imediate sequenti
b̄ vt sciat si tenet iterare p̄fes
siones p̄cedentes v̄l nō.

Sex sunt casus. in q̄b̄ tene
tur q̄s iterare p̄fessionē. duo ex
parte p̄fessoris z q̄ttuor ex par
te p̄fidentis.

Prim̄ casus est si
p̄fessori defuit po
testas absoluendi
q̄d̄ p̄t p̄tigere du
pliciter s̄m duran. in sum. ti. d̄
p̄fes. q. xxvi. Aut qz cōfessor hz
ptātes artatā quo ad aliq̄d pec
catū p̄fessus vt si p̄fites p̄fiteē
aliq̄d pctm̄ cuius absolutionē si
bi reuauit ep̄us z t̄n̄ de facto
ip̄e p̄fessor ab illo absoluit. hoc
enī casu p̄fessus illi sacerdotiū
de hoc sibi p̄fiterit tenebit̄ ite
rū p̄fiteri sup̄iori illud idē pec
catū numero a quo nō potuit
absolui a p̄po sacerdote sup̄io
ri iterare nō tenet. nec hoc cas
su d̄ confessio diuisa. qz ex quo
oīa pctā sua integre p̄fessus est
p̄mo sacerdoti. absolues sc̄do p̄
fuit q̄d̄ inceptuz erat. z notat
Rich. in. iij. di. xvij. ar. i. q. viij.
vbi dicit qz dz p̄cedē absolutō su
perioris. aliqui t̄n̄ eo. aut qz cō

fesso: nullā hz ptātem absoluē di ordinariā seu delegatā. put a qz nō erat sacerdos licet reputaret vel irregularis vel carēs titulo. erat intrusus aut excōicatus aut suspēsus ab officio et huiusmodi. Nā absolut⁹ a tali cū ei p̄siterit de hoc tenet iterum eadē pctā p̄siteri. qz realiter nō erat absolut⁹ quamuis ignorātia pbabili durāte q̄ ad deū excuset fm docto. Idēz in no. in. c. dudū. sc̄do de ele. p̄do testific distingu. aut impedimentuz sacerdot⁹ absoluētis est iuris diuini. vt qz nō fuit baptisatus seu nō fuit sacerdos ordiatus et hoc casu absolutus a tali hoc agnito tenet iterū p̄siteri fm Ric̄. vbi. s̄. ar. iii. q. iii. nec in hoc papa posset dispensare. vt dicit pe. de palu. ibidē. q. vi. Aut est iuris hūani seu positiu. vt si est excōicatus suspēsus et hmōi. et tūc si impedimētuz est notoriū. vt qz publice verberauit clericū vel manifeste est intrusus carēs titulo ecclesie curate nec est a supioze p̄firmat⁹ et p̄sequēter nō hz vllā ptātem sup prochianos illi⁹ ecclesie tali p̄fessus tenet iterū alteri p̄siteri. Si vero impedimentū est occultū p̄fites tñ scit illud p̄fessō illi peccat mortaliter cōi

cādo ei in diuinis p̄ iterū tenetur p̄siteri. Si vero nescit illud qz et sibi et alijs est occultū puta qz p̄cussit clericū nullo vidēte. bec eli ignorātia facti q̄ excusat. idē hoc casu nō tenet iterum q̄zuis postea illud impedimentū fuerit detectū. Sec⁹ si hoc nesciret ignorātia iur⁹ puta scit illū excōicatus et tñ credit ab illo posse absolui. Hoc eī casu nō excusat. Cō. Ric̄. i. iiii. di. xv. ij. ar. vij. q. i. vbi dicit q̄ p̄ma opinio circa hoc nimis dura videt. s̄. q̄ absolutiones et ceteri actus legitimi quos aliq̄ exercent dū eorū latet excōicatio sint irriti et inanes iudicandi postq̄z eorū excōicatio fuerit detecta. Ideo sc̄da opinio mitior est et rōnabilior q̄ dicit absolutionē occultū excōmunicati tenere etiam si postea detecta fuerit. Ar. de snia serui publice putabat liber q̄ rata est. et cetera. et extra de iure patro. Cōsulationib⁹. et extra de excep. Exceptionē in glo. et de de. ex mi. Apostolice. Nō ob. extra d̄ sen. et re iudi. ad pbandū qz ibi loq̄tur de publico excōicato. Idēz pe. de palu. vbi. s̄. Dñs an. d̄ bus in. d. c. dudū. sc̄do. dicit q̄ p̄ma opinio tutior est. et ideo tenenda fm euz. Sc̄dus casus est p̄

pter ignorantia pſeſſoris puta
qꝛ nescit ligare nec soluere seu
discernere inter mortale ⁊ ve
ale ⁊ pſequēter nec rite absol
uere. ⁊ sic ille qui scit talē esse
pſeſſorē ⁊ aliū querere negligit
cum possit tenē eadē peccata
numero cōfiteri alteri ydoneo
pſeſſori de pe. di. vi. Qui vult
⁊ notat Rich. in. iiii. xbi. s. ar. ij
q. viii. Tertius est ex parte pe
nitētis cū tribꝫ se. s. quādo sciē
ter vel aduertēter tacuit vel om
misit peccatū aliqꝫ mortale vl
de quo credidit seu pbabiliter
dubitauit vtrū fuerit mortale
seu etiā omiserit scienter elus
necessariā circūstantiā de quibꝫ
bus infra parte. iii. ti. ij. qꝛ his
casibus sicut pſitando fm doc
to. peccat mortaliter ⁊ nō solū
si tacuit scienter sed etiam si
obmisit ex obliuione seu igno
rantia affectata vel crassa pu
ta qꝛ de peccatꝫ añ cogitare no
luit nec adhibuit debitam dili
gentiā put de lege communi
būana pmittit fragilitas. Si
tamē talis pſeſſores nō mutat
⁊ cōfessor habet memoriā alio
rum peccatorū. sufficit illō idē
peccatū numero qꝫ omisit ⁊ fi
ctionē pſiteri ei ⁊ reliqua in ge
nere. Si vero mutat pſeſſores
vel etiā si pſitetur eidē. sed cō

fessor nō hꝫ memoriā aliorum
peccatorū tūc tenet oīa iterare
re. vt notat duran. vbi. s. Lon.
Rich. in. iiii. dist. xvii. ar. ij. q. vi.
Secus autē si ignorantia pbabi
li aliqꝫ etiam mortale obmisit.
tūc nō tenet iterare nisi qꝫ ob
misit fm eos. Quartꝫ casus ē
quādo penitēs penitentiā sibi
iniunctā scienter ⁊ deliberate
absqꝫ legitima causa obmisit
seu nō ppleuit qꝛ tūc tenet ite
rare pſessionē si penitētie obli
tus est ⁊ vltra hoc peccat mor
taliter fm sco. in. iiii. di. xv. q. i.
⁊ Rich. ibidē. di. xviii. ar. i. q. v
Et hoc verū de penitētia inuē
cta p mortalibꝫ. Secus autem
si p venialibꝫ tm fm tho. ⁊ ob
mittēs pniām sibi iniunctā eti
am p mortalibus si recordatē
semp pōt pſicere ⁊ pſiciēdo nō
tenet iterare. p̄cipue quando
nō est sibi p̄fixus terminus quē
nō posset trāsgredi licz forte ei
sit declaratū infra qꝫ tēpus d̄
beat eā facere vel supplē si. o.
miserit. Quintus casus est cum
quis fecte ad pſessionē vadit ⁊
sine p̄tritione puta qꝛ nō dolet
de peccatis oibus vel nō inten
dit in futurū abstinere ab eis.
seu etiā nō intēdit facere id ad
qꝫ ex̄cepto tenet. puta com
municare in pasca. circa hunc

casum tñ sunt varie opinionef
doct. tho. in. iiii. di. xvij. dicit q
hoc casu nō oportet iterare cō
fessionē qz sicut in baptismo fi
cte accedēs. licet tūc nō recipi
at rē sacramēti. tamē receden
te fictione recipit sic 7 penitē
tia. Cō. 7 pe. Rich. in. iiii. disti.
xvij. ar. ii. q. viii. Idem Joha. et
Bartho. alij cōtra de pe. di. iiii.
Sunt plures. 7 s. his autorita
tibus. 7. c. si. 7 ibi p archi. q̄ tes
net qz talis omnino tenet ite
rare p̄fessionē. 7 hec opinio vis
detur verior tutor 7 cōmunis
oz quā tenēt 7 app̄bant Rai.
7 hosti. in summa. ti. de pe. 7 re
Inno. ex. in. c. Maiores d̄ bap.
duran. in summa. eo. ti. q. xxvi.
Idem. Cō. Ro. Sco. 7 Bo. in.
i. di. xvij. 7 indirect. li. i. ti. de
pe. 7 re. P̄dōt dici. p concordia
qz in tantū valet illa p̄fessio fi
cta nec oportet illā specialiter
iterari inquantū durat effect⁹
illius ex p̄fessionis vocalis que ē
pars sacramēti. alias nō. Ideo
distingue vt supra in tertio ca
su. Sext⁹ casus ē vt cū tpe quo
p̄fessus fuit erat excōicatus qz
sue sciz se excōicātū suē igno
raret. p̄baliter vel etiā oblitus
fuisse tenetur iterare p̄fessio
nem cū hoc postea nouerit qz li
gatus excōicatione suē maior
ti suē minori nō potuit absol

ui a peccatis cū excōmunicat⁹
nō sit capax sacramentorū ec
clesie. extra. de di. ex. mis. si cele
brat. 7 sic illa absolutio fuit nul
la. Et licet ignorantia p̄babil
p̄fuet eū a culpa 7 a pena ir
regularitatis. nō tñ facit eum
nō esse excōmunicatū. ar. e. ti.
apostolice 7. xxxviii. di. cū itaqz
Lon. Rich. in. iiii. di. xviii. ar. ix.
q. iiii. pe. de pal. ibidem. q. vi. 7
duran. in summa vbi supra.

Tertio iterrogz eū
p̄fessor vtrū nouer
rit se ab aliquo iu
dice esse excōica
tum. vel vtrū incidit in aliqz
excōicationem iuris cōmunis
papalē seu ep̄alem vel etiaz in
sententiā alicuius p̄stitutionis
sinodalis vel p̄intialis p̄ticus
lariter inuestigādo de aliqbus
casibus excōicationū fm cōdi
tionem p̄sone 7 precipue de cō
stitutionibus illius dyocesif v
prouintie vel etiaz a legatis fa
ctis. Et si reperit eum excōica
tum. P̄rimo 7 ante omnia ab
soluat eum ab excommunicati
one si autoritatem habet. sin
autem remittat eum ad habē
tem. vel si talis penitens foret
in articulo mortis posset tunc
absolui. vt supra parte secunda
capl. i. s. penel. 7 si.

Carta dꝝ p̄fessor i
 terrogare peitēte
 cuiꝝ vite sit ꝛ scie cu
 ius statꝝ ꝛ p̄uersati
 onis. cuiꝝ artꝝ vꝛ officij. Si m̄ri
 monio ligatꝝ vꝛ nō. Si religio
 ni quoquomō sit obligatꝝ vel
 ascriptꝝ. Si ex subtilātia licite
 acq̄sita viuat vꝛ nō. Si alicui a
 liq̄d dꝝ ex ꝓtractu vꝛ maleficio
 seu ex legato ꝓdecessorū suorū
 Aut alias quouismō. Si sic trā
 factū ē tēꝓꝝ solutionis faciēde
 nō admittat eū ad ꝓfessionē ni
 si ꝓusꝛatiffecerit si pōt vel sal
 tē aꝛ creditoribꝝ suis dilationē
 obtinuerit cū alias non possit
 debite ꝓfiteri nec ꝓctm̄ remit
 ti. vt dicit augꝝ. xiiij. q. vi. si res.
 ꝛ de reg. iur. Nō dimittit. li. vi
 ꝛ hoc expresse tenet Rich. i. iij
 di. xv. ar. v. q. iij. ꝛ scotꝝ ibidez.
 q. ij. ꝛ tho. ij. q. lxx. ꝛ quamuis
 sit fide digꝝ ꝓsona in hoc nō est
 ei credēdū ꝛ si pure ei creden
 dū eēt nō tñ absolui dꝝ donec
 ꝓfiet de restitutōe actu ꝓpleta
 ꝓcipue si alias ꝓmisit ꝓfessori
 suo satisfaccere ꝛ nō satisfaccit.
 Si nō nihil dꝝ alicui ꝛ si in ꝓ
 cessu ꝓfessiois occurrat aliq̄d
 necessario satisfacciendū sit dis
 positꝝ ad ꝓsiliū siue iudiciū cō
 fessoris debite satisfaccere deo
 ꝛ ꝓrio tā in rebꝝ qꝛ in fama ꝛ
 moribꝝ admittat eū faciēs ge

nussueti ad pedes eiꝝ. ꝛ tꝓe sp
 sedeat ex trāsuerso. nec eiꝝ faci
 ez respiciat siue sit vir siue mu
 lier ne plusquā optet erubescē
 tie eis faciat ꝛ dicat ei qꝛ ꝓfite
 at ꝓ seipm̄ sua ꝓctā. ꝓut nouit
 tꝓe aut ꝓfessor dū ꝓctōꝝ sua ex
 ponit ꝓctā diligēter attendat
 nec molestet eū interiꝛinterro
 gādo nisi necessitas vigeat vt
 si aliq̄d dicat ita inolute qꝛ nō
 bñ itelligerꝝ tūc faciat a ꝓfite
 te bñ declarari vt sciat qd sit
 acturꝝ. Et si de ꝓhēdat casum
 ad se nō ꝓtinere vel ꝓfite tē ad
 aliquā restitutionē obligari vꝛ
 sup ꝓctō qd exponit aliquā spe
 cialē ꝓuisionē optere fieri sta
 tim ei dicat ne in ꝓcessu obliui
 scaꝛ. Et similꝛ iterroget de cir
 cūstantijs ꝓctōꝝ si a ꝓfite te si
 ne eis ꝓctm̄ dicat vt infra dice
 tur ꝓte tertia. ti. ij. ꝛ iuxꝝ. grauis
 tatē ꝓctōꝝ ꝛ ꝓditionē ꝓfite ti
 um quo ad arguendū ꝓctā ꝓfes
 sor ꝓrudēter se hēat nō ꝓarifoꝝ
 miter ad oēs. sꝫ cū simplicibꝝ se
 dulciter habeat eos diligēter
 de mō ꝓfite tēdi instruēdo. Ru
 des ꝛ rusticos ne coruam ꝓctā e
 normia reputēt leuia durius i
 crepādo. Sapiētes ꝛ eruditos
 vꝛbaniꝝ corripēdo. Induratos
 ꝛ isensatos acriter arguēdo. Et
 quātū fieri ꝓt ꝛb ꝛ exēꝓlis ad
 ꝓꝓuctionē inducēdo ꝛ terroꝝ

extremi iudicij eis incutiendo
Mulieres blandis xbis et molli-
libro non alliciendo sed potius seu er-
et rigidis corripiendo et quacitati
potest fieri superfluis colloquijs pe-
nitentia refectam de ipsis se expediendo.
Contra quosdam qui quotidi-
e in confessione cum eis psalant
et eis longas faciunt predicaciones
propter quod et ipsi multum tempus amit-
tunt et alijs sepius occasionem scan-
dali tribuunt.

Incipit tertia ps huius opu-
sculi de circumstantiarum peccato-
rum interrogatione.

Arca tertium principi-
pale. Sciendum quod
non sufficit confessio
re solus audire ea
quae sibi a peccatore dicitur

et de alijs ipsam non interrogare
nisi persona confitens sit in his bene
perita et timorata ut sciat se suf-
ficienter confiteri quod raro contingit
modernis temporibus cum pauci cir-
ca hoc debitam diligentiam adhibe-
ant. et multi sunt adeo simpli-
ces quod nisi interrogent nunquam
vere confitebuntur. et quod maius est
multi qui secundum seculum sapientes esse
sent in pertinenter ad confessionem
ignorantes penitentiam reperiuntur.
Ex quo concluditur quod postquam peni-
tus confessus est pro seipsum ea quae non
uit de confessione ipsam interrogare

de his quae omisit aut minus plene
dixit. Unde Augustinus de peccato. di. vi. c.
i. dicit de confessore loquens. Sit
diligens in questionator subtilis investi-
gator. sapienter et quasi astute iter-
roget a peccatore quae forsitan igno-
rat vel pro verecundia vellet occul-
tare. Cognito autem criminum varie-
tates eius non dubitet investiga-
re et locum et tempus etc. Ad hoc. ex. d.
pe. et re. c. Omnis. S. Sacerdos.
Et hoc est quod multos confessores
ignaros qui simpliciter audiunt
ea quae peccator confiteri voluerit et po-
stea secundum audita et confessam penam
iniungunt quod est a debito suo
valde deficere. et se et confitentem
pariter in damnationem precipitare
Pro salubri igitur confessionis instru-
ctione quattuor in hac parte videa-
mus et per titulos distinguamus.

Primum est de modo interro-
gandi quem confessor habet tenere.

Secundum de quibus circumstantiis
necessario habet interrogare.

Tertium super quibus communi-
ter debeat peccantem examinare

Quartum est quod de pertinenti-
bus specialiter ad statum vel officium
confitentis debet inquirere.

De modo interrogandi quem
confessor debet tenere.

Titulus primus.

Uo ad primum dico quod
confessor audienda peccata

pfitentis studere v3 p posse in
 pncipio a pfitēte remouere ve
 recundiā nō exprimēdo statim
 magnitudinē seu grauitatem
 peccatorū eius. s3 dissimilādo
 trāseat vsq; ad finē p̄fessionis.
 z tūc exponat ei eorū magnitu
 dinē z grauitatē incipiēs a mi
 norib⁹ terrorē incutiendo z ad
 p̄tritionē puocādo. z si penitēs
 ex ignorantiā aliquid omiserit
 ip̄e supleat interrogādo euz. vt
 infra in capitulis sequētib⁹ ad
 particularia descēdendo plus.
 z minus s̄m statū z p̄ditionem
 confitentū. nā vt dicit tho. in
 lii. in interrogationib⁹ tria d̄
 bet cōfessor obſuare. Pri
 mo q; quilibet interrogetur de
 pctis q; p̄suerūt in hoibus il
 lius stat⁹ z p̄ditionis cōiter re
 periri vt infra ti. liii. habet iō
 multū expedit q; a pncipio con
 fessionis interrogetur penitēs
 de ei⁹ statu p̄ditione z cetera.
 vt. s̄. sc̄da pte p totū. Secū
 do q; interroget a remotis de
 peccatis z in genere z nō expli
 cite forte si statim ad species
 peccati quam ignorabat descē
 dat illud peccatum addiscat et
 sic quodāmodo ad illud indu
 catur exempli gratia. si confite
 tur se commississe peccatum car
 nale. non statim queret si se ma

nibus poluit z huiusmodi. sed
 interroget de modo seu cum q;
 bus z huiusmodi. Tertio q;
 in peccatis carnalibus nō descē
 dat nimis ad. particulares cir
 cumstantias nō necessarias qz
 hoc posset esse occasio tempta
 tionia in vtroq; vel saltem scā
 dali ipsius confessoris si aliqua
 do confitens referret alijs q; i
 terrogasset eum sic z sic. Si igi
 tur vir p̄fiteatur se poluisse mu
 lierem extra phas debitū non
 querat cōfessor in qua pte cor
 poris z quomō sufficit enim q;
 habeat vltimā speciē peccati.

De quib⁹ circūstantijs ne
 cessario h3 interrogare p̄fessor
 Titulus secundus

Uo ad sc̄dm quia
 nō solū p̄fessor des
 bet iterrogare cō
 fitentē de morta
 lib⁹. sed etiā de circūstantijs. vt
 in. c. Dis. de penitētijs z remis
 sionib⁹. §. Sacerdos. P̄mo
 videndū de numero earum
 Secundo q; sunt de necessitate
 p̄fessionis. Ad primū dicen
 dum q; circūstātie quib⁹ pecca
 tum aggrauatur vel alleuiatur
 s̄m tulū sunt septē z p̄tinētur
 in hoc. x. Quis qd vbi quibus
 cur quō quādo. ratio aut istius

numerū est quia septē sunt con-
 ditionis singulares vel proprietates
 quibus aggrauatur vel alleuiatur
 peccatū vt. s. et circūstantie sunt
 cōditiones singulares actuum huma-
 norū. Prima circūstantia consideratur
 ex parte finis et talis dicitur. Cur quod
 inter omnes circūstantias est principa-
 lis, vbi nota quod duplex est finis
 scilicet operationis et intētionis. exem-
 pli gratia. Forma domus est fi-
 nis operationis domus. et habi-
 tatio est finis intētionis. Sic a
 simili finis operationis hominis
 nō est finis qui dicitur circūstantia
 sed finis intētionis qui quādo
 quod ex malo actu bonū intendit
 et e contrario. et hic finis dicitur circū-
 stantia. nā a fine intētionis ni-
 moralibus actus speciem recipit.
 Tūc sicut. intantio operi tuo finem
 imponit. Secūda circūstan-
 tia consideratur ex parte operis
 scilicet quod nec consideratur quantum ad
 substantiam facti. scilicet quod occidit vel
 furatus est vel fornicatus. sed
 quantum ad cōditionem facti. id est pro-
 prietate qualitate et quantitate
 facti. quod occidit patrem co-
 gnouit virginem vel maritatum
 et sic hec circūstantia non con-
 sideratur. putat est substantia actus
 sed. putat est cōditio actus. Nam
 quidam actus sunt idem in spe-

cie nature qui differunt in spe-
 cie moris sicut fornicatio et cō-
 cubitus coniugalis. Tertia circū-
 stantia est. quis quod consideratur
 ex parte agentis: principalis et nō
 solū respicit substantiam persone
 agentis sed magis cōditionem vel
 proprietatem persone. scilicet cuius sit offici-
 cum potestatis vel sexus et huiusmodi et
 quod ex cōditionibus persone varia-
 tur substantia actus eo quod ali-
 liquid cōpetit vni quod non cōpe-
 dit alteri. Quarta circūstan-
 tia est. quibus. scilicet auxiliis et cōsi-
 deratur ex parte agentis instru-
 mentalis sicut philosophus ter-
 tio ethicorum sed loco instrumē-
 ti. Tullius ponit quibus auxiliis
 eo quod omnia auxilia sunt quasi
 instrumēta actionis quibus a-
 gens utitur ad finem suum.
 Quinta circūstantia consideratur
 ex parte speciei vel qualitatis
 operis tripliciter. Primo ex
 parte modi et sic est quinta cir-
 cūstantia quomodo. vtrum. scilicet
 uiter vel fortiter quis peccauerit
 Secundo ex parte loci. et sic
 est sexta circūstantia peccatus
 aggrauas vbi. vtrum scilicet in
 loco secreto vel publico vel sa-
 crato. Tertio ex parte tem-
 poris. et sic est septima circūstan-
 tia quādo vtrum. scilicet peccauerit te-
 pore orationis edicato seu tpe fe-

storū z ieiuniorū hec tho. q̄rto scripto sentē. di. xvi. z Rich. ibi dē z originaliter li. iij. ethicorū c. iij. Sz p̄ maiori euidētia predictorū sciendū est q̄ dicte circūstantie tripliciter se h̄nt ad actū pcti. Q̄nq̄ enī circūstantia nec species pcti variat nec pctm̄ aggrauat. vt puta accipere rē alienā manu dextra vl̄ sinistra de mane aut de sero. q̄n q̄ circūstantia specie pcti variat z aggruat siue act⁹ cui circūstantia aduenit ex suo genere sit indifferēs. sic cū aliq̄s leuat festucā e terra in ptēptum alteri⁹. Siue act⁹ sit bonus ex genere. sic cuz q̄s dat elemosinā p̄pter gloriam hūanaz. siue act⁹ sit mal⁹ ex genere cū aliq̄s furat rē sacrā cui⁹ rō est q̄ circūstantia addita actui h̄z z addit repugnantia specialē ad rationē exēpli q̄tia pctm̄ fornicationis in hoc p̄sistit q̄ hō accedit ad nō suā. si aut̄ addat hec circūstantia q̄ illa ad quā accedit sit vxor alteri⁹. pctm̄ fornicationis trāsserē in aliō genus pcti. s. adulteriū qd̄ est grauius pctm̄ q̄z sit fornicatio z ita vbi cūq̄ est alia z alia repugnantia act⁹ ad rationē z alia z alia de fornicitas act⁹ ibi est alia z alia species pcti z maior pcti graui

tas vt patuit p̄ exemplū supra positū. Q̄nq̄ circūstantia non variat specie pcti sz aggrauat pctm̄. cui⁹ rō est. q̄ non iportat p̄mo z p̄ se repugnantia ad rationē sz ex suppositione illi⁹ q̄ p̄mo z p̄ se iportat repugnantiam ad rōnez exēpli ḡra. Accipe multū vel parū de se vel ex se. nō dicit nec importat repugnantia aliquā ad rationē z rō nō iportat ex se aliquā d̄formitatem. nec rōne boni vel mali sz solū ex suppositione p̄mi q̄ scz alienū accepit z sic multū de alieno accipe est graui⁹ pctm̄ q̄z parū accipere non t̄n̄ est pctm̄ alteri⁹ specie a p̄mo nec ille q̄ furat multū facit duo pctā sz vnū q̄uius tanq̄z q̄ furat parū vt. s. Quartū x̄o membruz nō pōt esse. s. q̄ circūstantia specie pcti variet z non aggrauet pctm̄. hec tho. vbi. s. z p̄ma sez eūde. q. lxxij. in corp̄e q̄tionis. ar. viij. Ad scōm qd̄erat videndū. s. q̄ circūstantie sint de necessitate p̄fessionis. z dico breuiter q̄ in p̄fessione circūstantia rū. aliqd̄ est impossibilitatis. aliqd̄ imperfectiois. aliqd̄ p̄fectionis. aliqd̄ necessitatis. aliquid maioris securitatis z vtilitatis. Primo enī oēs peccatoruz circūstantias p̄teriti est imposs

bile cui? rō est q? cū singulares
circūstantie pctōrū sint qñ infi
nite s; null? obligat? ad pñtens
dū ea q? in infinitū pñt pcedez
re q? d' tabib? nō ē ars neq? sci a
ergo null? tenet oīa pñteri.

Secōdo pñteri circūstantias q?
alleuiāt pctñm est im pfectionis
nisi pñtor de eis inqrat v? cō?
fites timeat si eas nō pñteat
pñtorē ppter hoc occasionez
pturbationis v? scādali accipe
re vel nisi itantū diminuāt pec
catū q? si nō dicātur videatur
mortale qd erat veniale sic p?
pter infirmitatē comedere car
nes in qdragesima. Tertio cō
fiteri aliqñs circūstantias q? ali
am spēs pctō nō tribuūt. v? si
tribuūt nō tñ spēs pcti morta
lis est pfectionis sicut est pñf
sio venialiū. Quarto pñteri
liquas circūstātias q? ad aliam
speciē pcti mortalis trahūt vt
coire cū muliere aliena cōingu
ta xgine vel deodicata est ne
cessitatis. Vñ qlibet de neces
sitate tenetur dicere r? pñteri
gen? r? speciē pcti mortalis.

Quinto pñteri circūstātias in
eadē etiā speciē pctñm notabili
ter aggrauātes s; m Specu. est
maioris securitatis r? volūtāt?
ratio q? pcti quātitas sciri nō
pōt nisi scitis illis q? ei? aggrauā

uāt quātitatē. r? sic videt? non
sufficere illi q? centum marcas
argēti vel gregē oīū furat? fu
erit dicere ego feci furtū. cum
hoc ita bñ possit verificari si
accepisset vnū solū denariū. s;
militer nō videt? sufficere illi q?
gladio primū vulnerauit dice
re ego percussi primū. s; d; pñ
teri quātitatē pcti nō solum in
specie. s; pñse vt s; m quantita
tē culpe pñtatis pene taret?
a sacerdote. Tu dic? q? his nō
obitātib? solū circūstantie tra
hentes in aliā spēm sunt de ne
cessitate pñssionis nec oportet
pñssorē scire totā pcti puānta
tē. q? nec ip? pctō? scire pōt s;
sufficit q? pñnoscat quātitates
q? ex specie pcti pñsurgit. nec o?
portet s; m totā quātitatē pcti
penā taxare s; m Alexā. iiii. par
te sue. q. xii. r. thomas. vbi. s. r
So. in. iij. di. xvij. r. pe. de tarā.
ibidē. ar. iij. q. ij. Et in corpe. q.
Et hec est cōis opinio theolo
gorū quā etiā tenet multi cas
noniste. vt notat colle. de pe. et
re. Dis. Et he circūstantie pñ
nētes de necessitate ad pñssō
rē r? aliā speciem pcti trahētes
pñt esse octo. Prima est cō
ditō rei seu psone. vt si peccatū
fornicationis est cōmiss; iter
roget? vtrū cū religiosa seu dōs

dicata q: sic est sacrilegiū. si cū
 coniugata est adulteriū si cū con
 sanguinea vel affine. est incestus

Secūda est modus peccādi. q̄a
 si cognouit mulierē alieno mo
 do in naturali ex tali modo vlt
 tra p̄ncipale peccm̄ fornicatio
 nis vel adulteriū inducitur alia
 spēs peccī mortalis. s. sodomia.

Tertia est locus quādo. s. pec
 catū cōmittit̄ in loco sacro seu
 diuino cultui deputato tūc eni
 inducit̄ alia spēs peccī mortalis.
 s. sacrilegiū de quo. s. Quar
 ta est t̄ps. cū eni cōmittit̄ pec
 catū mortale infesto inducitur
 alia spēs peccī mortalis. q̄ vltra
 p̄pam deformitatē sue mate
 rie ex hoc q̄ cōmittit̄ in festo
 h̄z aliā deformitatē specialem
 impugnātem tertio p̄cepto de
 calogi de sanctificatiōe sabba
 ti quo p̄hibet̄ om̄ne opus serui
 le et opus peccī est opus seruale ma
 gis q̄ opus manuale. ideo de ei.
 p̄cepti trāsgressiōe optet spe
 cialiter p̄fiteri et notat. Ric. de
 ly. exod. xx. Et an idē sit quādo
 peccm̄ cōmittit̄ in die ieiunij p̄
 cepti ab ecclesia videt̄ q̄ sic d̄
 cō. di. v. Nichil eni p̄dest. Ric.
 in. iij. di. xv. ar. iij. q. vi. dicit q̄
 triplex est ieiunij. p̄m̄us est ab
 iniq̄tatib⁹ abstinere et hoc per
 q̄d cū q̄ peccm̄ mortale frangit̄

scdm̄ est actus abstinentie
 et hoc frangit̄ p̄ gula q̄ est peccm̄
 mortale. Tertium est ieiunij in
 stitutū ab ecclesia et hoc vt pre
 dixi frangit̄ p̄ gulas q̄ est mor
 tale peccm̄ in quātum nō inclu
 dit illud q̄d est necessarium ad
 actū abstinentie. s. q̄ quan
 tū ad illud q̄d ad d̄t̄ ex statuto
 ecclesie frangit̄ comedēdo pl⁹
 q̄s semel vel cibos interdictos
 ieiunantib⁹ et etiā p̄ueniēdo ni
 mis notabiliter horā comedē
 di. vt infra. q. viii. hec ille. Quin
 ta est numerus. q̄ quotiēs q̄s cō
 mittit̄ aliqd̄ illicitū puta furtū
 totiēs peccat mortaliter cū sit
 diuersi act⁹ et in singulis actib⁹
 est peccm̄ mortale essentialiter
 ideo de necessitate oportet ex
 plicite p̄fiteri circūstantiā nūe
 ri. Sexta est q̄litas. si peccm̄
 est secretū vel publicū. et ad q̄d
 p̄uenit ei⁹ notici a q̄ ex hoc in
 ducit̄ alia spēs peccī mortalis
 q̄ est scādalu. Septima est in
 ductio. videlicet si in peccō q̄d cō
 misit cū p̄ximo ip̄e fuit p̄nci
 palis causa. p̄uocādo suadēdo
 et hm̄ōi q̄ p̄ncipale peccm̄ cōmi
 sit homicidiū spūale multo ḡ
 uius q̄s corpale Octaua est
 accidēs q̄ sepi⁹ q̄s committit̄
 multa peccā. p̄pter aliud peccm̄.
 q̄d cōmittere q̄rit puta inter

mittēdo nūcios vel secum du-
cēdo socios ⁊ hmōi. Et sic ha-
bes circūstantias pctōrū mor-
taliū necessario p̄fitēdas. q̄. scz
trahūt in aliā spēm seu genus
pcti mortalis. Et de his specia-
liter dz cōfessor iterrogare nō
solū quantū ad pctā op̄is. sed
etiā cordis seu volūtatis cum
sint diuersa pctā nō solū mate-
rialiter veruz etiā formaliter.
Si cōparet volūtās interior
ad opus exteri⁹ put sunt sepa-
ta puta qz vn⁹ peccat volūtate
tm̄ ali⁹ volūtate ⁊ opeyt notat
Bo. i. iiii. di. xij. ar. i. q. i. Si igit̄
q̄s p̄fitē solū mēte mulierem
deliberate p̄cupiuisse interro-
gādus est vtrū mulierē solutā
vel nuptā vel virgine. quo tpe.
zē. qz hec oia faciūt illud pec-
catū esse diuersē speciei. s; qd̄
horū sit graui⁹ an pctm̄ volun-
tatis tm̄. an op̄is. Bon. vbi. s.
q. ij. dicit qz si vterqz peccatiuz
ex eqli amore mouet ⁊ qz in v-
troqz sit plena volūtās pōt dici
vnū pctm̄ dicitur altero graui-
us tripliciter. Aut rōne maio-
r cōtempt⁹ dei. Aut rōne maio-
ris libidinis seu delectationis.
Aut rōne maioris dānificatio-
nis. Quantū ad p̄mū nō dicit̄
malus pctm̄ volūtatis qz op̄is
qz volūtās p̄na ad pctm̄ sic p

se a deo auertit sicut cū est cū
opere p̄iūcta. Quantū xō ad
secundū dicit̄ grauius maxime
quantuz ad pctm̄ carnale quo
quidēz homo peccat in seipō.
Similr quantū ad tertiū. s. ad
dānificationē qua addit supra
pctm̄ volūtatis ⁊ grauius dicit̄
tur maxime erga peccatū quo
quis peccat in proximum.

Sup quib⁹ cōmuniter debz
p̄fessor penitentē iterrogare.

Titulus tertius.

Ad ad tertiū nos
tandū qz postquā
peccator p̄seipsuz
exposuit oia pctā
sua que nouerit debet p̄fessor
diligēter aduertere quid dixerit
⁊ quid supleri oporteat ⁊ d̄
his que nō dixit vel minus ple-
ne dixit debet ipsuz interroga-
re plus ⁊ minus in totum vel i
partē secundū ordinē infra nos-
tatum ⁊ put requirit status ⁊
conditio cōfitentis. nec tamē
secundū. xx. debet esse nimis
scrupulosus circa interrogati-
ones si forte aliquam omittat
aut propter occupationes. aut
propter obliuionem vel simpli-
citatē dū tamen crassa igno-
rantia vel supina non laborez.
aut negligētia dissoluta vir eī

aut nūq̄z p̄tingit q̄ p̄fessor q̄n-
tumcūq̄ discret' omia q̄ circa
hoc a doctorib' dñr obseruare
possit. Q̄do interrogādi p̄-
mo de articulis fidei. sc̄do d̄ las
cramētis ecclesie. tertio de dec-
cē p̄ceptis decalogi. q̄rto d̄ pec-
catis mortalib'. quinto de misse-
ricordiē operibus.

De articulis fidei.

Capitulū p̄mū.

Irca articulos fi-
dei iuterroget cō-
fessor p̄sitētē vtrū
sciat simbolū aplo-
rū. s. Credo in deū. r̄c. r̄ p̄petē
ter intelligat ab eo q̄ in eis nō
lū hēat p̄ceptū erroneū. optet
enī quēlibet adultū eos crede-
re diuersimode. Tñ implicite
credere oēs articulos est fidei
diminute r̄ hoc nō sufficit nūc
alicui q̄ h̄z vsuz rōnis. s. in gñā
li credere redēptores r̄ remūe-
ratorē adeo enī noticia quorun-
dā articulorum maifesta est q̄
null' h̄ns vsuz rōnis ignoret. ni-
si oino ne gligat r̄ cōtēnat dei
cultū r̄ salutē ppriā. Explicite
aut r̄ disticte credere oēs arti-
culos non est de gñali fidei ne-
cessitate nisi forte illis q̄ fidez
alijs expl̄icare tenent' vt docto-
rib' p̄dic̄ atorib' p̄latis r̄ cura-
tis. Credere aut quosdā impli-

cite r̄ quosdā explicite est fidei
ad salutē necessarie etiam oim
simpliciū tenent' enī etiā q̄cūq̄
q̄ simplices explicite credē ar-
ticulos quos manifestāt eis nō
solū p̄dicatio. s̄z ecclesiastic' vsus
r̄ p̄suetudo sicut est de vnitāte
r̄ trinitate quā p̄nt noscere ab
ip̄o actu p̄signationis p̄signāt
enī se. In noie. p. r̄. f. r̄. s. f. Idez
de natiuitate. passiōe. resurre-
ctione r̄ pctōnū remissōe quos
p̄gnoscerē p̄nt ex ip̄is solenita-
tibus q̄s ecclesia celebrat r̄ ex
actib' sacerdotuz Ideo ad ho-
rum cognitionē null' rōne vtēs
excipit nec ignorātia excusat.
Articulos. X̄o nō ita maifestos
tenent' tñ credere iplicite. Im-
plicite aut credere vocoyt i ge-
nerali credāt vniuersaliter oia
q̄ credit sacrosancta mater ecc-
lesia ita q̄ in p̄ticulari a nullo
dissentiat nec aliquē articulos
rū discredāt r̄ intñ valzhec si-
des iplicite h̄m quosdāz. vt res-
fert. Inno. ēf. de sum. tri. r̄ si. ca-
tho. c. i. sup. X̄. Credim' q̄ si a-
liq̄s eā h̄z. s. q̄ credat q̄cqd cre-
dit ecclia r̄ rōne naturali mot'
aliq̄d de fide falso opinat' puz-
ta q̄ p̄ri sit maior vel p̄or filio.
vt q̄ tres p̄sone sunt tres a se i-
uicē distātes q̄ p̄pter hoc non
est heretic' nec peccat dūmō

hūc errorem nō defendat. hoc nota-
 tat. Bona. in. iii. di. xxv. Lōcor
 dat Rich. ibidē z tho. ij. ij. q. ij.
 Si psona pfitēs sit rudis q̄ de
 dictis articulis parū aut nul-
 lā habeat noticiā p̄fessor inter-
 roget eū. Vtrū ex corde doleat
 de p̄terita negligentia z p̄po-
 nat scōm capacitatē suā illos
 addiscere simul z pater noster
 si nesciret z ip̄e exponat ei vul-
 gariter dictos articulos si pōt
 de pe. z re. deus q̄. Itē interro-
 get. Vtrū ex corde credat oia
 que credit sancta ecclesia z v-
 trū doleat si p̄ dictos articulos
 z fidē catholicā hacten⁹ mens-
 te vel verbo incidere in aliquē
 errorem vt q̄ nō sit alia vita p̄e-
 ter istā, z h̄mōi.

De septē ecclesie sacramē-
 tis. Capitulū secundū.

Primo p̄fessor iter-
 roget. Vtrū sciat
 sacramēta ecclesie
 p̄cipue q̄ sunt cōi-

ter necessaria. videlicet baptis-
 mus. p̄firmatio. siue crisma. pe-
 nitētia. eucharistia. z extrema
 unctio. De sacramēto ordinis
 z matrimonij alibi dicit. Pri-
 mo vtrū sciat z credat baptis-
 mus necessariū fore ad salutē.
 z p̄ ip̄m debite suscipiēti r̄mit-
 ti oīa p̄ctā tā respectu pene

q̄s culpe s̄m doctores in q̄rto
 to sen. di. iiii. Scōdo vtrū scia-
 at z credat crisma seu p̄firma-
 tionē ad salutē aīe necessarias
 q̄ z si nō simpliciter nihilomī-
 nus p̄tēptus ei⁹ dānabilis est
 s̄m pe. z tho. in. iii. di. vij. Con-
 Rich. ibidē. ar. v. q. i. dicens q̄
 tūc p̄tēptor q̄s reputari d̄z q̄
 habita sufficiēti oportunitate
 recipiēdi illud tenuit aut nota-
 biliter negligit. Idē scot⁹ ibidē
 vtrū ip̄e sit crismat⁹. Tertio
 vtrū sciat z credat p̄niam z cō-
 fessionē p̄ctōuz ad salutē esse
 necessariā nec aliter posse deo
 recōciliari post baptismum ex-
 istentē in p̄ctō mortali. vtrum
 quotiēs p̄ctā memoriē occur-
 rerūt habuerit p̄tritionē d̄ eis
 z p̄positū p̄fitēdi actu vl' affe-
 ctu. Nā ad hoc teneē alias pec-
 cat mortaliter s̄m Tho. in. iij
 di. xvij. Lō. ab. sy. in. c. Dis de
 pe. z re. vtrū ex̄is in p̄ctō mor-
 tali statū actualiter p̄fessus est
 habita copia sacerdot⁹ ydonei
 q̄ ad hoc teneē saltē in his ca-
 sib⁹. Primo rōne piculi vt
 si periculū mortis immineant
 puta belli vel maris vel cū mu-
 lier est in partu vel cū quis est
 in alio quouis mortis articulo
 p̄stit⁹. Scōdo rōne sacramē-
 ti puta cū q̄s vult ordinē sacrū

recipe celebrare v̄l cōicere q̄d
 nemo d̄z p̄sumere nō p̄fessus co
 pia sacerdotis idonei oblata z
 necessitate nō v̄gēte. **Ters**
tio rōne stimuli. s. p̄scie v̄t p̄sci
 entia sibi dicat q̄ statim d̄be
 at p̄fiteri. **Quarto** rōne du
 b̄ij v̄t si h̄eat casum a quo solū
 papa v̄lei⁹ penitētiari⁹ potest
 absolvere z modo h̄z cop̄iā eo
 rum z dubitat ne illi in futurū
 habeat. **Mā** his q̄ttuor casib⁹
 cr̄is in mortali statim p̄fiteri
 tenet. z si differat peccat mor
 taliter v̄t notat tho. in. iiii. dis.
 xvij. Cō. Rich. ibidē. ar. iii. q. vi
 v̄bi addit idē esse rōne voti vel
 statuti q̄ q̄nc̄ obligāt religio
 sos. **Quarto** v̄trū sciat z cre
 dat sacramentuz sacratissime
 eucaristie om̄ibus ad salutē ne
 cessariuz post ānos discretiois
 q̄ quo ad hoc sunt infemina āo
 ni. xij. z in masculo. xiiij. Et v̄trū
 credat in eo trāsformari panes
 in corp⁹ z vinū in sanguinē vi
 uina pt̄ate z q̄ sub v̄traq̄ spe
 cie sit tot⁹ z integer x̄ps eēntia
 liter, z p̄nt̄ialiter quo ad diuini
 tate z hūanitatē v̄t habetur
 de cō. di. ij. panis. z. c. oia. **Utrū**
 sumpserit illud singulis annis
 semel cū debita p̄paratione z
 legitima p̄fessione p̄uia v̄t te
 netur. et. de pe. z re. **Dis. Qui**

to v̄trū credat extremā v̄nctio
 nem necessariā ad salutē adul
 tis in articulo mortis ex infir
 mitate seu senio p̄stitutū. Et si
 ip̄e in dicto articulo p̄stitutus
 eā petierit. **Paruulus** aut̄ seu
 occidēdis vel leuiter infirmāti
 bus nō d̄z dari. z notat. Rich. i.
 iiii. di. xliij. ar. vij. q. iiii. Circa i
 ferrogationes decē p̄ceptoruz
 decalogi nota p̄ declaratione
 dicēdoz h̄ac regulā theologiz
 calē q̄ ois trāsgressio dictozuz
 p̄ceptorū est pctm̄ mortale. pre
 cipue quādo est cōtra p̄cepta
 negatiua.

Pr̄ceptū primū de colens
 do deū.

Primū p̄ceptū est.

Unuz cole deum

Hoc p̄cepto p̄his

bet ois ydolatria

siue adoratio cuiuscūq̄ creatu
 re siue simulacri vel ymaginis
 rei naturalis. v̄t dicit. **2yc.** de
 lir. exo. xx. ibi. **Mō** habes deos
 alienos corā me z nō facies zē

Primo igit̄ p̄fessor interro
 roget p̄fitentē si adorauit aliq̄
 quā creaturā p̄ deo puta dyas
 bolū. solē lunā. vel stellas. arbo
 rē vel herbā z h̄mōi. q̄ mortale
 est z p̄hibitū. xxvi. q. v. **Non**
 liceat. Si fecit v̄l fieri fecit seu
 p̄curauit fieri aliq̄d maleficiū

si adorauit creaturam

Si procurat malū

seu malo q̄ sp̄ sūt cū inuocatiōe demonū occulta vel mani festā mortale est sp̄ ⁊ phibitū deuto. xviii. xxvi. q. v. *¶* Nō liceat. at. z. c. *¶* Nec mirū. Si fecit vl̄ fieri procurauit aliquā incātatio nē cū sacramētis vel sacramē talib⁹ ecclesie vt aqua baptis mali. oleo sc̄to. ⁊ hmōi ob saniztatē vel aliā causam mortale ē Si diuinauit vel procurauit fieri diuinatiōnē ad inueniēdum furta vel ad sciendū aliqd̄ sibi vel suis euenturū q̄ sit triplici ter fm̄ Tho. ij. ij. q. xcy. ⁊ habetur. xxvi. q. iiii. ca. i. est mortale ⁊ phibitū. xxvi. q. v. *¶* Nec mirū Ideo dico si hoc inuestigauit p̄ inspectionē astrolabij. Si didicit artē notariū vel ea vsus est ad sciendū aliqd̄ de arte nigromātie. qz vtrūqz phibitū est ⁊ mortale. Si ex stellationibus ⁊ planetis sub quib⁹ q̄s natus est iudicauit determiante ⁊ certitudinaliter futura hoim̄ opera pcedere. ⁊ ex talib⁹ homies cogi ad malū vel bonū heret. cū est ⁊ phibitū. xxvi. q. ij. *¶* Illd̄ z. c. *¶* Illos z. e. c. q. v. *¶* Nō liceat. Idē tho. vii. s. ar. v. Si obsuauit cursus lune aut stellarū pro domo faciēda. vl̄ ppter segetes vl̄ arbores plāfādas vl̄ cōiugia feciāda. phibitū est. xvi.

q. v. *¶* Nō liceat. Si tñ vtar̄ p̄ sideratiōe astronū ad p̄noscedū futura q̄ ex celestib⁹ corpibus creāf̄ puta siccitates ⁊ pluias nō est illicitū fm̄ tho. vii. s. et notat arch. xxvi. q. v. Si q̄s cleric⁹ licet etiā rustic⁹ p̄ v̄tos et dispositiōes lune. p̄siderare tē p̄ seminādū ⁊ medic⁹ tpa positionū ⁊ minationum vt notat glo. in. d. c. *¶* Nō licet. Si obsua uerit tpa mēses dies egiptiorū vel horas ad aliqd̄ inchoandū vel nō. vel in colligēdo herbas medicinales qz phibitū est. xxvi. q. vii. *¶* Nō obsuetis. et c. se. *¶* Sec⁹ si vt ligna incidat. si in kalēdis ianuarij q̄si pro bono augurio aliqd̄ donauit qz phibitū est. xxxvij. di. legāt. z. d. c. *¶* Nō obsuetis. Idē si tali die aliqd̄ plus noui fec̄ propter nouū annū qz phibet. xxvi. q. vii. si q̄s. Si in kalēdis oct̄is vacauit lauro aut viriditate arborū domos c̄rit. heceni obsuatio paganorū ē. e. causa. z. q. c. *¶* Nō licet. Si vaitates sup̄sticiosas obsuauit puta suspēdēdo carabones natitat̄ dñi p̄ grādinez vl̄ accipiēdo ī malū signū limē calcaē cū añ domū suā trāsit. r̄ dire ad lectm̄ si q̄s dū se calciat sternitauerit r̄ dire ad domū si exiēs pedē offēderit ⁊ hmōi q̄ cūij

proponunt

sentire

dicat

hona

28

tona

gūna

clara

28

28

28

28

28

28

28

28

28

oia tanq̄s supsticiosa ⁊ pestife
 ra p̄hibent. xxvi. q. ij. Illud. Si
 ex effusione olei de lucerna v̄l
 garritu aliquarū auū vel ma/
 gnitudine ⁊ p̄tinuatiōe vento
 rū existimat aliqd̄ boni v̄l ma/
 li venturū supsticiosus est ⁊ va/
 nuz notat. Tho. ij. q. ij. q. xc. ar.
 vij. Si obseruauit somnia. ⁊ ex
 his q̄ somniat⁹ vult de futuris
 ⁊ occultis diuinare ⁊ p̄nūciare
 supsticiosus ē ⁊ mortale. notat.
 tho. ibidē ar. vi. Si sortib⁹ di/
 uinatori⁹ ⁊ p̄sultori⁹ vsus est
 ⁊ q̄o q̄ mortale est ⁊ p̄hibitū
 xvi. q. v. Sortes. ⁊ tribus. c. se.
 Ex leuitate aut̄ vti. talib⁹ vide/
 tur veniale. vti x̄o sorte diuiso/
 ria nō videt̄ peccatū eē. e. c. fi.
 Si vsus est breuib⁹ sibi facien/
 do vel portādo vel q̄ fierēt p̄/
 curādo q̄ cōmuniter sunt sup/
 sticiosa ⁊ illicita. Nā si ibi est
 aliqd̄ p̄tinēs ad inuocationem
 demonū vel si aliqd̄ falsitatis
 p̄tineāt. vel aliqd̄ illicitū sub i/
 gnotis noib⁹ seu hebraic⁹ la/
 teat. manifeste ibi est supsticio
 p̄hibita. Si vero sunt x̄ba di/
 uina ⁊ bona cauendū est ne ibi
 immisceant̄ cū x̄bis sacris ali/
 qua vana. puta aliq̄ caracteres
 p̄ter signū cruc̄. aut q̄ spes ha/
 beat̄ i m odo glosandi aut scri/
 bēdi puta in carta nō nata vel

in vno tpe magis q̄s in alio v̄l
 in vno loco magisquā alio vel
 p̄ vnā p̄sonā magis q̄s p̄ aliam
 puta q̄ scribātur a ieiunio vel
 tpe missē vel in ecclesia vel p̄
 ginez vel in sine dicat̄ q̄cunq̄
 portauerit sup se istō breue nō
 periclitabit̄ in igne v̄l in aqua
 ⁊c. Hec enī oia supsticiosa i ūt
 ⁊ illicita. fm. xx. ⁊ Tho. xvi. s̄
 vt etiā notat Archi. xvi. q. v.
 Nō licet. Qui aut̄ talibus cre/
 dūt scribūt portāt seu docent
 grauit̄ peccāt. xvi. q. vij. Nō
 obseruetis nisi adeo fuerit sim/
 plices q̄ ignoziātia debeat eos
 excusare q̄ tñ eos nō excusat. cū
 sup hoc fuerit moniti ⁊ iustru/
 cti. p̄portaretū sup se reliquis/
 as sanctorū simbolū vel orōnē
 dñicam vel x̄ba euāgelij ex de/
 uotione seu fiducia dei ⁊ sc̄dō/
 rum siue p̄dictis supstitionib⁹
 nō est re. p̄bandū s̄ tñ p̄hiben/
 dum p̄pter periculū simpliciū
 Et qui h̄z p̄mōi breuia supstici/
 osa vel libros nigromātie vel
 artis notorie seu incātationū
 ⁊ h̄mōi nō absoluat̄ nisi eos cō/
 burat igni. Si fecit vel fieri p̄/
 curauit aliquā incātationem
 seu maleficiū v̄l sup naturā cō/
 ferat̄ sanitatē vel infirmitates
 seu aliqd̄ simile q̄d̄ puenit soli
 deo siue hoc faciat x̄bis ⁊ in p̄

maleficiū

Affusio olei
 garritu auū
 ventu

Somnia

Sortes

Carta

rationib' siue p̄signationibus
 ligaturis aut alijs q̄busuis re
 medijs q̄ mediocruz disciplina
 p̄denat illicitū est ⁊ p̄hibitum.
 deutro. xviij. ⁊ xxvi. q. ij. Illud ⁊
 si hoc fecit sciēs. p̄hibitū mor
 taliter peccauit. ⁊ tales dñr iū
 mici xp̄i. e. c. q. v. puenit. Si ve
 ro ex simplicitate ignorāter fe
 cit credēs bonas esse oratiōes
 vel x̄ba videf veniale. neutro
 tñ casu absoluēdus est nisi velit
 in furtū abstinere. Nec r̄do q̄a
 quādoq; malefici atq; icātato
 res egris medelā prebent ⁊ sa
 nis egritudinē immittēre p̄nt
 seu q; quādoq; diuini p̄dicūt
 futura eueniūt credendū ē eos
 in his aliq̄d p̄p̄ietutis ec po
 testatis habere sed p̄missu dei
 fit q̄ oīa iusto iudicio facit vt
 ip̄i hoc audiūt vel vidēt. p̄ben
 tur q̄li fide vel deuotione sint
 erga deū. xxvi. q. v. Nec miruz
 ⁊ deutro. xij. c. Si aliq̄d fecit
 vel fieri. p̄curauit turpeāt. ali
 cui comedere vel bibere aliq̄d
 nociuū dedit puta mulier viro
 vel alteri vt amaret ab eo aut
 ecōtra vel vt aliq; oderet vro
 rem suā q; nō possit eā cogno
 scere peccauit mortaliter. ex d̄
 homiē. Si aliq; ⁊ sciat qd̄ de
 derit vel fecerit ⁊ si pōt tollere
 maleficiū tollat q; meritoruz

est opa dyaboli destruere intē
 tione curādī maleficiatū. scōz
 host. ⁊ Sco. in. iiii. di. xxxiii. ar
 ij. q. i. Si credidit n̄liquā iu me
 lius aut deterius posse mutari
 aut trāsformari in aliquā sp̄z
 vel similitudinē puta in cattas
 q; talē trāsformationē realiter
 fieri est impossibile. nisi a solo
 creatore ⁊ q̄ aliter credit est in
 fideli deterior. xxvi. q. v. ep̄i. et
 notat. Augu⁹. xviii. de ci. dei. c.
 xviii. Apparēter x̄o bñ pōt f̄
 eri x̄tute demonū. patet de sa
 muele. d. c. Nec mirū. Idē tho.
 prima pte. q. cxliii. Si credidit
 quosdā mulieres ad ludū cum
 dyana vel herodiade ⁊ in mira
 multitudie mulierū nocturnis
 horis ire vel deferi sup bacu
 lum vinctū seu sup quasda; bes
 stias ⁊ multa terrarū spacia p̄
 trāsire ⁊ hmōi. nā hec oīa erro
 nea sunt ⁊ omnino falsa. ⁊ talia
 fantasmata a maligno spū mē
 tibus infidelis irrogātur. xxvi.
 q. quinta ep̄i. vbi de hoc plene
 Lō. tho. p̄ia pte. q. cxliii. ar. iij
 Si credidit p̄dictas mulieres
 siue lamias intrare hostia clau
 sa ⁊ surgere seu interficere p̄
 uulos ⁊ q̄q; vulnerari a patri
 bus eorū falsuz est ⁊ erroneuz.
 s; demon hoc facit s̄m Augu⁹
 ⁊ h̄ero. sicut filios Job inters

mutato
 ⁊ bestia

vuln

parla amatoza

blasphemia
 fecit. Job pmo. 2 septē viros sa
 re. 2 hob. viij. Idē tho. vbi sup
 Si blasphemauit deū dicēdo
 deū nō esse iustū vl' omnia iuste
 nō disponere sz esse acceptores
 psonarū. vel nō videre q̄ fiunt
 aut nō curare de actib' hoim.
 vel pditores seu imerito puni
 re 2 flagellare aut nō posse istd
 vel illud facere. 2 hmōi. qdlibz
 hoim sp est mortale cū aduertit
 2 itelligit qd dicit. Si blasphe
 mauit deū vel aliqū sanctum
 vel maledixit puta maledictus
 sit de' vel sctūs enī 2 hmōi. si
 cut qnq̄ sit ex ira sp est morta
 tale cū aduertit ipa verba. Si
 nō doluit de offensionib' dei 2
 de eius pceptu. Si plus dilexit
 co: p' ppiū vel aliā creaturas
 vel nūmos q̄z deū sapit idola
 triam.

phs d' h' g' /
receptum
 Preceptū scdm de nō assu
 mēdo nomē dei inuanū.

Secundū pceptuz
 est Non assumes
 nomē dei inuanū

hic iurans
 Cōtra hoc pceptū

facit ois q̄ false iurat vel sine
 causa. Pmo igit' pfefforiter
 rogare pōt si pfitens piurauit
 vel false iurauit in iudicio vel
 extra sp peccauit mortaliter. si
 hoc fecit sciēter siue spōte siue
 coacte siue iocoso siue etiā ex

lapsu lingue dū tm̄ aduertēter
 secus si nō aduertit. vt notat.
 Tho. ij. ij. q. xvij. ar. iij. 2 Ar
 chi. xij. q. i habem'. Si induxit
 vel exegit ab aliquo iuramētū
 quē sciebat vel credebat falsū
 iuraturū 2 recipiēs iuramētuz
 erat persona priuata peccauit
 mortaliter. xij. q. v. Ille. Si xō
 nō credebat ipm iurare falsuz
 licet etiā nesciret eū iuraturuz
 verū videt tm̄ veniale. Sed si
 exigēs iuramētū sit psona pub
 lica vt iudex rōne publice iusti
 cie iuxta ordinē iudiciariū co
 gebat exigere pōt sine pecca
 to 2 tenet fm̄ Alex. de Halis.
 in. iij. pte di. xxij. 2 tho. vbi. 5.
 Si iurauit aliqd certitudinali
 ter de quo dubitabat an veri
 tas sic se haberet mortaliter
 peccauit precipue in iudicio qz
 piculo se exposuit piuradi. Se
 cūdo interroget pfeffo: si ioco
 sa leuitate vel incaute sicut so
 let fieri in cōmuni sermone qn̄
 doqz iurauit aliqd licitū indis
 ferēs seu nulli' importātie vt
 de eūdo cras ad villā. vel de co
 medēdo 2 bibēdo 2 hmōi veia
 le est. xv. dist. 5. Criminis. Si
 xō iurauit etiā licitū aliqd sed
 indiscrete 2 male. id est sine ne
 cessitate vel vtilitate 2 hoc de
 liberate 2 ex pposito mortale

est ut ibi et ex. e. tua nos primo
 Optime circa hoc distinguit.
 Bo. ij. sen. dist. xxxix. ar. i. q. iii.
 Nō refert qualicūq; modo iurē
 sue p deū siue p sc̄tā dei e
 uāgelia vel p sacras reliq̄as si
 ue iuret p fidē meā vel p m̄to
 to corā deo q; idē impostāt vl
 parū differūt ut notat Inno. ex
 eodē. Et si christus. Concordat
 Rai. et archidiacono. xxij. questi.
 i. Nō est. et eo. capitu. q. v. iura
 mentū et duran. in sum. eo. ti. q.
 lxxix. et se. Et quotiēs sic delibe
 rate et ex pposito iurauit totis
 ens mortalr peccauit nisi vno
 impetu et p̄textu verborum cō
 tinuato pluries iurauerit. q̄a
 tūc videt̄ vnū solū peccatū. ff.
 ad. l. acquil. l. Illud. et ff. de pri.
 delict. l. ij. et qd̄ ibi notat̄. Facit
 ad hoc qd̄ d̄ de reg. iur. in r̄gu
 la delictū p Joh. an. in mercu.
 vbi tenet q; pcuttēs clericum
 pluries vno p̄textu et ipetu nō
 incidit nisi vnaz̄ excoicationis
 sniam. Si iurauit alicui aliqd̄
 sic esse vel nō esse et hmōi intē
 dēs aliter q̄z x̄ba sonēt. quia si
 hoc dolose egit et i fraudē mor
 taliter peccauit. xxij. q. v. Qua
 cūq; arte. Sec̄ si simpliciter et
 et sine dolo iurauit vl̄ coact̄ ab
 eo cui iuramētū p̄tare de iure
 vō tenet̄ tūc enī nō peccat̄ q̄a

de? accipit iuramētus s̄m intē
 tionē iurātis sine dolo vt ibi. et
 ca. hoc videt̄. eo. causa. et q. vbi
 hoc no. glo. et archi. Lō. Alex. d̄
 hal. et tho. vbi. s̄. Si iurauit ali
 qn̄ p caput aut corp̄ x̄pi aut p
 alia ei? mēbra et referat verba
 ad diuinā naturā mortalr pec
 cat. Si x̄o ad psonā filij et iurs
 cū reuerentia p ei? mēbra vt p
 sanctū corp̄ ei? nō videt̄ pec
 catū si p causa licita. s̄ p neces
 sitate vel vtilitate. Si x̄o per
 modū ob p̄biosum iurauit vt
 p mēbra dñi q̄ in alijs hoib̄
 turpia cēset et inhonestā sic ml̄
 ti ribaldi q̄ passum et assidue p
 ea iurāt mortaliter peccat̄ s̄m
 x̄o. et est blasphemia. xxij. q. i. si
 q̄s p capillū vbi hoc idē. notat
 archi. Si iurauit p creaturas
 referēs ad eas p̄ncipaliter aliis
 qd̄ numinis mortaliter peccat
 uit. si x̄o p eas ita iurauit vt ad
 earū creatorē tm̄ iuramētū re
 ferat venialiter peccauit et no
 tat. Archi. vbi. s̄. si iurauit aliis
 qd̄ temere. i. qd̄ de sui natura
 sit mortale vel qd̄ fuitū x̄gat
 in interitū salut̄ et ne peccauit
 mortaliter iurādo. xxv. di. S. cri
 minis et no. Archi. xxij. q. liii. in
 malis. qn̄ x̄o solū iuramētū ver
 git i peiorē exitū qd̄ p̄tigat sex
 modis. Nōio cuz iurāt aliquid

quod in se est mortale. Secūdo cū iuratur aliqd quod in se est veniale. Tertio cū iuratur indifferēs aliqd quod ex circumstantia efficitur mortale vel veniale. Quarto iuramentū excludit op^o ex charitate faciendū. Quinto cū excludit op^o de ghere honorū. Sexto cū excludit op^o indifferēs pia intētiōe p deo aut p pxi mo faciendū. In pmiis aut tribus quilibet sic iuratur auctoritate propria pot^o puenire. s; imponenda est ei pnia p temerario iuramento. Reliq; xō tria nō sunt obligatoria nec p trāsgressiōe eorū imponēda est pnia tanq; p mortali. Auctoritate tñ ppa nō expedit puenire. tuz ppter reuerentiā sacramēti. tuz ppter scandalū simpliciu nisi ppter vrgentē necessitatē. alias d; haberi absolutio seu relaxatio a superiore. hec Archi. vbi. s. c. se. Si iuravit aliqd secretum tenere quod tractatū est in pccilio vel aliud quod sit periculosus reuelare. Nā si aduertēter reuelaverit peccavit mortaliter ipse et quod eū suavit ad reuelanduz sciēs esse secretū. Cō. Rich. in iiii. dist. xxi. ar. v. q. iiii. Si iuravit suare statuta alicui^o loci vel civitatis iusta trāsgrediēdo sciēter peccavit mortaliter. Si

tñ aliqd statutū est abrogatus p pxiā p̄suetudinē. q; quotidie pōēs sit pxiūm et multo tpe nō videt pxiū^o si nō seruet illd di. iiii. s. leges. Cō. xv. Si pmissit cū iuramento se facturū aliquid licitū ad honorē dei vel sanctorū et nō intēdebat seruare mortaliter peccavit. si autē intēdebat seruare s; veniēte termino quo debebat implere pmissuz nō adimplevit cū tñ posset. licet cū incommoditate sua peccavit mortaliter. idēz est si iurādo aliqd pmissit homi quod daret ad certū terminū. q; si nō implevit cū posset elapso termino peccavit mortaliter nisi ille cui pmissit an terminū relaxaret iuramentū quod facere pot. ex. e. e. i. et c. si pmissuz credat solū in vtilitatē ei^o. secus si talis pmissio cōcernat honorē dei vel sanctorū seu vtilitatē cōmunem vel alteri^o tertij vt notat plene do An. de bu. extra de spon. p̄dite terea. et Joh. de imo. in cle. ex g. vi de vsur. si autem quod pmissit nō potuit implere excusatur protunc a peccato quousq; poterit. Si aliquid vi metu ve causa iuravit seruare tenetur secundū Rai. extra eo. si vero. et extra q; metus causa. Ad audentiā vide ibi clarius si iura

uit ex ipetu aliqd super quo. si
plene deliberasset nō iurassz
uare teneē si esset licitū fm. xx.
Ad hoc. xvij. q. iij. sunt. qui.

De dispensatōe iuramentōrū

Quis autē possit a iuramen
to absoluerē vel dispensare no
tat dñs An. de bu. vbi. s. z spe
cu. in ti. de legat. s. Nūc offen
dendū. x. xliii. Et duran. i sum
e. ti. q. lxxvi.

De adiuratione

Tertio interroget, p̄fessor
si adiurauit aliquē p̄ inuocatio
onē diuini; nois vel p̄ reuerētī
am alicui rei sacre. qz fm tho
ij. ij. q. xc. ar. i. si hoc facit alicui
nō sibi subdito p̄ modū coacti
onis intendēs eū obligare ad a
liqd faciendū sicut obligare se
ipm iurādo illicitū est mortale
qz vsurpat ptātem in aliū quā
nō hz. Si xō hoc facit ergu s̄b
ditos astringēs eos tali gijere
adiurationis. licita est eo casu
quo liceret eis p̄cipere alias nō
z tūc adiurat⁹ teneē illud dice
re v̄l facere alias peccaret mor
taliter. Adiurare xō aliquē p̄
dicto modo p̄ modū de p̄catio
nis nō necessitatis talē adiura
tio licita est respectu quorūlibz
bet si fiat ex causa. Si ad iura
uit demones ad aliqd sciēduz
vel obtinendū ab eis p̄ moduz

p̄cis. est illicitū z mortale scōm
tho. vbi s. ar. ij. nisi fieret ex fa
miliari p̄cilio sp̄s sancti vel ex
quādā simplicitate q̄rendo ab
obsessis a dyabolo. **Adiurare**
autē eos p̄ modū coactionis ne
nobis noceāt licitū est. Luē. v.
Si adiurauit creaturas irati
onales ne dyabolus eis vtatur
ad nocendū nobis talis adiura
tio p̄ modū p̄pulsionis sicut fit
exorcizis licita est fm tho. vbi
s. Si autē vt dyabol⁹ c̄petur ali
qd in eis nō licet z mortale est
Si in cantilenis fabulis seu in
narrationib⁹ turpib⁹ z amato
rīs miscuit sciēter deū v̄l sanc
ctos mortale est.

De trāsgressione votozum.

Quarto loco interroget cō
fessor si trāsgress⁹ ē seu omisit
implere aliqd votū licitū z si ad
uertēter cum posset. tūc sp̄ est
mortale z toties quoties trāns
gressus est. Sec⁹ si ex obliuioē
vel impossibilitate. Si nouit se a
liqd malū facturū vt vindictā
vel aliqd bonū nō facturū sine
maioris p̄fectus impeditiuz
vt nō ingredi religionē z huius
modi mortale est nec huare tes
netur. imo autoritate pp̄ria cō
trauenire pōt. Si nimis tarda
uit implere qd vouerat. p̄pter qd
omnino excidit a memoria vel

nit in statū nō valēdi implē cū
 bñ p̄sus potuisset mortale vide
 tur. Idē quotiēs dimisit p̄posi
 tus implēdi cū tñ posset. Et se
 cundū. *xx̄.* Si vouit absolute.
 ⁊ sine t̄pis p̄s̄irone tenet sta
 tum implere cū p̄t. alias si sub
 ditione vel cū t̄pis p̄s̄irōe nō
 tenet nisi ex t̄te cōditiōe v̄l
 die determinato. nisi ex hoc i
 mineret piculū nō valēdi imple
 re. puta is qui vouerat in rare
 religionē si ex moza timet ip̄es
 dimentū tenet nō differre s̄m
 sanctū thō. in. *iiii.* Si vouit ali
 quid licitū se facturum. p̄pter
 malū finē grauit̄ peccat ⁊ nō
 tenet votū s̄m *Rich. in. *iiii.* di
 xxxviij. ar. i. q. i.* Si ex̄ns p̄p̄ie
 pt̄atis fecit. votum abstinentie
 seu pegrinationis ⁊ dubitat v̄l
 trum possit implere vel nō ⁊ si
 ne disp̄satione vel cōmutatio
 ne seu cōsilio sui superioris vel
 p̄fessoris cū de facili possit ha
 bere recursum ad alterū ip̄orū
 frangit. mortale videt̄.

De votis subdito: us.

Si ex̄ns sub alteri^o potestas
 te puta vxor. impubes. pupill^o
 ⁊ seruus vouerit abstinentiam
 vel pegrinationē ⁊ hmōi. sine
 p̄sensu pt̄atem h̄ntiuz nō tene
 tur nisi tacite vel exp̄sse ratifi
 cetur p̄ eos puta p̄ virū patres

tutorē ⁊ dñm. nec isti peccant
 reuocādo vota subiectorū nec
 subiecti peccāt nō implēdo vo
 ta. *xxxij. q. v. noluit. ⁊. c.* *Adant*
festuz. ⁊. c. *Decymago. ⁊ qd̄ v̄l*
ctū est de votis intelligit̄ etiaz
*de iuramētis. s̄m. *xx̄.* ⁊ in talis*
bus vir ⁊ vxor non sunt ad ip̄a
ria iudicādi excepto vota vltra
marino. de quo eē. de vo. ⁊ vo.
redēp. c. *Adagne. imo plus q̄a*
votū qd̄ ante matrimoniu con
tractū emiserat vxor v̄l cui vir
semel p̄senserat sine pctō ex iu
sta causa p̄t etiā reuocare vt i
iurib^o p̄allegatis. Con. Richa.
*vbi. s̄. ar. *iiii.* q. i. ⁊ Inno. eē. eo.*
scripture. vbi dicit̄ idē esse de
puberibus qd̄ de impuberib^o
dūmodo ip̄i puberes sub patria
pt̄ate sint cōstituti nisi patres
p̄sentiant exp̄sse vel tacite. Cō
*p̄dictis dñs *An. de bu. i. d. ca.**
Scripture cū limitatione tam̄
dicit q̄ forte nō esset maluz di
cere q̄ pater vota filij ⁊ vir vxor
is vota ⁊ ec̄uerso irritare pos
sunt inquantū deroget̄ patrie
potestati vel maritali seu p̄iuz
gali. ideo sec^o si aliquis p̄dicto
ruz voueret dicere p̄salterium
vel aliqd̄ hmōi qd̄ posset face
re sine lesione ⁊ p̄ iudicio iurū
*p̄dictorum. Cō. hugo. d. c. *Ad**
nifessū. credit̄ tñ inno. q̄ etiam

impubes si doli capax sit et fecerit votū abstinētie vel pegrinationis vel aliud hmoi q̄ debz illud implere postquā patri am exiuerit p̄tatem q̄ se obligauit deo qd̄ potuit sicut et p̄ delictū se obligare pōt dyabolo. vt̄ extra de delic. pue. cap. i. Cū talib⁹ tamē est faciliter dispensandū vel cōmutandū. Cō Jo. an. et dñs. An. de bu. in. d. c. Scripture. Idē dicit Archidi. xxvij. q. i. c. Nuptiarū de vxore que ad p̄ceptū viri fregit votum abstinētie. s. q̄ eo mortuo tenet̄ exequi votū suū. Et idē de alijs sub alteri⁹ p̄tate p̄sistit̄ q̄ se3 eorum vota reuocata seu irritata a supiore cessante p̄hibitione tenent̄ ea seruare. ar. xv. q. vi. Nos sanctorū. Con hu. et Inno. idem in direct. li. v. ti. xxij. §. xvi. et se. Si fecit aliqd̄ votū stultū vt̄ de nō pectinan̄do caput in sabbato et hmoi. e. etiā si p̄ honore sanctorum fecerit hmoi vota potius sunt de ridda. q̄3 obseruāda. q̄ similitudinē quandā hnt̄ cum ydolatris et notat̄ tho. ij. q. lxxvij. Idem duran. in sum. e. ti. q. i. et archi. xij. q. ij. Qui bona. si fecit votū sub cōditione generali vt̄ speciali et cōditio aduenerit votum seruare tenet̄. Si vero nō

aduenerit nō tenet̄ nisi taliter vouens se obligare omnino in tēdebat. etiā si intentū suū nō cōsequeret̄ fm̄ Rich. vbi. §. ar. i. q. ij. Con. Inno. Jo. an. et dominus An. de bu. in. c. Scripture e. ti. vbi plene de hoc p̄ doc. Si existens in aliquo periculo seu angustia emisit aliquod votuz̄ puta nuller in partu vel quis alius in mari seu alibi q̄ si habuit deliberatā int̄tionē obligandi se obligatus est. fm̄. dñs. ar. xvij. q. iiii. Sunt qui opes secus si subito et indeliberate ex. e. litteraturā. nisi postmodum ratificetur fm̄ duran. in sum. e. ti. q. i. licet igitur licitus quis mēte pponat vel voueat non tū ppositū vel votū cōplere tenetur nisi deliberatio pcesserit. Nā fm̄ Thomā. ij. q. lxxvij. ar. i. ad votū tria de necessitate requirūtur. Primo deliberatō Secundo propositum voluntatis. Tertio promissio in qua p̄ficatur ratio voti. Abbas in. d. capi. Litteraturam. dicit q̄ in voto possunt attendi tria. scilicet initium confirmatio. et cōsummatio. Inciatur enim votum cum propositum in mente semiatur et cognoscit homo illud esse bonum quod proponit non tamen aliquid delis

berat. ideo et hoc non obligat
 quo ad deū nec quo ad ecclesiā
 am. Cōsumat cū sup. pposito
 figit et firmet deliberatio et ex
 hoc obligat quo ad deū. Con-
 sumat cū ppositū delibera-
 tū ore vel alio actu extrinseco
 exprimit. Et hoc obligat quo ad
 deū et quo ad ecclesiā. et notat.
 Jo. an. et dñs An. ibidē. In du-
 bio p̄sulat p̄fessor: qđ tutius est
 De voto religionis vide infra
 hac eadē parte ti. iiii. c. i. et ij.

De dispensatione votorum.

Intra dispensationem
 votorū s̄m. hos. tene.

p̄ regula qđ qñcun-

q̄ aliq̄s vouet vel p̄mittit. ali-
 quid facere quo facto v̄l aliqđ
 nō facere quo nō facto cedit in
 detrimentū salutis aie vel cor-
 poris vel peccatū mortale incur-
 rit nō est seruandū votū nec in-
 ramentū nec pactū nec cōsue-
 tudo nec lex nec p̄ceptū nec a-
 liqđ aliud vinculū firmitatis.
 xij. q. iij. S. si. et c. Inter cetera
 et ex. de iur. iur. ca. q̄sto. Si vero
 votū est licitū auctoritate sup̄i-
 oris et ex causa p̄t dispensari seu
 cōmutari. ex. e. c. i. vbi p̄t q̄ epi-
 scop⁹ vel eo sup̄ior p̄t oia vo-
 ta ex causa dispensare vel cōmu-
 tare in meli⁹ p̄ter ea q̄ sunt ei
 exp̄sse. p̄hibita et pape reserua-

q̄ sunt q̄ttuor. Primum ē vos-
 tū p̄tinētie seu castitatis qđ so-
 lus papa p̄t dispensare ex maḡ
 causa et p̄pter mai⁹ bonū vt di-
 cūt hosti. et ala. di. c. i. p̄t tamē
 ep̄s dispensare sup̄ voto de non
 petēdo debitū coniugale s̄m ala.

Secūds est votū ultra marinū
 ex. e. ex multa. Tertium est vo-
 tū de visitādo limina apostolo-
 rum petri et pauli. Quartus
 est votū s̄cti Jacobi hec due re-
 seruant pape d̄ p̄suetudine cus-
 rie. Ceteri v̄o plati et p̄fessores
 ep̄o inferiores licet a p̄ctō trās-
 gressiois votorū possunt absol-
 uere cū nō sit de casib⁹ reserua-
 tis. Nota tñ de iure comuni
 nō p̄t dispensare nec cōmutare
 et sic d̄ p̄suetudine seruaf vt di-
 cit hosti. exceptis tñ platis re-
 ligiosis. Nā omne votū qđ quis
 fecerit in seculo si ingrediēs re-
 ligionē actualiter seu habitua-
 liter intēdit illi ampli⁹ nō tene-
 ri cōmutat in votū religionis
 et ip̄o ingressu liberaf. ex. eodē
 Scripture. Si vero actualiter
 seu habitualiter intēdit ingre-
 diēdo religionē etiam obligari
 ad illa remanet obligatus. Tñ
 post q̄s deuenit hoc ad noti-
 ciā plati sui ip̄m ab illis absol-
 uere poterit p̄cipue si tpe p̄fes-
 sionis ei⁹ plati⁹ hoc ignorabat

fm Rich. in. iiii. di. xxxviii. ar.
 viii. q. ij. In religione nō religio
 sus nō pōt aliqd sine sui licen-
 tia p̄lati vouere. nisi forte esset
 qd minimū ex quo nil mali ad-
 mirationis v̄l sc̄ādali veire pos-
 set puta orōnē z hmōi. Et si as-
 lias vouerit nō dz sine p̄lati li-
 cētia exeq̄. ¶ Si de licētia p̄la-
 ti aliqd vouerit videt̄ q̄busdā
 q̄ hoc casu ip̄e idē p̄lat' cū eo
 disp̄sare nō poterit. s̄ ei' supi-
 or bñ hoc poterit fm Ric. vbi.
 s̄. ar. iiii. q. iii. In his cōiter. Cō-
 doc. Casu igiē qua votū disp̄-
 sari seu cōmutari debeat p̄fes-
 sor multa h̄z p̄siderare. Pri-
 mo cām licitā. vt cuz q̄s vouit
 abstinentiā vel pegrinationez
 z est senex debilis vel infirmus
 vel ei' absentia est multū dam-
 nosa rei publice vel occasio ali-
 cui' magni mali. vel multū ve-
 risit̄ redēptio seu cōmutatio
 voti melior z deo ḡtior videat̄
 q̄z voti adimpletio. z q̄ sine cau-
 sa rōnabili disp̄sant licet quo
 ad ecclesiā teneat tñ quo ad d̄-
 um z in iudicio aīe dispensans
 sibi dānationē acq̄rit. ix. q. iii.
 Aliorū ex. e. Vd̄ ē. Idē idirec.
 e. ti. Secōdo p̄siderare dz qua-
 litatē p̄sone vouētis hoc ideo
 dico qz si votū est pegrinatio-
 nis z vouēs est robust' cōmu-

tari pōt in vigiliis z ieiunia. si
 vouēs est diues z debilis pōt
 cōmutari in elemosinam Et si
 vouēs elemosinā est paup' z for-
 tis pōt cōmutari in itineratio-
 nē z ieiuniū. vt notat dñs An.
 de bu. ex. e. c. i. Tertio dz cō-
 siderare maiorē vtilitatē. Ex-
 pedit enī vtilitatē reipublice
 p̄ferri vtilitati p̄uate. vel sc̄dm
 Jo. an. ibidē. licet vouēs sit for-
 tis z ieiunare z pegrinari pos-
 sit pōt tñ z vult edificare eccle-
 siā hospitale. puellas dotare
 vel paupes reficere z vestire ta-
 lis enī z tāta poterit esse r̄dē-
 ptio q̄ erit magis vtilis z ḡta
 deo p̄inde' dāñ. iiii. d̄. pctā tua
 elemosinis redime. Quarto
 dz p̄fessor p̄siderare facultates
 vouētis laborē z exp̄sas itine-
 ris. ad locuz tñ pegrinationis
 mittēda est obligatio quā vouēs
 ibi erat factur' fm Rai. z du-
 ran. in sum. e. ti. s̄ hoc pōt itel-
 ligi de honestate nō de necessi-
 tate fm. xx. tene p̄mā opinio-
 nē. qz verior ex tali enī pollicio-
 tatione acq̄situz iā fuerat ius
 illi loco seu ecclesie vt notat In
 no. s̄ab. z ab sy. ex de cē. ex p̄te.
 Tollere aut̄ votū absq̄ causa
 vel alia cōmutatione nō videt̄
 posse fieri nec etiā sine autori-
 tate superioris quātumcūq̄ sit

causa posse differri si haberi p̄t
eī. e. nō est vbi hec notāt. Bar
z Hosti. z notat in direc. libro
secūdo titulo. xxij.

Tertiu p̄ceptū est de obser
uatione festi.

tertū p̄ceptū est
Sabbata sanctifi
ces. de hoc etiam
dr̄ exod. xx. Adem̄
fo vt dies sabbati sanctifices.
Hoc legis p̄cepto p̄cipit̄ t̄ps a
liq̄ vacationis deo deputan
dū z indeterminate. z hoc mō p̄
cipit̄ dies dñica tpe ḡtie sicut
dies septima tpe legis mosay
ce qz talis vacatio fm̄ t̄ps ali
q̄ indeterminatū est p̄ceptus
morale legis nature. Sc̄dm̄
vero q̄ p̄cipit̄ aliq̄ t̄ps vaca
tionis determinatū vacatō di
ei dñice tpe gratie est mortale
disciplinū. i. morale ex instituti
one diuina p̄ ministeriū eccles
ie ideo circa hoc t̄pus ecclesia
pōt disp̄sare necessitate v̄l pi
etate exigente fm̄ Alex. de al.
tertia pte su. d. xxiii. ar. vlti. q.
ij. Et notat qz feriatio diei dñi
ce incipit a vespa vsqz ad seq̄n
tē vesperā. eī. e. Dēs id est a se
ro diei naturalis p̄cedētis vsqz
ad occasum solis ip̄ius diei do
minice. vt notat. Vbi. de lira ex
odi. xx. Idē de alijs festis ab ec

clesia p̄ceptis. Et tñ fm̄ quos
dā attendenda cōsuetudo regis
onū circa festorū initiū z fines
eī. e. Dñi. Et igit̄ cessandum
dieb' festiuis ab oi ope v̄nili. q̄d
duobus modis accipit̄. P̄ri
mo modo accipit̄ op' seruire p̄
pctō. Joh. viii. Qui facit pctm̄
seruus est pcti z licet omni tē
pore pctm̄ sit dānabile eo ma
xime est dānabile cū sit tpe de
terminato vacationi diuine. qz
qui tali tpe peccat duob' pec
catis peccat vno actu. nō rōne
actus s̄z rōne reatus sicut q̄ de
florādo interficit virginem du
pliciter peccat vno actu iterū
ciēdo. s. z stuprādo fm̄ Alex. v.
bi. s. Aliomodo hoc p̄cepto p̄
bibetur op' seruire. p̄to deter
minat̄ ab ecclesia. eī. e. oēs. po
terit̄ igit̄ p̄fessor sup hoc p̄cep
to sic formare interrogatiōes.
P̄rimo si fecit dieb' dñicis v̄l
alijs festis p̄ceptis ab ecclesia
aliq̄ opus mechanicū vel ma
nuale vel agriculturā z hmōi.
qz peccauit mortaliter. excusat̄
tñ a pctō tripliciter. P̄rimo
ex necessitate que nō possit dif
ferri. vt si iacentibus segetib'
in agris aut fenis in pratis im
minet tēpestas vel pluuia que
corrūpat vel deteriozet seu gra
tia vindemiarū aut messius ob

feriatio diei
ante tript

frangens p̄p̄m
feriatio diei

necessitates hoīm vel est pericū
 culū hostiū aut veniūt inunda
 tiōes aquarū z hmōi. ex. d. l. fer.
 c. fi. z Alex. vbi. s. Hac de caus
 sa excusant etiā minutores et
 fabri si pncipaliter propter ne
 cessitatē z nō ppter cupidita
 tē hoc faciūt. Idem de carnib⁹
 cib⁹ z pincernis qui in dieb⁹ fe
 stis pparant ea q̄ debēt vende
 re in crastinū in mercato v'l ita
 tionib⁹ suis. Et reliq̄ qui ppa
 rant victualia dieb⁹ festi⁹ z die
 pcedenti nō poterant cōmode
 pparare. Excusari etiā vident^r
 hī qui a dñis suis cōpellunt o
 perari dieb⁹ festis si iusto me
 tu inducti hoc faciūt. ideo d̄ ve
 ctorib⁹ merciū ad nūdinas vel
 loca remota. qz sine grani incō
 modo. nō possent dieb⁹ festi⁹ is
 cessare ab itinerādo. De barbe
 rijs aut ferratorib⁹ equorū, vi
 detur idēz. s. q̄ excusant opan
 do in festi⁹ si pncipaliter ppter
 necessitatē eorū quib⁹ hmōi o
 peras impēdunt faciant. secus
 si pncipaliter ppter questū at
 cupiditatē. Et illi. etiā qui d̄ ta
 libus eos requirūt excusant si
 aliter nō poterāt sibi cōmode
 prouidere. Viatores etiā z cur
 sores si itinerent in festis non
 credo pdenandos siue hoc fa
 ciāt. p pecunia siue nō hec. xx

Idem duran. in sum. eo. ti. q. v.
 Lūtes aut ad mercata q̄ fiunt
 in festi⁹ si emit. p aliqua sua ne
 cessitate non credo q̄ peccent
 mortaliter fm. xx. Sec⁹ si cō
 suetudinarie seu lucrādi cupi
 ditate sicut solēt multi merca
 tores facere qui propter frequ
 tādās nūdinas z hmōi merca
 ta etiā a diuinis in festis se. sub
 trahūt. Ad mercata x̄o que. p v̄
 ctualib⁹ z quotidianis necessi
 tatib⁹ fiūt vt taberne z hospī
 cia nō vident^r esse illicita si. p
 pter necessitatē egentū pnci
 paliter fiāt nō propter lucrum
 nec propter hoc omittāz diui
 na. Idem de aromatorijs si vzo
 gēte necessitate puta infirmos
 rum z aliorū quibus sine scan
 dalo nō subueniri nō possit las
 borēt. seu vendāt nō tñ ppter
 hoc apertas apothecas tenere
 debent. Idem de tingentib⁹ la
 naz vel pānos p̄cipue in tinctu
 ra gaudi si in festo laborāt ne
 tinctura periclitez vel deterio
 retur. Et breuiter oia officia z
 exercitia que humana necessi
 tas exigit exerceri vt coq̄re pa
 nē z alia cibaria pparare l̄ scri
 bere z hmōi in festis licite fieri
 pnt multo magis omnia spi
 ritualia vt notat. Archi. de cō
 di. ij. c. Jeiunia. Secundo excu

fat pietas. *Quā* ex pietate licet
 causas debiliū vel miserabiliū
 psonarū in die officio tractare
 et alia pia opa facere eēt. e. c. et si
Uñ dicit durā. in sum. eo. ti. q.
 vñ. q. exceptis dieb' dñicis et
 maiorib' solēnitatibus xpi pñt
 p ecclesia arari agri pauperū
 et alia eorū opa fieri. eēt. e. licet
 p̄cipue si sic se h̄z p̄suetudo re-
 gionis quā scit ep̄s loci et nō re-
 p̄bat et talis sit paupertas pau-
 perū q̄ hoc exigere videat. *Cō*
xx. In p̄cipuis x̄o festiuitatis
 bus nō sit p̄hibitū vel etiā cō-
 suetudini loci p̄riū s̄m duran.
 ibidē licet aliqd̄ circa edificati-
 onē ecclesiarū locorū sacrorū
 hospitaliū vel circa edificatio-
 nē domorū religiosorū et mini-
 stros ecclesiarū pauperū p̄ser-
 tim eorū q̄ redditus nō habēt
 vt si opteat portari lapides cō-
 duci ligna et h̄mōi q̄ alias vix
 vel nunq̄z cōmode fieri possēt
Quō tñ p̄pter hoc omittant si
 uina nec p̄ totā diez laborent.
Con. xx. et *Alex. de hal. vbi. s̄.*
 vbi addit hec licere maxime si
 interueniat disp̄satio illorū q̄
 bus credita est. *Tertio* excu-
 sat opis paruitas vt modica iti-
 neratō et modica opa bois qua
 molēdina ad vētū seu ad aquā
 exercent et mouent. *sec' aūt d'*

alijs molēdinis. et si ex̄ns domi-
 n' vel paterfa. seu patron' fecē
 fieri aut p̄misit fieri a subditz
 suis aliqd̄ op' seruire dieb' festi-
 uis exceptis p̄dictis trib' ca-
 sibus peccauit mortaliter ip̄e et
 subditi nisi iuxta metu q̄ cade-
 re posset incōstantē virū fecis-
 sent. vel nisi aliter q̄z ab eo vi-
 ctū et necessaria acq̄rere possēt
 p̄ sustentatione nature p̄prie
 ac suorū. eēt. de re. iur. *Quō* non
 ē. i. q. i. Remissionē. Si p̄ totas
 die festi vacauit venationibus
 et aucupijs qz licet de se nō sint
 mortalia excircūstantia tñ pñt
 fieri mortalia. si vacauit ludis
 et choreis et alijs vanitatib' se-
 culi in die festo. *Quā* ibi occur-
 rūt sepe mortalia. *Vide* infra i
 pctō gu. e. Si dieb' festiuis fu-
 it dedit' ebrietatib' et cōmes-
 sationib' sup̄fluis. qz si ex cer-
 ta scia nimū se ingurgitauerit
 et biberit mortaliter peccauit
Ut notat. *Archi. di. iiii. capit.*
Quadragesima. si dieb' festi-
 uis iuit ad spectacula illicita pu-
 ta. bassiludiū vel tomemēta qz
 videt peccasse mortalr ex quo
 ea facere est mortale et p̄hibi-
 tū s̄m. *xx.* q̄cunqz intētionē si-
 ant et sobrie s̄m *Rich. in. iiii. di.*
xxiii. ar. ij. q. iii. Et qz q̄libet
 mortale dieb' festis cōmissum

duplicat̄ fm̄ Alex. vbi. s. 2. Mi-
 de iy. exod. xx. Ideo de hmōi est
 p̄fitendū in specie. Si diebus
 dñicis 7 alijs dieb⁹ festiuis non
 vacauit orationi q; ad hoc tes-
 netur fm̄ doct. 7 hoc p̄cepto d̄
 calogi. Memēto vt diē sabba-
 ti sanctifices. Con. Rai. 7 du-
 ran. in sum. e. ti. q. v. Si in festis
 p̄ceptis vt. s. audiuit missaz in-
 tegrā sicut tenet de p̄secratio-
 ne. di. i. Sēs fideles. 7. c. missas
 Nā si omisit ex p̄tēptu vel cu-
 piditate lucrādi vel alia rōnabi-
 li causa puta eūdi ad solacia vl̄
 cōiuiua seu etiā ex negligentia
 vel ignorantia crassa peccauit
 mortaliter. totiēs quotiēs com-
 misit audire totā vel etiā nota-
 bilē partē. Sec⁹ si omisit ex cau-
 sa rōnabili vel etiā si ex causa
 min⁹ iusta qñq; ante finē misse
 discessit. vt in dicto. c. Missas.
 Idem. Archi. in. d. c. Sēs dum
 modo sine scādalo aliorū disce-
 dat. qd̄ aut̄ q̄s audit missam in
 procia sua infestis nō est de p̄-
 cepto nec obstat decre. vt die-
 bus ex. de proch. q; antiq̄ssima
 cōsuetudine illi decretali dero-
 gatū est quā romanus p̄tifer
 scit tollerat. An̄ audiēs missaz
 alibi q̄s i pp̄ia prochiali eccle-
 sia nō p̄stituit trāsgressor vt vo-
 lūt Inno. Gos. 7 glo. in. ca. i. de

treu. 7 pa. Et aliter sentire eēt
 laqueū inicere fere oibus xp̄ia-
 nis qd̄ nō est verisimile fore de
 mēte pape. Q; aut̄ quis audi-
 at missam a cōcubinar io. simo-
 niaco 7 hmōi ex quo p̄lati super
 hoc nō. p̄udent nō vidētur cō-
 fitētes stimulādi nisi sint adeo
 notorij q; nulla possint tergiuer-
 satōe celari aut aliquo iure suf-
 fragio excusari. Si ad missam
 prexit ieiunus 7 studuit audire
 eā cū deuotione reuerētia. Et
 attētionē absq; leuitate 7 gar-
 rulatione vt tenet. Si cū potu-
 it in festis ad p̄dicationē ire cu-
 rauit q; si ex p̄temptu vel igna-
 uia accurata ire noluit de facti-
 le ibi mortale esse potuit.

De ieiunijs.

Obseruauit̄ indicta
 ab ecclesia ieiunia p̄
 totū anni circulum. s.
 q̄dragesimā q̄ttuor tpa 7 vigi-
 lias festiuitatū. natiuitatis do-
 mini. pentheco. Assumptionis
 beate Xginis Marie Johis ba-
 pti. oim ap̄lorū p̄ter q̄s Iphili-
 pi 7 Jacobi 7 Johis euāgeliste.
 oim sanctorū 7 beati laurētij. 7
 ea q̄ epi indicūt in suis episco-
 patib⁹. de consecra. di. tertia. c.
 i. 7 dist. v. c. ieiunia. Ad hec enī
 oia ieiunia quilibet post annus
 vicesimūprimū tenet sui p̄cep-

o iij

vtz i p̄ua p̄ola p̄za
 calā tenent quib⁹
 audire d̄nia 7 no
 alibi

pg xxl
 dno n
 ad ieiunij

Quo ad esum carnis
incipit dies ieiunii

Folium

Vicesimuseptimū

tu iur' positiui z quilibet dmit
tens ea ieiunare ex cōtemptu
vel sine rōnabili causa mortali
ter peccat. Sec' si ex causa ra
tionabili frāgit ieiuniū credēs
pbabiliter q' si legislator ad es
set eū in tali casu obligari nol
let nec tal' trāsgressor' ē pcepti.
Vñ Tho. in. iij di. xv. ar. i. q. iij
z. ij. q. cxlvij. Idē Arch. lxxvij
xi. vñā. z de con. dist. iii. ca. i.
Soluunt enim ieiuniū tantum
tria. Primo soluit illud plura
lis cōmessio. Secūdo carniū
refectio. Tertio nimis notabi
lis hore p̄uentio scđm thomā
vbi supra. Vbi eniz etiā dicit q'
nō soluūt ieiuniū vinū aqua z e
lectuaria. Con. Rich. ibidez. ar
iii. q. vi. Ex his patet q' multi
excusant' a ieiunio iusta de cau
sa que d̄r. Etas infra annū vice
simūprimū. Infirmitas debili
tas ciborū penuria/paup̄tas pe
regrinatio z hmōi de his tam
vide plenius in direc. e. titu. et
Tho. vbi supra. Et in p̄sa. Et
quādo causa nō ieiunādi est eo
uidēs pōt licite quilibet p seip
sum ieiuniū omittēre. Secus si
nō sit causa iudēs nisi cū de fa
cili nō pōt quis ad superiorem
recurrere pro disp̄satione. Et
incipit dies quo ad ieiunium a
media nocte vt habetur in p̄sa

L. cōmunicare. Quo vero ad e
sum carniū post cenā diei iouis
sive alterius diei vsq; ad mane
tertij diei cōp̄bendo duas no
ctes z vnā diem. de con. di. iii. d̄
esu. Vñ hosti. z Bart. ex. de fer.
Qm̄ Sed scđm Job. p̄uetudo
habet z etiā lex ciuili. ff. d̄ fer
l. Adore q' sicut quo ad iudicia
dies incipit a mediā nocte et ter
minatur in aliā mediā noctem
sic quo ad esum carniū vbi qđ
videtur verius vt notatur in di
rec. li. iiii. ti. xxxi. Interrogetur.
Deinde si pluries in die ieiunij
comedit sine dispensatione vel
causa legitima. Fregit eniz ie
iunium z peccauit mortaliter.
Vñ tamē dicit quis pluries co
medere licet sumat aliqua que
de se nō sunt p̄ncipaliter ordia
ta ad manducādū seu nutrien
dum. sed ad alium vsū putavi
num aquā electuaria que licet
aliquo modo nutriāt. nō tamē
hic est eorū p̄ncipalis vsus. nisi
fieret in fraudem vt eis quasi
alijs cibis vteret in magna q̄s
titate ad famem extingvendā
scđm Tho. vbi supra. Con. in
no. ex. c. sup rubrica. Vbi dicit
q' circa ieiunia ab ecclesia indi
cta p̄t statui q' bis in die come
datur. Sed parū comedatur in
prima vice sicut faciūt clerici

tria soluit
ieiunium

excusant' a
ieiunio

incipit dies
quo ad ieiunium

Incipit dies
ieiunii

ens nec frāgant ieiuniū eccle
 sie. Idem de seruitorib? nobili
 um ⁊ religiosorum ⁊ lectoribus
 mēse eorum q? licet p̄libent ali
 quid modicū ante ho: nō fran
 gunt ieiuniū. fm. x. d. ⁊ dominū
 An. de bu. in. ca. Consiliū. eo. ti.
 plenius ibi. Si in diebus ieiunij
 abstiniuit a cibus p̄hibitis. *Ma*
 si comedit illis diebus p̄hibita
 cibaria fregit ieiunij. fm. tho.
 vbi. s. vbi dicit q? carnes vni
 uersaliter interdicitur in omi
 ieiunio ecclesie. Idē de ouis ca
 seo ⁊ alijs lacticinijs in ieiunio
 quadragesimali in alijs aut iei
 unijs. de ouis ⁊ lacticinijs di
 uerse p̄suetudines sunt apud di
 uersos q̄s quisq? seruare debet
 fm. mores eorū inter quos con
 uersatur fm. eundē Tho. sibi dē
 Idem Archi. de con. di. iiii. Ro
 gationes in fi. Si in dieb? ieiu
 nij notabiliter anticipauit ho
 ram comedendi sine legitima
 causa soluit ieiuniū fm. Tho. v
 bi. s. ⁊ p̄sequēter peccauit mor
 taliter. xx. di. Triminis ad fi.
 Hora enī comedendi p̄grua in
 diebus ieiuniorū est circa horā
 nonā. si tamē p̄ modicū temp?
 ant̄comeda? puta hora sexta nō
 propter hoc frangit ieiunium
 maxime cū in multis locis iam
 inualuerit p̄suetudo q? illa ho

ra comeda?. Secus si hora ter
 tia quis comederet sine legitti
 ma causa fm. Rich. in. liii. disti.
 xv. ar. iiii. q. viii. Tardare autē
 post nonā nō est pctm nisi fieri
 ex sup̄stitione. Si in die ieiunij
 peccauit mortaliter parū p̄fus
 it ad salutē nō tñ trāsgressus ē
 propter hoc statutum siue p̄ce
 ptum ecclesie vel legis positue
 eo q? ius positiuū nō attēdit in
 tentionez faciētis s; ipm actus
 fm. Tho. in. liii. di. xv. ar. iiii. q.
 i. Con. Rich. vbi. s. q. vi. si ieiunij
 nādo ex debito voti vel p̄cepti
 aliquid de sero comedit. naz si
 comedit panē aut fruct? p̄ mor
 dum cibi ⁊ ad nutriendū vel es
 tiā p̄fectiones in magna quan
 titate fregit ieiuniū. sec? si mor
 dicū quid p̄fectionū vel etiam
 fructuū sumpsit p̄ modū medi
 cine ne vinū stomachū dilauet
 bibere aut an̄ p̄adium vel post
 nō frāgit ieiuniū fm. cōmunes
 opinionē doctorū. si alicubi ex
 istens tpe ieiunij ieiunauit scēz
 morē ⁊ p̄suetudinē ciuitatis vl
 loci vbi erat. put tenebat. xij.
 di. c. illa. vbi beat? Anb. beato
 augusti. cū de hoc p̄sulēti ait tu
 ad quā ecclesiā ueneris ei? mo
 rem serua. si cuiq; non vis esse
 scandalum nec quenquaz tibi.
 Ex quo textu innuit q? medio

*Si peccauit
 die ieiunij*

*Si de sero
 aliquid quic
 dit*

bibē

alibi existet

Ianēses ante suū carnispluius
 extra eorū territorū se reperie
 tes tenent se ceteris in ieiunio
 pfirmare a quarta feria cinerē
 vsq; ad suā quadragesimā. Nō
 ebitat q; Archi. ibidē fm Hūz
 go. q. c. Illa. est p̄siliū nō p̄cepti
 nisi cū ex omissione talis cōsue
 tudinis scādalum oriret q; fa
 teor hoc verū qd dicit de ieiunio
 particulariter obseruato i vna
 ciuitate vel loco p̄suetudine in
 terdicto z nō in alia. sicut erat
 ieiuniū q; rome tpe beati Am
 bro. obseruabat a matronis ro
 manis z nō mediolani. z de ta
 li ieiunio in vno loco p̄ticulari
 p̄suetudine indicto z nō in alio
 loquitur dictū. c. Illa q; est cōsi
 liū quādo pōt sine scādalo fieri.
 Sed in casu nro loqmur de iei
 unio ḡnraliter ab ecclesia indi
 cto z p̄cepto. s. xl. de con. di. v. c.
 Quadragesime. quā qui pōt z
 nō ieiunat totā post annū vice
 simū primū mortaliter peccat.
 z si nō p̄cluditur q; mediolanē
 ses extra territorū suū exiten
 tes mortaliter peccāt si se cete
 ris nō p̄formēt. vt. s. in ieiunio
 quadragesimali. Con. collec. c. i
 de obser. ie. in simili casu. q. xij.
 qd de lūbardis. Similiter pec
 cant ex p̄suetudine patrie pro
 prie comedētes carnes die sab

bati vel alio tpe si alibi comes
 dant vbi nō est talis p̄suetudo.
 qui vero in patria sua nō p̄sue
 uerūt comedere simili vel alibi
 vbi est p̄suetus se reperiant co
 medēdo carnes nō peccant. de
 con. di. v. qz dies. z notat Guil.
 in de. dignū de cele. missa. z in
 direc. vbi. s. e. ti. in fi.

Quartū ē d̄ honore parētū.

Quartū p̄ceptum
 est. Habeas i hono
 re parentes. Honor
 q; hic p̄cipit filijs ex
 hibere parētib; fm Alex. d̄ hal
 in tertia pte sue di. xxxij. in p̄n
 ci. p̄silit in duob; s. in reueren
 tia z subuētionē. In reuerētia
 tripliciter. s. in affectu. In effe
 ctu z in ligno. In subuētionē. s.
 corpali etiam tripliciter honor
 cōsistit. s. in solatio verborū. In
 seruitio operū. In exhibitione
 necessariorū. Ideo circa hoc p̄
 ceptū p̄nt sic formari iterrogas
 tiones. Primo se obediuir pas
 rētibus in oibus q; p̄tinēt ad ne
 cessitatē eorū z dispositionem
 sen vtilitatē rei familiaris. naz
 ad hoc tenetur ex p̄cepto scdm
 Alex. vbi. s. alia mortaliter pec
 cat si ptumaciter inobediēs fu
 it. Si obediuir eis in his que p̄
 tinēt ad disciplinā honorū mo
 rū. Nā ad hoc tenet qd intelli

git verū Alex. vbi. s̄. de his que sunt ad salutē necessaria. In mī nimis tñ etiā licitis ex negligētia non obedire veniale est. Si dilexit eos cordialiter vt tenet. **Mā** alios peccauit si aliquādo deliberate optauit eis mortes quoquo respectu mortalit̄ peccauit. Si vba obprobriosa vl̄ cōtumeliosa eis intulit irrisit maledixit vel blasphemauit viuos aut defunctos mortaliter peccauit. Si eos signo vl̄ facto notabiliter inhonorauit vel desperit mortaliter peccauit. Si eos sciēter ad irā notabiliter p̄uocauit mortaliter peccauit. **Secus** si nō ex p̄posito q̄ tūc veniale videt̄ si eos nō subportauit vel nō subuenit cū posset precipue in magnis necessitatib⁹ vl̄ infirmitatibus corporalib⁹ mortaliter peccauit. si eos voluntarie verberauit etiā leuiter mortaliter peccauit. si cōtendit vel dure locut⁹ est z irreuerēter nō tñ ex cōtemptu veniale videt̄. si eos p̄hibuit testari in vita vl̄ i morte aut impediuit ne dispoherent p̄ aīa sua seu a restitutioe r̄traxit. z si forte hac d̄ causa p̄hibuit sacerdotes seu religiosos ad eos accedere. mortaliter p̄ccauit z pōt ab eorū hereditate repellī. **L.** si q̄s aliquē

testa. p̄hibuit. **Si** non impleuit legata parentū z p̄decessorum suorū ad pias causas. q̄ si multū distulit vltra t̄ps. peos statutum cū posset implere licet casus incommoditate grauissimū peccatus mortale cōmisit. s. rapine furti z sacrilegij. xij. q. ij. **Amico** z qd̄ maius est fidē negauit. et est infideli deterior. xiiij. ques. ij. **Qd̄** oblationes. ij. z. i. tbi. v. **Et** pōt cogi p̄ ep̄m z hereditate p̄uari. vt in. c. si heredes. z in. ca. **Johānes** de testa. in fi. z ibi per docto. **Si** patris vota q̄ morte p̄uentus adimplere nequit satisfecit post ei⁹ mortē. **Mā** quis libet heres tenet adimplere q̄ cumq̄ realia vota ei⁹ qui eū instituit heredē sicut z debita. alias hereditate p̄uabitur eī. de voto. licet z bec vera sunt. **Etiā** si ei pater hoc nō iniūxerit si intēdit adire hereditatē z si vires hereditatis hoc patiātur legitima tñ filio resuata. **Ad** vota vero p̄sonalia nō tenet nisi pater ea sibi iniūxerit i vltima voluntate. tūc enī omnino tenet ipse fili⁹. etiā si nō acceptauit. alias hereditate p̄uabitur. vt ibi. **Et** dicto. c. si heredes p̄ dominum **An.** de bu.

Preceptus quintū est de nō occidendo.

Antū p̄ceptū est
 Nō occides. vbi nō
 q̄ trib⁹ modis cō
 mittit̄ homicidi
 um corporale. scz voluntate. ca
 su. 7 necessitate. Homicidiū ve
 ro voluntariū etiā quadruplici
 ter cōmittit̄. scilicet factō. dictō. p̄si
 lio. 7 p̄cepto. l. di. si quis viduaz
 7 fm hoc p̄nt sic formari interro
 gationes. Primo si sponte ma
 nu. ppria occidit aliquē 7 si pa
 trem vel matrē filiū vel fratres
 seu extraneū 7 qua de causa qz
 peccauit mortaliter. dist. l. si q̄s
 volūtarie. Si pater filiū vel fra
 ter sororē fornicantem occidit
 mortaliter peccauit. Si vir vxo
 rem. ppter adulterius. vel vroz
 virū propter odiuz seu amores
 adulteri occidit mortaliter pec
 cauit. Si mulier grauida q̄sui
 aborsuz p̄ medicinas vel labo
 res nimios vel aliter. qz pecca
 uit mortaliter ip̄a 7 quēcūqz p̄
 sona ei ad hoc p̄sulens vel coo
 perans. etiā si nō sequatur effe
 ctus. Si vero sequat̄ effect⁹ et
 puerperū iaz erat formatū qd̄
 fit in masculo scz Augustinū
 sup̄ Jobāne. c. ij. in quadragin
 ta sex diebus. In femina vero i
 octuaginta. vt notat̄. v. di. i p̄n
 cipio. et habetur secūdo sentē
 tiarū distinctione tricesimāpri

ma. tūc homicidiū cōmittitur
 per eā 7 per cooperantē vel cō
 sulentē. ij. questione quita. Cō
 sulisti 7. xxx. questione. ij. Nō
 vero. Si mater vel nutrix suffo
 cauit filiū quē tenet iurta se i
 lecto inaduertenter opprimens
 eum mortale videt̄. si ppter ei
 us culpā vel negligentā nota
 bilem extra de his qui occi. fi. c
 fi. ideo monēdi sunt parētes ne
 filios tenellos secū in vno lecto
 collocēt. ij. q. v. Cōsulisti in tex
 tu 7 glosa Concordat dominus
 An. de butrio. dic. ca. fi. vbi dicit̄
 qz si casuz p̄cedit culpa grauis
 puta qz in medio filiū posuerit
 imponitur penitētia septez an
 norum. l. di. si qua. Si vero p̄ces
 sisset culpa leuis vt qz in eodez
 lecto. sed tamē a longe pōt im
 poni penitentia trium annozū
 vt ibi. Si vero nulla p̄cessisset d̄
 iure nō sunt puniēdi sed ad cau
 telam propter ambiguum pōt
 imponi aliqua penitentia arbi
 traria. hec ille. Si autē aliquis
 procurauit venena sterilitatis
 aut aliquid alicui mulieri fece
 rit vel ad potanduz dederit vt
 nō possit generare aut concipē
 vel nasci soboles peccauit mor
 taliter. 7 dicitur homicida eē. d̄
 homic. si aliquis. 7 dñs An. de
 butrio ibidem. 7. ij. q. v. Consu

luisse. glo. fi. Si dedit mala me
dicamina turpis amoris causa
alicui nō vt occideret z tñ mo-
ritur. mortale est z punitur ac
si occidisset qz dedit peras rei
illicite. Et notat dñs an. de. bu.
in. d. c. si aliquis. Si occidit ali-
quem a casu p̄ter intentionem
dando operā rei illicite vt i lus-
do noxio sicut ad sara z huius-
modi. vel etiā rei licite sed non
adhibendo debitā negligentīā
vt p̄tendo tegulas de tecto
nō clamādo nō excusat a mor-
tali extra. eo. Johānes. z. ca. fi.
Et ibi dñs An. de bu. Idem A
lex. de balis tertia parte sue su-
per hoc p̄cepto. Si mulier gra-
uida dedit causam abortui eti-
am p̄ter intentionē vt qz nimis
coizauit vel alias nimis lascī-
uendo ant grauibus oneribus
se submittēdo vel indiscrete la-
borando nō videtur excusari a
mortali. extra de his qui fi. oc-
ci. ca. de infantibus. Si ex neces-
sitate euitabili vel etiā ineuita-
bili ad quā dūenit ex culpa sua
puta qz adulter comp̄hensus a
viro occidit ipsum virū z eua-
det mortē vterqz peccauit mor-
taliter. vterqz imputatur culpa
homicidij extra de testib. sicut.
Et de homic. sicut dignum. Si
nō subuenit cū potuit existēti i

articulo extreme necessitatē re-
us est homicidij. lxxvi. di. Pa-
sce. Si mutilauit vel mēbrum
aliqđ alicui inutile reddidit vul-
nerauit vel alias pcussit ex iuro-
riā nō hñs ex officio mortaliter
peccauit. Idē si iniuste z sine le-
gitima causa aliquē carcera-
uit vel p̄ violentiā retinuit z ad
restitutionē dāni tenet vt infra
p̄cepto. vij. Si xbo. s. mādando
consulendo z atificando vel in-
citādo cooperatus est ad mor-
tem alicuius mutilationē vel a-
liam corporalem lesionem. Vel
dixit seu fecit aliquid propter
quod sequeretur aliqđ p̄dicto-
rum z mala intentione mortā-
liter peccauit. Ro. i. digni sunt
morte zc. di. l. Si quis viduam
z ibi archi. de offi. delega. ca. i.
vbi glo. plene de hoc. Et vltra
peccatum in omnibus p̄dictis
tenetur quilibet agens. mādēs
consulens cooperās z inducēs
ad omne damnū z interesse. ex
odi. xx. z extra de iniur. z dam-
na. capi. i. z. ca. nullus. de regu-
iur. lib. 2o sexto. Si scienter ve-
nosa z huiusmodi vendidit
ad occidenduz mortale est. Si
occidit vel mutilauit aliquem
in loco sacro sacrilegium com-
misit z ecclesiam violauit. xvij
q. iiii. sicut. Si p̄ violentiā etiā

officialis malefactorē vel debi-
torē eduxit d̄ loco sacro vel ca-
pere fecerit mortaliter pecca-
uit ⁊ talis punit̄ sicut p̄ crimie
lese maiestatis. vt̄ in cle. i. de pe-
nitē. ⁊ re. duob⁹ casib⁹ exceptis
Si fecit vel fieri fecit torneam̄
ta. currere ad brauiū ⁊ h̄mōi v̄
bi sit periculū vite spūalis vel
corp̄alis mortaliter peccauit si
milit̄ oēs q̄ h̄mōi spectaculis
delectāt̄ur.

Preceptū sextū est de. phi-
bitione mechie.

Extū p̄ceptū est.

Mē mechaberis.

hoc p̄cepto vt̄ di-
cūt̄ doc n̄ri probi-

bet̄ oīs cōcubit⁹ q̄ est p̄ter legē
matrimonij. ⁊ q̄ hoc sp̄ est mor-
tale in oīb⁹ specieb⁹ suis. xxxvi.
q. i. Ideo tanq̄z necessario cōsi-
tēdis d̄z p̄fessor de ip̄is oibus i-
terrogare nō t̄n̄ oīs de oibus
ne quis viscat p̄ctm̄ qd̄ nescit
sed a lōge prout̄ puenit̄ cuilibz
p̄fēt̄i prudenter semp ⁊ hone-
ste. Et cū ultimā p̄cti sp̄ciem
habuerit̄ vlt̄erī nō p̄cedat ad
alias p̄ticulares circūstantias
nō necessarias p̄pter periculū
euita. q̄ eccles. xiii. d̄. Qui
tetigerit picem coinquinabit̄
ab ea. Primo igit̄ interroget̄
si solutus cognouit solutaz tūc

d̄z fornicatio ⁊ d̄z interrogare
si talia soluta est meretrix v̄l v̄-
uasua vel alceri⁹ vel vidua. si in-
duxit eā ⁊ q̄o ⁊ si tenuit̄ eas p̄
cōcubina. ⁊ si secrete aut publi-
ce. q̄ tūc ibi est scādalu p̄mo-
zum necessario p̄fitendū. Si de-
florauit x̄ginē p̄ter matrimoni-
um d̄z stuprū. ⁊ si adhuc indux-
it eā forte p̄mittēdo ip̄az i v̄ro-
rez accipere necesse h̄z eductoz
in foro iudiciali de adulter. c. i.
ip̄am accipere in v̄rozē aut eas
dotare iuxta facultatē ip̄ius et
p̄ditionē puelle. si vero deflora-
uit eam voluntariā sine aliquo
tractatu de p̄habendo mat̄ri-
monium cum ea nō tenetur ad
hoc in foro iudiciali fm̄. x̄x. s̄
ab sy. dicit̄ ibidem q̄ etiaz hoc
casu tenet̄ vt̄ supra. Si cogno-
uit v̄rorem alterius vel exiitēs
ip̄evrozatus cognouit solutam
hoc enim dicit̄ur adulterium.
Et est duplex adulterium si v̄-
terq̄ est coniugatus. Si intus-
lit violentiam alicui. puta quia
violenter abduxit puellaz a v̄o-
mo parentum. hoc enim dicit̄
raptus siue rapuerit eam con-
tra voluntatem suam. siue etiā
contra voluntatem parentum
et committitur nō solum de x̄-
gine sed etiam de vidua ⁊ san-

ctimoniali xxvi. q. ij. Raptorum
 nō tñ dī raptor fm canones q̄
 ppriā spōsam repuerit. vñ p̄
 sa. c. raptor. ij. Si cognouit cō
 sanguineā suā. vel p̄sanguineā
 vxoris sue vsq̄ ad q̄rtus gradū
 p̄sanguinitatis vel affinitatis i
 clusue dī incestus. Idē dico de
 muliere q̄ pmittit se cognosci
 a p̄sanguineo vel affine viri sui
 Si cū moniali rē habuit agere
 vel cū ea q̄ p̄fessa est castitatez
 hoc dī sacrilegiū. Idē dico si
 mulier cū clerico vel religioso.
 z hmōi se cōmīscuit carnaliter
 Si cognouit cōmatrē vel eam
 quā tenuit ad baptismū dī in
 cestus vel sacrilegiū. Idē si ecō
 uerso. Si peccauit p̄ naturā vo
 lūtariē polutionē pcurando p̄
 semetip̄m vocat̄ pct̄m immū
 dicie vel molicie sue hoc p̄cu
 rauit. pprijs manibus vel alijs
 modis. de modo enī nō est cu
 randū. Si masculus cū mascu
 lo turpitudinē opat̄ est vel fe
 mina cū femina. vel vir cū mu
 liere extra vas debitū dī zodo
 mia vel zodomiticū vicium. de
 quo. Apo. Ro. i. Si cū brutis o
 perat̄ est nephas z cuz quibus
 dicit̄ bestialitas.

Preceptum septimum est de
 furto.

Septimū p̄ceptuz
 est. Nō furtū facis
 es. Quo p̄cepto p̄
 hibet̄ oīs p̄tracta
 tio rei aliene z retētio iniusta
 fm. Mic. de ly. c. xx. vel die se
 cūduz Alex. d. hal in. iij. pte su.
 disti. xxxviii. sup hoc p̄cepto q̄
 furtū dicit̄ dupliciter. pprie z
 interpretatiue z vtrūq̄ hoc p̄e
 cepto phibet̄. Furtū pprie di
 cit̄ p̄tractatio rei aliene igno
 rante dño p̄ suā volūtātē. z sic
 sub phibitione furti phibetur
 etiā rapina z vsura. Furtū iter
 ptatiue dī oīs illicita rerū pos
 sessio. Et hoc multipliciter cō
 mittit̄ vt infra. Primo igit̄ in
 terroget si abtulit rē alienam
 ignorātē. Vel inuito dño non
 solū ab extraneo. s; etiā. f. filius
 a parētib⁹. vxor a viro suus a
 dño. Nā furtuz est si fuerit qd
 notabile vel etiā licz fuerit qd
 minimū habuit tñ volutatez
 maiora subtrahēdi. xiiii. q. vi. c
 fi. Et p̄sequēter vtroq̄ casu est
 mortale fm Thom. ij. ij. q. lxxvi
 Et vltra hoc tenet̄ ad restitu
 tionē domis rerū vel heredib⁹
 eorū. Alias si ip̄i nō supsunt de
 tur paupib⁹. de vsuris. Cū tu.
 Si rem sibi mutuatā retinuit
 vel alias rez alienā puentā ad
 man⁹ suas nō restituit furtum

cōmisit nisi ille tātundē d̄ suo certitudinaliter haberet quod nō vult restituere ⁊ ex hoc non sequit̄ aliq̄d malū vel scādaluꝝ Scot⁹ in.iiii.vi.xv.clarius. Si vsus est re deposita vel cōmoꝝ data ad aliū vsuz quā fuerit d̄ posita vel cōmodata sine licentia deponētis vel cōmodātis furtū cōmisit. ⁊ tenet̄ de omni vtilitate quā inde habuit nisi pbabiliter p̄sumat dñm rei eē p̄tentū. ff. de cō. fur. l. Qui fur. tum. ⁊. ff. cōmo. l. si vt certo. hostien. ⁊. gof. Si vsus est pignore ad sui vtilitatē p̄ voluntatē domini furtū cōmisit ⁊ est mortale. ff. de fur. l. si pignore. Idem. tho. ij. ij. q. lxxvij. Si aliq̄d inuenit qd̄ nō credit haberi. p̄ d̄ relicto ⁊ aio retinēdi tulit furtū cōmisit sc̄dm Alex. vbi. s̄. Vetus si inuenit thesaurū qui dicitur pecunia ab ignotis dominis vetustiorib⁹ tpe abscondita. cō. glo. xiiii. q. v. Si qd̄. Et i p̄mo casu si nō reperit cui⁹ sit facta diligētī inquisitōne tene tur dare pauperibus.

De rapina.

3 rapuit rē alienam violenter peccauit mortaliter ⁊ ad restitutionē tenet̄. ⁊ vltra hoc si cōmode pōt̄ de iniuria illata vei am petere debz. Si pirrata su

it de p̄dans p̄ mare quoscunq̄ iudifferēter mortaliter peccauit ⁊ ad restitutionē tenet̄ ⁊ tenet̄ ex cōmunicat⁹ ex cōicatione p̄ pali. Idem de eo q̄ depredatus ē romipetas vel necessaria ad vsum curie portātes vt habet̄ in ex cōicationibus p̄cessus curie. Si in bello iniusto aliq̄d rapuit vel etiā iusto sed p̄tra edituz dñi. vel etiā de bonis subditorū iniuste bellātium q̄ in tali bello nō p̄stitit̄ d̄ omnis p̄siliū auxiliū vel fauorē. tales enī nō sunt expoliādi nec religiosi clerici vel cōuersi p̄grini mercatores rustici ieiuntes ⁊ redeūtes. Et in agricultura existētē Nec aīalia q̄bus arāt ⁊ cū hoc semina portāt. ⁊ p̄faciens mortaliter peccat ⁊ ad restitutionem tenet̄. eē. de treu. ⁊ pa. In nouanus. xiiii. q. si qs romipedas. Si aliquid rapuit in bello dubio nō ex̄ns subditus mouētis bellū vt sunt amici cognati stipēdarū ⁊ hmōi. nō excusat̄ a mortali ⁊ ad restitutionē tenetur. xiiii. q. v. deniqz ⁊ ibi etiam Archi. subditus vero in dubio excusat̄ propter bonū obediētie. xi. q. iii. qd̄ ergo. xiiii. q. i. qd̄ culpā hoc verū v̄m Rai. si fecit quod potuit vt certificaretur. Si aliq̄d abstulit ex naufragio siue de ipsa nauī vel litore ani

mo retinēdi furtum cōmīsit. ff. de acqui. re. do. l. qua rōne. C. de fur. l. in eū. 7 tenetur ad resti-
tutionē. ff. de naufragio. l. Si quis ex naufragio. Nec vlla s̄uetu-
dine statuto vel precepto excu-
satur ab ea 7 est ip̄o iure excōi-
catus. ex. de rap. Excōicationi
vt in glo. si. Si mala intentio-
ne propria autoritate cōbussit
villā locū vel segetem alienam
mortaliter peccauit 7 ad resti-
tutionē tenetur extra de iniu.
7 dam. da. si egressus. si vero q̄s
casu vel negligētia hoc fecerit
licet in foro ciuili teneat. ff. ad
l. acq. l. acq. l. a. In foro tñ p̄nie
nō tenetur nisi ex dolo vel lata
culpa hoc fecerit. notat Innocē.
c. sicut dignum de homic. Idē
hostiēsis 7 dñs An. de hu. ibi
dē. Si aliquid recipit a clericis
de bonis ecclesie sine causa ra-
tionabili vt pro aliqua turpitu-
dine vel p̄ fraudes minas vel i-
oportunitatem nimia grauitate
peccauit 7 restituere tenet se-
cundū doc. idem de cōsanguis-
neis clericorū. qui recipiunt ab
eis de h̄mōi bonis non q̄r indi-
gēt s̄ vt ditentur. xij. q. ij. Ado-
nemus.

De usura

Si mutuauit pecuniā nu-

meratā vel aliquid eorum que
usu consumūtur vt frumentus
vinum oleū 7 h̄mōi cum intēti-
one aliquid recipiēdi vltra for-
tem mortaliter peccauit 7 usu-
ram commisit extra de vsuris.
Consuluit vbi dicunt doc. cōis-
ter q̄ etiā ad restitutionē tene-
tur. precipue si verbo vel signo
expresse vel tacite inuit debi-
tori vt sibi ex hoc aliquid daret
Si mutuauit super pignus rei
mobilis vt vestis equi 7 h̄mōi.
hoc pacto vt possit vti tali pi-
gnore vsq̄quo pecunia reddat-
ur usura est 7 mortale s̄m tho-
mā. 7 ex. e. c. i. Si mutuauit su-
per pign^o rei immobilis vt do-
mus agri 7 huiusmodi vt inte-
rim accipiat vsuz fructū pigno-
ris donec alius pecuniā tene-
rit mortale est 7 usura 7 ad resti-
tutionē tenet. extra de pigno-
illo vos. Excipit casus. ca. salu-
briter. de vsur. de quo infra. Si
pign^o rei mobilis pdidit seu de-
teriorauit tenet debitori dō do-
lo lata culpa 7 leui. C. dō pig. ac-
ti. l. ij. iiii. 7. v. q̄ hic p̄tract^o ces-
lebrat gr̄a vtriusq̄. Cōcor. spe-
cu. e. ti. §. sed querit. Si mutua-
uit pecuniā principaliter cum
spe p̄sequēdi aliq̄d munus a li-
gua vt obsequio q̄ pecunia ex-

perungit
fuerunt

vt 22 vtar

damus
ager

si rem pdidit
et detinetur

spe psequi

Folium

Tricesimifecundū

timari possit puta opa. bonū iu
 mēti v[el] p[er]sone v[el] vt. p[er]curet seu
 aduocet p[ro] eo vsura est z ad res
 stitutionē tenet fm thō. ij. q. q.
 lxxviii. xliii. q. iii. ca. putāt. z. ca.
 pleriq[ue]. Si deposuit pecuniam
 penes mercatorē v[el] artificē si
 ne aliquo pacto intēdens tñ p[er]
 cipe aliqd vtilitatis ad discre
 tionē ei[us] z q[ui] in omi casu saluus
 habeat capitale suū vsura est.
 z restituere tenet. sec[us] si inten
 dit vel etiā pacificē p[er]ticipare
 tā de dāno q[ui] de lucro. Rich. i
 iiii. di. xv. ar. v. q. v. Aliter tñ di
 cūt Jo. an. z ab sy. de donat[io]ne
 vi. z vxorē. ca. p[er] v[er]as. Si in
 emptio[n]e fructuū terre vel ali
 arū rerū p[ro]pter p[re]meturā solu
 tionē emittim[us] iusto p[re]cio vsu
 ra est. Sec[us] si p[re]ciū minuit q[ui]
 tpe quo res empta tradet[ur] ve
 risimiliter credit q[ui] ampli[us] nō
 valebit z forte min[us] ex[em]p[lo]. Quai
 gāti. Si vēdidit ad terminū p[er]
 ānos merces aromata z hmōi
 maiori p[re]cio q[ui] valeāt rōne dis
 lationis vsura est. Si nō nō vē
 didit plus iusto p[re]cio licz aliqd
 plus luci velit ab eo q[ui] vult es
 mere ad credētiā q[ui] ab eo q[ui]
 statim nūerat pecuniā nō est il
 licitū. Si mutauit alicui pecu
 niā ex pacto z intētiōne princi
 pali vt sibi in posterū remutu

et vsura est. xliii. q. iii. ci. z i de
 Ex graui. e. ti. si tutor ex[em]p[lo] vel
 curator pupillorum seu p[er]cura
 tor aut factor cuiuscūq[ue] pecu
 niā eorū dedit ad vsurā ad vti
 litatē illorū vltra p[er]t[em] mortuo
 le cōmissus si illi nō possint vel
 nolint restituere ipi tutor. p[er]cu
 rator vel curator z hmōi ad re
 stitutionē tenēt[ur] fm Thō. z
 Inno. in c. Michael. ex. e. licet
 aliq[ui] dicāt q[ui] nō tenent nisi q[ui]
 p[ri]ncipalis in cui[us] vtilitatē con
 uersa est pecunia nō fuerit sol
 uēdo. Nec indubitāt[er] dā sūt
 de tutore curatore z p[er]curato
 re p[ro] eo q[ui] p[re]sūt autoritatē tali
 bus. Idē si ipi vel mater pupil
 li exigūt vsuras ex p[er]tractibus
 vsurarijs factis a patre ipsius
 pupilli. Sec[us] de eo q[ui] non p[re]bet
 nisi nudū ministeriū vt sunt fa
 muli q[ui] de mādato dñorū dāt
 pecuniā ad vsurā z a debitorib[us]
 bus postmodū recipiūt eā cuz
 lucro. Tales eni nō tenēt[ur] re
 stituere fm. d[omi]n[us]. si nil ad eos p[er]
 uenit p[re]sertim si illi dñi alias p[er]
 se ipos v[el] p[er] alios z si nō p[er] istos
 vsuras exerce[r]ēt. Idē p[er] de pac
 lul. Si vero sint factores stan
 tes ad dādū mutuū ita q[ui] ap[er]
 eos residet q[ui] p[ri]ncipalis auto
 ritas suorū dñorū vel magistro
 rum. Tūc si p[ri]ncipales q[ui] habu

Int[er]u[m] p[er] p[er]cipiēde
v[el] l[it]t[er]a

Emp[ro] fructu
L[ic]et

Si vendidit
ad p[re]ciū mai[us]
z p[re]cio

Si mutauit vt
remutet p[ro]p[ri]o

Si mutuantur collectas
vt collectas no pb-ot

Folium

Tricessimūtertiam

erūt lucrū vsurariū nil restitu-
unt obligantur ipi factores ex
eo q̄ p̄stant cōm efficacē argu-
mentū in. c. ep̄s. de preben. lib.
vi. Si mutuauit alicui cōmuta-
tati vel dño cū pacto q̄ duran-
te debito nō teneatur soluere
collectas sibi ⁊ ceteris legitimi-
me imponēdas vsura est. vt vi-
detur tenere. Jo. an. in. c. Cōsu-
luit de vsuris. Et pe. de ancha.
e. ti. c. i. ⁊ Collec. e. ti. post mise-
rabile. Cō. Jo. de legna ⁊ Joh.
cal. Si mutuauit pecuniam alicui
cui ea intentione vel pacto vt
molat ad molendinū suū vel co-
quat ad furnū suū vt vadat ad
apotecā suā ad emēdādū vel si
est doctor vt intret scolas suas
⁊ hmōi alias nō mutuatur vsu-
ras cōmittit. Et si ppter hoc
eos dānificauit in aliquo tene-
tur eis ad restitutionē. Si xō
eos nō dānificauit nec grauauit
in aliquo q̄ nec cari⁹ vendi-
dit nec plus ab eis q̄ ab alijs
accepit. tūc quicq̄d cōmodi vel
vtilitat⁹ p̄ cursu molēdini fur-
ni apothecae ⁊ hmōi augmēta-
to p̄secut⁹ est tene⁹ paupibus
erogaē fm̄ Jo. an. in re. p̄ctm̄
de reg. iur. li. vi. in mercu. ⁊ Jo.
cal. in. c. nauigāti. ex. de vsuris.
Si posuit denarios in impressi-
tis venetiārum mōte florecie vel

locis Janue. q̄ si ipōte posuit ⁊
accipit aliqd̄ vltra sortē vsura ē
fm̄ multos doctores famosos.
⁊ excellētes. licet aliq̄ dicit hu-
iusmodi esse tract⁹ emptiois
reddituū s̄ p̄ma opinio tutio-
rem ⁊ verior videt̄ a pluribus
doctorib⁹ tene⁹ ⁊ rōnes eorū
quas allegāt difficiliores sunt
ad soluendū. ⁊ opinio dicentū
q̄ sunt p̄tractus emptionis ad-
mitti pōt p̄ vera scōm formam
p̄tract⁹ extrinsecā sed nō fm̄ ve-
ritatē ⁊ naturā p̄tract⁹. Idē de
eo q̄ emit p̄dicta imp̄sita pro-
ponēs aliqd̄ accipere vltra sor-
tem q̄ vsurari⁹ est ⁊ lucrū inde
habitū restituere obligat scōs
p̄mā opinionē q̄ tñ hoc est va-
ria doc. opinio nō est p̄cipitāda
sn̄ia. s̄ p̄scludendū cuilibet vt ab
hmōi abstineāt habita restitui-
ant vel pauperib⁹ dent. Si re-
cipit aliqd̄ in pign⁹ puta domū
p̄ centū mutuat⁹ vsq̄ ad ānū
hoc pacto qd̄ si nō soluit in ter-
mino statuto cadat in cōmissū
⁊ pign⁹ in venditionē. Quia si
recipit mutuans in p̄mo anno
vsufructū dom⁹ nō cōputando
in sortē illicitū est ⁊ vsura. ex. e.
c. i. ⁊ restituere tene⁹ illā pens-
onē sc̄ vsufructum nec elapso
termino domū sibi retinere p̄t
q̄ p̄tract⁹ nō tenet cū vsurari⁹

Si pign⁹
p̄ centū
mutuat⁹
vsq̄ ad
ānū
hoc pacto
qd̄ si nō
soluit in
termino
statuto
cadat in
cōmissū
⁊ pign⁹
in vendi-
tionē.

Molat ad molendinū suū
⁊ roquat ad furnū suū
⁊ vadat ad apothecā suā

fuerit. Secus aliquib⁹ videt^r si
 creditor nō sciperet usufructū
 dom⁹ cū tūc supfluitas valoris
 cadat in debitoris penā suppo
 sita vtriusq⁹ bona fide qñ ptra
 ctus mutui celebrat⁹ fuit. ar. d
 arbi. dilecti. nisi creditor ea in
 tentione mutuauerit q⁹ crede
 bat debitorē penā incurrere. sic
 foret in fraudē vsurariū. Hunc
 casum pronūct sc̄tus Bernardin⁹
 in ptractib⁹ suis. sermone. xlii.
 ar. ij. c. iii. Tu dic hmōi pactū i
 vtroq⁹ casu reprobari vt in. S.
 sequēti. Si emit pignora a pu
 blicis vsurarijs ex lapsu tpsis p
 dita q⁹ nō licuit cū nō sit trans
 latū dominiū in vsurariū. Im
 mo hoc pactū scz q⁹ nisi soluat^r
 debitū infra certū tēpus pign⁹
 pdatur reprobat^r in pignore.
 C. de pac. pigno. l. fi. In ptractis
 um videtur q⁹ ex hoc nō fit in
 iuria domio pignoris si se volū
 tarie hoc pacto cū vsurario ab
 strinxit. Nec p hoc vsurarius ef
 ficitur nō soluēdo q⁹ p̄cium res
 cipit pro pignore. Et cōmuni
 tates z dñi pmittūt fieri hmōi
 pacta. immo volūt ea firma ha
 beri. his nō obstātibus tene qd
 dixi supra q⁹ tutius est z veri⁹
 videt^r. Si gener sustinēs onera
 matrimonij accepit in pignus
 a socero suo pro dote filie licit⁹

tum est extra de vsuris. salubri
 ter. nec tenet fructus pignori
 cōputare in sorte. Sed ad hoc
 vt liceat nō cōputare in sorte
 absq⁹ vsura optet q⁹ ista onera
 matrimonij sint certa z sic fru
 ctus nō potest excedere quāti
 tatē oneris. Et q⁹ dos sit. p̄mis
 sa simpliciter. Nā si gener pas
 cisceret de recipienda dote ad
 certum terminū z interim per
 ciperet fructus dicti fruct⁹ cō
 putarentur in sorte. q⁹ interesse
 nō pōt deberi añ morā. z mora
 nō pōt adesse durāte termino
 scdm dñm. An. d. bu. ibidē. vbi
 etiā dicit q⁹ oportet q⁹ dicti fru
 ctus subijciatur fortune. An
 si gener nō recipiat pignus sed
 cautiones desoluēda dote certa
 die z interim ex pacto. recipit
 a socero certos denarios puta
 ad rōnem. v. pro centenario est
 vsura. Nō obstāt. ca. salubriter
 q⁹ loquitur de fructu pignoris
 sub misso diuino iudicio. Idem
 Jo. an. de zaba. licet paulus de
 leasa. prtariū sentiat. tñ opio p
 ma tutior z verior est z p verio
 ri defendi pōt scdm Johan. de
 legna. Ideo tenēda. Idem dicit
 dñs Andre. ibidē de re pignori
 rata cuius fructus sunt certi q⁹
 forte illa res est locata ad fictū
 vel pensionem vel talis res est

*Si emit pignora
 a publicis vsurarijs*

*ut recipiens
 pignus pro dote*

dorus quā gener locat et reci-
 pit pensionē. qz omnes istos fru-
 ctus gener tenet cōputare in
 sortem. Presupposito tamen
 pro vero eo qz dicūt Joh. an. et
 dñs An. de bu. de cautione re-
 cepta loco pignoris mulier pos-
 test et debet alimentari p psem
 quousqz dos solvatur et equissi-
 mus est maritū sustinentē one-
 ra matrimonij debere alimen-
 ta recipere a socero nō vt fru-
 ctum pecunie dotis soluēde. s3
 vt vxorem nutriat frumentovi-
 no vestimētis calciamētis et a-
 lijs necessarijs ad arbitriū boni
 virilab vtracqz parte electi et sic
 aboleat hoc casu omnis vsura
 qzuis cum hoc etiā cautionez
 voluerit. Nō dicta alimēta ce-
 dent ei tanqz interesse et sic po-
 test saluari opinio. Pauli. Si
 mulier vna prediū vel aliud
 pignus recipit ab heredib⁹ ma-
 riti pro dote restituenda qz nō
 habent vnde soluant tenet fru-
 ctus cōputare in sortem alias
 vsurā committit scōm hosti. in
 sum. eo. ti. Inno. et Joh. an. in. c.
 salubriter Cessat entz ratio in
 ea. que excusabat virum cuz so-
 cero. Sit ergo cauta mulier vt
 nō recipiat p. edium vel rem a-
 liam in obligationem sed vt fa-
 ciat eam distrabi vel recipiat i

solutum. Alioquin fructus cō-
 putabūt in sortem etiā si ita
 tutum sit qz soluto matrimo-
 nio qz diu heres mariti distule-
 rit post annū tradere dotē vro-
 ri relicte tenēatur ei dare alimē-
 ta qz tale statutum scōm Johā-
 nem de legna. et Jo. de imo. su-
 per de. Ex graui. de vsuris post
 Mattheuz cōcludunt statutū
 nō valere. eo qz soluto matrimo-
 nio cessat causa sustinendi one-
 ra matrimonij. Sed hoc facit qz
 notat. Rai. in sum. e. titu. et In-
 no. in. ca. salubriter. Immo pl⁹
 dicunt in dic. de. Ex graui. scz
 qz taliter statuentus incidunt
 in penam illius de. qz. s. sunt ex-
 cōmunicati. Fran. zamb. dicit
 qz tale statutum vel consuetus
 do potest tolerari vt debeant
 alimenta tanqz interesse pos-
 moram heredis in soluendo. a-
 lias non. Presupposito igitur
 qz violenter detineatur dos ei-
 us ab heredibus mariti nec po-
 test se iuuare per viam iusticie
 propter illorum potentiam vel
 ipsius inopiam. Vel forte etiā
 am quia heredes illius non si-
 ne magno sui detrimento re-
 stituere possent dotē que est in
 pecunia nec possessionē habēt
 quā ei dēt insolūtū. Et ppter
 hoc mlter pietate ducta ne ni

mis eos grauet dimittit penes
 eos ad tps nō credere illicitum
 fore si interim nō hñs vñ allun
 de honeste viuat r̄cipiat ab eis
 alimēta rōne mutui s̄ rōne in-
 teresse. Sec^o aut̄ quādo hoc fi-
 eret ob vtilitatē heredū. s. vt il-
 li magis possent cū illa pecunia
 lucrari vel ob vtilitatē ipsi^o mu-
 lier. vt cū p̄t dotē rehabere nō
 curat vt ex integro suo capita-
 li lucrū habeat vel p̄sequat ali-
 mēta tarata a statuto salua do-
 te. Si p̄soneta seu mediator v-
 sure extitit quoquomodo. q̄ si
 hoc fecit id est mutuū ad vsurā
 q̄suit p̄ aliquo absq̄ necessita-
 te seu rōnabili causa. vel etiā si
 necessitate cogēte mutuū ad v-
 surā tribuere remittentē indu-
 xit mortaliter peccauit. ar. d̄ ho-
 mi. Sicut dignū. Et si hoc pri-
 cipaliter fecit p̄ lucro vsurarij
 vltra mortale in solidū restitue-
 re tenet̄ si ita coopat^o est q̄abs
 q̄ eo illa vsuraria p̄stādo mi-
 nime facta esset. sec^o aut̄ si pro-
 curauit fieri p̄ indigēte r̄ ab il-
 lis q̄ parati sunt dare s̄m Si-
 ral. ob. Si dono vel alio quocūq̄
 q̄ modo lucratiuo habuit ali-
 quid ab vsurario. q̄ si tpe quo
 illud habuit vsurari^o erat nō sol-
 uēdo ad restitutionē tenet̄. se-
 cus si tūc erat soluēdo. Licet po-

stea impotēs sit effectus ad sol-
 uendū nisi forte talis res habita
 ta p̄ vsurā adhuc extaret eadē
 specie. tūc enī quādocūq̄ vsura-
 rius effect^o fuerit nō soluēdo d̄
 bet restitui s̄m opi. tenentiū q̄
 in vsura nōtrāssertur d̄m. Si
 vxor sciēter comedit bibit vel i-
 duit aliqd̄ de vsuris viri sui. q̄a
 si vir nō est soluēdo h̄z tñ aliq̄ q̄
 nō sūt empta vl̄ habita d̄ vsur^o
 r̄ dos vxoris fuit ibi p̄us q̄z p̄-
 dicte vsure tūc p̄t r̄ d̄z mulier
 ri dos solui. dato etiā q̄ vir ei^o
 nō habeat sufficientiā ad soluē-
 das vsuras. Si vero vxor habe-
 at dotē de vsuris vel vir nichil
 h̄z nisi empta vel habita d̄ vsur-
 ris r̄ dicte vsure primū ibi fue-
 rint q̄z ip̄ius dos tūc vxor obli-
 gat̄ s̄stituire q̄cqd̄ p̄ victu suo
 se quocūq̄ alio mō acceperit i-
 de s̄m S̄iral. ob. Et hoc veruz
 nisi i casu dū cāz expoliatorū a-
 git vtilit̄ r̄ quousq̄ x̄isilr̄ credit̄
 p̄ficē Si aut̄ nō s̄maneat spes
 d̄ correctōe viri vsurarij vxor vi-
 ctū sibi pcuret aliudē vl̄ ab a-
 miq̄ vel ab alijs subuētionē vl̄
 elemosinā postulādo aut mai-
 bus p̄p̄ijs laborādo seu res do-
 mus p̄seruādo r̄ licite augmen-
 tādo aut denūciat his q̄ p̄ced̄
 re p̄nt vt ep̄o qui virū cōpellat
 eā pascere d̄ iusto. Vel si vir ei^o

p̄soneta
 p̄m̄ vsurarij

Si p[ro]p[ri]et[ar]i[us] filia
vinit de v[est]itu

Folium

Tricesimūquintum

habeat plura incerta vltra ea q̄ sufficiūt ad satisfaciendū certis prouideat ep̄s ip̄i mulieri. Si filius vel filia vel quis ali⁹ de familia vsurarij viuūt d̄ vsuris vel alijs restitutioni obligatus. q̄ sc̄dm Biral. ob. Si vsurarius est soluēdo ⁊ habz alia vltra ea ad que satisfacere tenetur ⁊ sunt sepata de illis potest expendere seu viuere. Si vero ibi sunt aliqui iuste acq̄sita sed ita mixta cū impie acq̄sitis q̄ discerni nō p̄nt adhuc de illis viuere p̄t dū tñ in mente habeat viuere de iusto. Lōcor. Rodo. Si aut vsurarius nō est soluendo q̄cquid p̄sumit filius vel familia in victu ⁊ vestitu restituere obligātur q̄ reddūt eū in potentē ad satisfaciendum. Idem etiā dico de familia raptoris. Excusari tñ p̄nt tales. Primo propter procuratiōnē id est cū cān expoliatorū agūt vt supra dictū est de vxore. Secūdo propter recōpensatiōnem q̄ scz filius vel filia seu famulus tñ lucrāt in aliquo exercitio vel laborat in domo vtiliter q̄ p̄t merito recōpensari cū exp̄sis sicut etiā p̄tingit in emptiōnib⁹ vsurariōrū ⁊ mercātis eorū. Tertio propter restauratiōnē scz si proponit se

restauratū ⁊ ad hoc facultates habere probabiliter credat nec aliunde comodū viuere potest. Quarto propter ignorantiam q̄ scilicet nescit rem esse talem videlicet vsurariam et huiusmodi. nec causaz habet hoc sciendi si tñ postea cognouerit videtur teneri nisi filius esset. ita paruulus q̄ alias nutrirī nō poterat. ar. de con. di. v. discipulos. ⁊ de regulis iuris q̄dñ est Quinto propter necessitatē vt cū filij atqz ⁊ filie in tali etate sunt q̄ aliter comode viuere nō possunt. Hoc sc̄tūs Bernardinus in restitutionib⁹ suis sermone. xxxv. ar. iii. c. i. Si gener habuit dotē vxoris a socero vsurario qui nō sufficit ad soluēdas vsuras. Nā sc̄dm. xx. si sciebat hoc gener. vel etiā si ignorabat ignorantia crassa nō debz dotem ab eo recipere. ⁊ si recipit restituere tenet. Secus si ignorantia nō crassa s̄z probabilis q̄. s. probabiliter credebat socerū nō esse vsurarium aut p̄ter dotem vxoris habere sufficientia ad soluēdas vsuras. quia tunc reddere nō tenet. licz post modū sciuerit veritatē sc̄d̄z cū Tutius est q̄ postea sciēs veritates nō recipiat dotē aut si recipit restituat illis quib⁹ socer

gener d[omi]ni
fieri dotem
a socero vsurario

tenebatur p̄cipue si certi sunt illi q̄ nullatenus potuit s̄m de um de alieno dotari. Con. Si. ral. ob. Filia vero vsurarij q̄ habuit dotem a patre eo tpe quo nō erat soluedo. licet ip̄a hoc ignoraret omnino tenet restituere nec pōt legitimā retinere. ¶ Si maritus nō patit̄ illā resstitui culpa erit viri nō vxoris. si tñ illa proponat p̄moriēte marito dotē restituere. si ecōuerso vir vult dotez restitui r̄ ip̄a nō patitur pctm̄ erit vxoris ita tñ q̄ ip̄e nō p̄cipiat de bonis ipsius dotis r̄ proponat restituere cū poterit. si aut̄ vterq̄ in non satisfaciēdo. p̄cordāt ambo ista tu dānationis viuūt d̄ reg. iur. Peccatū. lib. vi. Si. vero pater tpe quo dotauit filiā remanebat potēs ad soluēdas vsuras. r̄ gener r̄ filia potuerūt secure dotē accipere nō tenētur restituere. Etia si postea impotens fieret. Si coopertus est seu quo quomō cām efficacē vsure p̄stitit ita q̄ sine eo nō fieret. nā licet aliqui vt. d̄. dicant tales nō teneri ad restitutionem nisi quantū de vsura puenit ad eū q̄ qd accipit̄ ex vsura nō est oīno inuoluntariū. Alij tñ q̄z plures dicūt q̄ tenet̄ in solidū etiam si nil p̄auerit ad eū. Et h̄c

opinio tutior est ideo p̄sulēdas Si cooperat⁹ est seu cām efficacem p̄stitit rapine furto aut violente vsurpationi vel dānificationi. Nā s̄m oīnes doctores res talis in solidū ad restitutionem tenet̄ vt p̄tinet̄ etiā versus immediate sequētib⁹. Iussio p̄silio cōsensus palpo recursus. Participās mutus in ob stans nō manifestans.

Iussio.

Si iussit alicui suo subdito: vt fieret rapina furtū r̄ hmōi. r̄ ex hoc ei⁹ p̄cepto secut⁹ est effectus dāni qd̄ alias nō fuisset factū tenet̄ in solidū restituere. etiā si nil ad eū puenit. Idem si noie suo hmōi dānus datus est r̄ ip̄e postmodū ratum habuit.

Consilium.

Si p̄sultit alicui p̄dicta fieri. ita q̄ ex suo p̄silio est vel probabiliter credit̄ dānū datus qd̄ alias nō fuisset datū tenet̄ in solidū. etiā si nil puenit ad eū si aut̄ alias fuisset factū sine illo p̄silio sed p̄pter illud aliquid plus factū est tenet̄ in solidū ad illud plus. Joh. an. in regula nullus ex cōsilio libro. vi. meli⁹ distinguit.

Consensus.

Si cōsensum prebuit scilicet cooperationis nō mētis tantū

nā si sine eius p̄sensu nō pote-
rat dānum fieri vel inferri tes-
n̄tur insoliduz exempli gratia
si duo vel plures faciūt furtum
vel rapinā vel iniustū bellum si
multa q̄ vnus fecisset sine al-
tero vndecima questiōe tertia
Qui p̄sentit. q̄. i. Motū ibi fa-
cientē z p̄sentientem par pena
p̄stringit. Secus si sine eo dam-
num illatus fuisset q̄ quilibet
sine alio vel plures sine illo fe-
cissent tūc enim tenet solum d̄
damno quod ipse dedit vel ei⁹
causa datū est. Malpo. Si adu-
lando laudauit aliquē raptorez
vel male factorē quasi stren-
uum z ex hoc induxit eum ad
faciendū rapinā vel damnum.
quod alias nō fecisset tenetur
in solidum. Idem si detrahēdo
vel vituperādo vt ad hoc indu-
cat. puta quia dicit ipm pusilla-
nimem z vilem q̄ nō sat tagit
rapere z male agere z ex hoc il-
le mouet ad damnificandum.

Rekursus.

Si receptauit fures z rapto-
resz tuetur eos z ex hoc secū-
tur damna vel etiā rem raptaz
cum queritur dolose occultat
propter qd̄ nō pōt reperiri nec
restituēteneē in solidū leso. eti-
am si nil de rapina p̄cicit ad eū
aut p̄ se nil z amni intulit. Nec

tho. al. pe. z Rich. in. iiii. di. xvj
Participans.

Participauit ali-
quid de rapina vel
furto p̄sumendo ī
victu z vestitu seu

alias dono recepit tenetur r̄sti-
tuere vt sup̄. Si vero huiusmo-
di rem sciēter z iob sui vtilitas
tem emit mortaliter peccauit
z restituere tenet eā domo cu-
ius est quem si nō reperit pau-
peribus erogare tenetur vel p̄-
cium eius si forte iam consum-
pta esset. Idem si nō pbabiliter
credebat talem rem iuste pos-
se emere vel dubitabat seu de
hoc nihil cogitabat. Naz in. oī-
bus his casibus tenetur rem is-
tegre restituere domino vt su-
pra nec potest retinere ei p̄-
cium quod dedit venditori pro
ea. Idem de omnibus qui succo-
cessiue predicto modo emerēt
eandem. vt plene habetur in
summa p̄sa Restitutio. iiii. Et
in restitu. sancti Bernardini. P̄-
mone. xxxiiii. Adutus. Si vidit
furtum fieri z dolose tacuit vt
scit vbi est res abscondita z nō
reuelat vt infra peccat idem se
potuit obsistere furto vel rapi-
ne z non fecit vel sciens rez ra-
ptam seu furtiuā nō indicauit
cū interrogaretur. Naz in his
e iiii

tribus casibus ultimis et mutus qui dolose tacet cum posset impedire et non obstant quod posset obistere et non manifestas cum interrogatur in iudicio si oblatio vel veritatem dicendo non imminet periculum sui statim vel proprie persone secundum scotum tenet quilibet satis facere lesio siue talis sit officialis siue privata persona. ar. ad hoc. ij. q. iiii. Quisquis. et extra de fur. Qui cum fure. Extra iudicium vero idem dico quo ad officialem Si vero sit persona privata que ad hoc non tenet ex officio quamvis peccet. non tamen tenet ad aliquam satisfactionem dānificato. Bicitium scotus in. iiii. q. quāvis ad aliquis cuius officium pertineat obviare malis et dānis que fiunt quā hoc faciēdo vergeret in aliquo casu ad malum reipublice puta magnum scandalum vel evidēs periculum persone proprie tūc non obviāns non peccaret nec ad satisfactio nem teneret. ar. di. l. At pssitu eret alias secus ut sup. Si habuit seu accepit rem alteri quomodo contra illi merā voluntatem puta per metum vel importunitatem per errorem vel obreuerentiā et hmoi. Nā in oibus predictis casibus tenet restituere. ut habetur in suplemēto. Resti. vij. Si habuit aliquid a personis que non

poterāt alienare. ut a pupillo a filiofamilias non habete peculium castrense vel quasi a muliere non habete bona propria a clerico religioso et hmoi qui tenet restituere eis ad quos reuocantur dominum vel administratio pertinet ut cōiter tenet theobaldus in sen. disti. xv.

De dānificatione rerum extrinsecarum.

Alique dānificatio non soluēdo in termino quod tenebatur Nā rōe more teneatur creditori suo ad omne dānum et interesse extra de fideius. Peruenit. et c. Constitutus de interesse vide in sum. pisa. Resisti. i. Si per usuris sibi solutos debitor notabiliter dānificatus est et dāna passus ex solutione usurarii et carētia ipsius pecunie solute puta quia oportuit eum ab alio ad usuram accipere vel propter hoc res suas multo minoris pretio quam valerēt vendere et hmoi tenetur usurario ultra restitutionem usurarii ad omnia dāna que debitor propter illam solutionem usurarii perdidit secundum ar. in sum. Rich. sco. et cal. Tho. ij. q. lxxviii. disti. g. distinguit autem res recepta per usuram non est fructificans ut pecunia triticum et hmoi et tenet ut supra

Aut estres fructificās vt ager
domus ⁊ hmōi teneē restitue
re rē cū fructib⁹ ex ea pceptis.
Si eiectus fuit aliquādo a cōi
tate vt pstantia vel collecta at
aliqđ onus iustū ad rōnez vni⁹
libre p cētenario soluendū im
poneret vnicuiq; de cōitate se
cundū lucrū ⁊ quantitātē cēsus
īporum habita p̄sus informati
one debita ⁊ excerta scia plus
alicui imposuit q̄s debuit vt il
li noceat vel vt alios indebite
alleuiat min⁹ debito imposuit
peccauit mortaliter ⁊ tenetur
leſis de oībus dānis inde secu
tis. ar. de iniur. si culpa. Si vero
assignata fuit ei certa d̄termi
nata summa puta mille flores
noū. diuidēda cuilibet de ciui
tate. prata sua p̄portionabili
ter s̄m facultates suas relinque
do arbitrio p̄scie sue ita tū q; p
ueniat ad dictā summaz mille
floī. nā hoc casu si intendit ali
os grauare ⁊ se ⁊ suos alleuiare
notabiliter citra pdignum pec
cauit mortaliter ⁊ teneē resti
tuere vt sup̄ omne damnū leſis
inde secutū s̄m monial. in sum
ma si pōt sciri ⁊ discerni ip̄s dā
nū alias tenebit ad arbitrium
boni viri. Idem dico de discus
sionib⁹ ⁊ extimatorib⁹ bonorū ⁊
patrimoniorū aliorū q; dolo o

dio vel inuidia plus vel minus
extimāt ⁊ p̄ximū vel rē publi
cā dānicant. Nā ⁊ isti peccāt
⁊ restituere tenent. vt. s. C. de
discus. l. i. l. i. r. Idē de messorib⁹
agri edificij frumētī vel vini si
dolo vel lata culpa inique meti
ant. ff. Si messor. fal. mo. di. l. si
messor. §. i. ⁊. ij. Et ḡnalter vbi
cunq; q̄s dolose vel inique fac.
id ad qđ assumpt⁹ est a iudice
vel a partib⁹ vt cū notarius as
sumpt⁹ ad cōputationē littera
rū male cōputat vel medicus p
p̄rā refert de qualitate vulne
rū ⁊ hmōi. Nā om̄s tenent r̄sti
tuere vt. s. Si vero p̄dicti col
lectarū distributores extimato
res ⁊ hmōi habita sufficiēti dī
ligētia ad sciendū facultates ⁊
lucra p̄sonarū ⁊ ea q; habēt ex
timare vel metiri bonafide ta
xant vel extimāt ⁊c. vident̄ ex
cusari a pctō ⁊ obligatione sa
tisfactionis. licet al. cui plus de
bito taxauerint. xxiii. q. v. de oc
cidēdis. Si impediuit fructus
puētuos alicui⁹ agri vel vinee
arbores ⁊ semina effodiēdo at
eradicādo vel alias deuastādo
teneē ad quātū extimātur fru
ctus in illo dubio valituri. Tho
in. iiii. Si officiū vel beneficiū
qđ quis iā p̄secut⁹ erat ⁊ possi
debat iniuste pcurauit sibi aus

ferri tenet ad omne damnum et ad restitutionem equalē. Secus si iuste puta quod ille mereat provari ex defectu suo quod tunc in nullo tenetur secundum Tho. et Rich. i. iiii di. xv. ar. v. q. iiii. Si impediuit aliquem a consecutione alicuius officij beneficij elemosine aut cuius cuiusque muneris puta cum aliquis volebat omnia sua bona vel partem ei legare vel donare et ipse disuasit et impediuit ne hoc fieret. Quasi hoc fecit animo et intentione dānificandi illi licet non teneatur restituere quantum illi valeret beneficium eo quod non est equalis valoris habere bonum in actu et esse prope habere tenet tamen ad interesse ipsi dānificato ad arbitrium boni viri. Si vero hoc fecit ut utilitati sue vel amici eius magis prouideret quam illi secundum Rich. ubi. s. et Scotus eadem disticti. questi. ij. non tenet ad aliquid. quod nulli erat ius acquisitum et nemini facit iniuriam quod utitur iure suo. Quilibet enim licet potest procurare sibi et amicis suis aliquid dari vel legari quam alijs precipue cum indigent. Con. De de palu. Si quoquomodo abstulit sacramenta de sacro ut calices paramenta et hominū. de ecclesia aut rem sacram de loco non sacro. aut rem non sacram de loco sacro. sa

crilegium commisit et restituere tenetur. xvij. q. iiii. Quisquis. De bellis iniustis et usurpatione dominorum collectis et pedagibus videtur de infra parte ea. ti. iiii. ca. iiii. De turpi lucro et pro ludu alearu acquisito. vide auaricia. De cābūs illicitis et societatis vide parte tertia. ti. iiii. c. xi. De habitis pro simonias et bonis ecclesiasticis male presumptis ibidem. c. xvi. et se. De dānis et fraudibus in contrahendo multipliciter factis ibidem. c. xi. de dānis paimalia feras et hominū illatis. ibidem. c. xiii. De dānificatione corporu que quadrupliciter contingere potest. scilicet pro occisione et pro mutilatione pro vulneratione aut exberatione pro per carceratione aut violentam detentione. Et ideo circa hoc potest sic interrogari. Si occidit aliquem hominem liberum cum liberum corpus non recipiat extimationem et dānum illatum sit excommiſsione fiet extimatio interesse etiam extrinseci. ff. de actio. emp. l. Julianus et sic homicidia tenentur ad mercedes medicorum et alias expensas in curatione factas tenebitur etiam alere filios aut propinquos et paupes quos opibus manuum suarum occisus rei publice erat necessarius et ex eius morte res publica damnum

passa est occisor tenet ei ad cō
dignā satisfactionē. Si vero oc
cisus erat seruus nō liber idem
dicendū qđ de rebus alijs vt si
at, extimatio scđm valorē sui. ff
ad. l. acquil. l. ij. hec Richardus
z Scotus in. iiii. di. xv. Concor.
xx. in spe. titulo de iniur. §. se
quit Si dānificauit aliquē mu
tilādo ei manum vel pedem et
huiusmodi. Nā vt dicit Scot⁹
vbi sup. q. iii. pro huiusmodi nō
est statuta pena in ecclesia nisi
pecuniaria que debet correspō
dere nō solū ad expensas medi
corum in curatione illi⁹ homis
sed etiā ad satisfactionē dam
ni et impediti lucri pro toto tē
pore quo vsuras erat illo mem
bro abscisus est habēdo. cō
siderationē ad artificiiū seu ex
ercitium atq; industriam hois
mutilati. Et videtur plus pon
derāda mutilatio pauperis q̄
diuitis si multū indigebat mē
bro absciso ad necessarium vi
ctum. Tenet etiā truncator di
ues alere a se truncatū si alimo
nijs eget z satisfacere psangui
neis illi⁹ quos dānificauit puta
si ille cuius est manus abscisa a
lebat patrem z matrem filios.
z alios qđ nunc facere non pōt
carentia membri abscisi. ppte
rea talis abscisor ad equalia te

netur ad arbitriū boni viri. Cō
cordat Rich. vbi supra. Non ta
men fiet extimatio cicatricum
nec deformitatis corporis extra
de iniur. ca. i. Si dānificauit
aliquem vulnerando vel verbe
rando tenetur ad expensas me
dicorum z ad operas quas tali
percussione amisit extra de in
iur. si rixati. Et originaliter sus
mitur exod. xxi. Concor. Rich.
vbi supra Si aliquē dānifica
uit iniuste carcerando seu deti
nendo. Nāz tenetur ad satisfas
ctionem iniuriarū ad iudicium
sapientis. Et vltra hoc tenetur
percussor seu iniurie illator pro
anima occisi orare elemosinas
facere. z aliquam peregrinatio
nem assumere in quantum pōt
z ceteris percussis seu lesis p i
iuria veniam petere z sibi eos
reconciliare.

De dāno spūali z moris.

Trea hoc. Sco. vbi. §.
dicit qđ in bonis na
turalibus anime nec
morum potest quis directe il
lum dānificare. sed bene indi
recte dupliciter. vel in acq̄sitis
virtutibus que p vicia corum
puntur. vel in acquirendis quas
rum acquisitio multipliciter i
pedif. s. inducendo. reuocando
scandalizando z seducendo. Et

ideo hoc ordine procedat inter rogando. Si induxit aliquē ad pctm̄ suadēdo p̄sulendo vel p̄ci piendo hoc est mortale. et q̄ sic fuit occasio p̄ditionis illi⁹ et ab siulit virtutes et gratiā ab euf aia. iuxta illud Aug⁹. Si fratri tuo male p̄suades occidis. s. il lum quo ad aiam. de pe. disti. i. Noli. Ideo s̄m sco. tenet̄ f̄iti tuere dam. mō sibi possibili in ducēdo eū efficaciter ad p̄nias et virtuosos mores x̄bis ofoni bus et hmōi. si reuocauit aliquē a meliori bono puta a religiōe nā s̄m sco. vbi. s. q. ij. si retraxit aliquē iā. p̄fessus tenet̄ agere vt redeat ad religiōē et si no lit r̄dire tenet̄ aliquē eque ido neuz religiōi. p̄curari qd̄ si ne hoc pōt tenet̄ ipe intrare si sit p̄sona idonea et habilis ad intrā dum. Si vero retraxit aliquē dispositū ad religiōē ne intrat̄ ret nō tenet̄ ad tantā restituti onez religiōi ad quantā tene ret in p̄mo casu q̄ interest ml̄ tum inter habere et p̄pe esse s̄ tenet̄ ad aliquale restitutionez alteri⁹ equialētis ad ingressū religiōis. Et istud intelligove rū qm̄ i p̄m̄ retraxit intētioē dā nificādi religiōē. Secus autē si intentione vtilitati pp̄ie si ue sp̄uali siue t̄pali p̄sulēdi non

suggerēs aliqd̄ falsū ne i fraude q̄ tūc nō tenet̄ ad aliqd̄ religiōi sed tenet̄ p̄sone quā retrax it vt in p̄suasionib⁹ et alijs bonis sp̄ualib⁹ bona equialētia bonis illis q̄bus illū retraben do dānificauit. Con. Rich. vbi s. q. iiii. Idez videt̄ dicendū de p̄fesso tacite qd̄ de exp̄sse p̄feso. Nā talis obligat̄ religiōi saltē in genere. Si aut̄ quis a uerteret aliquē a religiōis in gressū nō simpliciter sed ab ea vbi dissolute viuūt intendēs p̄ uidere saluti illius in nullo tene tur. ar. xxiii. q. v. de occidentis. Si aliquē dānificauit ei malo exēplo. suo scandalū p̄bendo sic ut sepe faciūt mali p̄lati sub ditos suos p̄p̄is lasciuys et ali is malis moribus suis. Mulie res suis sup̄fluis et vanis ornao mētis fucis et tripudis et q̄cun q̄alij publice peccātes tales ei grauit̄ peccant. p̄cipue cum credūt alios in diuersa vicia p̄ p̄ter eozū malū exēplū ruere nec curāt aliqd̄ et tenent̄ satis facere publice bonis exēplis et morib⁹ quantū p̄nt. Nō tñ p̄o p̄ter hoc tenent̄ ad aliquā pub licā p̄niam scdm̄ albertus. Si dānificauit aliquē seducendo puta virginez de hoc supra p̄o cepto sexto. et exod. xxij.

Preceptū octauū est de p^o
hibitione falsi testimonij.

Ctauū pceptū est
Nō falsuz testimo
niū dices. Quo p
cepto fm Aug. p

hibet gñaliter omne mēdaciuz
pnciosuz iocosuz siue officiosū
ex libidine mortali dictū. d quo
sapie pmo d^r Os qd mentis oc
cidit aiām. Mēdaciū xō offici
osuz r iocosum ex libidine veiz
ali dictū nō phibet sicut nec i
alijs pceptis phibet culpa veiz
alis. Dicit tñ Aug^o. q nullo ca
su mētiendū est. qz difficile est
scire an pcedat a radice morta
lis libidinisyl veialis. Potert
ergo sic fieri interrogatōes cir
ca pceptū. Si dixit falsuz testio
niū ptra aliquē in iudicio mor
taliter peccauit fm Tho. ij. ij. q
lxx. Et vltra pctm mortale tes
netur lesō de oi dāno. riiii. q. vi
si res. r. ij. q. i. notū. Idē si certū
asseruit illud de quo dubitauit
r est piurus in vtroqz casu. non
tñ tenet significare se falsuz di
xisse ppter piculum ex quo ille
punit^o est. Si extra iudiciū dix
it mendaciū pnciosuz ptra ho
nozē dei veritatē fidei. vel i no
tabile dānuz pxiimi spūale vel
tēporale. puta dixit fornicatio
nem nō esse pctm. Usurā r bu

iusmodi seu negauit qd ipse vel
alius dz alteri dare r ipse nouit
mortaliter peccauit. Si in iu
dicio iterrogat^o a iudice suo iu
ridice mendaciū dixit seu veris
tatē tacuit mortale est fm Aus
gustinū r Alex. de hal. sup hoc
pcepto. Si in p^odicacione studi
ose mētit^o est mortale est. secus
si ex surreptione. si sciēter mē
daciū dixit in p^ofessione mortas
le est. s. de necessario p^ofitendis.
Si dixit mendaciū iocosuz id ē
causa solatij vel officiosuz. i. ad
psequendā inde aliquā vtilitas
tem spūalē seu t^opalem sine al
teri^o nocumēto veniale est taz
in viro pfecto qz impfecto fm
Alex. vbi. s. Si testimonij non
tulit. p pecuniā mortaliter pec
cauit. r tenet ei restituere quā
dedit nisi dederit ad corrupen
dū eū. riiii. q. v. non sane. pōt tñ
accipere interesse vt si pdidit
opam ppter hoc. Si assiduita
te r mala p^osuetudine mentiaē
etiā iocose fm hosti. in sum. ti.
de pe. r re. s. Que interrogati
ones mortale est. De detractio
ne psequenter be interrogatio
nes pñt fieri. Si imposuit alter
falsē aliqd crimē xbo cātilena
vel libello famoso p se vel p ali
um mortaliter peccauit r tenet
tur ad restitutionez fame scdm

Rai. recognoscendo errorem suum
 et declarando illis coram quibus de
 traxit. et in alijs locis in quibus sen
 sit illum infamatum se falsum dixisse
 nisi ex hoc infamatus magis infama
 maretur vel immineret ei ingens
 periculum vite vel aliquid magnam
 inconueniens sequeret. et ultra hoc
 tenetur infamato veniam postula
 re si nouit se infamatum ab eo et
 tenetur cum eo componere de iniu
 ria et hoc pro se si audeat vel pro alio
 si non audeat. Si crimen alterius
 verum sed occultum manifestauit
 mortaliter peccauit. et tenetur ei
 ad restitutionem fame inquantum
 potest sine piculo ut. s. vel nisi illud
 crimen prius occultum postea pro ali
 o non esset fuerit publicatum. si crim
 occultum alterius manifestauit non
 intentione diffamandi vel alias
 nocendi sed ex quadam leuitate vel
 loquacitate non videtur mortale.
 nisi pro accidens ex illa manifesta
 tione sequeretur ei infamatio.
 ut quod audientes inde de eo scan
 dalizati sunt. Con. Tho. q. ii. q.
 lxxiii. Si ad peccatum alterius quod
 narrauit addidit aliquid notabile
 ultra peccatum tenetur ad restitu
 tionem fame si illud importat in
 famiam. Si narrauit crimine alter
 rius coram alijs non expressse asseren
 do nec tanquam certum dicendo sed pro
 ut audiuit referendo nil addendo

licet peccet et periculosus sit ta
 lia audita referre non tamen tenetur
 ad restitutionem fame secundum sco. in
 liii. sed si hoc fieret intentione ma
 la. sed edam primum vel infaman
 di non videtur posse excusari a
 mortali. si accusatus in iudicio de
 crimine quod commisit sed occulto
 negauit se illud commisisse et sic
 directe crimine imposuit accusato
 ri et calumniam ostendens eum in
 hoc esse mendacem secundum sco. ubi su
 pra non tenetur retractare nega
 tionem suam qua negauit in publi
 co verum crimine tenetur tamen restituere
 famam accusanti dicens si non
 habeatis eum pro calumniatore cre
 dendum est quod habuerit bonam ins
 tentionem et huiusmodi. Si accusauit
 in iudicio vel denunciavit prela
 to crimine verum alterius non zelo iu
 sticie sed odio mortaliter peccat
 quit. Si vero ei vel alii alijs pro
 sonis que possint peccanti pro
 desse et puidere denuntiavit et
 iam si crimen sit occultum non pec
 cauit imo meritis est. xxij. q. v.
 hoc videtur. Si bona facta ab ali
 ijs dixit facta mala intentione
 propter odium peccauit mortali
 ter. Idem si tacet ea odij causa
 cum sit necessarium dicere ad labo
 randum proximum et hoc verum pre
 sertim in foro conscientie de sent. ex
 coi. Quarto. et infra eo dilecto

ll. vi. si cū delectatione absq; resistētia audiuit detractores vlt induxit eos ad detrahendū propter odiū ei? cui detrahē non min? peccat q̄z detrahens. Si vero pctm̄ ei nō placuit s; ex timore vel negligētia ⁊ hmōi nō tradixit veniale tm̄ videt nisi ei ex officio incubuit scdm̄ thomā. ij. q. lxxiii.

Preceptū nonū de nō concupiscēdo uxorem proximi.

Nonū p̄ceptum est
Nō concupisces uxorem alienā. Hic notandū q̄ quis peccatū volūtatis ⁊ opis vnū peccatū sunt in radice. s. in libidine ⁊ intētiōe duo tm̄ sunt in effectu de ordinatione s̄m̄ Alex. de hal. pte. iiii. sup hoc p̄cepto. Id sicut sexto p̄cepto decalogi. prohibet act? exterior mechē. ita hoc prohibet act? interior concupiscētiē prout est in p̄sensu rationis nō aut. put est in p̄mo motu s; suggestiōe vel delatiōe prohibet simpliciter s; s̄m̄ qd. pōt ergo sic interrogari. Si concupiuit aliquādo cōmittere ali quod pctm̄ carnale cū muliere aliena. Nā si deliberate ⁊ cum cōsensu rōnis ad hoc consentit mortalit̄ peccauit etiā si null? effect? secut? sit. Dat. v. Qui

viderit mulierē ad concupiscēsdum eam iā mechē est eaz in corde suo. Idem est si concupiuit peccare cū masculino. ⁊ q̄a vt inquit Ambro. intentio operi nomē imponit sequit q̄ qualis est concupiscentia talis sit species peccati. exempli gratia. Si concupiuit cōmisceri carnaliter cum soluta virgine stuprum cōmisit. Si coniugatam adulterium. Si monialem sacrilegium. Si consanguineam incestum propterea de singulis huiusmodi concupiscentijs deliberate ⁊ cum consensu rationis factis oportet specificē confiteri de bitis circumstantijs. Nam totiens peccauit mortaliter quotiens concupiuit fornicari cum aliqua vt supra factis aliquibus interuallis. Sed si versetur cōtinuet in talibus desiderijs per spaciū temporis erit solū vnū peccatum mortale sed tanto gr̄uius quanto diutius in eo perseverat. Idem si mutat cogitationem de vna persona ad alias vel de vna specie ad aliam cum eadem persona semper de nouo peccat mortaliter vnde si cētum mulieres viderit vnā p̄ aliam et singulatim eas deliberate carnaliter concupi

sceret ceteris mortaliter peccaret si una cogitatione eas appeteret unum solum peccatum esse huius in se tot peccatorum de fornicatione. Si praesentit sensus solum de delectatione cogitationis carnalis licet non intenderet ullo pacto pervenire ad actum mortaliter peccavit secundum omnes theologos contra et notat durandus in sum. li. i. parte. viii. ti. de luxu. q. xx. Si oblectatus est morose in cogitationibus carnalibus absque tamen consensu et de liberatione rationis. nam in hoc est varia opinio. dicitur. de lira. dicitur. v. super illud. Qui viderit. etc. dicit hoc esse veniale peccatum. Idem thomas. Bo. ij. sen. di. xliii. ponens duplicem sensus expressus. scilicet et interpretatum dicit quod solum non est peccatum mortale quia ratio sentit expresse. sed etiam quia homo sentit non expresse dum negligit reprehendere delectationem advertens periculum retentae cogitationis. Nam ipse sibi est causa discriminis quod non potest esse absque peccato proprie salutis et consequenter mortale. Cetero. pe. Alex. vero dicitur. in. ij. q. ij. expresse asserit de delectatione carnalem morosam esse mortale peccatum.

Decimum et ultimum preceptum non concupiscendi rem proximi.

Primum preceptum est. Non concupisces rem alienam

hoc precepto prohibetur omnis concupiscentia rei aliene per se peccata ut dictum est in precedenti precepto de concupiscentia carnali ideo sic poterit interrogari. Si concupiuit deliberate habere non modo licito rem alienam et quod et quomodo ut habeatur spes peccati que necessaria est profiteri cum debitis circumstantiis ut. scilicet. precipue si est quod notabile quod desideravit habere illicite vel per modum illicitum mortale est et eius de specie peccati ut si desideravit occulte tollere est furtum si violenter rapere rapina est. si rem sacra est sacrilegium. et sic de alijs non tamen tenetur restituere. si cum aliquando abtulit aliquid alicui vel dampnificavit in minimo desideravit tollere quod magnum mortaliter peccavit ut sepe contingit mercatoribus et artificibus qui pro se decipere cupiunt quam actu decipiant.

De vicibus capitalibus et eorum speciebus. Capitulum tertium.

Ita per fundamentum nota secundum Alex. de bal. ij. parte super. q. xxxv ar. i. q. circa hec via

potest homo duobus modis corde peccare mortaliter. Primo modo cum advertenter et deliberate cum sensu rationis delectatur cogitare super eo quod est peccatum mortale

lis puta fornicationis homici-
dij rapine furti et hmoi querens
delectationem peti cogitati. Nam
hoc est mortale. licet non inten-
dat actu illud committere et est ei
usdem speciei cuius est illud quod ver-
satur in mente. Secundo modo pec-
cat quis mortaliter cum cogitando
id quod est mortalis culpe illud ap-
petit actu perpetrare. et si nunquam
sequatur effectus. Nam hoc volun-
tas perfecta reputatur. poterunt er-
go sic fieri interrogatōes. Et
primo circa superbiam. Que est ini-
tium ois peccati. eccl. i. x. et secundum Gre-
gorium. huiusmodi quatuor species. Si bona na-
turalia spiritualia vel temporalia que habet
sibi attribuit et non a deo ha-
bere recognoscit. si bona ipsa a
deo recognoscens meritis suis
principaliter recepisse existima-
uit. Si ea bona que non habuit sibi
attribuit vel plus quam habuit
it. Si reputavit vel reputari ap-
petiuit se ceteris meliorem alios
pretensens nam in his quatuor specie-
bus spiritus est mortale. alias venia-
le est. Si existimavit se dignum
honore vel dignitate et mente de
liberata appetiuit. ore protulit
seu ope procuravit principaliter pro-
pter honorem vel utilitatem temporalem
mortaliter peccat. Si appetiuit
dignitatem vel officium ecclesiasticum
cum seu seclare ad quod est indignus

et ineptus ut quod est ignorans vel
criminosus mortale videtur. si ap-
petiuit seu quisuit ad hmoi puei-
re etiam per faciendum preceptis dei si
oportuisset mortale est. Si quo-
quomodo quisuit honorem in aliqua
re ita inordinate quod ibi constituetur
rit finem mortale est alias venia-
le videtur. Si presumens de virtu-
te sua et super vires suas tempta-
vit. ea que non perveniunt ei perditioni
arti vel scie quod si hoc fecit cum
periculo expresso corporali seu spiri-
tualis sui vel alterius mortaliter
peccavit. si alterius facta dubia.
in malam partem deliberate iudi-
cavit sine iudicijs manifestis
mortaliter peccavit deliberate
iudicavit de mortali alias venia-
liter si iudicavit de veniali. Si per-
tinaciter et scienter contedit ad-
versus alterum contra veritatem et i-
uriam alicuius importantie mortale
videtur. si curiose scrutatur ea
que sunt super capacitatem suam ut de
trinitate predestinatione et huius-
modi. quod quicquid potest esse mortale pro-
pter periculum. si ex contemptu non ob-
bediit deo et ceteris superioribus
suis spiritualibus et temporalibus in pre-
ceptis iustis que pertinent ad eorum
iurisdictionem mortaliter pecca-
vit. Si vilipendit recepta dei bene-
ficia vel murmuravit de eis seu
in eorum contemptum aliquid peccatum

comisit qz mortale est z peccatum in gratitudinis. Si deuiauit vel recessit ab obediētia pape z scētē Romane ecclesie ad herens alicui antipape scismatico v' alicui secte reprobate mortale est z excoicatio. si tñ essent duo electi z qlibet eorū crederet se papā esse z sic crederet a suis sequacib' neuter eorū posset dici scismatic' z psequēter excusarent populi si dispositi foret illi adherē quē p certo scient esse verū papā z valēt gesta p vtrūqz in locis vbi tollatur. xxiiii. q. i. c. i. in glo. fi. z. e. q. ca. de decimis in glo. ij. Si fuit nimis ptinar' in sententijs suis discrepās a cōmuni iudicio ceterorū est piculosus z pōt quāqz esse mortale quāqz veniale. s; si discordauit se ab alijs in his qz ordinant ad dei honorē v' p'riū morū vtilitatē p eo qz male affici' ad eos vel vt p'ceteris oīdat se sapientiorē mortale est. Si irreuerēter se habuit ad ecclesie sacramēta z alia diuina z derisit ea mortale est. Si contempsit vel derisit bonos viros et simplices v' deo fuisse volētes vt sic eos straheret mortaliter peccauit. Si irrisit aliquē intēdēs ex hoc iniuriā ei' v' vilitatiōnē z notabilez p'turbationem

mortaliter peccauit. secus si ex leuitate aut causa ioci.

De inani gloria.

Manis glia est iordinatus hūane laudis appetitus z ex genere suo est veiale. Pōt tñ esse mortale dupliciter. s. rōne finis ppter quē laus appetit' z rōe opis in quo laus qrit' pot. rit ergo de ea sic iter' rogari. P'rio si opa sua d' genere bonorū vt ieiunia elemosinal' orōes z h'mōi fecerit pncipalitē ad laudē humanā vel p'p' lucrū sicut pharisei q' deuorabāt domos viduarū simulātes longas orōnes. Mat. xxiii. mortale est si q'siuit gloriā z laudē ex opere pcti mortalis peccauit mortaliter si hoc egit mēte deliberata. Idē si se laudauit d' opere mortalis pcti. Si gloriā q'siuit de ope indifferēti vt hēre diuicias vel vestes p'ciosas est veiale dūmodo de se nō sint inordinatae qz p'beant occasionē scandali. Idē si se iactauit de h'mōi ope indifferēti. Si ita inordinata appetiuit laudē z gloriā qz ppter eā psequēdas patus extitit etiā p' dī p'cepta facere mortaliter peccauit si adinueit nouitas vestitū ornatū v' vanitatū z h'mōi q'nter peccauit z si fuit

causa inducēdi aliquā malā cō
suetudinē oīa pctā inde secutu
ra imputabuntur ei. si edificia
sumptuosa ⁊ picturā curiosa vl
tra p̄decētā cū pprijs insignis
ad eius gloriā p̄ncipaliter fieri
fecit. ibi finē suū p̄stituēs mor
tale etiā videt̄. Si vsus est ve
stimētis p̄ciosis vel mulier vsa
est vel lib⁹ rechamitis ⁊ cauda
tis planulis altis coronis capi
tis fucis ⁊ alijs ornatib⁹ ad ostē
tationē ⁊ inanē glāz mortale ē.
si adeo i eis oblectata est vt nō
curaret propter hoc trāsgredi
mādata dei vel ecclesie. nec de
ruina proximi etiā si sciret euz
inde scādalizari. si vero vt pla
ceat viro suo vel ne p̄tēnat̄ ab
alijs seu ex leuitate talib⁹ vsa ē
de se non videt̄ mortale nisi sit
ibi notabilis excessus. vt veris̄
militer possit esse occasio ruine
alijs. Si adhibuit nimā diligē
tiā ⁊ studiū ⁊ p̄sumpsit multū
tēpus ad orandū se vel si excē
sit i portatura vestiiū quo ad nu
merū quo ad p̄ciositatē quo ad
formā nō scōm morā patrie vl
tra statū ⁊ p̄ditionē suā p̄t̄ ibi
de facili esse mortale. Si simu
lauit sanctit̄ē hēre p̄ opa ex
teriora cū malus sit si hoc fecit
ad p̄sequendā laudē humanaz
ibi p̄stituēs finē vel intēdens a

liquid qd̄si p̄tra honorē dei seu
vtilitatē proximi vt diffemina
re errores adipisci indigētie ec
clesiasticaz dignitatē decipere
proximū sp̄ūaliter vel t̄paliter.
puta vt citi⁹ ei dent̄ elemosine
quasi viro sc̄tō vt faciūt cereta
ni ⁊ multi q̄stuarū in his oibus
mortaliter peccauit ⁊ hū resti
tuere tenent̄ sm̄ Inno. Si lau
dauit vl̄ iactauit se alios p̄tem
nēdo vt phariseus publicanum
mortale videt̄. Si laudes hoīm
vel reuerētie sibi exhibete deli
berate ei placueūt p̄ncipaliter
ad ppriā gloriā mortale videt̄.

De inuidia

Inuidia est super
bia oritur. ⁊ est odi
um felicitatis alie
ne. seu tristitia de
alienis bonis ⁊ ex suo genere ē
peccatus mortale. quia directe
contrariatur caritati que non e
mulatur. i. Corinth. xiii. potest
tamen esse veniale cum consi
sit in primo motu absq̄ consen
su rationis ⁊ secundū Gregori.
habet quinq̄z filias que sunt.
Odium. Exaltatio in aduersis
Tristitia in prosperis. Susur
ratio et detractio. n̄ potest addi
et blasphemia poterunt ergo

sic p ordinē interrogationes fi-
 eri. Si inuidet alicui puta pla-
 tus de maiori platione et digni-
 tate officialis existētī in digni-
 ori et meliori officio. doctor alte-
 ri doctori de maiori scia vel cō-
 cursu. scolaris alteri scolari de
 accutioni ingenio. Mercator
 alteri mercatori de maiori cre-
 dito. Ciuis alteri ciui de maio-
 ri honore et reputatione. Arti-
 fex alteri de artificijs et cursu lu-
 cro et hmoi. Mulier alteri mu-
 lieri de mariti pulchritudine fi-
 lijs et ornamentis. In his oibus
 si adest sensus rōnis est mor-
 tale. q. etra caritatē pximi cū
 doleat de ei? bono si tñ doleret
 de bono tpali alteri? q. videt il-
 lud redū dare in trimentū aie
 sue vel cōitatis talis dolor non
 est pctm. Si odiuit deus q. fla-
 gellauit eū vel ipediuit mala d
 sideria ei? vel q. phibuit pctā
 carnalia et hmoi. mortale est. si
 odiuit pximū optās ei aliquod
 notabile malū mente delibera-
 ta mortale est. siue malū sit spi-
 rituale corpale vel tpale. Siue
 ro malū ei optauit nō vt maluz
 sz ppter bonū ei? puta infirmi-
 tatē paupertatē et hmoi. vt. s. bo-
 nis efficiat vel saltez ne peior
 fiat et alijs nocere nequeat hoc
 nō est odiū. Si odiuit vnuz vel

plures et qzto tpe in dō perse-
 ueravit. Nā quotiēs odio mēti
 ei? de inimico percurrit et ipse no-
 uo sensu rōnis in illud sensit
 totiēs mortaliter peccauit. Nō
 tñ d. petere veniā ab illo quez
 odiuit si odiū secretum fuit. Si
 exultauit aīo deliberato d ma-
 lo et dāno seu de quauis aduersi-
 sitate pximi ex inuidia mortale
 est. Si tristat? est ex inuidia d
 bono et psperitate pximi mor-
 tale est si adest rōnis cōsensus.
 De tractione vide sup pcepto
 octauo. Si dixit blasphemiam
 in spm sanctū de qua habetur.
 Mat. xiii. q nō remittit nec in
 hoc seculo nec in futuro. q. cō-
 mittit ex malicia. Et hz sex spe-
 cies quarū pma est. Inuidencia
 fraterne grē. Secdo Impugna-
 tio veritatis agnite. scz cū quis
 tradicit veritati fidei quā no-
 uit. Tertia psumptio de impu-
 nitate cū scz qs peccat assidue.
 et tñ psumit dei punitionē eua-
 dere. Quarta est obstinatio mē-
 tis. s. in pctis cōmissis. Quinta
 desperatio. s. cū qs credit deus
 nolle vel nō posse ei parcere et i-
 am penitētī. v. nolle saluare eū
 Sexta in pnia finalis. cum sci-
 licet quis firmiter pponit non
 penitere in futurum.

De ira.

Ra q̄ orit̄ ex inuidia
 fm̄ Auguf. est vlcifcē
 di libido ⁊ ex suo ge-
 nere est mortale pec-
 catū q; ptrariat̄ caritati q̄ non
 irritat̄ nec cogitat malū. i. Coř
 riii. Et hoc verū qñ est a volū-
 tate deliberata. i. cū p̄sensu rō-
 nis ⁊ h; filias sex fm̄ Grego. f.
 Rira. Timorē mētis Cōtume-
 liā. Clamorē. Indignationē. et
 Blasphemiā d̄ q̄bus p̄ ordinē
 sic interrogari pōt. Si p̄pter a-
 liquā iniuriā damnū illatū vel
 nocumentū in se vel in suos cō-
 missuz appetiuit deliberate vi-
 dictā seu punitionē offensoris
 quoquomō vel p se vel a deo vl̄
 ab alio hac sola intētionē vt se
 vindicet ⁊ satisfaciāt aīo suo i-
 rato mortale est. Si x̄o sit sine
 p̄sensu rōnis vel qd̄ minimum
 veniale est. vt quotidie accidit
 curā familie gerētib⁹ si ex ira ri-
 xam fecit cū aliquo pcutiēdo i-
 nicē nā si hoc fit aīo nocēdi vel
 iniuriādi seu vindicādi in adul-
 tis mortale. est. sec⁹ si aīo se de-
 fendēdi tm̄ cū moderamine in
 culpate tutele. Si timore mēs-
 tis inflatos varios modos se
 vindicādi excogitauit ⁊ his ml̄-
 tum mentē implicauit pōt esse
 mortale ⁊ veniale fm̄ p̄cessum
 si dixit alteri x̄ba cōrumeliosa

aīo iniuriādi dicendo ei dese-
 ctū culpe. f. fur. adulter homici-
 da ⁊ bndi. vel. defectū pene. f.
 rustice serue cōtracte cece ⁊ si-
 milia. hoc tm̄ proprie d̄ p̄uitius
 vel defect⁹ indigentie. f. in pro-
 perādo iniuriose beneficiū qd̄
 ei ptulit. Vñ in his in oib⁹ mor-
 tale est. si ex liuore odij. f. causa
 dehonozādi ⁊ vlcifcēdi. fm̄ tho-
 ū. ū. q. xxvij. ar. ū. Si dixit verba
 iuriosa seu cōtumeliosa fami-
 lie sue discipulis vel sibi subdis-
 tis correctionis causa nō ē pec-
 catū nisi excedat vl̄ nisi diceret
 aliquid vnde sequerēt eis infam-
 ia vel scandalū vel q̄ ess; qd̄
 notabile falsuz. nā tūcēēt mor-
 tale vel veniale fm̄ excessum
 Verumtm̄ si plat⁹ subdito pat̄-
 filio vir vxori magister discipu-
 lo dñs seruo dic̄ x̄ba ptumelio-
 sa ex cōrectiōe ⁊ excedit modū
 fm̄ Aug⁹. nō tenet petere vei-
 am a talib⁹. lxxxvi. di. Qñ. z. c.
 faciētis. Si vero odio ⁊ liuore
 vindicte vel multū iniuriose di-
 cerēt tenent veniā petere ⁊ re-
 cōciliare lesū p̄uate vel publi-
 ce fm̄ q̄ ptumelia illa fuerit se-
 cundū Rai. Si tm̄ post ptume-
 liā q̄ iniuriā recepit domestice
 ⁊ familiariter puerfat̄ cū eo q̄
 sibi ptumeliā intulit cū ex hoc
 videat̄ remisisse iniuriā ⁊ recō-
 f iij

ciliatū fore nō tenet iniurians
 veniā petere s̄m duran. in sum
 ma. Si ex ira vocē exaltauit cō
 tra aliquē inordinate clamādo
 seu p̄fuse p̄tra eū p̄uitiādo. pec
 cavit plus ⁊ minus s̄m quātita
 tem excessus. Si ex indignatio
 ne quā habuit erga aliquē s̄pu
 tans se ab eo indebite iniuria/
 tus subtraxit ei signa caritatis
 extrinseca. ⁊ oñdit ei signa exp̄s
 sua rācoris interioris mortalis
 ter peccauit. q̄ p̄tra caritatem
 egit. Nā vt dicūt theologi ex i
 iurijs illatis quoquomō tria so
 lent oiri lesa. p̄mū est rācor
 in affectu. Sc̄m rācoris signū
 in effectu. Tertiu est actio con
 tra iniuriantē. p̄mū. s. rācorē
 q̄libet tenet statim dimittere
 etiā si nō roget Sc̄m tenetur
 dimittere ⁊ veniā p̄cedere ve
 raciter eā petenti. i. p̄ato emē
 dare s̄z facultatē suā. Tertius
 aut nō tenet dimittere nisi fac
 ta satisfactōne nec tenet d̄ ne
 cessitate salutis ille cui irrogā
 ta est iniuria querere amicitia
 seu recōciliationē iniuriātis. ne
 ei sit occasio mali puta quia ex
 hoc iniuriās sup̄biret. vel auda
 ciā sumeret tanta faciēdi nisi i
 casu. s. cū credet̄ p̄babiliter q̄
 propter hoc liberaret aīam ei
 a mortali odio. Licet etiā iniur

riato subtrahere se ab eius fa
 miliaritate promaiori sui pace
 s̄z ei loquelā omnino tenere si
 ue obuiādo ei alias diuertere
 aut curuo vultu eū respicere ⁊
 hmōi nunq̄s licet q̄ sunt iudis
 cia odij mortalis. Si blasphem
 mauit aliquē aīmo deliberato
 nō bono fine s̄z vt eueniret illi
 talis blasphemia in maluz eius
 mortale ē. Si x̄o ex subito mo
 tu ire nō deliberate veniale est
 sicut p̄tingit quottidie. paren
 tibus maledicere filijs. Si mas
 ledixit creaturas irracionales.
 Nā si fecit in detestationē cre
 atoris vel in p̄damnū dñi earuz
 mortale est alias veniale. Si
 blasphemauit aīas parentū su
 orum defunctorū vel etiā alio
 rū videt̄ mortale. Idez si ex ira
 sei p̄m maledixit. si blasphemauit
 dyabolum. si p̄cialis fuit.
 Suelfus vel Sibilin⁹ ⁊ ita ob
 stinato aīo vel p̄tiali q̄ appeti
 uit damnū exiliū vel exterminū
 p̄trarie p̄tis per fas ⁊ nephas.
 patus etiā in his qui sunt p̄cti
 sequi partē suā mortaliter pec
 cavit ⁊ est in statu dānationis.
 Et si x̄bo signo v̄l facto p̄tialē
 se oñdit mortaliter peccauit.

De accidia

Ccidia q̄ s̄m damas
 scenū est tristitia ags

grauās animū hoīs vt nihil ei agere libeat. ex ira orit̄. ⁊ scōm genus suū est mortale fm̄ tho. si est ex rōis p̄sensu in his q̄ p̄pter deū cullibet imminēt faciēda. puta cū aliquis p̄sentit in fugaz bonozē ⁊ detestationem boni diuini carne p̄tra spirituz omnino p̄ualente. Si tñ est abs q̄ rōis p̄sensu veniale est. ⁊ secundū Grego. xxxi. moral. *Beccidia* habet sex filias. s. *Maliciam. Rancorē. Pusillanitatē. Desperationē. Torporē. ⁊ mētis. Vagationē.* Ideo poterit sic interrogari. si ita p̄tristatus est ⁊ attediatus q̄ habuerit in horrorem bona diuina ⁊ spūalia seu opa virtuosa ad q̄ tenet̄ ex dei p̄cepto. v̄l ecclesie seu alterius sui superioris. Nā hoc ē mortale si affuerit p̄sensus rationis. Si adeo p̄tristatus est q̄ nollet esse creatus. Nec mundo natus vel esse sicut aīal irrationale vel vellet mori qualitercū q̄ siue bene siue male puta q̄ exiret hinc. nā q̄libet horū est mortale vt supra. si ita p̄tristatus est de aliquo casu aduerso puta de morte amici q̄ penitet eū benefecisse vel p̄ponit am̄ modo a bono desistere mortale est. Si p̄tristatus est ex cōsideratione bonozū que habent

aliū quibus ip̄e priuatus est ⁊ p̄pter hec dona sibi a deo data. vilipendens deuenit in tediuz bene operandi mortale est si ē ex p̄sensu rationis alias non. si ita cōtristatus est de aliquo casu aduerso q̄ incurrerit p̄pter hoc infirmitates p̄diderit somnium dimiserit cibuz vel hm̄ō videtur mortale si in hoc potuit se iuuare ⁊ voluit in reliqs̄ vero que nō sunt p̄cepti vel etiaz si sunt p̄cepti. sed absq̄ p̄sensu rōis veniale est hm̄ō tristitia Si cōtempserit seu indignanter sustinuit corrigentē eum v̄l ad bona spiritualia inducere volētē vt propter hoc cū odio habeat mortale est. Si subtraxit se ab his bonis que defacili poterat operari timore deficiendi vt a ieiunijs. ⁊ huiusmodi cōmuniter est veniale nisi alias teneretur. Si stetit ociosus nil boni operans ⁊ tempus p̄dens veniale videtur secundū se nisi ocio addat̄ aliud vitium quod sepe accidit. Si ex vagatione mentis fuit somnolētus distractus ⁊ inq̄etus in orōne p̄dicta catione ⁊ officijs diuinis vel etiā ex diuina cogitauit vana ⁊ inutilia. hoc cōmuniter veniale est nisi addatur aliud speciale
f iiii

pectm̄ vel si volūtarie seu negli
gētia accurata euaget̄ p̄ totuz
officiū ad qđ tenet̄ ex p̄cepto.

De auaricia.

Auaritia q̄ fm̄ tulium
est inordinat̄ appeti
tus hñdi. tripliciter
cōmittit̄. s. iniuste ac
quirēdo. tenaciter retinēdo. z i
ordinate amādo. z in his trib̄.
auaritia est pectm̄ mortale. cum
p̄trariā caritati dei vel proxi
mi vt si propter amorē diuitia
rū q̄s nō vereat̄ facere p̄ amo
rē dei vel p̄xiimi vel cū amor z
appetit̄ t̄paliū bonorū est ita i
ordinat̄ vt p̄stituat̄ in eis vlti
mus finis. alias est veniale. fm̄
tho. ij. q. xviii. z fm̄ Gregoriū
xxi. moral. Ex ea septē pectā so
riunt̄. s. Obduratō. inquietudo
violētia. fallacia. piuriū. fraus.
z p̄ditio. Sz q̄ plura de p̄tinen
tib̄ ad auariciā tacta sunt sup̄
p̄cepto septimo z vlti. z infra. c
se. de opib̄ mie pauca q̄ restāt
nec alibi posita hic breuiter an
notabo.

Illicita acquisitio.

Ier imoderato appe
titu lucri hinc inde di
scurrēs maiorē solici
tudinē adhibuit circa tempora
lia q̄z saluti necessaria mortale
est. Si ex auaritia. p̄didit ciuis

tatē castrū siue terrā auferens
ab eo cui⁹ sunt z p̄ditore alteo
ri trabēdo q̄ ibi ius nō h̄z mor
taliter peccauit. z tenet̄ de oib̄
bus dñis inde secutis. Si tra
didit dñm suū. vel amicū in ma
nib̄ inimici occidendū detinē
dū vel impediendū a negocijs
suis mortalr̄ peccauit z tenet̄
ad om̄e interesse. Si pecunias
vel alia bona dñi sui vl̄ amici. p
curat deuenire ad man⁹ inimi
corū vel maliciose p̄ducit eū a
licui vt spoliē mortale est z te
net̄ vt. s. Si secreta dñi vl̄ ami
ci sui iniuste f̄uelat peccat mor
taliter. xiii. di. Merui. sec⁹ si se
creta iniqua piuratiōes vel tra
ctat⁹ p̄tra rē publicā vel in ali
orum piculū notabile z nocum̄
tum prodidit ex caritate sc̄m
Rich. in. iiii. di. xxi. Tho. Alex.
z Sco. ibidē. Si nō f̄uauit fidē
promissaz pacta z p̄uētiōes li
citas mortaliter peccauit z teo
net̄ ad iteresse. nā etiā hosti ser
uāda est fides dū seruat̄ ab eo
xxiii. q. i. Moli. Si vera sigilla
corrupit vel sigillū littere clau
se apperiēdo fregit mortale est
ē. de fi. instru. Inter dilectos z
de offi. deleg. Tū olim secundo
Idē videt̄ si solū legit litteras.
alteri⁹ clausas nisi poneret sp̄
in ratibabitione dirigētis vl̄

ei? cui dirigatur. Si aliqd illi-
te et turpiter acq̄sinit vt p ludū
taxillorū cartarū et hmoi fortis
ne ludos mortale est si ex cupi-
ditate lusit etiā si non ducat in
psuetudinē s̄m. xx. et tenet res
s̄tituere vt infra. Nā talis lud⁹
phibit⁹ est. ff. de alea. p totum
in auten. de san. epi. §. Interdis-
cim⁹ et ex. de vi. et ho. cle. Cleri-
ci officia. et xxxv. di. Ep̄s. Si ve-
ro nō lusit ex cupidine s̄ causa
recreationis p esculēto et pocu-
lēto tñ nec vltra vnū ducatur
etiā si ludēs fuerit ml̄tū diues
nec ludēs sit cleric⁹ nec laudat
tpe luct⁹ nec ptra legē ludit. id
est cū dolo nec ludere nolentes
prouocet his oib⁹ p̄currentib⁹
talis lud⁹ alee nō videt phibi-
tus s̄m duran. in sum. Cō. Ric.
in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. viii. vbi di-
cit hec oīa requiri in ludo sca-
corū ad hui⁹ vt liceat hoc exce-
pto q̄ ludus scacorū nō est etiā
phibit⁹ clericis. Si tali ludo as-
liqd acq̄sinit ab his q̄ alienare
non p̄nt vt sunt furiosi prodigi
minores duob⁹ annis et p̄cipue
pulli mēte capti surdi muti et
ceci et q̄ p̄petuo morbo laborāt
hui⁹ empiricij q̄ q̄cqd h̄nt est do-
minorū. Religiosi qui et si qua
bebeant ad vsus suū v̄l p̄ admi-
nistracionez illa tñ donare non

p̄nt et multo min⁹ illicite aliena-
re extra de dona. ca. Ceterum.
Lon. Joh. an. de of. vi. Tū in ge-
nerali. Clerici q̄ztum ad res ec-
clesie. xvi. q. i. Quoniā filij fami-
lias nō emācipati nisi peculius
castrense vel quasi habeāt. vxo-
res nisi habeāt res propias vt
pafrenalia. Qui igit ab his p
ludū acquisierit restituere om-
nino tenet tutorib⁹ curatorib⁹
vel p̄latis aut dominis eorū se-
cundū om̄s do. nisi forte sit qd
minimū. Si ludēdovicit p frau-
des puta vtēdo falsis taxillis v̄l
aliter decipiēdo restituere te-
net de iure diuino ei qui amis-
sit vel habētī curā ei⁹. s̄m tho.
ij. ij. q. xxxij. ar. vij. Si ei quez at-
traxit ad ludū p vim vel nimā
importunitatē aliqd vicit siue
attraxit in p̄ncipio ludi siue in
medio cū ille vellet ludū dimit-
tere tenet ei restituere s̄m tho
vbi. s̄. Si acq̄sinit seu vicit per
ludū alee vt viuif sub legibus
implalib⁹ vel nuptialibus phi-
bētibus hmoi ludū et mādanti-
bus qd possit repeti qd p̄ditus
est vt. s̄. et seruans quo ad vtrū
q̄. tūc licet circa hoc sint varie
opi. doct. Ho tñ et glo. et archi.
in. ca. Ep̄s. xxxv. di. et extra de
vi. et ho. cle. Clerici officia. di-
cūt q̄tali iure durate in suo ro
f v

bore sic acq̄sitū est simpliciter
 restituendū ei q̄ pdidit. Cō. ho
 sti. in sum. de pe. z re. vbi dicit
 q̄ vere om̄s doct. sic tenēt hāc
 opi. tenēt etiā tho. z Richar. in
 iiii. di. xv. Si x̄o acq̄sivit seu lu
 crat⁹ est in hm̄oi ludis sine frau
 de ab eo q̄ pōt alienare z q̄ vo
 lūtarie lusit z in locis vbi hoīes
 legibus impialib⁹ nō sunt asiri
 cti nec ibi sint alie leges nupti
 ales. id ē statuta p̄iformiter ta
 lem ludū phibētia. vel si sint p̄
 disuetudinē abrogate sunt sic
 hodie in talia vere vbiq̄ abro
 gate sunt leges impiales sc̄dm
 sco. in. iiii. di. xv. tūc nō tenet re
 stituere ei nec pōt repeti. Non
 tñ poterit tale lucrū cū tuta cō
 sciētia retineri s̄z pōt z dz pau
 perib⁹ erogari vt no. dñs an. d̄
 bu. in. ca. Quia pleriq̄. d̄ imu.
 ec. Qd̄ aliq̄ intelligūt esse d̄ ne
 cessitate p̄ceptis. Alij vero solū
 de honestate p̄silij nisi forte q̄z
 tum ex ludo factus est locuple
 tior sibi remāsit de lucro facta
 p̄pensatione pditi z lucrī. Pri
 ma opinio est securior: ideo sem
 per p̄sulēda est p̄sertim q̄stum
 ad id qd̄ sibi remāsit de lucro.
 vt p̄dixi z deinde alia paulatim
 z p̄ interualla tporum. put me
 lius poterit. Nō tñ ad hoc cogē
 dus nec nollēti hoc facere. qz n̄

credit sibi necessariū ad salutē
 absolutio de negāda est: sic de
 p̄suetudine obseruat sc̄dm Jo.
 an. in. d. c. Clerici officia. Si at
 tractus ad ludū vicit ei qui ato
 traxit eū z in loco vbi. phibitus
 est talis ludus vt. s̄. nō tenetur
 restituere illi q̄ amisit qz nō est
 dignus recipere non tñ pōt licite
 tenere tali iur̄ positio durano
 te. sed tenet illud i elemosinas
 dare sc̄dm tho. ij. ij. q. xxxij. Idē
 p̄sulerez etiā tali iure positio
 nō durāte. vel etiā si vicit vbi
 talis ludus nō est phibitus. Si
 sup̄ aliqua re vel facto occurrē
 te aliquādo opposuit se alteri⁹
 opinioni affirmās sic vel succē
 vel tale quid venturū fore. i fra
 certos dies z alio p̄rium asserē
 te pueniūt inuicē vt ille cuius
 opinio v̄a repiretur. c. ducatos
 ab altero lucraret tale lucrum
 est turpe z illicitū. pcedēs ex a
 uaricia. z videt̄ habere simili
 tudinē aliquaz ad ludū ex eo q̄
 subijcīt futuro euētui nō tñ te
 netur necessario restituere s̄z d̄
 bet de p̄silio pauperib⁹ erogari.
 ar. xiiii. q. v. Nō sane. Si que
 fuit lucrū p̄ aliqua turpitudine
 puta meretricio vltra mortale
 peccatum lucrū debet pauperi
 bus erogari. nō tñ de necessita
 te sed de p̄silio sc̄dm tho. ij. ij. q.

Item. Idem videt̃ de acquisito
 et adulterio scđm monial' in sū
 ma. licet quidā dicāt qđ dñs dari
 eis in cui' iniuriā datū est. id ē
 marito si vxor ei' adulteriū cō
 misit vel ecōtrario sed primus
 verius edo. Si acq̃sivit aliquid
 p̃ torneamēta. licet mortaliter
 peccauerit et debeat acq̃situm
 erogare pauperib' nō tamē ad
 hoc de necessitate tenet̃ scđm
 Richa. in. l.iii. di. xxiii. ar. ij. Si
 dieb' festiuis lucratur' est scribē
 do vel aliud manuale faciēdo
 nā vltra pctm̃ d̃bet illud lucrū
 erogare paupibus vt quidā di
 cūt. sed hoc videt̃ poti' de con
 silio qđ de p̃cepto. si tpe messi
 um vel vindemiarū emit bladū
 vinū vel fruct' vt alio tpe ven
 dat charins non exñs talis rei
 negociator nec vlla alia necessi
 tate vel vtilitate p̃sata sed vt
 p̃greget̃ita qđ ceteri cogantur
 ab eo emere. et ip̃e possit ad libi
 tum ṽdere mor. pec. non tñ te
 net̃ hmōi lucrū restituere cert'
 p̃sonis sed dñs paupib' erogari
 scđm Ric. sed hoc verū est d̃ cō
 silio fm. xx. nisi ex tali emptio
 ne aliq̃ forēt dñificati qđ p̃ba
 biliter extimari videt̃ qñ nota
 bilē q̃zitatē respectu loci emis
 set. Idē d̃ his q̃ emūt monetas
 vel alias res vt carissimā iducāt.

Iniusta retētio.

Sciēter et aio retinē
 d̃retinet ea q̃ restitu
 ere tenetur mortale est. Si ha
 bens supflua quo ad sustentati
 onē nature ip̃ius et familie sue
 et nō subuenit primo indigēti.
 cui imminet. p̃babilia signa ex
 treme necessitatis mortaliter
 peccauit fm Ric. in. l.iii. di. xv. si
 h̃z supflūū quo ad naturā et de
 centiā stat' sui et nō subueit ha
 bēte cōmunē indigētiā artā et
 extremā nec disponit alias eq̃
 bñ disp̃sare bona sua mortāl'r
 peccauit. et si nō pōt oib' ceter'
 parib' mag' indigētib' subuei
 restenet̃ fm eundē. Cō. sco. ibi
 dē et lati' de hoc loquit̃. Si ali
 as in qb' potuit nō fuit lib' alis
 erga paupes et idigētes v' sub
 uenire tardauit seu exaspauit
 eos v' etiam nimis sumptuosa
 seu delitiosa. sine ṽgēti cā q̃ltu
 antib' et male vtētib' elemosi
 nas mistrauit pctm̃ veiale ē. si
 p̃ducēs opariū in op' v' mis
 riū qđcūq̃ notabiliter puo p̃e
 cio p̃durit vel mercedē opis ei
 dare multū distulit cum potuit
 seu d̃ puēto p̃cio defalcauit at
 loco peccunie d̃bite sibi res de
 dit qđ oportuit eū ṽdē cū p̃di
 ta in oib' his vltra pctm̃ tenet̃
 ad omne damnū qđ p̃tulit.

Inordinata affectio!

Si appetitu p̄pleto appeti-
uit alienū ita inordinate q̄ si fa-
cultas adesset ope p̄pleret etiā
cū dī offensa mortale est. Si in-
ſte acq̄ſita ita inordinate diligit
vt is inhereat. vt fini cui? ſignū
est si ne ea p̄deret pat? est face-
re? dei vel ecclesie p̄ceptuz est
mortale est cū p̄ponat creaturā
creatori alias veniale est. si pro-
digalr expendit substantiā suā
in edificijs sumptuosis eq̄tatu-
ris p̄uiuis deliciosis ⁊ frequēti-
bus ornāmētis ⁊ h̄mōi mortā-
le est si fuerit notabilis excessus
vltra p̄ditionē status sui alias i
modico est veniale.

Dicto de quibz p̄ctis sp̄uali-
bus nūc dicendū de duobz car-
nalibz. Et p̄mo de gula.

Ma q̄ ſm aug. ē imo-
derata cibi ⁊ potus.
auiditas ex suo gene-
re veniale est. Et ſm

Greg. hz septē filias. ſ. ſcurrili-
tatē. multiloquiū. ineptā letici-
am. Ebetudinē mētis. Immū-
diciā. Caſſrim argiā. ⁊ ebrieta-
tem ⁊ peccat p̄ eā quibz modis
in hoc. v. p̄tēptis p̄propere. lau-
te nimis ardēter iudiose. De
q̄bus sic p̄ōt interrogari. Pri-
mo si horā comedēdi sine cau-
sa rōnabili prouenit veniale est

excepto in dieb? ieiunij p̄cepti
tūc eni notabiliter horā p̄ueni-
re sine causa mortale est de cō-
di. i. ſolent. Lōcor. Rich. in. iiii.
di. xv. ar. iiii. q. viii. Si comedit
vel bibit nimis laute excedens
menſurā ſue p̄plexionis in quā
titate cibi ⁊ potus. Nā hoc fa-
cit propter appetitū veniale ē.
Si vero aduertenter ⁊ excerta
ſciētia se nimū ingurgitat ſic
a pleriqz fit i carniſp̄uio mor-
tale est. ⁊ notat arch. in. c. Qua-
drageſima diſt. iiii. Si nimis ar-
denter ⁊ feſſināter comedit ſi
hoc facit ſolo appetitu cibi ne-
ceſſarij licet habeat delectatio-
nem ⁊ voluptatē in cibo venia-
le est. Sed si ex hoc patus eſſet
transgredi p̄ceptum dei vel ec-
clesie puta abſqz neceſſitate ſol-
uere ieiunij vel comedere car-
nes tempore prohibito vt ſatis-
faceret gule delectationi mor-
tale est. Nō enim vſus ciboz
ſed cōcupiſcentia in vicio ē. Si
nimis ſtudioſe cibaria ⁊ vina p̄-
cioſa queſiuit ⁊ preparauit vt
cum varijs ſaporibus ⁊ diuerſ
modis. nā ſi circa hoc poſuit ſi-
nem ſuum nō parcēdo expēſis
vltra cōditionē ſuā. nec labori-
bus aliorum vt ſatiſſaceret de-
lectationi gule mortale ē alias
veniale. Si p̄pter gulā ſciēter

vsus est cibo notabiliter nociuo ex quo verisimiliter credidit incurrere magnā lesionē corpis mortale videt. Si comedit carnes in quadragesima vel alijs ecclesie ieiunijs. vel sextis ferijs aut sabbato p totū annū nō vigēte cō infirmitatis vel de p̄cilio medici peccauit mortaliter. si bibit vsq; ad ebrietatē aduertens nimietatē vel potentia vini sufficientē ad inebriandū vel d̄ hoc dubitans p̄babiliter peccauit mortale. fm Tho. ij. ij. q. cl. Idem si ebrietas sit frequēs vel assidua. xxv. di. Criminis. Si induxit aduertēter aliquē vt se inebriaret sollicitādo eū ad bibendū vel ponēdo sal iuinū ad hūc finē mortaliter peccauit. Si etiā cā medicine corp̄alis inebriauit aliquē vel psuasit ad hoc. mortaliter peccauit. ex. de pe. 7 re. cū infirmitas. Si induxit. vt psuasit aliquē vt absq; rōnabili cā frāgeret ieiunium ecclesie mortaliter pecca. Si tabernas sine rōnabili cā vel cōiuiua dissoluta frequētauit de facili potest esse mortale. Si ex nimia f̄pletionē prupit in x̄ba ociosa 7 scurrilia seu inania veniale ē. Si habuit ineptā leticiā. i. lasciuia carnis demonstrauit i mēte p̄ gesta corp̄is extrinseca ino-

dinata. vt solet fieri in locis et choreis q̄ sp̄sunt cū mortali in quib; casib;. Primo cū fiūt ex libidine. Secūdo cū fiūt in ecclesijs 7 loc; deodicat; q; q̄si sacris legiū est. Tertio cū fiūt a clericis vel religiosis cū mulieribus rōne scādali. Quarto cū fiunt cū tāta inani gl̄ia q; ibi p̄stituitur finis. Quinto qū tales choizantes nō curāt de scādalo p̄ximī inductiuo etiā ad lasciuiaz mortalis culpe. Adde fm. xx. Choizantē de psuetudie. Licet nō faciat corrupta intētioē peccare mortalit. Si ex nimia repletioē accidit ei in somnijs in mūdicia seu pollutio p̄ter intētioē veniale est. Si x̄o hac intētione p̄ncipaliter se repleuit vt scz h̄ret pollutionē suē in somnis siue in vigilijs mortalit peccauit etiā si cā sanitatis fecerit pōt tñ pollutio p̄tigere in vigilijs absq; mortali si p̄tigat sine p̄curatione p̄ter voluntatē.

De luxuria.

Luxuria q̄ ex gula sepe orit̄ est inordinat; appetit; delectatōis venere 7 ex suo genere est mortale q; p̄ illd̄ p̄ceptum est Non mechaber. Exo. xx. 7 septē modis distinguit. Prim; mod; ē cū p̄cupiscētia carnis p̄sūt̄ so-

lū in p̄mo motu ⁊ hoc est venia
 le. Sc̄dus est cū sequit̄ p̄fessus
 in delectationē lz non in op̄ si
 ne ad actū veiat siue nō ⁊ sic i
 terū est mortale. Quart⁹ est cū
 p̄cupiscētia tenet̄ inō solū cord̄
 lz etiā pacif̄ visu. Dat. v. q̄ vi
 derit ⁊c. ⁊ de his oib⁹ dictū est
 sup̄ p̄cepto sexto ⁊ nono. ⁊ sic
 hoc restat iterrogare solū d̄ du
 ob⁹ vltimis. s. d̄ colloq̄o lasciuo
 ⁊ tactu. Si quoquomō x̄bis et
 colloqūs ⁊ lasciuus p̄curauit i
 ducere mulierē ad q̄cūq; p̄ce
 catū carnale siue cautionib⁹ si
 ue aliter mortaliter peccauit.
 Si l̄ras scripsit misit portauit
 vel recepit puocātes ad lasciu
 niā aduertēter mortale pecca. si
 fecit cautiones vl̄ sonetos cāta
 uit vel legit seu audiuit cū dele
 ctatiōe hmōi x̄ba lasciuia tur
 pia ⁊ ihonesta ad puocādū se vl̄
 alios ad lasciuiaz mortale ē. Si
 recipit eusemium vel misit ex a
 more libidinoso mortale pecca.
 Si associauit aliquē quē nouit
 ire ad peccandū vl̄ turpiter as
 gendū seu ad faciendū serenas
 tas vl̄ matutinas mortale pecc
 cauit. Idē videt̄ si associauit a
 liq̄s mulieres ad choreas ⁊ alia
 spectacula illicita ⁊ p̄hibita. Si
 fuit mediator inter aliquos ad
 hmōi turpia pplēda. vel posuit

aliquos mediatores iter se ⁊ a
 lios i hmōi turpib⁹ mortale pecc.
 Si osculat⁹ est vl̄ āplexat⁹ vl̄ as
 lias tetigit aliquē mulierē nō su
 am vel etiā masculū cū libidinos
 sa delectatiōe mortale pecc. etiaz
 si nō p̄fēqtur vltteri⁹ ad actum
 turpē fm̄ tho. ij. q. c. liiii. Cō. i
 oib⁹ p̄dicti oēs s̄ theo. naz ex quo
 p̄fensus in delectationē carna
 le est pctm̄ mort. seq̄tur q̄cūq; d̄
 hō agit excōsensu tal̄ delectati
 onis ad hoc vt eā nutriat vl̄ te
 neat vt sunt aspect⁹ tact⁹ āple
 xus ⁊ libidiosa oscula. vel q̄cūq;
 est hmōi totū est pctm̄ mort. Et
 si vno tpe p̄tinent h̄ntur p̄vno
 pctō solū lz tāto ḡuius quanto
 plura hmōi occurrunt. si x̄o di
 uersis tpeib⁹ vl̄ interuallis fiāt
 sunt diuersa pctā iō in hmōi i
 terrogādus est singillati de ne
 cessarijs circūstantijs. s. vbi cō
 missus est pctm̄ q̄n quotiens
 De. vij. opib⁹ mie spūalibus
 que hoc versu p̄tinentur.

Onsole. castiga. sola
 re. remitte. fer. ora. si
 p̄sulit ⁊ docuit igno
 rantes p̄cipue ad salutē necessi
 ria vt p̄cepta dei ⁊ ecclesie. arti
 culos fidei ⁊ hmōi. naz ad hoc
 teneri videt̄ saltē quo ad fami
 liā suā q̄stuz. p̄d̄t s̄ bono mō. Si
 ip̄e p̄dicta neglexit adiscere et

ad p̄dicationez ire p̄cipue ex̄ns
 ideota mor. videt̄ nā taliū igno
 rātia neminē excusat. i. q. iiii. S.
 notādū. Si fuit negligēs ad cor
 rectionē fr̄naz cū teneret̄. s. de
 pctō occ̄lto mor. z sparet inde
 emēdationē fr̄is. Nā eo casu o
 mittēdo eā oino mor. peccauit
 Sec⁹ q̄t̄ si tardauit p̄ maiori
 oportūitate Si nō fuauit ordi
 nē euāgelicū i frat̄na corectio
 ne aut corrigēdo nimis. aspe v̄l
 loco z tpe idebito p̄t eē mortas
 le z veiale iux̄ excessus. Si tpe
 ifirmitat̄ neglexit. pcurare sibi
 z familie sue sac̄menta eccle
 sie. z si q̄s absq̄ eis ex sua negli
 gētia v̄l dilatōe defunct⁹ ē p̄cip
 pue. ples s̄n̄ bap̄mo mortale vi
 det̄ si fuit dur⁹ z tard⁹ iurias
 f̄mittere q̄n̄ debuit vide. s. Ira
 Si q̄stū licuit tolerauit malos
 z p̄seq̄ntes natura z pditōe ru
 des morib⁹ z p̄uersatōe isolētēf
 Nā i hoc p̄sistit ois p̄fectio. Ia
 cobi. i. Si orauit. p̄ salute oīz p̄
 ut teneat̄. nā q̄libet d̄ necessita
 te v̄z orare p̄mo. p̄ salute. p̄pria
 s̄m Triso. sc̄do. p̄ iulij vt in dei
 gr̄a p̄seueret̄ z saluent̄. Ia. i. ora
 te p̄ inuicē vt saluem̄. te rtō p̄
 pctōrib⁹ etiā inimic⁹. p̄p̄is vt
 p̄uertat̄. nā q̄libz in cōi saltē te
 nec̄ orare p̄ inimic⁹. Mat. viij. a
 lias q̄ excluderet̄ eos a cōi ora

tōe mor. peccaret s̄m doc. q̄rto
 p̄ defunct⁹ q̄ sunt i purgatorio
 vt a peis citi⁹ liberent̄. z cū be
 atis visione diuina fruantur. ij.
 Mat. xij.

De. vij. opibus mie corpali
 bus q̄ in hoc versu p̄tinentur.

It̄o poto cibo re
 dimo tego colligo
 p̄do. p̄do horuz de
 claratiōe scienduz

q̄ hecmie opa sunt oib⁹ tanq̄
 obligatoria z cadūt sub p̄cepto
 de dilectiōe p̄mi ad cui⁹ p̄e
 cepti dilectionē p̄tinēt vt nō di
 ligam⁹ t̄m̄ x̄bo nec̄ ligua sed
 ope z v̄itate pe. Jo. iij. z q̄ vn⁹
 q̄sq̄ alteri faciat sibi q̄ ab alte
 ro vult fieri. Mat. iij. q̄cunq̄
 vultis zc. Sed q̄m̄ hoc p̄ceptū
 est affirmatiuū iō licet obliget
 sp̄ nō t̄n̄ ad sp̄ s̄z pro loco z tēpo
 re iux̄ q̄ exigit rō z ordo carita
 tis q̄ vult q̄ exponat̄ corp⁹ pro
 aia proximi z s̄ba pro ei⁹. salus
 te corpali. Poterit ergo. sic in
 terrogari. p̄do si exposuit cor
 p⁹ pro aia proximi ex̄ntis in p̄i
 culo d̄anationis ex̄pli gr̄a cuz
 seduceret̄ a fide ab heretic⁹ seu
 infidelib⁹ si potuit eū a tali pe
 riculo liberare sine piculo pro
 p̄e aīe licet cū piculo. p̄pe vite
 corpali z n̄ fec̄ mor. peccauit s̄z
 t̄ho. z alios doc. si aliq̄n̄ sciuit

aliquē in extrema necessitate
positū ab oībus derelictus do-
lore sitire clamare anxiari auxi-
liū postulare et a nemine subueni-
re vt sepe solet euenire tpe pe-
stis ppter qđ ipse mēte fragilis
in tāta anxietate posit⁹ et desp-
atus impatiēter tolerat. Nam
hoc casu cū verisiml nō tñ d cor-
pore sed etiā de ei⁹ aīa dubite-
tur qlibet talē hoīez derelinqns
nec subueniēs etiā si talis esset
su⁹ inimic⁹ capitalis homicida
est. lxxxvi. di. pasce. et mor. pec-
cat cū nō diligit. primū suū si-
cut seipm. Si scūerit vel vide-
rit aliquē in extrema infirmita-
te corpali degentē ab oīb⁹ dere-
lictū nō tñ despātū et nō ei succ-
currerit ore dulciter solando
et corpe obsequiū qstū potuit
pstanto mor. peccauit. etiā si ta-
lis fuerit inimic⁹ capitalis pro-
ut missice exo. xiiii. pceptū est.
Si videris asinū odiētis te. id ē
corp⁹ inimici tui iacere sub one-
re. s. infirmitatis nō ptransibis
sed subleuab cū eo. Quo
ad substantiā. Scđo si cum
potuit et nō visitauit infirmos.
vel tribulatos subueniēdo eis
spalib⁹ subsidys vel puidendo
eis de medicis et medicis cū in-
digerent. Nā ad hoc tenet qli-
bet. p. posse iux modū hic infe-

rius ānotatū. Et qđ de sba non
pōt subuenire studeat vel dul-
cibus verbis eos psolari. Mas
qñqz meli⁹ est verbū qz datum
Ecci. xviii. si paupi esuriētī et si-
tiētī cibū et potū mistrauit nas
adhoc tenet qlibet cū pōt si ta-
lis paup foret ei⁹ inimic⁹. Ro.
xij. si esurit inimic⁹ tu⁹ ciba illū
si sitit potuz da illi. et Esa. lviij.
picipē. Frāge esuriētī panē tu-
um et noie panis intelligit oīs
cibus. Sz significāter dic tū
nō aleiū qz elemosinā de alte-
rius sba facere nil aliō est quā
pctm pctō addere et deū ad de-
teriora puocare puef. Qđ tñ
nō attendūt multi q pot⁹ sūd-
res in domo putrescere qz ve-
lit egenis dispēsare. si nudū cū
potuit vestimēto coopuit. nam
luc. iij. d. Qui hz duas tunicas
det vnā nō hnti sm hiero. pro
vna tunica intelligit vestimen-
tū qđ est hnti et eius familie ne-
cessariū. p alia xō tunica intel-
ligūtur cetera q sibi et ei⁹ fami-
lie sunt supflua. Et de his pci-
piē. Esa. lviij. pauperē nudū ve-
stiri ibi cū videris nudū opt eū
et carnē tuā ne despereris qđ p-
ceptū male suant q mltiplices
vestes et multiphasias serica p-
ciosas tenēt in scrineis clausas
nec curāt si paupes lacerat⁹ ve-

stibus frigore crucientē q̄ quos
clamat b̄tus Am. xlvij. di. sicut
ti. Madorū est vestimētū qd̄ tu
recludis. ⁊ tunica quā inconclas
ui p̄suas. si pegrinos in domū
ppriā hospicio collegit. Mā ad
hoc multipl̄r inducimur exem
plo sctōrum. Ben. xix. Job. xxi.
p̄uide aplus heb. xiii. ait. Ho
spitalitatem nolite obliuisci qz
tū hodie multi trutani cereta
ni latrūculi discurrunt aimad
uertendū est diligēter ne qnqz
recipiat hospicio lup⁹ p̄ agno.
⁊ p̄ pegrino fur vel latro. nam
vt inqt̄ hiero. nō mioris crimi
nis est posse decipi q̄z decipere
si captiuos ⁊ p̄ debitis carcera
tos inopes redemit magnū est
opus mie. xij. q. ij. cū redēptor. ⁊
p̄cipue cū iniuste ⁊ sine culpa r̄
tinent. q̄ multos crudeles exas
ctores q̄ cū nō p̄nt p̄pter inopi
am debitorū suorū sua debita
exigere delectant̄ eorū crucia
tu ⁊ corpali afflictione eos eti
am p̄ mimo in carcerib⁹ tenēs
tes ⁊ oib⁹ suis spoliātes qd̄ est
valde detestabile ⁊ ḡue pct̄nī.
nec licet q̄c unqz cā debitori in
opi auferre vestimenta a dorso
seu a lecto q̄q̄bus necessario ip
se utit̄ ⁊ vxor ⁊ filij eis ero. xxij.
nec q̄ hoc valet vlla lex v̄l p̄sue
tudo qz foret q̄ legē dei. Facit

ad hoc eē de solutionib⁹. Odo
ardus. ⁊ ibi p̄ doc. Si sepultus
rā mortuis exhibuit p̄cipue cum
nemo ali⁹ adesset q̄ hoc facerz
vt qnqz solet p̄tigere tpe pestis
Mā ⁊ hoc nūerat̄ inter opa mis
ericordie. Mūc aut sciat̄ qn̄ q̄s
ex p̄cepto teneat̄ subuenire ⁊ e
lemosinā facere indigenti duo
p̄siderāda sunt. s. facultas h̄nt̄.
⁊ miseria indigētis. Si igit̄ q̄s
h̄z aliqd̄ supflūū vltra id qz est
necessariū sustentationi nature.
p̄p̄e ac familie sue ⁊ nō subueit̄
er̄nti in extrema necessitate. s.
qn̄ apperēt p̄babiliter siḡ ex
trema necessitatis future ⁊ hoc
ip̄e nouit̄ mori. peccat̄ fm̄ tho.
Ric. ⁊ durā. i. iiii. di. xv. ⁊ h̄ein
ri. in qd̄li. De necessario x̄o ad
sustentationē nature p̄p̄e ⁊ fa
milie sue. s. sine quo non pōt̄ vi
uere ip̄e ⁊ ip̄ius familia nemo
teneat̄ elemosinā facere s̄z tho
Ric. ⁊ durā. vbi. s. qz esset p̄tra
ordinē caritat̄ ⁊ p̄sequēter pec
catū nisi q̄s daret alicui p̄sone
utiliori ecclesie v̄l reipublice q̄z
se vel familiā suā. Et iō subtra
hit̄ sibi de necessario vite vt il
lius vitā p̄suet. Ad hoc tū non
teneat̄ ex p̄cepto. Sed q̄a h̄z ali
qd̄ supflūū nature sustentationi
necessariū tū decētie stat⁹ d̄ ta
li necessario teneat̄ ex p̄cepto

dare elemosinā ⁊ subuenire p̄
 primo nō tñ exñti i extrema ne-
 cessitate. s; etiā exñti in arta si
 immineat signa. pbabiliter ex-
 treme egestatis. vt videt̄ innu-
 ere illud. i. Joh. iii. Qui habue-
 rit substantiā hui⁹ seculi ⁊ vid-
 rit fratrem suū necessitatē habe-
 re ⁊ clauserit viscera sua ab eo
 quem dō caritas dei manet in il-
 lo. qđ videt̄ sonare nō solū dex-
 tremā s; etiā de notabili ⁊ ve-
 recūda necessitate. p̄inde Luc̄
 xi. d̄. Qđ superest date elemosi-
 nā ⁊ hoc tenet Rich. ⁊ duran.
 scđm Tho. ij. ij. q. xxxij. dicit hoc
 esse nō de p̄cepto s; de p̄silio cu-
 ius dictū nō videt̄ bene tutuz
 sed posset forte saluari qñ darz
 elemosinā de tali necessario cō-
 decētie propriū stat⁹ p̄pter eius
 carentiā cederet ei ad magnū
 damnū ⁊ periculū corpis ⁊ aie.
 Si h; aliqd supfluum vtriusq; ne-
 cessitati. s. nature ⁊ p̄prij status
 p̄decētie ⁊ nō subuenit magas
 necessitates ⁊ miseras patien-
 tibus ⁊ si nō extremas nec mul-
 tum artas sibi notas scđm du-
 ran. peccatum est.

De interrogacionib⁹ ptinē-
 tibus specialiter ad statū. offi-
 cius. vel p̄ditionē cuiuslibet cō-
 sitētis. T. i. iiii. Et p̄mo ab im-
 puberibus ⁊ puberib⁹ vtriusq;

sexus. Capitulū p̄mū.

It̄ notandū p̄ itel
 ligētī dicēdoruz in
 hoc capitulo qđ tā
 puer q; puella p̄nt
 peccare moraliter a septēnio
 sup̄ cū tūc sint doli capaces. vt
 notāt doct. eē. de delic. pue. c. i
 Sic ergo interrogari pōt de in-
 fra scriptis nō tñ q̄libet de oī-
 bus s; put etas sex⁹ vel p̄fitem-
 tis p̄ditio req̄sierit. P̄mo si
 scit formā p̄fiteđi. s. p̄fiteor dō
 oipotenti. ⁊c. P̄ n̄. Ave ma.
 decē p̄cepta decalogi ⁊ simbo-
 lū ap̄lorū ⁊ credit ea q̄ in eo cō-
 tinent̄ ⁊ si nescit doceat ea vel
 saltē inūgat qđ adiscat. Deindē
 dilecto p̄fiteor vt. s. p̄fessor iter-
 roget eū a quāto tpe citra nō ē
 p̄fess⁹ ⁊ si p̄fess⁹ ē itegre singu-
 lis ānis sic tenet̄ q̄libet a septē-
 nio sup̄ ⁊ si fecit p̄niam sibi in-
 iunctā. deinde iducat eū ad cō-
 fitendū p̄ seipm oīa pctā sua q̄
 recolit cōmisisse a p̄fessione p̄e-
 cedētī citra quo facto cōfessor
 supplēdo qđ omisit interroget
 Si audiuit missaz integrā inse-
 ssis p̄ceptis sicut tenet̄ de cō-
 di. i. Om̄s. ⁊c. Adissas ⁊ si ibi
 stetit honeste reuerenter ⁊ sine
 strepitu sicut decet. Si tñ phi-
 bitus esset a superiore suo vt a pa-
 tre vel matre vt sepe p̄tigit pu.

ellis nubilibus excusat a pctō.
 ex quo p eū nō remāsit. s; q̄ eus
 vel eā sine rōnabili causa phibit
 buit mortāl' peccauit. Si ad p̄
 dicationes ⁊ diuina officia cuz
 potuit libēter prerit ⁊ si nō in
 ducat in futurū quātū est pos
 sibile q; nil pōt talib' vtili' sua
 dcri. Si t̄pus festi fere totū oc
 cupauit in ludis iocis ⁊ vanis.
 q; pctm̄ est ⁊ p̄ doctrinā aposto
 li. coll. iiii. Si placitauit in eccle
 sijs ⁊ locis sacris vel ibi aliqd i
 honeste egit q; phibitū est. de
 immu. ec. decet lib. vi. ⁊ in cle.
 Graui. de cele. mis. si excōicat'
 fuit puta q; p̄cussit clericū. Nā
 si hoc fecit aīo irato vel iniuri
 andi a septēnio sup̄ excōicatus
 est. ex. e. c. i. ⁊ si iniuria leuis est
 ⁊ modica poterit absolui ab e
 piscopo suo. ex. e. puenit. Et si
 militer si fuerit grauis. s; ante
 pubertatē. etiā si post puberta
 tē de hoc postulet absolui. ex. e.
 ca. fi. Si x̄o fuit grauis v' enor
 mis ⁊ post pubertatē ⁊ q̄ p̄cus
 sit est masculus absolui pape
 refuat. Si x̄o femia p̄cusserit
 absolui poterit ab ep̄o indistin
 cte ex. e. Mulieres. ⁊. ca. ea no
 scit. ⁊. c. quānis. si sciēter ptici
 pauit cū excōicatis. q; si ptici
 pauit in crimine vel postq; mo
 nitus fuit ne pticiparet v' par

ticipauit in sacramētis seu di
 uinis vel etiā in p̄temptū eccle
 sie discipline mortaliter peccauit
 ut vt notat Tho. ⁊ Rich. i. iiii
 dist. xviii. alias pticipatio simo
 plex est veniale vel nullū pctm̄
 in multis casib' Sup̄ his tñ q̄s
 dā innouata sunt p̄ cellū bast
 li. vide in supplemento. Clericus
 iiii. in fi. si fuit aliquādo excōica
 tus a iudice puta pro contuma
 cia furto dāno infecto ⁊ h̄mōi.
 Nāz regulariter absolui optet
 ab excōicatore facta p̄us satisf
 factione si pōt. Si ingressus est
 aliqd monasteriū sciēs esse phib
 itū ⁊ ingredients esse excōi
 catus. nā tal' nō poterit absolui
 nisi de auctoritate ep̄i si monas
 teriū est sub ei' cura. Si x̄o mo
 nasteriū est ordinis sancte cla
 re absolutio reseruaf pape. si ē
 ordinis p̄dicatorū req̄ritur aucto
 ritas generalis eiusdē ordis.
 si v̄ro ignorāter intrauit ⁊ nō
 mala intentione videtur excus
 sari nec fuerit ignorātia crassa
 vel supina. de p̄stitutionibus vt
 aiaruz li. vi. Sed si intrauit cau
 sa male agēdi licet habuerit iu
 stā cām ignorādi credo qd inci
 dit h̄m pe. d̄ palu. Si iurauit p̄
 iurauit vel scienter mētiri con
 sueuit vide supra p̄cepto v̄. et
 viii. Si blasphemauit deus san

ctos vel aliā creaturā. Nā hoc etiā i impubere pōt esse. mortale vt dicit Grego. in. iiii. dyalogorū. Si uouit votū abstinētie z pegrinationis z hmōi. de hoc habet sup̄ p̄cepto. ij. Si q̄s uotū p̄tinētie vel religionis emisit an̄ ānos pubertatis licet si h̄z vsuz rōnis quantū est i se obligeť ex uoto suo poterit tñ reuocari a p̄fe vel tutore. si x̄o annos pubertatis excedat obligatur nec poterit reuocari s̄z tho. ij. ij. q. vi. Idēz dico si puber. sp̄o te intrat monasteriū q̄ nō poterit exire. xx. q. i. sicut etiā. q. ij. puella. Si x̄o impubes intrat p̄ se z autoritate pp̄ria pōt ex trahi a parētib⁹ vel tutore. dcō capitulo. puella. z si pater z mater discreparēt in uoluntate z vn⁹ uellet reuocare alter nō q̄d agendū sit uide dñm An. d̄ bu. plene in. ca. si q̄s de regula. Si uero ab alio ponit̄ in monasterio z ip̄e nō p̄sentit pōt egredi qñ uoluerit. xx. q. i. puella. z. q. iij. c. p̄ns. Si uero p̄sentit nec ip̄se pōt exire nec p̄ntes reuocare. ante etatē legitimā q̄ quod se mel placuit āplius displicere nō pōt s̄z q̄s cito puenerit ad legitimā etatē pōt ingredi. d. c. p̄ns et extra de regula. cū sim⁹ nisi faciat p̄fessionē tacitā uel

exp̄ssam de regula. c. i. l. vi. hec oia notat glo. xx. q. i. in p̄ncipio. z dñs An. de bu. rbi. s̄. Si alia quoquomō sit religioni obligatus p̄fessionē tacitā uel exp̄ssam in genere uel in specie. uide hic infra. e. ti. c. ij. Si parentes honorauit z in eorū necessitatibus seu infirmitatibus seruiuit z subuenit p̄cipue cū ip̄e lucros⁹ foret z ip̄i indigerēt. nā ad hoc tenet uide sup̄ p̄cepto. iiii. Si parētib⁹ obediuit. nā secūdū Alex. de bal. in. iiii. pte sum. sup̄ iiii. p̄cepto. filij tenet̄ obedire patri in oibus p̄babiliter pertinentibus ad necessitatē uel utilitatem rei familiaris z disciplinā bonorū morū. s. ad salutē necessariorū. In ceteris nō tenet̄ et sic intelligit̄ illud coll. iiii. Filij obedite parētib⁹ v̄ris p̄ omnia Si fuit inobediēs z p̄sumax p̄ceptor̄i seu magistro suo uel alias fuit in scolis insolens rixosus z p̄tumeliosus erga magistrus uel socios pōt esse mortale z ueniale s̄m quātitates excessus. si fuit sup̄bus z maliciosus z ido cōtēpsit correctiones magistr̄i uel maiorū vt hodie faciūt ml̄ti. si fuit malorū reportat z contra illud eccle. xix. audisti x̄bus aduersus primū tuū moriat̄ a pud te. si detraxit seu d̄tractos

res libēter audiuit vide sup̄ p̄cepto. viii. si inuidus ⁊ gulosus seu in victu inordinat⁹ fuit sup̄ gula. Si iocose aliquādo ipor⁹ tunc molestauit aliquē lapides niuē ⁊ hmōi p̄iiciendo. Nā tales ludi nō sunt sine culpa ⁊ periculo eī de homiē. exhibita. si studuit sciētīs phibitis vel libris illicitis ⁊ inhonestis ⁊ qb⁹ Si lusit ad carticellas aleas et hmōi fortune ludos vide sup̄. Auaricia. Si percussit vel vulnerauit aliquē aut quoquomō a casu aut volūtarie occidit d̄ hoc vide sup̄ p̄cepto quāto si semetip̄m mortis piculo temere exposuit puta natādo in locis periculosiss cū natāre sciret vel exquitādo seu currere faciēdo eos quos prauos ⁊ hmōi mortale videt. Si aliquādo furtū fecit seu bona parentū aut fratrū suorum occulte distraxit seu alias dilapidauit ⁊ male cōsumpsit. nā si est qd̄ notabile qd̄ abstinuit mortali peccauit ⁊ eis ad restitutionē tenet. Nā pater ei rmitterz. Si aliquādo abstulit fruct⁹ p̄cipue in magna quantitate i agris vineis seu pomerijs aliorū p̄tra eorū voluntatē. aut alias propter hmōi auferēdos damnus intulit notabile putā spem frangēdo ⁊ hmōi. Nā fur

tum cōmisit ⁊ mortaliter peccauit ⁊ ad restitutionē tenetur Secus si qd̄ modici valoris abstulit. nec aio dānificandi scōm Tho. Si venator extitit et exposuit se piculo mortis vel magnū tps̄ feli in hoc expēdit seu fata aliorū deuastauit pōt esse mortale ⁊ tenet ad restitutionem. si est qd̄ notabile nisi prohabilitate crederet illos pmissuros. Si quoquomō carnaliter peccauit p̄ seip̄m aut cum alijs marib⁹ vel feminis ⁊ quō. Nā in hoc etas anticipat eī. de pō. impu. c. de illis. In hmōi tñ ⁊ in se. p̄fessor prudenter se habeat ne innocēs qd̄ ignorat adiscat. nec tñ oculis clausis p̄transseat cū in his hec etas soleat multipliciter inuolui. Si cū meretrice peccauit publica vel nō publica mortaliter semp peccauit xxxiii. q. iiii. meretrices. Si concubinā tenuit vel tenet. ⁊ sup̄ publice vel occulte sp̄ est in peccato mortali ideo nō est absolūsus nisi p̄us eā licētiet penitūs ab eo. Si fuit aliquā philocapt⁹ de aliqua muliere nobili iugate aut vidua vel de plurib⁹ aut quāto tpe ⁊ si p̄secut⁹ est eam p̄ plateas sepi⁹ habitatiōe ei⁹ circūiēdo. Nā sine ei⁹ scandalo ⁊ aliorū mortaliter peccauit g. iiii

totiēs quotiēs hoc fecit. Si in ecclesijs q̄si p plateas post eam deambulādo impudice r̄spexit seu alias actitauit publice. ⁊ p̄cipue tpe missarū ⁊ diuinorum officiorū q̄d cedit ad maximū dei p̄temptū mortāl̄r peccauit vt. s̄. Si eā x̄bis litteris aut nūcīs seu pollicitationib⁹ ad eius p̄sensuz induit mortāl̄r peccauit. vt. s̄. Si nocēnis siue diurnis t̄pibus solū vel comitat⁹ siue armis vel cū armis p̄phibitionē difforuz inuit ⁊ hac intētione fecit fenatas cū sono vel cāntu ⁊ cū scādalo ei⁹ vel aliorum mortāl̄ter peccauit vt. s̄. Si aliqui ppter hoc p̄cepit odiū erga aliquē q̄ eandē diligeret ⁊ sollicitaret quā ⁊ ip̄e ⁊ si q̄siuit ip̄m offendere ⁊ q̄liter mortāl̄r peccauit vt. s̄. Si hac de causa piculo mortis se vel aliū aliqui exposuit eundo p loca piculosa aut si repert⁹ fuisset de facili occisus fuisset. Et forte etiā occasio mortis mulieris exitissz mortis. pec. vt. s̄. Si aliqui cū ea de impudicis colloquiū habuit castas honestas ⁊ religiosas p̄sonas detestādo. aut etiā eius virū sibi exosuz reddere studendo mort. pecca. vt. s̄. Si vt eā ad pctm̄ carnis inclinaret se falso iactauit vel etiā vere se aliquā

carnaliter cognouisse vel aliqd̄ hmōi in honestū egisse mortāl̄ter peccauit. ⁊ ad restitutionē fame tenet. si psonā nom̄i auit falsaz calūniāz et imponēdo vt sup̄ p̄cepto. viii. Si vt eā ad tactus oscula ⁊ amplex⁹ facili⁹ induceret vel se ab eo carnaliter cognosci pmitteret sp̄salia cū ea p̄traxit. vel p̄trahere pollicitus est vltra mortale pctm̄ teneatur vt. s̄. p̄cepto. vi. ⁊ infra. c. se ⁊ duran. dicit. Si s̄ cupiscētia fact⁹ affat⁹ vel aspect⁹ ⁊ huiusmodi hac d̄ causa intētione deliberata fact⁹ mortale est vt patet sup̄ in pctō luxurie in fine vbi h̄ntur plura de q̄bus si videbit⁹ poterit hic interrogari ⁊ sup̄ p̄cepto. vi. ⁊ nono. Si donaria hac intētōe corrupta dedit vel accepit vltra mortale d̄ sic accepta de p̄silio dare pauperib⁹ q̄ est turpe lucrum. Si ppter hoc fecit expēsas in cōuiujs festis ⁊ hmōi mort. peccauit. Si vt abili⁹ cū mulierib⁹ pesset loqui se aliquando veste trāformauit mortāl̄r peccauit ⁊ p̄cipue veste muliebi q̄ phibitū est. xxx. disti. si qua mulier. Si x̄o veste monachali vel religiososa phibe⁹ similr ⁊ q̄nter puniri d̄z eē. de vi. ⁊ ho. cle. cuz decorē ⁊ si habuit in sociū relis

grosus sub seculari habitu trās
formatū ex dicitur est ipse cū eo
ex ne de. vel mo. vt piculosa. li.
vi. Si psueuit girovagari solus
vel comitat^r p plateas aliq las
scina intētione, puta oblectādi
se ex aspectu mulierū vel incitā
di vel attrahēdi ad sui cōcupi
scētiaz quoquomō eas nutibus
aut^r bis q: in his oibus r hui⁹
modi sp est mortale vt. s. scdm
duran. Si psueuit inter vanos
r lasciuos iuuenes p aciter se
habere r faciliter de alijs oble
ctare r alias insolēter se habe
re socijs cōtumelias inferre et
ad malū incitare vel aiare quia
mortale pctm est. si hac intētio
ne deliberata vel ex psuetudi
ne frāt si puella nubilis fuerit
vltra multa de pdictis q etiam
ad ei⁹ statū r pditionē ptinent
pōt interrogari si aliqui iuit ad
spectacula vel ad choreas aut
ad maiuma. i cātilenas q solēt
fieri in lōbardia in plateis r in
vjs publicis cū magna insolē
tia r lasciuia r qua intentione
ad hmōi iuit. r si cantilenis no
men dei vel scōroz intermiscu
it vl aliud turpe seu inhonestū
egit. nem si sit voli capax r hoc
corrupta intētione fecerit mor
taliter peccauit. si vsu sit fucis
aut alijs vanis ornātib⁹ r illici

tis de hoc infra. c. se. Si hz pal
mā tōsuraz vel. iiii. o. mi. inter
roget qj ordinat^r fuit. nā ante
septenniū nō licet ex. de pben.
sup inordinata. r no. Jo. an. in. c
si eo. de rap. sup^r bo etatē. hoc
tū. nō tenetur ad horas canoni
cas. vt no. glo. in cle. graui. d ce
le. mis. Sed si vult clericali pui
legio gaudere optet deferre tra
surā in modū corone tonsurā r
habitū honestū. vt ibi r in cle.
qm. de. vi. r ho. cleri. r Semi. e.
ti. cleri. ij. li. vi. dicit nec suffi
cere videt portare vnū sine al
tero. Si est bñficiatus. nā si est
septēnis aut maior ydoneus re
putat^r pmoueri r in bñficio si
plici intitulari. vt no. in. d. c. sup
inordinata. r in. d. c. si eo. r ibi p
Jo. an. r p archi. qd veruz est si
rite bñficiū habuit r modo de
bito nec simoniace r cū itentio
ne clericādi alias nō. ante vero
septennium nō debet pmoueri
r q: tūc inabilis est ad ordines
mi. puer. Ad beneficiū vero cus
ratum puer inabilis reputatur
i q. v. pueri r ad canoniam r pre
bendā. extra de preben. ca. fi. r
multo magis ad psonatus vel
dignitatē. ad pensionē xō q da
tur ppter patrociniū defensio
nē puer nō est ydoneus r notat
dñs An. de. bu. in. d. c. sup inoz
g iij

*Hic ppa
errant*

dinata. taliter tñ bñficiatus es
 tiā si bñficiū sit simplex iurate
 znō cōpetens tenet dicere ho-
 ras canonicas. ex. de cele. mis. c.
 i. z ibi p glo. z hoc idēz no. Joh.
 de legna. z Jo. de imo. in cle. i. e
 ti vbi etiā dicūt q in minorib⁹
 bñficiat⁹ absens occasione stu-
 dij vl alias ex causa rōnabili ex-
 cusať ab horis dicēdis si tñ i ec-
 clesia faciat dici p aliuz ab. sy.
 sentit ptrariū in. d. c. i. z si nō di-
 cit p se horas nec p aliū dici fa-
 ciat vltra pctm tenetur ad fru-
 ctuū pceptozū restitutionē sm
 archi. lxiiii. di. c. i. z no. ge. ca. si.
 de rescript. li. vi.

A piugatis z curā rei fami-
 liaris. hñtib⁹. Capitulū scđm.

Mo declaratione i
 fra dicēdorū circa
 piugatos scienduz
 q duodeciz sunt q̄
 nō solū ipediūt sz etiā dirimūt
 matrimoniū iam ptractū vt in
 his x sibus ptenet. Error. p dī-
 tio. votū. cognatio. crimē. cult⁹
 disparitas. vis. ordo. ligamē. ho-
 nestas. Si sis affinis si forte coi-
 re neq̄bis. Hec sociāda vetant
 pnubia iūta retractant. Duo
 xō sunt q̄ impediūt sz non diri-
 mūt. de q̄bus extant x sus. Ec-
 clesie vetitū. nec nō t̄pus feria-
 tum. Impediūt fieri pmittunt

facta teneri. Vbi nota q̄ ex p̄-
 dictis impedimētis quorūdam
 trāsgressio obligat ad mortale
 vt sunt ea q̄bus m̄imoniū con-
 trahi. phibet. Quedā sunt quo-
 rū trāsgressio non solū obligat
 ad mortale sz etiā ipō facto ma-
 ioris excōicationis vinculo ple-
 ctit. vt in cle. eos de psan. z affi-
 ni. vbi notat q̄ sciēter ptraben-
 tes m̄imoniū in gradib⁹. phis-
 bitis. s. psanguinitatis vel affi-
 nitatis cū moniali cū p̄fessita-
 cite vel exp̄se religionē app̄ba-
 tā vel cū clerico in sacris p̄stitu-
 to ipō facto excōicationē incur-
 rūt nec p̄nt absolui nisi p̄us ab
 inuicē separent. Et omēs p̄tici-
 pes psulētes sciēter p̄sentiētes
 auxiliātes vel fauentes in hoc
 eandē sniam incurrūt vt ibi. po-
 terūt igif circa hoc fieri inters-
 rogationes plus z min⁹ z a qui-
 bus. videbit. P̄mo si ptraxit
 sciēter m̄imoniū in aliquo ca-
 su. phibitio q̄ mortale pctm ē
 vt. s. nisi ignorātia facti. phabi-
 lis nō affectata excusaret puta
 q̄ ptrabētes ignorabāt se psā-
 guincos vel affines sec⁹ d̄ igno-
 rātia iur. puta q̄ inter eos sci-
 ebat gradū. sz nō putabāt gra-
 dū esse phibitū. Et si alter eos
 rū tñ hoc sciebat ille sol⁹ erit li-
 gat⁹. vt no. glo. in. d. ca. eos. Et

vt breuiter habeat aliquis nota de dictis impedimētis aliis quid dicetur de singulis.

Error.

Nō omnis tñ error impedit m̄rimoniū s; error p̄sone et p̄ditionis nec isti de sua natura dirimūt m̄rimoniū s; ex p̄stitutione ecclesiastice s; m̄ Rich. in. iiii. di. xxx. exemplū p̄sone. cuz. f. q̄s p̄trahit cū maria credēs eē katherinā. error vero fortune vel q̄litate nō impedit. p̄ditio et intelligit de p̄ditione seruili exēpli gr̄a cū q̄s p̄trahit cū ancilla credēs se p̄trahere cū libera. v; ecōuerso. sec⁹ si seruus p̄trahit cū serua quā credit liberā. quia m̄rimoniū tenet et multo fortius tenet si p̄trahit seruus cū libera credēs esse seruā s; m̄ Rich. aim. tho. et Innoc. Totū. si solēniter votū emisit castitatis aut religionis p̄ p̄fessionē exp̄ssam vel tacitā factā alicui d̄ religioib⁹ approbātis. tale votū solēne i; pepit m̄rimoniū p̄trahendus et dirimit post p̄tractū. vt in. c. q; votū. de vo. et vo. redē. li. vi. Idē si votū solēniter emisit p̄ suspensionē sacri ordinis. Nā et hoc votū impedit m̄rimoniū p̄trahendū et dirimit post p̄tractū. vt in. c. rursus. ex. q̄d. cle. vel vo. et vltra hoc in ytroq; casu iur;

rit snia ex cōdicationis vt. s. Si p̄traxit m̄rimoniū post votum simplex castitatis vel in fraudē religionis tenet m̄rimoniū vt in ca. q̄d. votū de regula. li. vi. et ibi glo. Idēz Semi. ibidē et dñs andreas de bu. in. c. meminim⁹. ex q̄d. cle. vel vo. s; m̄ tñ Rich. i. iiii. di. xxxviii. ar. vii. q. i. Primo tal' peccat mortaliter p̄trahēdo se cūdo post p̄tractū matrimoniū p̄sumādo q; adhuc licitū est s; bi. nō p̄summare si vult religionē intrare. Cō. sco. ibidē addēs q; peccat etiā mortaliter p̄ cōsummationē toties quoties p̄orbitū req̄rit licet reddere tenetur exact⁹ siue exigat expresse siue interpretatiue. Nā aliter nisi mis onerosus esset vxori si oporteret sp̄ exp̄sse petere. Cō. tho. ibidē et hec vera intellige nisi fuerit dispensatū añ. p̄tractū matrimoniū p̄ papā de p̄trahēdo et exigēdo debitū vel post iā cōsummatū p̄ copulā de exigēdo quā dispēsationē pōt ep̄s facere. vt no. Joh. an. et dñs An. d. bu. in. c. rursus. ex. q̄d. cle. vel vo. Adde etiā q; q̄ p̄traxit m̄rimoniū post votū simplex de intrāda religione si vxor p̄moriat tenet iterū religionē ingredi s; m̄ Jo. mo. et notat Jo. an. in. ca. q̄d. votū. de vo. et vo. redē. li. vi. et in

noue. in mercu. 2. Bemi. ibidē.
 2. notat glo. fi. xxvij. q. i. Nupti-
 aruz. 2. Archi. ibidē. Si habēs
 votū simplex intrādi religionē
 p̄traxit m̄rimoniū cū alia q̄ eti-
 am h̄z simile votū simplex. Mā
 licz mortaliter peccauerit yter
 q̄ cū m̄rimoniū tenz nō obstat
 q̄ neuter possit debitū exigere
 q̄ p̄t̄yterq̄ reddere. Imo si q̄s
 etiā uouisset aū p̄tractū matris
 moniū nunq̄s reddere si vxorē
 p̄tingeret ducere tenet m̄rimo-
 niū nec tenet seruare votuz. vt
 notat glo. xxvij. q. i. de viduis. ij
 2. Archi. in. c. qd̄ votū. Lō. dñs
 An. de. bu. in. c. dudū. de p̄uers.
 piugi. Cognatio triplex est. scilicet
 sp̄ualis. carnalis. 2. legalis.
 q̄libet horū impedit m̄rimoni-
 um p̄trahendū. 2. dirimit iā cō-
 tractū vt seq̄tur. Cognatio spi-
 ritualis. q̄ est propinq̄tas. p̄uei-
 ens ex sacramēto regeneratio-
 nis sp̄ualis q̄d̄r cōpaternitas 2
 p̄trahit p̄ cathecismū baptis-
 muz 2 cōfirmationē q̄ impedi-
 unt ac dirimūt m̄rimoniū vt iō
 mediate sequit̄. Cathecismus
 q̄ est instructio quedā suscipien-
 de. p̄fitende obseruādēq̄ fidei
 catholice veritatis ad quam si
 dem oēs tenent impedit tantū
 matrimoniū p̄trahendū s̄z non
 dirimit iā cōtractū. vt in. c. per

cathecismū. de cogna. spi. li. vi.
 2. ibi p̄ arch. 2. Jo. an. baptism⁹
 per baptismū p̄trahit cognat-
 tio sp̄ualis triplici actu. s. bap-
 tismo tenendo 2 leuādo. primo
 actu. s. baptisando. impedit in-
 ter baptizatē p̄s biteruz vel a-
 lium virū 2 baptisatā puellam
 Inter baptisatē mulierē 2 ba-
 ptizatū puerū. Inter baptizan-
 tem virū 2 matrem baptizatū
 baptisate. Inter baptizantem
 mulierē 2 patrē baptisati vel
 baptisate. Inter baptisatū 2 vx-
 orem viri baptisantis prius cog-
 nitā. Inter baptisatā 2 viruz
 mulieris baptisantis prius cog-
 nitum. Inter baptisatū 2 cōcubi-
 naz viri baptisantis prius cog-
 nitam. Inter baptisatā 2 cōcubi-
 nariū mulieris baptisantis pri-
 us cognitā. Inter matrē baptis-
 ati 2 virū vel p̄cubinariū mul-
 eris baptisantis prius cognitum
 q̄ aut dixi p̄trahi cōpaternita-
 tem p̄ actū fornicariū tenz tho
 in. iiii. dis. xlij. ar. iiii. q. ij. Ad hoc
 xxxij. q. iiii. in. e. vbi dicit̄. Qui
 adheret meretrici vnū corpus
 efficit cū ea. 2. xxx. q. iiii. si quis
 vnus glo. hugo. hoc idem tenet
 2 Inno. in. c. marti. ex de cogna.
 spi. 2 licet aliū p̄trariū sentiant.
 p. tñ opi. adherendū est tanquā
 tutiori vel consulēdus papa. In

ter baptisatū z filias baptisatās. Inter baptisatā z filios baptisantis indistincte vt sup̄.
 Secūdo ex baptismo cōtrahitur cōpaternitas tenēdo. s. inter tenentem virū z tentā puellā. Inter tenentē mulierē z tentū m̄ puerū. Inter tenentē virū z matrem pueri vel tente. Inter tenentem mulierē z patrē tēti vel tēte. Inter tentū puerū z vxorem z concubinā tenētis p̄s cognitā. Inter tentā puellā z virum vel cōcubinariū mulieris tenētis p̄s cognitū. Inter patrem tenti z vxorē vel concubinā tenētis p̄s cognitā. Inter m̄rē z tenti z virū vel cōcubinariū mulieris tenētis p̄s cognitū siue musculus siue femia teneatur. Inter tentā z filias tenētis. Inter tentā z filios tenētis indistincte vt s̄. Tertio p̄trahitur pariformiter leuādo sicut z tenēdo z inter easdē p̄sonas z licet alij doctores cōprehendant hos ḡdus breuiter ponendo. aliq̄ plures aliq̄ pauciores. Nā dñs And. de bu. in. c. marti. enumerat. xij. z Joh. an. ij. vt ibi recitat dñs An. Ego aut̄ hoc posui magis specificē ad clariorē intelligentiā z nota q̄ licet leuās aut tenens ad baptisum nō t̄gerz puerū de industria s̄ solū p̄ano

nos q̄bus inuolut⁹ est nolēs cōtrahere cōpaternitatē contrahit tamē vt notat archi. Jo. an. z Semi. in. c. si. de cogna. spi. li. bro. vi. Idez de eo q̄ accedit ad tenendū. s̄ nō r̄idet ne contrahat. q̄ tamen contrahit vt notat collec. eo. titulo.

Confirmatio.

Per sacramentū enim cōfirmatiois duplici actu cognatio sp̄ialis nō solum impediēs sed etiā dirimens contrahitur scz. Confirmādo z tenēdo. quo ad prium actū contrahitur iter confirmatam confirmatū vel confirmatam. Inter confirmantem z parentes confirmati vel confirmate. Inter confirmatam z filios similiter vel filias confirmantis. Inter cōfirmatum z vxorem vel concubinā confirmantis prius cognitam. Inter parentes confirmati vel confirmate z vxorem vel concubinā p̄firmatis p̄s cognitam. Et in his p̄cludit̄ quo ad cōfirmantē de quo habet in. c. De dum. de cogna. spi. li. sexto. Quo ad sc̄d̄m actū p̄trahit̄ inter tenentē virū vel mulierem et tentum puerū vel puellā. Inter tenentes z parētes tenti vel tente. Inter tentū z filiam tenentis. Inter tētam z filios te

nentis. Inter tentū et vxoꝛē vel
 ꝓcubinā tenētis ꝓus cognitā
 Inter tentū et virū vel cōcubia
 riū mulieris tenētis ꝓus cogni
 tum. Inter parētes tēti vel ten
 te et vxoꝛē vel cōcubinā tenentē
 ꝓus cognitā dato qꝫ tenens sit
 vir. Inter parētes tēti vel tente
 et virū vel ꝓcubinariū mulieris
 tenētis ꝓus cognitū. Cognatō
 naturalis siue carnalis hꝫ tres
 spēs. s. ꝓsanguinitatē. affinita
 tem. et publicā honestatē. Con
 sanguinitas q̄ est vinculū dua
 rū ꝓsonarū ab eodē stipite vel
 stirpe carnali cōpagine descen
 dentiū hꝫ triplicē lineā. ꝓrima
 est ascendētiusq̄ sunt ꝓr mater
 auus auia ꝓauus ꝓauia. et suc
 cessiue vsqꝫ ad adā. Secūda ē de
 scendentiū q̄ sunt filiꝫ filia. ne
 pos neptis. ꝓnepos ꝓneptis. et
 sic successiue vsqꝫ ad vltimū ho
 minē. Et inter illos ascendētes
 et descēdents ꝓhibitio de ꝓtra
 hēdo matrimonio fm saniores
 intellectū est ꝓpetua vt tenet.
 Job. an. in apparatu arboris d̄
 ꝓsan. rassi. Tertia est collatera
 lium q̄ sunt frater soror filiꝫ vel
 filia fr̄s vel sororis. et inter hos
 durat ꝓhibitio vsqꝫ ad quartū
 gradū a stipite inclusiue remo
 tum. vt in. c. nō dꝫ de ꝓsangu.
 et affi. et sufficit qꝫ vna. ex ꝓtibꝫ

trāscenderit quartū gradū licet
 alia nōdū applicuerit ad illū sꝫ
 fuerit in ꝓmo sc̄do vel tertio ḡ
 du. nā quotto gradu remotio ꝓ
 sona diūtat a stipite. i. a cōmuni
 parente toto distat a quolibet
 alio ꝓ aliā lineā descendēti ab
 eodem vt in. c. qd̄ dilectio. et ca
 pi. fi. e. ti. et ibi plene ꝓ glo. et do
 cto. de affinitate et publica ho
 nestate dicef̄ infra suis locis.
 Cognatio legalis q̄ est quedā
 ciuilis ꝓꝓiuitas legaliter in
 terducta ꝓtrahitur ꝓ adoptio
 nem et arrogationē. et impedit
 matrimoniū ꝓtrahendū et diri
 mit iam cōtractum sc̄dm veris
 orem sniam doct. extra eo. ca. i.
 Tripliciter. ꝓrimo inter ꝓres
 adoptantem seu arrogantem et
 arrogatum seu adoptatum fili
 um vel filiam nepotem vel nep
 tem. et hoc semper impedit et di
 rimit quoniā pater adoptator
 nō ꝓōt contrahere cum filia ad
 optiuam vel nepte etiā post emā
 cipationē. xxx. q. iii. Ita dilige
 re. Secūdo inter ꝓcollaterales.
 scilicet inter filios naturales le
 gitimos et adoptiuos et hoc in
 pediat durante adoptione et nō
 vltra extra. eo. ca. vnico. et xxx.
 q. iii. post susceptum. Et quam
 uis quidā dicāt inter ꝓdictos
 hodie nullum esse impedimē

tum tutior tñ snia est Iqđ supra dixi. Qđ etiā tenet hostien. et Guil. in spe. e. ti. Filij vero ad optiui bñ pñt licite mřimoniū p̄trahere inter se. vt notat glo. in. d. c. vnico. Conco. dñs Bñtho. de bu. cū glo. 7 docto. cōi ter ibidē. s. q̄ adoptati inter se pñt p̄trahere. Tertio inter, ad optantē 7 vxorē adoptiū 7 vxorem patris adoptantis 7 hoc omi tpe impedit mřimoniū iu sti. de nup. .i. r. ij. 7 notant doctores moderni in. d. c. vnico Crimen. Tria sunt crimina q̄ nedum impediūt mřimoniū cōtrahendū. s; etiā dirimūt iā cōtractū vt in. c. Trāsmisse extra eo d̄ q̄ cog p̄san. vx. sue Primū est machinatio in mortē alteri us cū effectu aīo p̄trahēdi matrimonij cū p̄iuge eius si vir fu erit siue milier occiderit vxorē alicui? vt illū accipiat in viruz Et intelligit occidere nedū p̄prio actu s; etiā p̄silo consensu auxilio fauore mādato ordina tione seu participatione quo modocunq; dūmodo secuta sit mors. 7 talis machinatio impe dit 7 dirimit matrimonij per se licet nō interuenent adulte riu scđm Innoc. 7 hosti. Alij di cūt hoc verū quādo ambo ma chinati sunt in mortē occisi. se

cus aut quādo alter tñ machi natus est in mortē q; tūc nō im pedit sine adulterio. 7 hoc tenz Hein. Boye. in. ca. fi. ex de eo q̄ duxit in matrimonij quā pol luit. p̄ adulteriū. 7 Jo an. in. ci. d̄ cōuer. in sine in nouella 7 col lec. ibidē. Ric. 7 Sco. in. iiii. di. xxxv. 7 hec videt opinio verior 7 cōmunior. Scđm est fides p̄ stita adultere qñ. s. ligati matri monio siue vterq; siue alter sit ligatus stāte legitimo mřimo nio promittūt si bi mutuo iurā do vel fidē p̄stādo q̄ mřimoz niuz p̄trahent post mortē p̄iuz gis siue p̄iugū. Nā siue ante p̄ dictā promissionē siue post iter ueniat pollutio adulterina imo pedit 7 dirimit. vt. s. xxxi. q. i. si q̄s viuētē. 7 in. c. sup eo. z. c. cuz haberet. ex de eo q̄ dux. in ma. Tertium est si de facto sciēter cōtraxerit ma. 7 viuente altero p̄iuge secuta sit adulterina cō mixtio inter illos siue ante con tractū siue post. vt in. d. c. cū ha beret. 7 in. c. significasti z. c. ve i ens. z. c. si. e. ti. De nuda aut p missionē cū adulterina pollutio ne an impediatur 7 dirimat va rie sunt opinionēs. vide Rich. in. iiii. dist. xxxv. ar. iiii. q. iiii. Et scotū ibi. cult? disparitas. s. qñ fidelis p̄trahit cū infideli. vt iu

deo vel pagano nō tenet matri
 moniū. nā hoc est phibitū d̄ iu
 re diuino Exo. xxxiii. ⁊ deuto.
 vij. xxviii. q. i. ex his. ⁊. c. ca
 ue. Sec^o si fidelis ꝑtrahit cū he
 retico. q. licet peccet si sciēter
 ꝑtrahat nō tñ ꝑpter hoc ē m̄ri
 mo. dirimēdū ē. de diuoz. quā
 to. ⁊ ꝑ Ric. ⁊ theologos in. iiii.
 di. xxxix. tenet tñ fidelis reced
 re ex ꝑcepto ab heretico v̄l ecō
 uerso si in notorio crimine he
 reticis ꝑseuerat vt in. c. quemad
 modū. de iurifur. ⁊ in. c. quema
 dia vel met^o impedit m̄rimo cō
 trahendū ⁊ dirimit iā ꝑtractū
 vt in. c. cū locū. ⁊ in. c. ꝑsultatio
 ni. ex de spō. s. nō ois vis ⁊ me
 tus impedit ⁊ dirimit vbi nota
 q. duplex est coactio. s. Absolu
 ta q. fit ꝑ vim ⁊ ista excludit to
 taliter ꝑsensum animi in quez
 nō cadit coactio. Alia ē coactō
 ꝑditionata ⁊ ista fit ꝑ metū cū
 scz timore alicui^o mali ab extra
 ꝑsentit etiā ab intra ⁊ sic nō cō
 sentit nec vult simpliciter. s. ꝑ
 cedēte causa ꝑpellēte. iuxta
 hoc sciendū quedā sunt in qbus
 nō erigit nuda volūtas alicui^o
 nec cū qualitate libertatis ⁊ in
 hmōlmet^o ipso iure nō inficit.
 q. coacta volūtas est. xv. q. i. me
 rito. quedā sunt in qbus erigit
 libera volūtas cū qualitate lib

tatis ⁊ tūc coacta volūtas cui
 nō sit libera inficit. xv. q. vi. Su
 ctoitate. xxij. q. iiii. Inter cetero
 ra. ⁊. xxviii. q. v. significasti. alias
 notificasti. ⁊ ibi ꝑ glo. Casus au
 tez in qbus libera ⁊ directa vo
 lūtas erigit ponit glo. in. c. ab
 bas. extra de his q. vi metus ve
 causa sūt. in. d. ca. significasti.
 quozū ꝑmus est m̄rimo. vt in. c.
 cū locū. ⁊. c. cōsultationi. ⁊. cap.
 Sēma. ⁊. c. si. s. de spō. Quā in
 causa m̄rimoniali qualiscūq. iu
 stus met^o qui pōt cadere in cō
 stantem virū interueniat siue
 culpa ꝑtrahētis siue nō matri
 mo. ꝑtractū non tenet nec obli
 gatus est q. hoc facit etiā si iur
 rat reliquos casus vide ibi. si
 d. c. Abbas. Que aut̄ habeant
 inducere iustū metū creantem
 excusationē ⁊ ꝑsensum excludē
 tem notat. glo. in. c. cū dilectus
 extra de his que vi met^o ve cā
 si. sup. verbo nec metū mortis.
 Ordo s. sacer. Quā existens i sa
 cris vt subdyaconus ⁊ sup. simo
 pedis m̄rimo. ꝑtrahere. ⁊ si cō
 traxit dirimi debet. xxxij. dist. si
 quis eo. ū. ⁊. c. de illo. ⁊ extra q.
 de. vel vo. c. i. ⁊. ij. ⁊. c. rursus. ⁊ ꝑ
 totū q. si de facto cōtrahat ex
 cōicatus. est vt in de. eos. de cō
 san. ⁊ affi. ⁊ fit irregularis vt in
 ca. ij. extra qui de. v̄l vo. Greci

tñ in sacris constitutis pñt vt i ma
 trimonio iā ptracto s; nō pñt
 amplius ptractare. Ligamē. nā
 qñ quis alteri pungi est alligat⁹
 etiā si solū p matrimoniū ptra
 ctum p verba de pñti ea viuen
 te alia accipere nō pōt vt in. c.
 licet de spōsa. duozū. Quāuis li
 gatus solū mñimonio p verba
 de pñti ptracto ante carnalem
 copulā possit religionē app. pba
 tam ingredi vt in. c. vetū. 7. c. ex
 publico. de puerfa. cōiūga. etiā
 in vita remanēte in seculo que
 post professionē tacitā vel exp̄
 sam ingressi 7 nō ante poterit
 cū altero viro cōtractare. Si ve
 ro post ptractū matrimoniū
 vt sup̄. Alter pūgum se absen
 tauit in regionē lōginquam re
 manens nō pōt cū alio ptrahe
 re nisi p̄us certificatus fuerit d̄
 morte alterius vt extra de spō.
 ca. in pñtia. secus aut̄ est i spon
 salibus de futuro vt in ca. de il
 lis. eo. titu. Quando aut̄ dica
 tur certificatus notat glo. in. c.
 quoniam frequenter. si au
 tem extra vt lit. nō contest. sup
 verbo presumatur. Hone
 stas scilicet publica est propin
 quitas ex sponsalibus proueni
 ens trahens robur ab instituti
 one ecclesie. propter eius hone
 statem scōm. Richardū in. iiii.

di. xli. cum enī aliquis ptractat
 sponsalia cū aliqua muliere ori
 tur ex illis sponsalibus publice
 honestatis iusticia impediens.
 7. dirimens matrimoniū in pri
 mo genere vsq; ad quartū gra
 dum vt. l. nullus cōsanguineus
 sponsi possit habere illam spon
 sam in uxorem nec aliqua de cō
 sanguinitate sponse possit ha
 bere sponsum illum in virum vs
 q; ad quartum gradum de des
 sponsa. impu. continebatur. 7. c.
 iuuenis. 7. capitulo ad audiens
 tiam. extra de sponsa. Et hec ve
 ra sunt si sponsalia sint pura id
 est sine conditione 7 certa licet
 alias fuerint nulla ratione con
 sanguinitatis. affinitat; aut al
 terius cuiuscunq; impedimen
 tis dummodo nō sint nulla ras
 tione consensus. nam tunc nul
 lum oritur impedimentum vt
 in capitulo vnico. eo. tit. li. vi. in
 glo. xxvj. q. ij. Si quis de spōsa
 uerit uxores. 7. ibi glo. 7. Archi.
 Si vero sit dubiū de consensu
 scilicet an cōtractantes vere cō
 senserit bene oritur publica ho
 nestas extra de sponsa. iuuenis
 sup verbo dubia. et notat. Ri
 chard⁹ vbi supra. 7. Inno. extra.
 eo. ad audientia. vbi etiaz dicit
 idem si frigidus cōtractat cum
 aliqua monachus vt sacerdos

Nā ex eorū spōsalibus orit̄ pu
 blica honestas vt. s. xxvij. q. ij. si
 q̄s hāc materiā bñ tractāt do/
 minus. An. de bu. in. d. c. iuueis
 z Jo. an. in. c. k. de spō. impu. lib.
 vi. in nouella. Si sis affinis. Af
 finitas q̄ est p̄mitas psonas
 rū ex carnali copula pueuiens
 omī carēs parētela fm Hof. cō
 trahit̄ ex m̄rimonialī coitu z e
 tiā fornicatio. xxxiii. q. iiii. ca. si
 q̄s vn̄. xxxij. q. iiii. c. in eo. xxxv.
 q. iiii. c. nec eā. z. c. de incestu of.
 z. c. extra ordinaria. z durat vsq̄
 q̄ ad quartuz gradū inclusiue
 solūmodo in p̄mo genere affi
 nitatis exēpl̄ ḡa. Job. p̄trahit
 matrimoniū cū maria om̄is cō/
 sanguinei Jo. sunt affines mar
 rie in eodē gradu in quo sūt cō/
 sanguinei ip̄i Johāni. z oēs cō/
 sanguinei marie sūt affines Jo
 han. in eodē gradu in quo sunt
 p̄sanguinei ip̄i marie. p̄sanguis
 nei aut̄ vtriusq̄ ptis inter seip
 sos nullā affinitatē hñt vt ifra
 c. q̄ sup̄ bis. sup̄ de p̄sang. z af
 fi. si forte coire. neq̄bis. impotē
 tia enī coeūdi est viciū aime vl̄
 corpis vel vtriusq̄ quo q̄s im̄
 pedit̄ alij carnaliter comisceri.
 z spēs hui⁹ impotētie p̄ncipali
 ter sunt due. p̄rima est natura
 lis vt impotētia pueri vel frigi
 ditas senis seu etiā frigiditas

p̄plexionis vel artatio mulieris.
 Et hec si est p̄petua vt in frigi
 di. nō solū impedit̄ matrimoniū
 z trahendū sed etiā dirimit̄
 iā p̄tractū. xxxiii. q. i. c. i. z. ij. z. c.
 laudabilē ē de frigidō. z malefi
 si vero est t̄pali⁹ vt in puero tā
 diu impedit̄ q̄z diu iest. He nas
 turali t̄m̄ impotētia q̄ est in ses
 ne dicit glo. in. c. q̄ secunde. q̄
 bñ pōt̄ p̄trahere vt in. l. sanctis
 m̄. E. de nup. z. xxvij. q. i. nuptia
 rus. Sc̄da est accidētalis vt ca
 stratio i viro vel destructio ma
 tricis aut̄ alia ineptitudo i mu
 liere. vel cōmune impedimētuz
 p̄ maleficiū de q̄bus in iuribus
 supra allegatis habet̄. ecclie. ve
 titū. hoc d̄bo p̄hibent̄ matri
 clādestina de quib⁹ habet̄ ex d̄
 clamde. de spō. c. ij. z. c. cū inhibi
 tio. z. xxx. q. v. aliter. z oīa alia
 m̄rimonia p̄tra ecclesie interdi
 ctū p̄tracta. Et licet p̄tra faciē
 tes hui⁹ p̄cepto peccēt mortali
 ter tenet t̄m̄ m̄rimoniū nec diri
 mitur. Nec nō t̄pus feriatum.
 Vbi nota q̄ m̄rimonia p̄hibē
 tur a p̄ma d̄nica aduentus vsq̄
 post Ep̄iphaniā sc̄dm Ric. in
 iiii. di. xxxij. ar. v. q. i. Et a d̄nica
 q̄dragesime vsq̄ ad octauā pa
 sce inclusiue. z a trib⁹ dieb⁹ añ
 ascensionē vsq̄ ad octauā pen
 the. exclusiue. xxxiii. q. iiii. non

optet. et tribus capitalis sequen-
tibus. et extra de feriis. capella-
nus. his tamen temporibus non prohibetur
consensus matrimonialis quo ad
contrahendum matrimonium seu sponsa-
lia. nam quocumque tempore contrahi
possunt ut in d. c. capellanus. sed prohibetur
omnis nuptialis sollemnitas et
actus copule carnalis in principio
et sic traductio sponse in domum
sponsi. et transgrediens quodcumque
quod horum trium mortaliter peccat.
deinde interroget si post nuda
sponsalia de futuro contracta con-
traxit. secundo cum alia sponsalia etiam
de futuro. nam peccauit mortaliter
non tamen propter hoc soluta sunt
prima etiam si secunda fuerit
iuramento firmata. nisi secuta fu-
erit carnalis copula. ex. e. is qui
capi tulo si inter se in Richa. ubi
super. et hosii. Unde dominus Anselmus de bu-
trio in capitulo. si ut ex litteris
e. ti. Si primo contraxit sponsalia de
futuro cum aliqua. deinde cum alia
contraxit per verba de presenti. nam
licet per secundas de presenti soluta sint
prima de futuro etiam si fuerint
iuramento firmata peccauit tam-
men mortaliter. ex. e. si inter et
capitulo sicut. et ibi per dominum Anselmum
de bu. si post matrimonium contra-
ctum per verba de presenti contraxit cum
alia etiam de presenti mortaliter pec-
cauit. nec tenet secundum matrimonium

um etiam si fuerit consummatum
sed redire oportet ad primum nisi il-
la cum qua prius contraxerat ingres-
sa fuerit religionem approbatam et
ibi professam vel nisi papa dispensa-
ret ex causa rationabili quod face-
re potest. ex. d. quersa. piuga. expu-
blico. et ibi glo. dominus Anselmus de bu.
et doctores contra et in. c. ex parte.
et. ii. et de diuor. quarto. Rich. in
iiii. di. vicesima septima. ar. iii.
questione tertia et contra omnes. si
matrimonium contraxit cum debita in-
tentione. scilicet procreandi prole
sua de fide et contrahendi inseparabi-
lem animorum coniunctionem. nam sine
his bonis matrimonium contrahi non
potest vicesima septima. q. ii. omne.
glo. ibi. et tamen dicitur quod si aliquis
contrahit matrimonium intentione
adulterandi nihilominus tenet
matrimonium nisi hoc deducat in
pactum. arch. vero in dicto. capi.
omne dicitur quod licet matrimonium sine
intentione fidei seruare non
tamen cum intentione euitandi prolem
nec frangendi fidem matrimonio. est. sed
si directe contrahat cum intentione
euitandi prole vel frangendi fidem
tunc non est matrimonio. xxx. q. ii. so-
let. et ex. de co. ap. ca. si in bono
aut sacramenti spiritus animus est ne-
cessari? quod sine mutuo consensu
matrimonium esse non potest. cum consensu
suo sit de substantia matrimonii d

Spon. tua nos. 7. c. cū ap. Ric. vbi supra di. xxi. ar. ij. q. i. opti-
me distinguit. si sciens se excōi-
catum maiori vel etiaz minori
excōicatione p̄traxit videē mor-
tale. qz excōicatio separat a sa-
cramentis. Idē videē si ex̄ns in
mortali cōtraxit matrimoniu
in ytroqz tñ casu matrimoniu
tenet ex̄. de eo q̄ duxit in matri-
monio. c. significasti. 7. ab. sy. ibi
si post p̄tractū m̄rimo. p̄ verba
de p̄nti ante vel post p̄summa-
tionem cognouit aliquā cōsan-
guineā vxoris sue in q̄rto gra-
du vel citiori nō pōt absqz mor-
tali pctō debitū exigere ex̄ de
eo qui cog. san. vx. sue. c. i. 7. fina-
nisi cū eo disp̄set vt notat. Jo-
hā. an. in. c. ij. c. trāsmisse. 7. ca.
tue. e. ti. 7. dicit Andr. de bu. ibi
reddere tñ sp̄ teneē. Si spons⁹
ex̄ns se nimīū relaxauit cū spō-
sa verbis lasciuis 7. tactib⁹ im-
pudicisse inuicē. puocādo qz in
hmōi de facili p̄nt occurrē ml-
ta mortalia p̄cipue si fuerit vo-
lūtas inordinata vel si propter
hoc interuenerit pollutio in al-
tero ip̄orum. si cognouit vxorē
añ b̄ndictionē nuptialē de qua
habet. xxxiii. di. c. fi. mortale est
fm̄ yuer. vbi est p̄suetū b̄ndicti-
onē adhiberi nisi fierz cū disp̄-
satione ep̄i ex iusta causa. idem

dicit se omittantē alie solēntas
tes circa m̄rimo. p̄sue. con. alla-
gof. 7. vin. 7. notat collec. ex̄. de
spō. c. i. vbi subdit. Alber. tamē
dicit qz hoc dictū est nimis du-
rū 7. hoc idē videē sentire. In-
no. 7. dñs An. de bu. ibidē. nam
p̄suetudo viz leg⁹ vl̄ canoīs ob-
tinz. 7. canō vl̄ lex nō obligat ad
mortale nisi p̄tineat p̄ceptū vl̄
p̄hibitionē de elec. generali li.
vi. si vir spōsas adornauit vesti-
bus 7. localib⁹ p̄ciosis seu alijs
vanis 7. supfluis ornāmētis 7. iū-
bus 7. si traduxit ad domū cum
magnis exp̄sis 7. apparatus
ac p̄p̄is vltra p̄decētia status
sui nā peccauit fm̄ quātitate
excessus. si debita intētione sp̄
cognouit piugē. nā si cā suscipiē-
te prolis 7. ad dei gloriā educan-
de aut cā reddēdi debitū nullū
est pctm̄ imo meritorū fm̄ oēs
doctores d̄ p̄mo. i. thi. v. volo iu-
niores nubē filios p̄creare 7c.
De sc̄do. i. Cor. vij. d̄ vxori vir
debitū reddat 7c. Si x̄o causa
remedij seu vitāde fornicatiois
nō solū in se s̄ etia in piuge vei-
ale est si sistat ifra līmites m̄ris-
monij. factu vl̄ habitu videlicz
qz cū alia non faceret sec⁹ si ita
erit fines m̄rimonij p̄etiā si nō
esset vxor faceret idē tūc enī ē
mortale fm̄ Ric. in. iiii. di. xxxij

ar. iii. q. iii. Cō. Tho. ibidē. s; si
 cognouit eā causa delectationis
 seu saturāde libidinis. tūc si libi-
 do pueniat volūtate ex fragili-
 tate seu ifirmitate carnis pue-
 niēs. Et ex hoc q̄rit̄ piugalis d̄
 lectatio sub deo tñ vt. scz dei a
 mor preponat̄ illi delectationi
 hoc est etiā ueiale q̄uis nō fr̄
 at p̄dictis tribus de causis si x̄o
 puenit̄ libido a voluptate vt cū
 q̄s de industria vtit̄ calidis r̄ i-
 cētuis vel cū excitat̄ in se ipso
 motus libidinis, ppter sacietatē
 delectationis hoc est, p̄hibitū r̄
 illicitū s̄m Alex. de bal. iii. pte.
 su. di. xxxvi. r̄ sic vident̄ sentire
 q̄ hoc fit mortale. Con. Rai. et
 hug. si cognouit piugē applicāo
 do animū r̄ appetitū delibera-
 tū ad aliā mulierē mortale est si
 cognouit vxorē, ppter corpales
 sanitatē p̄ncipaliter nō excusa-
 tur a pctō s̄m Tho. in. iiii. dist.
 xxxij. si cognouit vxorem eē vas
 naturale sp̄ est mortale s; alex.
 vbi. s. r̄ oēs doc. q; sic ples ge-
 nerari nō pōt. xxxij. q. viij. c. adul-
 terij. si p̄gnouit piugē in vase p
 prio naturali s; mō d̄ naturaz
 puta lateraliter aut stās erectus
 vel cū mulier supgredit̄ virum
 aut vir ad eā accedit̄ f̄trorsum
 more iuniorū. nā hoc s; Alex.
 de bal. vbi. s. vident̄ esse morta-

le r̄ tāto ḡni? quāto plus disce-
 dit̄ a modo naturali. Alb. x̄o r̄
 tho. in. iiii. di. xxxi. dicūt q; nō sp̄
 est mortale s̄m se q̄ntū pōt̄ et
 se signū mortal̄ p̄cupiscētie q̄n
 s; nō sufficit eis modus a natura
 ordinat̄. pōt̄ dici p̄ p̄cordia or-
 peri. q; si piuges se carnalr̄ cog-
 noscāt s; mō nō naturali suā-
 to tñ debito vase r̄ hoc faciāt
 nulla causa subsistēte s; causa
 soli? voluptatis āpli? sic q̄rendū
 mortalr̄ peccāt̄ p̄cipue in duob;
 b? vltimis modis. Si x̄o subsit
 causa aliq; r̄ si nō oīno sufficiēs
 vt q; aliter comisceri piculū est
 aborsus licet hoc casu meli? fo-
 ret abstinere. attamen excusari
 vident̄ a mortali r̄ forte etiā a
 ueiali in p̄mis duob; modis nī
 si sciēter eē semen effunderent
 tūc enī esset mortale. Cō. Rai.
 r̄ glo. ei? Si tpe mēstruorū des-
 bitū exegit vlt̄ redibit. Nā vtrū
 q; videt̄ mortale r̄ p̄hibitum.
 Levi. ij. Tūc enī s̄m Hiero. so-
 lēt̄ generari fet̄ le. psi r̄ morbo
 si r̄ notat archi. vi. iiii. ad eius.
 tudic q; licet sup hoc varie sit
 opi. tñ satis equa videt̄ opini.
 tho. in. iiii. di. xxxij. vbi dic q; si
 fluxus mēstrualis ē innaturalis i
 ordiat̄ r̄ q̄si p̄tinuus nō est pro-
 hibitū exigere s; si est natural̄
 p̄hibitū ē mulieri petere. si ves
 b ij

ro vir petat sciēter dz eū preci-
 bus auertere. s; si ignorāter de-
 bet aliquā occasionē iptendere
 vel infirmitatē allegare si tamē
 nullomō vult acq̄escere dz red-
 dere. Alex. tñ de hal. dicit hoc
 verū qñ timef̄ pbabiliter d̄ for-
 nicatione viri alias nō. Idē di-
 cendū videt̄ si añ purificationē
 post partū exigiē vel reddiē. si
 debitū exigit vel reddidit tem-
 pore pegrinationis. Nā si p̄su-
 miē vehemēter de piculo pare-
 nō licet exigi nec reddi s; alex.
 Con. xx. si in solēnitatib; z ie-
 iunjs debitū exigit vel reddi-
 dit. nā hoc videt̄ p̄hibitū ip̄rio
 Cor. vi. tic q; his t̄pib; exact-
 nō peccat si reddat inuit. Qui
 vero exigit aliqua infirmitate
 vel cōcupiscētia duct; sine con-
 temptu tñ t̄pib; seu ecclesiasti-
 ce exhortationis excusat s; tho.
 z alios cōiter glo. tñ sup. c. i. xxx
 iii. q. iiii. dicit q; his dieb; cau-
 sa saturāde libidinis piugē co-
 gnoscere est mortale licet alijs
 t̄pibus sic cognoscere sit solum
 veniale s̄m eā. videribi plene. si
 alter alteri exigiēti debitū red-
 didit. Nā vterq; ad hoc tenef̄
 i. Cor. vi. s; vir nō solū tenetur
 reddere vxori exp̄sse petēti sed
 etiā si tacite vel p̄ signa hoc ap-
 pareat alias q; alteri absq; legi-

tima causa d̄negauerit mortas
 lter pec. s̄m doc. Negare tamē
 pōt licite alter alteri debitū rd-
 dere. Primo si añ duos mēses
 post tractū m̄fimonij vir exi-
 gat debitū. xxv. q. ij. institutus
 Idem thō. z alex. ij. nō tenetur
 reddere alteri publice i adulterio
 ex̄nti vel occulte q; in vtro
 q; casu talis pdidit ius debitū
 exigiēti. nec tenef̄ reddere i loo
 co sacro ppter reuerentiā dei
 nec in publico ppter scādalum
 primi s; Alex. vi. s. Nec si p̄-
 babiliter timeret notabile no-
 cumentū ppe p̄sone vel piugis
 vel prolis i vtero ex̄ntis. Mega-
 re autē debitū ex ira vel indigi-
 one vt qñq; ptingit nō videtur
 posse excusari a mortali. si quo-
 quomō de industria cognosce-
 do piugē prole euitauit vel hac
 causa alter alteri debitū nega-
 uit mortale est. si alter piugum
 ab altero in adulterio publice
 cōmorāte debitū exigit vt red-
 dit mortale est s̄m cōmunes
 opinionē doctorū. xxxij. q. i. c. et
 se. Si vero adulterij est occultū
 tū circa hoc varie sunt opi. doc.
 vide Ric. i. iiii. di. xxxv. ar. i. q. ij.
 Ab hñtib; curā familiarem
 scit se quoquomō
 do excōicatus a iure
 vel a iudice vel alias

pticipauit cum excoicatis pō
 test esse mortale z veniale vt i.
 c. p̄cedenti. Si vir viuit i de lici
 to exercitio z de substātia p se
 vel p p̄decessores suos licite ac
 quisita familiā suaz pascit i aut
 de vsur? vxoris dotē hobuit vi
 de de hoc supra p̄cepto. viii. Si
 vir vxorē dilexit z debite cū ea
 se habuit vt p̄cipit. Ap̄tus ad
 ephē. v. an econtrario desperit
 eā vel de ea nimis zelotibus et
 suspiciosus fuit z sic p̄ minimo
 z sine rōnabili causa xberauit.
 seu ptumeliā intulit si se ab ea
 p̄ multū t̄pus absqz eius libero
 p̄sensu z sine vrgēti necessitate
 absentauit. Si filios p̄creatos
 z filias baptisare z cōfirmare
 fecit t̄pib? debitis z si ex dila
 tione nimia aliq̄s mortuus est
 sine baptisimo mortale est si vir
 nō p̄uidit magnis necessitati
 bus vxoris filiorū ac aliorū ser
 uorū ex auaricia p̄cipue in infir
 mitate mortalr peccauit. i. thi.
 v. Qui suorū mar. Si vir bonā
 diligentia circa curā z regimē
 vxoris filiorum ac familie adhi
 buit vt xtuose viuant z vt dei
 mādata z ecclesie sic sciāt rob
 seruent p̄cipue de p̄fessione cō
 munione misse auditione vite
 honestate z hmōi. z si filios di
 ligēter educant ac bonis mori

bus z doctrina quantū potuit i
 formauit. qđ si circa hoc nota
 biliter defecit mortale est. si ad
 choreas z ad alia vana spectas
 cula vxorē vel filias ire p̄misit
 seu vanitates z format? supfluo
 os habere vel facere p̄sentit qz
 est p̄ticeps pctōū earū. Rom.
 .i. si dotē z ei? bona pp̄ria abs
 qz ei? libera volūtate distrabit
 qz nō pōt extra de dona. inter.
 vi. z vt. p̄ v̄fas z de emp. z ven.
 puenit. si decimas p̄diales z p̄
 soneles soluit. Mā ad hoc tene.
 tur in duob? casib?. i. vbi est cō
 suetudo vel indigētia ministro
 rū dei q̄bus s̄m legez diuinam
 debet sustentationē s̄m Alex.
 iiii. pte su. di. lv. ar. i. si mulier di
 lerit virū suuz z si fuit ei subie
 cta z obediēs inlicitis vt tenes
 tur ephē. v. Mulieres viris su
 is subdite sint sicut dño. quoni
 am vir est caput mulieris. xxxiij
 q. v. est ordo z q̄ttuor capitulis
 sequentibus. si vxor viro irreue
 rens z male r̄ndens fuit vel cō
 tendēdo eū puocauit ad iracū
 diā vt ad dei z setōruz blasphem
 ia hoc mortale h̄videf p̄cipue
 cū sit viri p̄nitatē ad hoc si ir
 reuerēs fuit z discola erga soce
 ros z cognatos z male tracta
 uit q̄os seu viro reddere studu
 it exosos mortale videf p̄cipue
 b iij

in hoc ultimo casu. si virū domi-
 cilium transferentē sequi noluit
 it graviter peccavit. nā ad hoc
 tenet nisi pbabiliter dubitatz
 de morte sua vel q̄ vellet eā ex-
 ponere ad scortū. aut ire vaga
 būdus de hoc plene ex de spō.
 de illis. 7 de p̄iu. lepro. c. i. 7 ibi.
 dñs An. de hu. 7 alij doctores.
 Si dotē ex vsuris habuit vel d̄
 bonis viri male acquisitis con-
 sumpsit tenet vt supra p̄cepto
 vij. Si exis sterilis illicite ope-
 ram dedit vt p̄ciperet filios pu-
 ta p̄ medicinas 7 remedia sup-
 fliciosa maleficorū 7 h̄mōi mor-
 taliter peccavit vt sup̄ p̄cepto.
 p̄mo. Si ex adulterio filius ge-
 nuit vt alienū partū sibi suppo-
 suit. nā in primo casu ultra mor-
 tale pctm̄ tenet ip̄i viro satisfā-
 cere de oibus expensis factis il-
 li filio putativo vel eius here-
 dibus si vir sit defunctus. In
 secūdo vero casu si de viri p̄sen-
 su alienuz supposuit absoluta ē
 mulier. sed si eo ignorante fe-
 cit tenet vt in p̄mo casu. nō tñ
 tenet mulier quomodo cri-
 men suū revelare viro nec etiā
 filio fm̄ sco. in. iiii. di. xv. q. ij. et
 ibi allegat optimas rōnes. si vo-
 lūtarie vel culpa sua se dispdi-
 dit aut abortus procuravit. seu
 etiā infantulos in lecto tenuit

qđ nō licet vt ibi culpa sua at
 negligentia oppressit de hoc vi-
 de supra p̄cepto. v. Si cū potus
 it noluit lactare filios proprios
 7 nutrire. peccavit. 7 ecōtraria
 p̄suetudo prava p̄suetudo voca-
 tur di. v. ad eius. Si se depila-
 vit seu vsa est fucis 7 alijs figm̄-
 tis crinibus tortis crispis aut
 mortuis bombice nimio circa
 dorsum odoriferis planulis al-
 tis 7 h̄mōi. q̄ i his pōt eē mor-
 tale aut veniale fm̄ intentionē
 7 excessum si vtif vestib⁹ ex for-
 ma sua illicitis vel inhonestis
 puta rechamitis apte incisis a
 pertis scolatis multū caudatis
 7 h̄mōi. si nimīā diligentīā astu-
 dium adhibuit ad se oranduz
 7 multo tpe se 7 alios propter
 hoc occupavit 7 p̄cipue in festi-
 illicitū est circa p̄dicta vt meli⁹
 possit discerni ornatu illicitu
 a licito distinguenduz est inter
 ornatū fucationis 7 ornatū ve-
 stiū 7 h̄mōi. Nā fucatio euz spe-
 cies fictionis seu adulterina fi-
 ctio nō pōt esse sine pctō secun-
 duz Aug⁹. in. c. fucare. de con-
 di. v. nō tñ sp̄ est pctm̄ mortale
 scđm̄ tho. ij. q. ca. lxx. qđ 7 no-
 tat Inno. in. c. ex. ne de. vel mo.
 s; solū qñ fit p̄ lasciviā vel i d̄i
 p̄temptū. Nā aliud fucis faci⁹
 ei pulchritudinē nō habitatz si

gere qđ nō licet. Aliud est aliq̄
 causa extrinseca pueniente tur
 pitudinem occultare puta ex i
 firmitate z hmođi qđ licitus est
 qz sm aplm. i. Cor. xij. Que pu
 tamus ignobiliora esse mēbra
 his honore abūdantiorē circū
 damus ornatus vero vestium z
 huiusmodi de se non est illicit⁹
 scđm Alex. de al sup. ij. sen. vbi
 dicit qz licet scđm nobilitatem
 psonę z psuetudinem terre rdi
 gnitatem officij se ornare vesti
 bus p̄ctolis ita tamē qz absit li
 bido in volūtate z scandaluz in
 exteriori opere his psuppositis
 pro vero fundamēto pōt dici qz
 huiusmodi ornatus etiā nō nu
 ptis mulieribus est imortale si
 fit ad cōplacenduz virozū aspe
 ctibus z ad cōcupiscendū. Un
 de Cris. inquit. Si se mulier d̄
 corauerit z ad se visus hoim p
 curauerit extremā vindictā su
 stinebit. Si vero fit ex quadaz
 leui vanitate vel iactātia vt qz
 si bene indute fuerint nobilio
 res forte reputentur saltem est
 veniale pctm̄. In iugatis autē
 idem dico si ex predictis causis
 se ornamentis qz similiter peccant.
 sed si se ornamentis hac intentione
 vt placeant iris suis ne per ea
 rum p̄temptuz labant in adul
 teriuz nō est peccatū. i. Cor. vi.

qz tm̄ circa hanc materiā varie
 sunt docto. opi. proinde. Aug⁹.
 ad possido. scribens sic inquit.
 Volo vt de ornamentis auri vt
 vestis properā habeas in phi
 bendo sniam nisi in eos qui nec
 cōiugati sunt nec coniugari cu
 pientes cogitare debent quali
 ter placeāt deo illi aut qui sunt
 mundi cogitāt que sunt mundi
 scilicet quomodo placeant vel
 viri. vxozibus vel mulieres ma
 ritis. z hec omnia notat. Jobā.
 an. in mercu. in regula. z que fi
 unt de regu. iur. li. vi. si vxoz nō
 mis inclita z negligens. fuit in
 his que ad eius regimen perti
 nent circa filiozuz z familie ac
 rerum dom⁹ gubernationem z
 cōseruationē. z si puidit eis iux
 ta merita quozlibet tā in sa
 nitate qz in infirmitate vt ecō
 tra. si ex psuetudine hz maledi
 cere filios vel eos qui mediato
 res fuerūt vt copularet tali vi
 ro peccatū est vt supra p̄cepto:
 vij. Si vir seu mulier filios ac
 familiā euz oportuit corrigere
 neglexit. Nā ad hoc tenent as
 lias imputabūtur eis peccata
 eozū. lxxvi. di. inferiorū. z. c. fa
 cientis. Si aliquo aliter aliq̄s eo
 rum dedit notabile scandaluz.
 vt malum exemplū filijs aut fa
 milie puta inhoneste eius p̄sen
 b iiii

tibus quoquomō se habēdo v^l filiabus iā adultis secū dormiētib^{us} carnaliter se cōmiscendo. aut in his q̄ sunt pcti mortalis eis p̄sentiēdo mortale est. Si vxor occulte de pecunijs seu rebus viri in notabili quātitate dedit p̄ sanguineis suis vel alijs p̄sonis aut ludis fucis ⁊ vanitatib^{us} expendidit p̄tra eius volūtātē furtū cōmisit ac mortaliter peccauit ⁊ restituere tenet. Si tñ occulte abtuliss^{et} viro exnti furi raptorū v^l usurario vt dño restituat. ⁊ hoccuq^{ue} effectū faciat excusat a furto ⁊ simul a pctō. ff. de positi. l. Bona fides. vt notat hosti. in sum. ti. de pe. ⁊ re. §. Que pena. x. qd̄ ergo. ⁊ collec. ex de vsur. si quis ⁊ multo magis excusat si ipsa vxor p̄cipauit vel p̄sensit quoquomō in taliter acquisitis. scz p̄ furtū rapinā vsurā ⁊ h̄mōi secundū. xx. idem dico de oibus qui p̄ alijs aliqd̄ male acquisierunt qz p̄nt illis inuitis vel potius ignorātibus accipere ad quātitatē pecunie male acquisite ⁊ restituere his q̄bus debetur qd̄ verū credo in p̄scie foro nisi immineret piculū scandali fraterni vt qz p̄ximo innocēti. pro furto imponi posset. vel piculū proprie infamie prope p̄-

sone vel vite aut piculū pprie aīe qz si forte erigeret ab eo iuramentū an rem ablatā vel pecuniā habuisset aut de ea aliqd̄ sciret de facili piuriū incurreret si qñ recessit a domo p̄ris furtiue secū asportauit de bonis ei^{us} ad iurū. qz tene^t oīa ei restitue re si p̄ dote habuit suā legitimā vel vltra nisi obtineret ab eo liberā remissionē. si xō post mortē patris intestati nupsit ⁊ aliqd̄ a domo fratrum asportauit de iure cōmuni nō tene^t restituere nisi cōputata dote asportauerit vltra p̄igentē sibi portionē toti^{us} paterne hereditatis vel nisi statutū aliqd̄ municipale obstarēt vel nisi t̄nūciaasset cū iuramēto paterne hereditati certificata de p̄iudicio. nam tūc eis restituere tene^t scōz iura. ⁊ viduis. si caste in viduitate vixit ⁊ honeste p̄uersationis fuit vt vidualis stat^{us} requirit. si post mortē viri nutrix vel curatrix filiorū remāsit. nā si eorum bona male curauit aut distraxit tene^t ad oīne damnum qd̄ processit ei^{us} dolo negligentia seu culpa. vt in l. quicqd̄. C. arbitriū tutele. Idem si notabiles elemosinas de eorū bonis fecit. si fecit v^l exegit pro filijs cōtract^{us} vsurarios seu alias illiciti

tos tenet ad restitutionē vt. s. p̄cepto. viij. si ab heredibus viri sui p̄ dote nō soluta alimētā v̄ aliud emolimētū recepit restituerē tenet vt. d. s. p̄cepto. viij. si deposuit dotē penes cāp̄sorē mercatorē vel artificē intēdēs p̄cipe aliqd̄ vtilitatis ad discretionē ei⁹ saluo tñ capitali vsura est. vide. s. p̄cepto. viij. si trāsies ad sc̄das nuptias aut alias recedēs. a domo viri asportauit secū furtiue de bonis ei⁹ v̄ he redū vltra ea q̄ ad ip̄am de iure p̄tinēt tenet ad restitutionē vltra p̄ctm̄. Si p̄ sepultura ex equijs vel officijs viri vel filiorū dedit aliqd̄ tp̄ale symonia ē p̄cipue si interueiat pactū seu p̄uentio. i. q. ij. quarū pio. Si tñ p̄sona secularis q̄ dat pecunias p̄ hm̄i sp̄ualib⁹ celebrādis sit simplex et innitēs mori seu p̄suetudini patrie ex simplicitate taliter loquat̄ ac si vellet ea emere videēt pie interpretandū ei⁹ factū. f. q. dederit p̄ modū elemosine erit tñ admouēda ne āpli⁹ sic loquatur.

De p̄ncipib⁹ et rectorib⁹ secularibus. Ca. iij.

Itē p̄ncipes et rectorēs seculares d̄ infra scrip̄tis fieri p̄nt̄ interrogatio

nes magis et min⁹ put̄ statū et p̄ditioni eorū expedire videbit̄. Primo si regimē dignitatē seu dominiū ciuitatis vel castri sibi vsurpauit v̄ obtinuit absq̄ villo tñ. nā talis tanq̄ tyrānus et raptor tenet oēm cēsuz p̄uentū et lucrū. i. p̄ceptū restituere et salariū qd̄ idē recipiunt officiales et rectores ei⁹ ab eo rapina ē. Ideo et ip̄i ad restitutionē tenentur nisi forte illi officiales in omne euentū erāt necessarij et vtilēs p̄ p̄senuatiōe reipublice illius ciuitatis vel castri vt p̄tātel et alij iusticie admīstratores. et talis tyrānus carēs tñ. domini sp̄ est in mortali. et gesta p̄ eū ipso iure sunt nulla vt no. innoc. et dñs An. de bu. ex. de elect. nihil. et de resti. spol. in lris. et ibi plene p̄ eos de hac materia. si p̄ se v̄ p̄ alios man⁹ violētās iniecit p̄sonas ecclīasticas seu religiosas nā p̄cutiēs si absq̄ superioris obediētia v̄ etiā de eius mādato et est layc⁹ excoicatus xvij. q. iiii. Si q̄s suadēte Cape re tñ vel tenere etiā layco licet de mandato p̄latorū suorū. si vt hm̄i p̄sonas ecclīasticas ab aliorū iniuria inferēda cōpescat in p̄latorū absentia et q̄z citi⁹ p̄t̄ resignet de sen. ex. ca. vt fame. et c. vniuersitatis. et e. ti. c. si clerici

ros. li. vi. si coegit psonas eccle
 siasticas bona immobilia seu ius
 ra ecclesiarū laicis quoquo modo
 submittere seu alienare excōi
 catus est si admonitus nō desit
 terit dere. eccle. nō alie. hoc con
 sultissimo. li. vi. si agguauit ec
 clesias seu viros ecclesiasticos
 tallijs seu collectis et alijs exacti
 onibus qz si monit' nō desite
 rit excōicatus est donec satisfice
 rit ex de immu. eccle non mi
 nus. z. c. aduersus. z. hoc verum
 est sic de bonis proprijs clerico
 rū qz etiā ipius eccle. vt no. glo
 sa. ex. de vita. z. ho. de. c. si. opti
 me. Circa hoc distinguit domi
 nus An. de hu. ibibē. si extorsit
 p vim v' metū absolutionē seu
 reuocationē excōis suspētionis
 vel interdicti nec valuit absolu
 tio z nouā excōicationē incur
 rit. ex de his q' vi met' ve cau
 sa fiūt. c. absolutionis. li. vi. si fe
 cit seruauit seu seruari fecit le
 ges aut statuta ptra immunita
 tem ecclesiasticā excōicatus est
 ex. de sen. ex. grauē. z. c. nouerit
 si fecit statuta q' soluant' vsure
 aut solute nō restituant' seu ea
 nō deleuerit excōicatus est vt i
 cle. graui. de vsur. Si publicos
 vsurarios alienigenas z nō in
 orūdōs ad exercendū fenus in
 terris sui admisit vel admissos

nō expulit infra tres mēses ep
 cōicatus est vt in. c. vsurar. ū. d
 vsuris. li. vi. Si emunitatem ec
 clese nō seruauit extrahēdo p
 vim p'fugentē ad eā ad aliū lo
 cum sacrum grauiter peccauit
 xliii. q. iiii. Adiroz. z debet pu
 niri sicut pro crimine lese maie
 statis fm Inno. Et nota p' Jo.
 de legna. z Joh. de imo. in cle. p
 ma. de peni. z re. Si ecclesias z
 loca sacra seu religioza violauit
 v' pphanauit p' incendiū v' ef
 fractionē eorū sacrilegiū cōmī
 sit ppter qd excōicatus est ipō
 iure. ex. de sen. ex. tua nos. z. ca
 pi. p' questi. Cō. Inno. z dñs An.
 de hu. ibidē z dicūt hoc verum
 solū in his duob' casib'. In ce
 teris vero sacrilegi nō sunt ipō
 iure excōicati s' excōicādi. Cō.
 Ric. in. iiii. di. xviii. Hof. durā.
 z Jo. de legna. Si bona vel pre
 dia ecclesiastica inuasit vsurpa
 uit seu tenuit absqz p'sensu epō
 rum seu rectorū earundē eccles
 iarū excōicatus est. nisi ea ec
 clesijs restituerint. xij. q. ij. q' cum
 qz. z. c. se. si abstulit aliqd de bo
 nis ecclesie seu de p'tinentibus
 ad ius sacerdotū vt calices pa
 ramēta z hmōi dño semel cōse
 crata mortaliter peccauit. z vt
 sacrilegus debet excōicari. xij.
 q. ij. Nulli liceat. Si dedit licen

tiaz grauādi vel moleſtādi quo
quomō in pſona vel rebus iudi
ces eccleſiaſticos propter hoc.
q̄ ab eis fuerit ſni a excōdicatio
nis ſuſpenſionis vel interdīcti.
in aliquos dñōs rectores ſeu of
ficiales pmulgata excōdicatus
eſt vt in. c. q̄cunq; de ſent. ex. li.
vi. Si fuit hereticus fautor aut
deſenſor eorū excōdicatus eſt ip
ſo iure. xxiii. q. i. c. i. z. ij. ex. e. ad
abolendā. z. c. excōdicam. i. z. ij.
z alias multiplici pena punit i
iure. ſi miſit prohibita ſarace
nis ſeu de ſuis portubus vt eis
deſerātur extrahi pmiſit. aut
eis auxiliū vel fauorē p̄ſtare p̄
ſumpſit ipſo facto excōdicat⁹ eſt
ex. de iudeis. ita quorundā. z. c.
ad liberandā. ſi xpianos nauſra
gium patiētes rebus ſuis ſpoli
auit niſi reddiderit excōdicatus
eſt. ex. de rap. excōdicationi. vide
de hoc etiā ſup̄ p̄cepto. viij. Si
fecit vel ꝑceſſit reꝑſſalias ꝑtra
pſonas eccleſiaſticas generali
ter ſeu ſpecialiter niſi infra mē
ſem reuocauerit excōdicatus eſt
vt in. c. z. ſi pignorationes. d. in
iur. z. clā. da. lib. vi. z. in regula
nō debet. e. li. in mercu. ꝑ Jobā
an. Sed ſi ad eccleſias in q̄bus
patronus fuit ydoneos nō ꝑre
ſentauit ſz ineptos ydeotas vl
ꝑcubenarios z alias malos ꝑre

ſentauit vl ſubditos ſuos eccle
ſiarū patronos tales eligere ac
p̄ſtare ꝑſuaſit mortaliter ꝑce
cauit. Si recepit pecuniā vt ꝑ
ſentaret aliquē cū eſſet patro
nus vel vt ſupplicaret pap̄ ſeu
ep̄o ꝑ bñficio alicui ꝑferēdo ex
cōdicatus eſt excōdicatione papa
li vide infra. c. x. Si noua peda
gia guidagia z hmōi poſuit ſeu
inſtituit. vel etiā antiqua aug
mētauit. q̄ nō licet niſi de imp
atoris vel regis vel latera. con.
licētia z autoritate vel ex anti
qua ꝑſuetudine cui⁹ initij non
extat memoria introducta ſunt
ex. de. d. ſig. ſup̄ q̄buſdā z ꝑtra
formā predictā faciens excom
municatus eſt excōdicatione pa
pali. vt habet in excōdicationis
b⁹ ꝑceſſus curie. z tenet ad reſ
titutionem omnium que ere
git illis a quibus accepit ſi ſciū
tur alioquin erogentur in ꝑias
cauſas ſi vero autoritate ꝑredi
cta ex cauſa irrationabili noua
inſtituit vel antiqua z conſue
ta augmentauit z de hac auto
ritate appareat vt ibi. Tunc ſi
ip̄e fecit illud ꝑpter quod im
poſita ſunt et in futurum intē
dit facere puta reficere pontes
tenere. ſtratam publicam ſecu
ram manu tere. iuſticiam z hu
iuſmodi licite ꝑteſt exige

re ab adueniētibus vel trāseuntibus noua et antiq̄ adaucta alias si ppter defectū iusticie v̄l q̄ ex negligētia seu cupiditate nō tenet secura itinera nolens expēdere viatores in p̄sona offendunt v̄l reb⁹ expoliātur aut aliq̄d dānu⁹ patiātur tenet̄ esse ad plenariā satisfactiōē sc̄dm̄ hosti. xxiij. q. ij. do. Et q̄d sup̄ dixi q̄ licite pōt̄ erigere vectigal intelligit̄ solū pro rebus q̄ negociationis gr̄a deferūtur. nō aut̄ pro reb⁹ q̄ ad vsus p̄prium vel ad vtilitatē fisci aut gr̄a raris exercēdi portātur. C. d. vec. et con. l. vniuersi. et glo. in. d. c. su per q̄busdā. q̄ verū est de iure sed nō de p̄suetudine hoc nō seruatur. s̄ hosti. in sum. e. ti. dicat q̄ hec p̄suetudo est irrationabilis nec pōt̄ facere q̄ debeatur vecti. p̄ p̄dictis reb⁹ q̄d videt̄ verū quo ad forēses s̄ quo ad incolas forte pōt̄ tollerari tal̄ cōsuetudo. s̄ q̄ soluat̄ vecti. etiam pro reb⁹ ad vsus propriū p̄tinēt̄ tib⁹ saltē de fructib⁹ nouis terrarū que supponūtur ad supponenda onera loci de q̄bus nullū ad hoc foret solutū vectigal ab eis. secus aut̄ de his quas emerent. p̄ q̄bus semel solutum fuisset. et sic videtur sentire Jo. de imo. in cle. fi. de cen. Si fuit

rebellis p̄tumat et inobediens superioribus suis in his q̄ de iure tenent̄. p̄cipue pape vel ep̄o nō curādo snias excoīcationis aut interdicti cum excoīcatus seu interdictus esset diuinis se ingerendo vel alias seruare nō pmittendo est excoīcatus. vt̄ i. cle. grauis de sen. ex. si bellū sci enter assumpsit iniustus seu de quo pbabiliter dubitauit mortaliter peccauit. Nam fm̄ hosti. ex eo q̄ bellum nō apparet clare iustū. p̄sumit̄ iniustum ex parte mouentis. extra. de iniur. si cut est et tenetur ad restitutiōnem omnium damnorum inde sequentium. licet subditus in b. l. lo dubio excusetur vt̄ supra p̄cepto septimo. vbi de hoc ple. ne. Si bellum iustum cuz autoritate superioris mouit et ea q̄ iusto bello d̄ iure seruari debēt seruauit et pro posse seruari fecit. Nam alias peccauit et tenetur ad restitutiōnem omnium ablatorum extra de restitu. spolia. olim et ibi Innocen. Si fidē promissam etiam inimicis violauit vel treugas non seruauit mortale est. nisi ipsi fidem p̄pus violassēt vicesimatertia quest. i. noli. si obsides suos nō liberauit mortale est. si a subditis exegit vel extorsit vi v̄l metu col

lectas seu seruitia indebita in
 psonis vel rebus suis aut alias
 quoquomō grauauit indebite.
 ⁊ p̄tra p̄ctā ac p̄uēta cū eis ra-
 pinā cōmisit. vide plene in p̄sa
 c. talia. si bona imobilia aut iu-
 ra cōitatis vel subditoꝝ quo-
 quomō sibi vsurpauit vl' aliqūē
 iniuste p̄scripsit ⁊ ei' bona con-
 fiscauit mortale est ⁊ tenet de
 omni dāno. si decedentib' sine
 filijs nō pmisit testari vel lega-
 re ad placitū. aut decedētib' in-
 testat' noluit succedere eos ad
 quos de iure ptinebat heredi-
 tas. s; sibi eā vendicauit tenet
 oia eis restituere nisi ibi ess; cō-
 suetudo p̄scripta s̄m hostiensis
 Si leges statuta vel decreta ḡ-
 uia ⁊ iniusta fecit vel q̄ fierent
 causa efficax extitit naz si sint
 p̄tra ius naturale ip̄o iure non
 tenet. di. viii. q̄ p̄tra mores. xxx
 iii. q. iiii. flagicia. ⁊ hmōi p̄ditoꝝ
 statutoꝝ vel legū ⁊ ei' heredes
 tenet r̄stituere dānicat' omne
 damnū qd̄ ex eis p̄tingit sc̄dm
 duran. Si officia regiminis vē-
 didit q̄uiter peccauit. nam hoc
 strictissime prohibet. C. ad. l. in
 lia. ⁊ pe. l. si. Sixto mutuū acce-
 pit ab officialib' hoc pacto seu
 p̄uentione q̄ sibi satisfaciāt de
 officio vsura est. qz p̄ mutuo ip̄
 si officiales accipiūt officij p̄tā

tem Un̄ r̄ipi tenent' resigna-
 re officio ⁊ restituere q̄qd̄ ha-
 buerint vltra sortē. ⁊ ip̄e dñs q̄
 dedit eis peccādi occasionē p̄-
 ticeps est criminis s̄m tho. ⁊ in
 p̄sa. vbi. s. Si officiales tyrans
 nos ⁊ cupidos iterris suis sciē-
 ter posuit vel ex quo eos se mas-
 le habere in officijs suis intel-
 lexit nō remouit seu p̄uidit cū
 potuerit sine dāno reipublice
 ⁊ sine periculo. pp̄rie p̄sone te-
 net in solidū r̄stituere omne dā-
 nū qd̄ ip̄i officiales intulerunt
 iniuste subditis suis s̄m Sco. i
 iii. di. xv. Si in officijs publicis
 posuit iudeos. nā hoc p̄hibetur
 liiii. di. Nulla. xvi. q. iiii. Consti-
 tuit. nec licet eos grauare colle-
 ctis vltra cōsuetū sc̄dm. Tho.
 nec repellere vt in. c. C. de sup-
 his. extra de vo. notat Inno. et
 3o. an. Si nimis dur' ⁊ vindica-
 tiuus fuit seu homicida mutila-
 tiones ⁊ hmōi scena iniuste. vl'e
 tiā iuste. nō tñ iusticie zelo. s; po-
 tius vindicta ⁊ odio. p̄curauit.
 vel pmisit. Nā vtroq; casu est
 mortale ⁊ in primo tenet de ol-
 dāno. si penas velemedas i pe-
 cuniā p̄pter cupiditatē vel odi-
 um ⁊ nō p̄pter correctiones de
 linquentiū extorsit vel vltra de
 bitū accepit vel penas corpora-
 les aut mortis in pecuniariam

ppter cupiditatē ⁊ auariciā cō
 tra iusticiā cōmutauit. qz mor
 tale est ⁊ tenet de iusto dāno. si
 iusticiā vēdidit vel munera vn
 qz accepit vel impedivit seu vt
 debuit ministrare noluit aut la
 trones fures ⁊ hmōi malefacto
 res in terris suis inualescere ex
 eius dfectu pmisit aut sustinuit
 it seu nō obuiavit. tenet de oi
 dāno. si exns ipe vasallus alte
 rius nō seruauit ei fidelitatē in
 his q̄ de iure debuit iuxta for
 mā iuramēti qz mortale est. Si
 in terris dominū sui sustinuit i
 iustas mēsuras ⁊ pōdera aut in
 iusta p̄cia rerū venaliū scienter
 qz mortale ⁊ teneri videt si cō
 mode pōt obuiare. Si pupillos
 viduas ⁊ paupes non defendit
 ptra opp̄ssores suos vt tenetur
 lxxiii. di. error. ⁊ lxxvij. d. p to
 tum. Si ābiciosus fuit in ordi
 ne aspirās ad dignitates ⁊ diui
 na vel sic ad ea afficiat q̄ ne sta
 tum pderet seu vt āpliarēt pec
 care mortāl̄ pat^r foret vel hāc
 vitā nunqz finire vellet morta
 liter peccauit. Si ptialis est at
 partiales suos fouit ⁊ sustinuit
 mortale est. Si nimis sumptuo
 osus ⁊ curiosus fuit in edificij
 vestitur apparatu ciborū equo
 rū ⁊ familie in canib^r auib^r cō
 uiuijs pōpis ⁊ hmōi. si nimis se

occupauit ⁊ familiā in venatio
 nib^r ⁊ aucupijs p̄cipue diebus
 festiuis obmissis missa ⁊ diuina.
 Et ppter hoc subditos grauauit
 vel eorū sata vel nemora va
 stauit vltra mortale tenet de il
 lato dāno. si duella hastiludia:
 to neamēta aut alia spectacula
 aie vel corpi piculosa fierificet
 vel pmisit mortaliter pecc. Si
 histrionib^r sup̄flue tribuit ⁊ hu
 iusmodi turpes psonas i curia
 tenuit. qz nō licet. vide infra. e.
 ti. c. xij. Si de honestate morus
 ⁊ castitate familie sue nō cura
 uit s̄ impudice se hātes cū ma
 sculis ⁊ femis retinuit nec euz
 posset correxit mor. pec. Si est
 piugat^r interroga vt i p̄cedēti. c.
 A iudicib^r ordinarijs seu de
 legatis laicis vel ecclesiasticis
 ⁊ alijs psonis q̄ in iudicijs p̄cur
 runt assessoribus actorib^r reis
 ⁊ testibus La. iiii.

Circa iudicē secula
 rē ordinariū seu d
 legatū p̄nt sic fieri
 interrogaciones.

Primo si iurisdictionē seu ptā
 tem iudicādi sibi vsurpauit. nā
 sic iudicando mortāl̄ peccauit
 cū talis ptās nullā tribuit auto
 ritatē ⁊ s̄l̄ mortāl̄ peccauit si
 fines mādati sue ptātis sciens
 ter vt ignorātia crassa excessit

Si timore cupiditatis odio vel amore vel alia causa iniuste iudicauerit. nā si hoc scienter fecit mortaliter peccat. et tenetur in foro iudiciali et etiam penitentiali lesio ad omne interesse si ille pro quo sententiam tulit iniustam noluit vel non possit satisfacere. ex. de iniur. si culpa. ij. q. vi. hoc etiam placuit in glossa. Lō. Rai. hosti. et vuer. si iniuste et male iudicauit pro ignorantia. Nā siue sit ordinarius siue delegatus siue arbiter si ex ignorantia crassa hoc fecit ut quia pro se nesciebat quod contra scire debet nec a peritis inuestigare curauit aut si sciebat studere tamen et videre materiam neglexit vel assessor assumere noluit seu minus idoneus assumpsit in foro penitentiali tenetur ad omne interesse parti lesi. ut in primo casu secundum Rai. et vuer. Si vero ignorantia probabilis et probata omni modo diligentia studendo. scilicet et peritos consulendo et nil de pertinentibus ad rei veritatem investiganda omittendo male iudicauit excusatus est ab obligatione restitutionis et eo casu si habet consilio assessorum fecit ipse assessor in solidum tenetur parti lese siue male consuluerit scienter siue ignorantia vel negligentia sua. ff. quod quisque iur. l. ij. Lō. Rai. hosti. et vuer. si accepit pecuniam ut ma-

le iudicaret non solum tenetur ut supra ad omne interesse sed etiam pecuniam sic acceptam tenetur restituere non ei qui dedit cum turpiter dederit sed ei in cuius iniuriam recepit. i. q. i. Jubileum. et c. se. Si accepit pecuniam ut iudicaret vel ut non male iudicaret tenetur restituere ei qui dedit nisi dedisset ut animam iudicis corruperet. ij. q. iii. Qui recte. et ibi glossa. et archidiaconi hosti. et Rai. Si cum tenetur iudicare noluit et propter hoc aliquis amisit ius suum tenetur restituere totam litis extimationem ei qui propter hoc lesus est. xxiii. q. ij. dominus. et q. v. administratores. cō. vl. Si ex his iudex inferior a principio cape penam a iure taxatam reo totaliter relaxauit seu diminuit cum de iure non possit peccauit. et tenetur satisfacere communitati vel accusatori cuius quandoque interest ut reus puniatur propter aliquam iniuriam sibi illatam secundum Tho. ij. q. lxxvj. Con. hosti. Si iniuste reo auxit penam a iure taxatam tenetur ei restituere si soluit secundum tho. et Rai. Si iudicauit secundum allegata et probata contra tamen veritatem quam ipse nouit licet thom. vbi supra. et ij. q. i. questio. lxxiii. dicat in hoc casu iudicem excusari si non potest alteri innoxius liberare

attamen p̄trariū tenet. Alex. d̄
 bal. in tertia p̄te sum. di. xli. ar.
 iii. q. i. z̄ d̄ico. de ly. exo d̄. xlii.
 Con. holti. Al. z̄ vuer. Semi. i
 c. cū eterni. de sen. z̄ re. in li. vi.
 dicit q̄ opi. tho. p̄t p̄cedere v̄
 bi agit de pena retractabili et
 in sn̄ia q̄ p̄t retractari p̄ viam
 appellacionis. secus v̄bi agit d̄
 pena copali q̄ est ir retractabil.
 Et hee opin. videt̄ satis inniti
 rōni. Si iudex sine indigētia in
 fraudē accepit assessorē nā tūc
 de suo ei. p̄uidere tenet̄. vt in
 c. statutū de rescrip. li. vi. v̄bi de
 claratur p̄ archi. z̄ Jo. an. q̄n̄ di
 catur in fraudē assumere asses
 sozem. Si ex̄ns iudex ordinari⁹
 accepit aliqd̄ a partib⁹. peccat
 uit mortalitet z̄ restituere tene
 tur vt sup̄. q̄ nō licet iudici ius
 sum iudiciū v̄dere nec aliquid
 p̄ salario accipere. xi. q. iii. non
 licet nec etiā sumpt⁹. Delega
 tus vero nihil p̄ter expēsa pete
 re p̄t z̄ modica en̄cia. i. oscu
 lenta z̄ poculēta vt ibi et ex̄ de
 vi. z̄ ho. cleri. cū ab oī. z̄ p̄ spe. ti
 de sar. i. con. p̄ isa. in. i. iiii.
 Si ex̄ns munit̄ iudicē execu
 tus est ei⁹ sn̄iam iniustā. nāz̄ si
 hoc scit certitudinaliter nō ex
 cusat̄ a mortali nec debet obe
 dire. Si vero dubitat tūc enim
 excusat̄ obediendo. lxi. q. iii. q̄d

ergo. z̄. xlii. q. i. q̄d culpaf. z̄ no
 tat Tho. ij. q. q. xliii. Con. Rai
 mū. a iudice ecclesiastico ordia
 rio seu delegato. Si officius af
 sumpsit iudicādi nesciēs iura q̄
 uiter peccauit. Nā z̄ si laico illi
 terato dūmodo habeat p̄suetu
 dinē z̄ peritiam iudicādi possit
 causa cōmitti nō tñ ecclesiastis
 co iudici hoc p̄t committi nisi
 sit perit̄ mediocri saltē iur̄ sen
 tētia. C. de iudi. Certi iuris. di.
 xx. c. i. Si p̄ iurisdictione aut po
 testate ecclesiastica obtinenda
 dedit aliqd̄ tpale. nā cū tale ius
 sit spūale nō est dubiūq̄ morta
 liter peccauit z̄ symoniā cōmi
 sit. extra ne p̄lati. vi. su. c. i. xx. z̄
 xxx. Et idem est sm̄ holti. si cō
 uenit. de certa quotta. p̄uentus
 seu lucri licitū tñ est ep̄o z̄ cuili
 bet alteri p̄lato pure z̄ simplici
 ter cōmittere vices suas z̄ deis
 de tali ei⁹ vicario p̄stituere cer
 tum salariū. vt. no. glo. in. d. c. i.
 z̄ Alb. sy. ibi. si ex̄ns ordinari⁹ vt
 delegat⁹ p̄tra p̄ciam z̄ iusticiā
 in grauamē alteri⁹ ptis in iudi
 cio quicq̄z fecit p̄ gr̄a vel p̄ pe
 cunia suspēsus est p̄ annū ab ex
 ecutione officij extra d̄ en. z̄ re.
 iudici. cū eterni. li. vi. asentētias
 excōicationis suspēsonis v̄l in
 terdicti nimis de facili fulmina
 uit. Nā hoc nō licet nisi p̄ con

inmacia ⁊ pctō mortali. xi. q. iij. nemo. ⁊. c. si aut nobis. ⁊ si sine monitione legitima pmissa vel sine scriptis seu alias ptra ordi nē iuris gūiter peccauit ⁊ ē sus pēsus ab ingressu ecclesie p mē sem vnū ex de sen. ex. sacro. **A** iudice tā seculari qz ecclesiasti co. Si ordine iudiciario nō fua to iudicauit grauer peccauit. nā nullus est p demnād^o nisi iu dicio ordinabiliter habito aut cōuincat aut reū ipse se p fiteat nisi alias crimē foret manifestū ij. q. i. his oibus. si ptem ptra riaz iniuste quoquomō gūauit dilationes ptra. ius aut qstōes seu inqstiones ad quas rñde re nō tenebat fecit. si dolose lo cū appellādi dedit. aut post ap pellationē legitimā in cām pro cessit. seu allegationes friuolas fecit vel admisit. Si dieb⁹ festi uis exercuit iudicialia phbitū est ex de fer. c. i. si paupibus vi duis ⁊ orphanis nō subuenit vt tenet. nā si sciēter deliqt i quo libet pdictorū videt esse morta le ab accusatore seu actore.

Voniā accusator seu actor requirit in iu dicio. **N**ā iudicis est neminē sine accusato re dānare. ij. q. i. multi. **I**deo ab eo pōt sic interrogari. **S**i aliquē

accusauit de crimine nā si calū niose egit imponēdo ei falsum crimē ex malicia vel petendo ei aliqua bona tanqz sibi debita q tñ nouit sibi nō deberi in vtro q casu peccauit mortaliter. **E**t de omi dāno inde secuto tenet lesio sibi modo sibi possibili siue lesus fuerit in tpalibus siue in fame vel in psona. xiiii. q. v. **N**ō sane in fine ⁊ eadē causa qstōe sexta si res tñ se manifestare p^o factū vbi vite immineret picu lū nunqz tenet. si pgressu cau se criminalis pecunia corrupt^o aut rei accusati vel amicorū ei⁹ p cibibus indut^o inordinate desi tit a psecutione cause inchoa te. s. colludēdo cū reo ⁊ nō indu cēdo legitimas pbatōes quas hz ptra est mortaliter peccauit qz impedit bonū rē publice qd pcurat p punitionē criminum s^m Tho. ij. q. i. q. lxxviii. se^o si eēt in causa civili vbi agit de tpali bus ⁊ de indēnitate siue acqsi tione iure ipius actoris nā quili bet pōt renūciare iuri suo. vj. q. i. qz piculosuz hñs. si iustā cām siue criminalē siue civilē p inde bita media eā. psecut^o est vten do mēdacys in iudicio falsis in strumētis ⁊ testib⁹ ac pbationi bus alijs ne pderet eaz qz licet mortaliter peccauerit s^m tho.

vbl. s. q. lxx. z. xx. q. ij. faciat non
 tñ tenet propter hoc ad aliqd
 alteri pti cū cert⁹ foret vel fals
 tem p̄sumeret habere cām ius
 stā z sic in veritate tādē repe
 rit. Et hoc verū in causa civili.
 sec⁹ aut in criminali q: nisi cer
 tus sit de crimie z possit legitti
 me pbare si accusaret nō accu
 sare a mortali. Si qñq; aliqd
 obtinuit ex iniusta snia data p
 eo a iudice. Nā fm om̄is docto
 res. si habuit malā p̄sciam dum
 p̄debat litigiū f̄stituire obliga
 tur nec snia eū defendit v̄l si p̄
 falsos testes v̄l falsa instra vel
 falsas allegatiōes sciēter obti
 nuit tenet vt. s. vt in. l. i. l. si p
 pter falsas. Si x̄o tpe late snie
 fuit bone fidei s; poste a habu
 it certā noticiam q; snia pro se
 data fuit iniusta q̄zuis snia ex
 quo iā trāsuiit in rē indicatā z
 p̄denat⁹ nō se appellauit videat
 tur excusare eū pro quo data ē
 fm host. in sum. de sen. s. ij. tam
 q; hoc est p̄tra ius naturale. et
 q; nemo dz locupletari cū alte
 ri⁹ iactura v̄l dāno de re. iur. lo
 cupletari. li. vi. Ideo fm theolo
 gos tal tenet restituere sic ha
 bita z sic notat Inno. z dñs an.
 de bu. e. de immu. ec. q; pleriq;
 z reo. si aliqñ accusat⁹ seu ipe
 dit⁹ sup aliqua re iuridice asuo

iudice dixit falsitatē vel tacuit
 xitatē nā siue hoc fuerit in cau
 sa civili cū ageret de re spali si
 ue in causa criminali cuz accusa
 ret s; aliquo crimine z adderāt
 semi probatiōes v̄l cū inq̄reba
 tur sup crimine de quo erat ifa
 mat⁹ peccauit mortalr fm tho.
 ij. ij. q. lxx. sec⁹ aut si de hoc req̄
 reret a nō legitimo iudice vel
 etiā a legitimo s; nō iuridice. si
 accusat⁹ v̄l impedit⁹ calūniose
 se defendit. s. falsitatē dicendo
 vel veritatē tacēdo quā dicere
 tenet. vt. s. aut alias fraudē et
 volū adhibēdo mortaliter pec
 cavit etiā si cām instrā habuiss; z
 si iuramētū calūnie p̄stiterat
 vt in causa criminali fieri debz
 eē de iuramēto calū. in herētes
 piur⁹ est. vt notat Tho. ij. ij. q.
 lxxii. si post sniam p̄tra eū latāz
 se appellauit causa afferēdo mos
 re ve p̄tra eū iusta snia exequa
 tur peccauit mortaliter. q; p̄tra
 iusticiā egit ideo puniēdus est z
 lesō tenet de dānis z expēsis.
 scda. q. vi. patet. cō. tho. sec⁹ au
 tē si appellauit credēs habere
 iustā cām. In teste. Si iur
 dicio req̄situs sciēter dixit falsi
 tatē mortalr peccauit fm tho.
 ij. ij. q. lxx. z est piur⁹. nā testis sp̄
 iurat dicere verū alias nō cred
 retur ei quātecunq; religionis

foret. ex. eo. nup. iii. q. ix. hortas
 mur. pōt tñ in criminali causa re
 mitti in ramentū de p̄sensu par
 tium. nisi in cā m̄fimoniali. ex.
 eo. tuis. tenef̄ insup̄ sciēter fals
 sum testificās in foro p̄tēioso.
 de omī dāno lesō inde secuto. ij.
 q. i. notū. z. xiiii. q. vi. si res. si rē
 sibi dubiā testificādo certā as
 seruit mortāl̄ peccauit z est p̄
 iurus si iurauit se scire qđ nescit
 z tenef̄ ad restitutionē si ex
 inde qđ dānificat⁹ est iuste d̄bz
 gl̄e certū pro certo asserere et
 dubiū pro dubio p̄ferre. cōcor.
 tho. si tñ ex labili memoria cō
 tingeret qđ qđ crederet se certi
 tudinaliter scire qđ nescit vide
 tur excusari a mortāl̄ z a resti
 tutione s̄m tho. vbi. s̄. ar. xiiii.
 q. v. de occidēdis. secus si ex im
 p̄meditatione z negligētia. si
 pro testimonio ferēdo pecuniā
 accepit mortāl̄ peccauit. xiiii.
 q. v. nō sare. z si hoc fuit in cau
 sa spūali sicut est m̄fimonialis
 de decimis z h̄mōi symoniā cō
 misit. pōt tñ testis accipe expē
 sas ab eo solū qđ euz producit si
 forte p̄tingat ex testimonio fe
 rēdo diētā vel opam suā v̄l lu
 crū z h̄mōi dimittere v̄l pdere.
 Accipiēdo aut̄ illicite pecuniā
 p̄ testimonio f̄sitet ei a quo ac
 cepit nisi ille d̄derit ad corrupē

dū testē nā tūc debet ei in cui⁹
 iniuriā accepit vel paupibus.

Ab aduocatis iuriscōsultis
 z procuratoribus. Ca. v
 Rimo interroget cō
 fessor ab aduocato si
 aduocauit p̄hibit⁹ a
 iure. nā si sciēter hoc fecit vide
 tur peccasse mortāl̄. Si sciēter
 d̄fendit cām iniustā v̄l despera
 tā mortāl̄ pec. z tenef̄ ad resti
 tutionē alteri p̄ti s̄m tho. ij. q.
 lxxi s̄z si ex ignorātia sua nō co
 gnouit iniustā esse cām z ideo
 eā defendit excusat̄ eo modo
 quo ignorātia excusare pōt Si
 nō ignorāter ab initio iniustas
 suscepit z postmodū i p̄cessu
 iudiciū cognouerit eā talē omni
 no relinq̄re d̄z z diētulo p̄sulere
 qđ desinat z cedat vel cōponat
 cū aduersario de cōi p̄cordia si
 ne fraude vt in. l. rē nō nouā. C
 de iudic. hec tho. z Ray. in cau
 sa nō dubia licite pōt p̄ocina
 ri s̄m. xx. Si fideliter z legalit̄
 ter iquātū iusticia p̄mittit cāz
 sui diētuli fouit z defendit ni
 hil de p̄tingētib⁹ omittētō. Nā
 ad hoc tenef̄. z si p̄pter suā im
 prudētā v̄l negligētā notabi
 lē qđ noluit diligēt̄ studē et la
 borare prout causa exposcebat
 amisit eaz mortāl̄iter peccauit
 z tenef̄ ad restitutionē damni

inde secuti cliētulo suo. ff. d. of. p̄si. l. vtilitas. Idem Mai. 7. hosti. Si p̄didit aduersario secreta cliētuli sui vel alias dol o malo fecit ei p̄dere cām iustā mortā liter peccauit 7 tenet vt. s. ff. d. iudic. l. filiusfamilias. Si in aduocādo debito modo vsus est. Mā nō licet p̄ponere vel aduocare p̄caciter p̄uiciādo seu vociferādo 7 tales p̄caces aduocati q̄ nō rōne s; p̄bris putāt esse decertandū reddūtur infames iii. q. vi. si q̄s a deo. Si falsa iura leges v; glosas allegauit seu falsa instrumēta aut falsos testes vel corruptos ac falsas rōnes seu p̄bationes iuris vel facti induxit v; produxit mortāl̄ peccauit. Si quoquomō aduersario sui cliētuli bonā cāzabstulit. vel in aliquo eū cōuauit petēdo dilationem sup̄flūā faciēdo positionē duplicē vel cauillosaz vel p̄ instructionē falsi testis v; q; induxit clientulū suū vt negaret veritates 7 hmōi. In oibus his fm̄ hosti. tenet in solidū aduersario quo ad verū interesse. Idem dicendū de iniurcōsulto 7 p̄curatore si sciēter opē vel cōsiliū dederint in cām iniustā. et eorū ope v; p̄silio obtēta eūt victoria cause alias nō. ex. de reg. iur. null. li. vi. Si iuit vllū p̄tra

ctū v; vllā pactionē fecit cū col litigatore quē in p̄p̄riā recepit fidem nā hoc p̄hibitū est. iii. q. vi. si q̄s a deo. Si salariū imoderatū recepit peccauit 7 restituere tenet fm̄ tho. Mā q̄uis licite possit petere moderatū et de eo pacisci siue ab initio siue finita causa. xiiii. q. v. c. nō sane. nō tñ imoderatū petere p̄t ratendit moderamē salarij scdm̄ Alex. de hal. in. iii. pte. di. xliiii. fm̄ quātitatē cause laborez aduocatis sciam 7 faciūdiā assessoris v; aduocati 7 p̄suetudinē regionis. iii. q. vi. apud v; bē. L. d. tho. si pactū inijt cū cliētulo de quotta pte litis puta de iocia v; cētesima. nā hoc nō licet 7 p̄hibet. iii. q. vi. S. arcēter. si dies b^o festiuis se occupauit i studio 7 alijs ad officiū aduocatiois p̄tinētib^o. nō p̄ elemosina v; ituitu pietatē s; lucri causa v; p̄modi tp̄alis pctm̄ē. Si aduocauit p̄suluu vel p̄curauit scienter in causa vsuraria mortāl̄ peccauit. 7 si ei^o ope vel p̄silio aliquis sentētiat ad soluedū vsuras vel p̄solute nō restituanē videt ipse teneri. Si in causa pauperuz 7 miserabiliū p̄sonarū iusta p̄strociniū p̄stitit. Mā ad hoc tenet eo mō quo ad alia opa mie de q̄b^o. lxxv. di. nō sat. Nec fe

re oīa interrogari p̄nt a iur. cōsultis z procuratoribus.

Notariis. La. vi

3 officiū tabellionarū
t^o exercuit impitū z
inert^o ex̄ns. nā si ex
notabili ignorantia.

male dictauit instrumēta v̄l testamenta seu debitas solēnitates z clausulas omisit q̄bus validant^r tract^o z instrumēta p̄pter qd̄ exorta sunt litigia z bona p̄dita mortāl^r peccauit z tenet de omni dāno inde secuto. Idē est si hoc accidit ex eius notabili negligētia. Si falsificat aliq̄ instrumēta aut scripturas suas vel alienas addēdo vel minuēdo mortāl^r peccauit z tenetur de omni dāno in d̄ secuto. Si rogat^r in testinīs eorū q̄ non erāt mētis sue cōpotes s̄z a sensu alienati sciēter notauit testamentū eorū tanq̄ vsus rōis habentiū. nā pecca. mortā. z tenetur vt. s̄. si quoquomō fecit contra statuta q̄ qm̄ creat^r fuit notari^o obviare iurauit. nā si contra fecit piur^o est. Si aliq̄ statuta dictauit v̄l in scriptis redegit aut redegit sup̄ appbatione vsurarū v̄l p̄tra ecclesiasticā libertatē. Idē in vtroq̄ casu mortāl^r pec. z ex cōdicationē incurrit vt in cle. ex graui de vsur

z ex de sen. ex. nouerit. z c. guez si sciēter fecit instrumentū d̄ vsuris vel in fraudē vsurarū im hōst. piur^o est. q̄ cū creant^r notariū iurauit nō facere z p̄sequenter infamis effect^r est nec de cetero poterit testificari nec iurumēta p̄ficere. ex de testi. licet ex quadā. s̄. si. nō tñ tenet reitū ere pecuniā habitam. p̄ labore suo q̄uis illicito. Sed si p̄tractui tēneratio d̄dit cāz effica cē iducēs p̄tes ad talē p̄tractū tenet vt. s̄. dictū est d̄ p̄soneta p̄cepto. vii. Si maliciose occultauit v̄l nō exhibuit instrumēta seu scripturas publicas aut testamēta. seu cōs rōnū libros d̄struxit z hōmī v̄l alteri d̄dit. nā v̄ltra p̄ctm̄ tenet d̄ oī dāno lesis ex hoc cū p̄itet cām efficacē. L. d̄ edēdo. l. is apud quē Si dieb^o festiuis absq̄ necessitate s̄z lucri cupiditate p̄fecit instrumēta copiauit v̄l extēdit scripturas cū differre posset mortale videt^r z p̄hibitū. ex. d̄ fer. c. i. si imoderatū p̄ciū extorsit z v̄ltra p̄suetū p̄ scripturū v̄l mercede sua nō licet. de hoc in spe. plena. ti. d̄ sala. s̄. ij. si ex̄ns notari^o ep̄i p̄ scribēdis nomib^o ordi nādorū v̄l alias ab eis p̄cepit z ē salariat^r symoniā p̄misit ex. e. c. i. si aut nō est salariat^r tunc si

id qđ ei soluit puenit ei p sidera
to labore z qualitate negocij li-
citu est alias nō vt ibidē no. do
An. de bu. z clarus.

A doctorib⁹ magistris seu
scolaribus. Ca. vij.

Officiū docēdi seu
doctoratum illicite
obtinuit pecuniā p
mittēdi vel tributa

dādo mortali peccauit z phi-
bet ex de magistris phibemus
z exigēs crimē pussionis com-
mittit ex. e. c. i. z. c. v. idē hostiū.
z Bos. si gradū vel magisteriū
nō ad vtilitatē aiarū z honorē
dei s; ad sui ostentationē z glo-
riaz q̄suiuit pncipaliter mortale
est si doctor publice docens le-
ges vel phisicā sciēter admisit
ad lectionē suā religiosos aut
sacerdotes seculares v; etiā cle-
ricos s; i dignitate pstitutos ex-
cōicatus est ex ne de. v; mo. su-
per specula. Si legēs in quacū-
q; facultate publice sciēter ad-
misit ad lectionē religiosuz suū
propō religionis habitu incur-
rit excōicationē vt in. c. piculo-
sa. ne de. vel mo. li. vi. Si scola-
res retraxit vel subtraxit alijs
doc. vel magistris sub q̄bus au-
diebāt. nā scōm Johem de leg
si hoc fecit in odiū doctorum z
scolares iā intrabant illorū sco-

las tenet eis ad restitutionē sal-
larij z honoris sibi subtracti. si
qūt nondū intrauerāt dic vt. s.
pcepto. vij. habet de eo q̄ re tra-
xit volentē religionē ingredi. si
mutauit pecuniā scolariū ad
hoc pncipaliter vt intraret sco-
las suas vsurā cōmisit z si ex h⁹
psecut⁹ est aliquā vtilitatē que
possit pecunia extimari vt quia
accreuit scolis suis maiorē cō-
cursuz psonarū z effect⁹ est do-
ctor maioris fame tenet eroga-
re omne illud lucrū paupibus vt
no. Jo. an. in regula pctm. de re-
gu. iur. li. vi. in mercu. Jo. de les-
gna. z Jac. cal. in. c. nauigati ex
de vsur. si magister exiis scolari-
bus collectam imposuit vel ab
eis aliqd exegit. nā si h; salaris
em publicā sufficiens vel bñfici-
um magisterio annerū z p do-
cēdo a scolariū exigit pmiū sy-
monia cōmittit fm hosti. q; v; e-
dit obsequiū spūale ad qđ tene-
tur ex officio ex de simonia. ca.
nemo. i. q. iii. vendētes. z. c. non
solū. spōte tñ oblata recipe po-
teit. Si xō nō habeat salarium
sufficiens nec bñficiū pōt acci-
pere collectā p laboribus suis
xxxvij. di. de q̄busdā in glo. art.
xij. q. ij. Caritatē. z. c. quicūq; et
c. se. z videt hosti. innuere q; es-
tiā possit exigere non tñ a pau-

perē nec vt scolares expellat d̄
 scolis aut accipiat libros aut res
 eorū s; potius inopiā suā eis ex
 ponēdo. Cō. 3mo. ab. sy. de ma
 gistris. c. penl. aliter ⁊ meli⁹ di
 stinguat. si didicit vel docuit sci
 entias prohibitas vt est scia ni
 gromantie artis notorie. vel lib
 ros p̄tinētes turpia v̄l inhone
 sta seu poetarū figmēta. morta
 le videt ⁊ prohibitū. xxxviij. dis.
 Ideo si sciēter v̄l ignorātia doc
 uit errores notabiles est mor
 tale. ⁊ tenet satisfacere modo
 possibili retractādo q̄ docuit. si
 se iactauit de doctrina vel alijs
 detraxit ⁊ inuidit se eis p̄feren
 do aut sectas inter scolares nu
 truit seu aliqd̄ ad emulationē
 aliorū magistrorū fec̄ ⁊ eis sco
 lares subtraxit grauit̄ peccauit
 ⁊ tenet vt. s̄. dictū est de do
 ctore. Si nō adhibuit debitas
 diligentia circa profectū scola
 riū in scia ⁊ morū disciplina nō
 curās q̄ virtuose ⁊ honeste vi
 uant vel nō cōpescens eos a vi
 cijs inquantū potuit vel docens
 eos nō vtilia s; curiosa ⁊ faciēs
 nimis vacationes. In hmōi no
 tabilis negligētia mortale vid̄
 rur. Si fuit nimis rigidus zeru
 delis in corrigēdo pctm̄ est. q̄a
 leuis tm̄ castigatio est ei p̄mis
 sa de sen. ex. cū volūtate ⁊ extra

de homiē. ad audientia. Si ver
 berauit clericū in minoribus q̄
 uiter seu nō causa discipline eo
 tiā leuiter aut exntem in sacris
 excōicatus est. d. ca. cū volunta
 te. Si studio vacat ⁊ scientie a
 liquo fine illicito p̄ncipaliter vt
 propter ambitionē honores lu
 cri cupiditatē ⁊ hmōi pctm̄ est.
 Si scientijs ⁊ disputationibus
 supfluis vel etiā piculosis se oc
 cupauit vel etiā negligēs fuit
 studere lectionibus necessarijs
 Si actus suos in ecclesijs fecit
 naz prohibitū est de inimu. ec.
 decet. Si iuramenta vel statu
 ta vniuersitatis seruauit naz a
 lias mortale est. Si pompis ois
 solutionibus p̄uijs ⁊ huiusmo
 di se inordinate ⁊ vltra sui sta
 tus p̄decētiā dedit vel alios ad
 hec quoquomō induxit. si ex se
 cta vel partialitate practicauit
 voces rectoris eligendi vel sub
 traxit scolares alterius doctor
 vt audiant sub suo. Nam mor
 taliter peccauit ⁊ tenetur vt. s̄
 Si obediēs fuit preceptorī suo
 vel doctorī in his que tenetur.
 nam alius peccauit. Si diebus
 festiuis in studendo vel scriben
 do se occupauit p̄ncipaliter cā
 lucri vel temporalis vtilitatis.
 Naz nō licet nisi vt habet sup
 p̄cepto. iij. Si vt interesset acti
 i iij

bus aliquorū obmisit missas' a u
dire in festis v' obmisit ieiunia
ecclē p'fessiones z h'mōi mortale
est.

A medicis p'fiscis z cirogi
cis. Ca. viii.

I se ad practicandū
posuit in medicina si
ne sufficiēti peritia.

Mā si p'pter hoc de
dit medicinā vel remediū noci
uum infirmo mortaliter pecca
uit. q' nō licuit ei vsurpare qd a
lienu est s'm hosti. in sum. ti. de
homiē. z e'f. e. tua nos. x. hoc es
tiā tenet. Inno. z dñs An. d. bu.
facit e' de inu'f. si culpa. si exi
stens perit' z sufficiēs negligēs
ter se habuit ad infirmū. **M**ā si
ex notabili ei' negligētia omi
sit aliqd necessariū infirmo z ex
hoc ei' infirmitas inualuit pec
cauit vt. s. q' negligētia p'iter z
impitia sunt in culpa. lxxiii. di.
c. i. Si curādo infirmū nō est se
cut' artis traditiones s'z capit'
sui opinionē. **M**ā si ex hoc p'tin
git in infirmo aliqd mali nota
bilis z tenet' z peccauit vt sup'
s'm hosti. vbi. s. Si nō adhibuit
debitā diligentīū circa curā in
firmi p'sonaliter eū visitādo si
gna interiora vidēdo. medicinas
diētas z regimē vite ordinādo
in culpa est z peccauit vt notat

hosti. z dñs An. de bu. in. d. ca.
tua nos. Si dedit medicinā in
firmo dubitās an deberet noce
re v' p'ficere mortalr peccauit
q' nullomō d'z dare nisi s'm ar
tem p'let sibi ex scia q' debeat
p'ficere. **M**ā i' dubijs tutior via
est eligēda. vt notat Inno. z dñs
An. de bu. in. d. c. Tua nos. Si
sciēter obmisit d'are infirmo me
dicinā oportunā **M**ā peccauit
vt. s. z si studiosē quoquomō ag
grauauit infirmitatē g'ra maio
ris lucti p'cipiēdi v' fecit infirmū
recidiuare vltra mortale g'
uiter est puniēdus scdm Inno.
hosti. z do. An. de but. vbi. sup'.
Si adhibuit debitā diligentīā
in ordinādo medicinā infirmo.
Mā si p'pter defectū corruptio
nē vel vetustatē specierū v' re
rū in medicinā positarū infirm' i
currit p'iculū z ipe diligentiam
oēm quā debuit nō adhibuit i
reb' medicinalib' eligēdis nō
excusat scdm Inno. hosti. z do.
An. de bu. vbi. s. sec' si adhibu
it. Si hñs apothecā aromatus
coegit directe vel indirecte in
firmos quos habuit in cura sua
emere ab eo medicinalia v' ab
alio cū quo puenit p'ticipare p
tez lucrū. **M**ā si p'pter hoc secu
tū est infirmis aliqd damnum
corpale vt q' alibi emissent res

meliores & utiliores vel t̄pale vt
 q̄r habuissent miori p̄cio teneſ
 de omi dāno. Si ſeruauit p̄ce/
 ptū eccleſie q̄d p̄cipit̄ medicis
 ſ. vt cū eos ad infirmos vocari
 p̄tigerit ip̄os ante oīa moneāt
 & ad p̄feſſionē inducāt. ſ. cū effe
 ctu ante q̄z ad curā manū appo
 nāt nec ſufficit ſuadere niſi cuz
 e effectu infirmus obediāt. ut no
 tat hoſti. Jo. an. 2. do. An. d̄ bu.
 in. c. cū infirmitas. eſ. de pe. 7 re
 vbi dicit hoſti q̄ medic⁹ hmōi
 p̄ſtitutionis trāſgreſſor peccat
 mortalr. Si dedit p̄ſiliū v̄l me
 dicinā v̄l alias ſuaſit aliq̄d pro
 ſalute corporū q̄d vertat̄ in pi
 culū aīarū. puta q̄d q̄s forniceſ
 vt euadat ceteras infirmitates
 v̄l medicinā dedit p̄grinanti
 ad occidendū puerperū p̄ cōſ
 uatione matris ve potū inebri
 antē & hmōi mortale eſt & p̄bi
 bitū. vt in. d. c. Lū infirmitas. i
 fi. Si extorſit ſalariū immode
 ratū a diuitib⁹ vel etiā curare
 renuit infirmos paupes. Nam
 ad hoc teneſ alias mortalr pec
 cat. lxxiii. di. c. i. vbi dicit glo.
 q̄ medic⁹ teneſ curare ḡtis nō
 ſolū pauperē ſz etiā diuitē qui
 nollet aliq̄d dare & ſue p̄ualue
 rit diues ſiue moriatur poterit
 medic⁹ expēſas repetere vt ibi
 & plene p̄ ſpe. ti. de ſal. §. poſtre

mo. Si paupib⁹ vel religioſis
 vel q̄buſcūq̄ alijs aliq̄d dolose
 vel ad expientīā cū piculo d̄dit
 nā mortalr peccauit ſi nimis d̄
 facili p̄ſuaſit infirmis vel debi
 lib⁹ frāgere ieiuniū vel comede
 re carnes in dieb⁹. p̄hibitis abſ
 q̄r rōnabili cauſa pctm̄ eſt. ſi ve
 ro hoc p̄ſuaſit ſanis p̄ ſeruan
 da ſanitate vel alia cauſa rōna
 bili mortale videt̄. Si emulati
 one detraxit alijs medicis v̄l a
 lias damnū itulit teneſ. Si ſta
 tuta ſue vniuerſitatis ſeruare
 iurauit & poſtea trāſgreſſor eos
 rū fuit. Nā toties piurus fuit &
 mortaliter peccauit. ſi viſitādo
 mulieres infirmas & cauſa infir
 mitat̄ t̄gendo eas d̄ industria
 & int̄tione libidinoſa proceſſit
 ad aliq̄d inhoneſtū eſt mortale.
 Si exiſtēs cirogicus incidit ali
 quē. Nā ſi ſc̄dm artē clare cog
 noſcit vtile eſſe illū incidi in a
 liqua pte corporis nō peccauit in
 cindēdo. ly. di. ſi q̄s abſciderit &
 capitulis ſe. Sec⁹ ſi dubitat de
 incifione vel etiā de incifore q̄
 neſciat b̄n̄facere. q̄ tūc abſtine
 re d̄z & potū dimittere infirmū
 ſine incifione in manu dei quā
 cū dubio incidere ſim Innoc. 2
 d̄ns An. de bu. vbi. §.

Ab officialib⁹ p̄ſiliarijs & au
 litis principum. Ca. ix.

Existēs officialis
 p̄ncipis seu cōitat̄
 iuste ⁊ fideliter in
 officio suo se habu
 it neminē ꝓcutiendo. nā si erat
 sufficiēter salariat⁹ quicqd̄ ex
 tortisit ꝓ imꝓbitatē ꝓtextu of
 ficij sui tenet restituere seu pau
 perib⁹ erogare. si x̄o nō erat sa
 lariat⁹ ⁊ s̄m morē vel ꝓsuetudi
 nē officij sui aliqd̄ accepit vide
 tur excusari. x.iii. q. v. **¶** Nō sane.
¶ Et ibi glo. ⁊ archi. si de imposi
 tione p̄ncipis ab ei⁹ subditis a
 liquid plus debito scienter exe
 git vel extorsit ad restitutionē
 tenet etiā si ad eū nil puenerit
 xliii. q. i. **¶** Militare. **¶** Con. Inno.
 in. c. q. pleriq; de immu. ec. Si
 quantū potuit obuiauit malis
 ⁊ proximorū dānis. nā quando
 alicui ꝓstat de iniuria seu dam
 no alteri illato ⁊ obuiare pōt si
 ne ꝓiculo ꝓꝓe ꝓsone ⁊ sibi hoc
 ex officio incūbit si non obuiat
 mortaliter peccat nisi obuare
 vergeret ad rei publice maius
 malū. ⁊ tenet in solidū de omni
 dāno. lxxvi. di. faciētis. **¶** Cōcor.
 sco. in. iiii. dist. xv. Si castriū ter
 rā vel villā fidei etus cōmissam
 abstulit dño suo legitimo ꝓs
 sessori ⁊ proditorie tradidit al
 teri nullū ibi ius h̄nti. **¶** Nā tene
 tur ei de oibus dānis de secuti

extra de iniur. si culpa. Si exis
 officialis seu vicari⁹ ꝓtātis ca
 pitanei vel alterius rectoris in
 iustū aliqd̄ cōmittētis in officio
 suo. nō restit vel cōtradixit ei ꝓ
 posse videt̄ vltra ꝓctm̄ teneri d̄
 omni dāno lesis. **¶** C. de appel. l.
 qm̄ sc̄da. ⁊ hoc ibi tenet. **¶** Balḡ.
 si exis ꝓsiliari⁹ ꝓsiliū d̄dit frau
 dulentū p̄ncipi cōitati seu alte
 ri ꝓsone ꝓuate. nā si fuit circa
 maleficiū vel quasi ⁊ ex tali. cō
 silio secutū est damnū etiā ali
 as secuturū tenet lesis ꝓ quos.
 datū est cōsiliū plene satisface
 re. ff. de re. iur. l. ꝓsiliū. ⁊ c. null⁹.
 de reg. iur. li. vi. **¶** Et ibi ꝓ d̄nuz.
 ⁊ Joh. an. i nouella. Si x̄o frau
 dulēter ꝓsuluit circa ꝓtractum
 vel quasi tenet ei cui ꝓsiliū d̄
 dit vt in lege qd̄ si cū scires. **¶** Et
 notat̄ etiā in dicta regula nul
 lus. secus aut̄ si nō fraudulēter
 ꝓsertim si alias nō erat secutus.
 vt ibi si cū ꝓponeret aliquan
 do a p̄ncipe vel cōmunitate in
 eorū ꝓsilijs quib⁹ ipse habuit i
 teresse aliqd̄ statuendū seu deli
 berandū qd̄ cederet in damnū
 reipublice vel etiam alterius
 persone ꝓiuate vt imponendo
 collectas aut alia onera indebi
 ta clericis vel laicis. **¶** Nā si exp̄
 se ꝓsensit tenet de omi dāno i
 de secuto lesis. **¶** Si vero nō ꝓsen

sit s; tñ nō p̄tradixit exp̄sse r̄pu
 blice ex pusillanimitate vel ne
 ceteri reputēt cū infidelem p̄n
 cipi vel illi statui hoc casu licet
 mortaliter peccet nō tñ secūdū
 quosdā satisfacere tenet nisi cō
 tradicēdo obuiare potuisset illi
 malo seu grauamini vel nisi ad
 eum puenirēt cōmodū particu
 lare seu burfale q; tūc videt̄ ef
 ficaciter p̄sentire. immo etiam
 tacens sic ex quo vocat̄ ad hoc
 vt cōsulat̄ inuoluit̄ pena r̄ pec
 cato cū his qui exp̄sse p̄sensēt
 vt notat̄ Inno. c. i. de his q̄ si. a
 ma. pte. c. Si quoquomō in lit
 teris v̄l fauorib; p̄ncipis alicui
 bona sua vel iura p̄surpauit ōt
 alias impediuit. puta ne credi
 tores potuerūt suos debitorēs
 puenire vel cām suā p̄sequi r̄
 h̄mōi. Nā vltra pctm̄ tenet̄ de
 omi dāno lesis inde secuto. Si
 adulat̄ est p̄ncipi laudādo euz
 d̄ bono qđ in eo nō est aut si est
 malo sine laudauit. vel lauda
 uit de malo nā grauiter pecca
 uit r̄ si laudādo euz de malo vt
 de rapina de vindicatione r̄ hu
 iusmodi ille mot̄ est ad aliquid
 malū faciendū propter illā lau
 dem qđ alias p̄babiliter nō fe
 cisset tenet̄ de omi nocumento
 cū ip̄e dederit ad hoc cām effi
 cacē que v̄s h; p̄sensus ad hoc

xciii. di. si inimic;. Si possessio
 nes locorū piorū vel ecclesiarū
 malicijs seu alicuijs circūueni
 endo p̄durit paruo p̄cio in gra
 uamen ecclesie vel pauperū v̄l
 tra pctm̄ tenet̄ de omni dāno
 no satisfacere. si possessiones vi
 cinas vel suis contiguas vsur
 pauit ampliando terminos su
 aruz vel alias quoquomodo oc
 casionem adinuenit vt dñi eas
 rum cogent̄ sibi eas vendere
 vel locare puta molestādo eos
 directe vel indirecte. Vel eis cō
 minando seu apud p̄ncipē cal
 lumniando. vltra mortale tene
 tur lesis de damno. Si petijt a
 p̄ncipe bona dānatorum. Nam
 prohibet̄ vide in capitulo fina
 li. de rescrip. li. vi. Si p̄ pecunia
 data intercessit apud p̄ncipē
 p̄ accusatis vel carceratis vt li
 berentur nam si tales sunt cul
 pabiles r̄ merito puniendi gra
 uiter peccauit iusticiā impediē
 do r̄ tenet̄ pecuniā pauperib;
 erogare. ar. xiiii. q. v. Qui habe
 tis. Si x̄o sunt innocētes r̄ ip̄
 se intercessor nō est salariatus
 pōt eā retinere. s; si salariatus
 est d; eis a q̄bus pecuniam ha
 buit restituere. nisi foret ei li
 beraliter data r̄ donata p̄cipue
 post liberationez r̄ absq; pacto
 precedente.

Aciuibus. Ca. r.

Ciue pmo querendū
est vtrū ociose viuat
z si solū de pprijs p-
uentib⁹ an esse alicui
exercitio intēdat licito. Nā oci-
osus suus pūcīf in tenebras ex-
teriores. Matth. xrv. Si locā-
do possessionē pecuniaz rustico
mutuauit vt eā colat. Nā si p-
pter mutuū aliqd emolimenti
plus iullo ab eo recipiat vsura
est. sec⁹ aut si propter mutuū
in nullo gūef rustic⁹ licet talis
Pistatio fiat ei in adiutoriu vsqz
quo possessionez laborauerit. si
mutuauit frumentū vel aliud
granū rustico quādo erat vile
receptur⁹ tantūdez alio tpe et
cū reddīf est cari⁹. Nā si mutu-
auit intētionē vt lucref vsura ē
secus si vt rustici necessitati s̄b-
ueniat. idem si dedit ei certam
pecuniā tpe quo frumētū erat
carissimū hoc pacto qz certo tē-
pore reddat ei tñ frumēti quā-
tum poterit tūc haberi pro il-
la pecuniā qz licet tūc maiores
quātitatē frumēti haberet pro
illa qz habuisset tpe date pecu-
nie nō est tñ ibi vsura nec pctm
nisi intētio praua fuerit. xiiii. q
iiii. si q̄s cleric⁹. z ibi archi. si co-
lonos suos gūauit indebite de-
cepit v̄l carcerauit vide. s. ti. iij

si decimas soluit integre vt te-
nef vide. s. ti. iiii. c. ij. si deposu-
it pecunias apud cāpsorē v̄l ar-
tificē vide. s. p̄cepto. vii. Si de-
dit aialia infocidā vide infra. c
se. Si absqz necessitate rōnabi-
li mutuo accepit sub vsur⁹ etiā
si ab eo q̄ patus nō licet Tho.
si infideliter se habuit in fidei
cōmissis tutela seu admīstrati-
one pauperū v̄l pupillorū tene-
tur etiā de leui culpa. Si exis
patron⁹. p pecunia aliquē pre-
sentauit symonia est vt in. c. de
iure. ex. de iur. pa. z in. c. Que-
relā. de symonia.

Amercatoribus cāpsoribus
z profonetis. Ca. xi.

Irea hoc capitulū est
sciendū qz negociator
d̄r qui rem integram
inmutatāqz venden-
do lucretur z hoc prohibet cler-
icis z religiosis. extra ne cler.
vel. mo. p totū. Laycis x̄o mer-
cari licet cum debitis circūstā-
tīs. vnde possunt sic interroga-
ri. Si ferrum lignamina arma
z alia quecūqz mercimonia de-
tulit in alexandriā v̄l ad alia lo-
ca saracenorū terre egypti. vel
ad aliā terrā soldano subiectā
sine licētia pape quā licentiam
veneti solū quo ad victualia vi-
cunt generaliter habere vt ser

tur. q̄d̄ d̄az. p̄uilegio. Martini
 quit̄ incurrit excoicacionē pa-
 palē eēt. de iudeis. c. ita quozum
 dā. z. c. liberandā. Negocias̄ si-
 ne debito z honesso. Nā sc̄dm
 Alex. de al. terciari pte sum. Eti-
 am layco mercari nō licz nisi p-
 pter duo. Primo ppter neces-
 sitatē vt. s. possit satisf̄acere sibi
 z sue familie fm̄ p̄decentiā pro-
 prij stat⁹. Sc̄do ppter pietatez
 vt lucreē. s. ad subueiendū pau-
 perib⁹ vel distribuendū in alias
 pias causas puta ad p̄uidēduz
 rē publice. s. res necessarie ad v-
 sum z vitā ciuiū vel patrie de-
 sint z lucrū inde expedit nō q̄si
 finē. s. quasi stipendius laboris
 ad aliū x̄o finē mercari morta-
 le est. p̄cipue vbi mercadi finis
 p̄ncipaliter in lucro ponit̄. Cō.
 tho. ij. q. i. q. lxxvij. Si cōueit seu
 pactū fecit cuz alijs mercatori-
 bus. q̄ om̄s vendāt certo p̄cio
 tales merces vel q̄ ip̄e sol⁹ ven-
 dat z nō alijs certā reruz speciē
 seu mercatiā illicitū est pactuz
 fm̄ hosti. z a inre p̄hibitū. C. d̄
 monopol. l. vnica vbi d̄r q̄ talis
 exercēs monopol. bonis p̄prijs
 spoliat⁹ exilio p̄petuo damnet̄.
 z tenet̄ ad interesse si q̄s ex hoc
 dānificat⁹ est si q̄n q̄ cuz p̄ciue-
 rit. naues p̄ducentes aromata.
 aut alias mercantias fore sub-

mersas inarravit seu emit oēs
 mercantiā ciuitatis illi⁹ specis
 ei submersē nō licet. Nā hoc d̄r
 monopolū. z ideo talis incidit
 in penā p̄dicte leg. i. Si exercus
 it mercantiā q̄ de sui natura il-
 licita est z mala sicut est vsuras
 facere z hm̄oi v̄l q̄ vt plurimū
 hoies vtant̄ ad mortale vt est
 mercatiā alearū taxillorū z car-
 tarū seu naiborū vel raptorum
 pannorū. nō videt̄ posse excusa-
 ri a mortali faciēdo vendēdo te-
 nēdo vel quoquomō ea alienan-
 do. z oia p̄cta q̄ eorū occasione
 p̄petrāt ei tā q̄z cooperatozū ipu-
 tant̄. ij. q. i. notū z ideo talis nō
 est absoluēdus nisi illā dimittat
 mercantiā. de pe. di. v. falsas. z
 duob⁹ capitulis sequētib⁹. Cō.
 tho. ij. q. i. q. clxix. ar. ij. in fi. si mer-
 cantia exercuit dieb⁹ festiuis n̄
 si p reb⁹ necessarij mortale est.
 Quia. Exod. xxi. p̄hibet̄ omne
 opus huile sicut est negociari v̄l
 de de hoc. s. p̄cepto. iiii. Si exer-
 cuit mercantiā in ecclesia v̄l lo-
 co sacro p̄hibitū est z p̄ctm̄. xliij
 di. nō oportet. z. xvi. q. viij. cap. z
 hoc. Hinc est q̄ d̄ns eiecit d̄ tē-
 plo om̄s v̄dentes z ementes.
 Matth. xxi. Si negociādo vs⁹
 est piurijs mēdacijs vel iuramē-
 tis z hm̄oi. nā hoc est p̄ctm̄ q̄n̄
 q̄ veniale q̄n̄q̄ mortale. vide. s̄

pcepto. ij. z. viii. Si mercantiā
 suā sciēter plus iusto p̄cio vēdi-
 dit vel alteri⁹ minori emit. Nā
 si p̄ciū illi⁹ mercatīe est p̄ recto
 res ciuitatis statutū z taxatus
 nō licet augere vendēdo nec mi-
 nuere emēdo. Si vero nō est sic
 taxatū licet cuiq; vēdere vel e-
 mere rem sicut cōmuniter vēdi-
 tur in loco vbi vendit tpe p̄tra-
 ctus z illud est iustū p̄ciū vt no-
 tat glo. in. c. In ciuitate. ex de v-
 furis z ibi dñs An. de bu. si igitur
 sciēter vt p̄dixi plus iusto p̄-
 cio vēdidit vel miori emit. mor-
 taliter peccauit z tenet ille qui
 plus habuit restituere ei q̄ dā-
 nificat⁹ est si sit qd notabile se-
 cundū tho. ij. ij. q. lxxvij. z Sco. i
 iiii. di. xv. Idēz est si ignoranter
 z ex errore extimās rē tm̄ vale-
 re. q; licet non peccet tenet tm̄
 satisfaccere lesio cū aduerterit de
 errore alias tūc peccaret mor-
 taliter z hoc verū intellige nisi
 emptor vl vēditor lesus sit p̄so-
 na sagacissima nec ad hoc ne-
 cessitate vel paup̄tate coacta.
 q; tūc verisimile nō est q; sit de-
 cept⁹ ex quo aduertit de p̄ciū ex-
 cessu z tm̄ volūtarie cōsensit et
 sciēti z p̄sentīti nō sit iniuria.
 neq; dolus de reg. inf. sciēti. lib.
 vi. Si aut̄ excessus sit qd mini-
 mū z p̄trahēs bona fide credit

illud esse iustū p̄ciū licet rigidū
 nec peccat nec tenet ad resti-
 tutionē. Sz si p̄tra p̄sciam licet
 in modico sciēter excesserit non
 p̄t excusari a p̄ctō saltē veniali
 cū ois deceptio z fraus sit pec-
 catū z debet illud paup̄ib⁹ ero-
 gare. xiiii. q. v. q̄ habetis. z sic d̄
 clarat Jo. de ripol. z Berol. odo
 nō ob. p̄dictis. c. cū dilecti. ex de
 emp. z ven. vbi d̄ q; licet cōtra
 hentib⁹ inuicēz decipe vsq; ad
 dimidiā iusti p̄ciū q; illa decre.
 hz locū iure fori tm̄ ad vitanda
 litigia. non aut̄ iure poli. s. dei z
 lex diuina nil iniustū relinquit
 impunitū z reputat illicitū si i-
 p̄tractib⁹ iusticie nō seuiet. Lō
 cor. p̄dictis Inno. ex de v̄furis.
 In ciuitate. dñs An. de bu. in. c.
 q; pleriq; de immu. ec. glo. z ar-
 chi. r. q. ij. hoc ius. Si solū ratio-
 ne termini rē vēdidit plus quā
 valeat vel minori emit rōne p̄-
 mature solutionis. nā in vtroq;
 casu s̄tura est. vide. s̄. p̄cepto. vij
 Si vēdidit rem plus quā valeat
 q; emptor ex re quā emit mul-
 tū iuuat. Nā hoc est iniustū et
 illicitū nisi cū res q̄ vendit̄ in p̄-
 trimentū cederet vēditori si qui
 multuz illa rē indiget z sibi est
 p̄utilis tūc enī poterit vendere
 licite plus q; valeat s̄m se quā
 tū est damnū qd incurrit ex ei⁹

vēditione s̄m tho. ij. ij. q. lxxvij.
 z sco. in. iiii. di. xy. q. ij. vbi ad
 dit q̄ idem est in p̄tractu p̄mu
 tationis accōmodati p̄ductio
 nis z locati. Si tū hoc casu em
 ptor libere voluerit aliq̄d plus
 quā valeat res dare q̄ inde m̄
 tum inuat̄ seu lucrāt̄ p̄t̄ reci
 pi. si aliq̄m rem emit vt integrā
 immutatōq̄ vēdendo lucretur
 nā s̄m Criso. nō licet sic lucrari
 carius eā vēdēdo q̄z emerit ni
 si eā cū labore de vna regiōe ad
 aliā trāsulerit vel cū piculo v̄
 uauerit aut industria sua meli
 orata fuerit. s̄z modo emere vt
 statim luceat̄ cū proposito sine
 oibus p̄dictis p̄ditionib⁹ n̄ cer
 tificāto emptorē de valore ip
 sius rei vēdēde omnino illicitū
 est z tales negociatores a
 republica eijciēdi z exulādi s̄nt
 s̄m sco. z Alex. vbi sup̄ L̄cor
 dat hosti. in sum. si in suis merc
 cātis dolū cōmisit vel fraudes
 rem viciōsam exponēdo venā
 le. nā cū ex hoc det emptori dā
 ni z piculi occasiōē. Damni q̄
 dem si propter ei⁹ viciū seu de
 fectū res sit minoris precij z ip
 se nil de p̄cio minuit. piculi v̄o
 si propter ei⁹ viciū vsus rei red
 dat̄ impedit⁹ v̄l noxius puta cū
 q̄s vendit equū claudicantē. p
 veloci demū ruinosam pro fur

ma cibuz corruptū aut veneno
 sum pro bono si vēditōr non de
 tigit in sp̄e z clare hmōi d̄fect⁹
 z vicia occulta venditio est illi
 cita; z dolosa z cōtractus nullus
 xij q. ij. c. q̄squis. in fi. z tenet̄ ad
 restitutionem precij emptori eo
 quum sibi restituenti. vt notat
 tho. ij. ij. q. lxxvij. z spe. ti. de em
 pti. z ven. §. antepenl. Si ven
 didit aurū vel argentū alchimī
 cuz pro vero vide infra. c. se. Si
 cōmisit fraudem in ipsa re seu
 sp̄em rei vt vēdēdo auricalcū
 pro auro. lapidē nō p̄ciosum p
 precio vinū limphatū pro puro
 carnes hircinas pro castratis.
 vnum aroma mixtū cuz alio p
 puro. cerā mixtā cum rapina v̄l
 alio pro pura vnum medicina
 le pro alio hmōi. nā qui hoc sci
 enter facit si decipit vel decipe
 re. intēdit̄ proximū peccat̄ mor
 taliter z tenetur ad restitutiō
 nem si est notabile q̄d s̄m Tho
 vbi sup̄ra. Si vero ignorant̄
 venderet vnam rem pro alia nō
 peccat̄ quidem. sed cum d̄ erro
 re suo perpenderet̄ satisfacere
 tenetur z q̄d dictum est de ven
 ditōre idem est z de emptore q̄
 scienter emit rem p̄ciosam
 quam venditor credit esse v̄i
 lem vel modici valoris. Quia
 et ipse iniuste agit et ad resti

tutionē tenet. Sz aduerte pro
clariori intelligētia p̄dictorū q̄
vbi nullū piculūz imminet ip̄i
emptori. nec in vendēdo. iustus
p̄ciū multū excedit. z ēptor cen
tent in emēdo satis indusrio
sus z res venalis p̄libito sibi ex
aminādā exponit tūc venditor
nō tenet defect⁹ rei venalis si
bi manifestare p̄cipue cū eos n̄
zelat nisi solū vt de re sua habe
at iustū p̄ciū. Si fraudē adhibu
it vendēdo v̄l emēdo circa quā
titatē rei. s. in pondere numero
vel mēsurā. Utēs pōderib⁹ vel
mēsuris p̄ supiorē vel antiquaz
p̄suetudinē nō appbatis vel al
teri exēpli grā de pōdere si de
dit. xi. vncias. p̄ vna libera car
niū aromātū piscū lane lini et
hmōi. exemplū de numero vt si
res quas dare dz incerto nūe
ro tribuit diminutas. Exēpluz
de mēsurā vt si dedit decē bra
chio panni linei vel lanei. p̄ vn
decim vel sextariū grani dimi
nutū seu materiā vini olei v̄l al
terius liquoris nō plenā In om
nib⁹ his si emētes a iusto p̄cio
fraudātur oēs q̄ sciēter sic de ci
piūt mortaliter peccāt z tenen
tur ad satisfactionē dānificat⁹
vel si parū est damnū paupib⁹
Si tñ hmōi corruptio pōderuz
vel mensurā est cōmunis zcō

sequēter oibus nota nō videt
ibi pprie esse fraus nec mortā
le. Tenere aut vna mensuram
ad emendū z alterā ad venden
dū sp̄ est mortale nisi illis cū q̄
bus mercatoz hoc innotescat.
dentro. xy. Si negociādo fecit
p̄mutationē rei ad rē qd vulga
riter dz brato. puta exitēs lani
fex vel trapecida dedit pannū
vnū laneū extimetū ab eo flore
c. alteri mercatozi q̄ dat. p̄ illo
ballā vna lane āglie extimataz
eb eo flor. c. Nā in hoc p̄tractu
p̄mutationes pōt interuenire
fraus duob⁹ modis. aut i q̄lita
te rerū cōmutatarū z tūc si ē
fraus ex pte vni⁹ tñ qz. s. scien
ter dat alteri rem defectuosam
ipo ignorāte cū tñ recipiat ab
eo rem bonā mortālī peccat z
tenet ei satisfacere si notabili
ter lesit. eē de iniur. si culpa. si
aut vterqz intēdit alterū deci
pere z ab vtroqz dat alteri res
defectuosa. p̄ bonavtroqz igno
rāte fraudā alteri⁹ vterqz mor
taliter peccat. p̄pter malā intē
tionē. xxij. q. v. qui p̄ iura. Quo
vero ad satisfactionē pōt fieri
recompensatio vt vnus alteri
nō teneat. si deceptio fuerit eo
qualis. si tñ vtriqz v̄l practici
scirēt sic p̄uetū fieri non videt
ibi fraus nec alter alteri teneri

de reg. iur. sciēt. li. vi. Aut dece-
ptio iteruenit in p̄cio. q. 1. vñ?
q̄sq̄ eorū excedit in extimatio-
ne rei sue ⁊ tūc videt̄ simili mo-
do distingui posse vt. s̄. Si p̄ se
fraudaui vel p̄ aliū defrauda-
ri fecit pedagia v̄ gabellas iu-
ste ⁊ licite impositas puta occl̄
te mercimonia introducēdo in
ciuitatē vel asserēdo vñū aliud
esse aut m̄ioris quātitat̄is vt
sic vel nihil vel min⁹ solueret.
Nā sic rapinā cōmisit seu furo-
tuz̄ fm̄ Ray. ⁊ tenet̄ restituere
illis q̄bus talia debent̄. Rom.
xiii. reddite oibus debita cui ve-
ctigal verū ad penas q̄ infligte
sunt a iure cōmuni vel nuptias
li p̄tra hm̄di deceptores nō te-
net̄ in foro p̄scie nisi p̄us p̄dem
nat⁹ fuerit. xij. q. ij. fraternitas.
in fi. Cō. tho. ij. ij. Si soluit cre-
ditorib⁹ p̄ mercimonijs empti
in termino p̄stituto. nā si secus
fecit tenet̄ eis ad om̄e interes-
se. extra de pigno. significante.
Si distulit mercedē reddere o-
perarijs seu laboratorib⁹ in op⁹
suū p̄ductis vltra t̄p̄us p̄uentū
cū eis v̄l aliq̄d de p̄cio p̄uento
subtraxit seu falsas monetas p̄
bonis dedit grauit̄ peccauit
⁊ tenet̄ eis satisfaccere de omni
dāno ⁊ incōmodo q̄d p̄pessi fu-
erint. si p̄ductis pro certo p̄cio

nō soluit iuxta p̄missa. s̄ dedit
pannū vinū ⁊ hm̄di loco precij
nā illicite egit nisi hoc fecerit
cū eorū libera volūtate. s̄ hoc
casu si illi nō indigēt vsu rei ill-
date ⁊ necesse habuerint eā v̄-
dere minori p̄cio tunc p̄ductor
tenet̄ eis resarciri q̄d min⁹ has
buerūt. sec⁹ aut̄ si a p̄ncipio ope-
ris hoc pacto p̄duxit eos vt de
labore suo p̄tim daret pecuniā
p̄tim pannum ⁊ alia victualia.
nā tūc si pannū vel alia sibi det
p̄ pte solutionis fm̄ p̄uentione
⁊ v̄dat iusto p̄cio. s̄ fm̄ q̄ alijs
cōmuniter v̄dit licet p̄derent
reuendēdo nō tenet̄ p̄ductor
Idem esset si v̄deret sibi plus
iusto p̄cio q̄ sic cōmuniter so-
let fieri ⁊ conducti a p̄ncipio
hoc sciebat ⁊ alias expti erant
nā sciēt̄ ⁊ cōsentiēt̄ nulla fit i-
iuria de re. iudic. sciēt. li. vi. Si
fideiussor fuit pro aliquo solue-
di ei⁹ creditori. nā si ex hac fide-
iussōe aliq̄d accepit nisi interes-
se suū si ptulit vsura est. ex. e.
p̄uenit. Asscurare tñ p̄ mare
vel terrā merces suscipiēdo in
se piculū earū ⁊ rōne piculi cō-
uenire q̄ mercatoꝝ sibi tradat
certuz̄ q̄d p̄ quolibz̄ cētenario
valoris ip̄arū mercū licitū est
fm̄ Lauren. de ridol.

De societate.

k

3traxit societates
 cuz aliquo ad cōmu
 ne lucrū z dānū z in
 fideliter se habuit i
 ea subtrahēdo vel retinēdo ali
 qd occulte de cōmuni pecunia
 seu lucro societatis pecca. mor
 taliter z restituere tenet. si con
 traxit societate hoc modo. scz
 dādo pecuniam mercatori ad
 mercandū vel artifici ad exer
 cendū. nā si hoc p̄traxit cuz pa
 cto vl etiā sine pacto. s̄ tñ hac
 intētiōne p̄ncipali q̄z capitale
 sit salūm z p̄tem lucrī habeat
 cōtractus est vsurari⁹ vt notat
 glo. in. c. pleriqz. xliii. q. iii. Lon.
 930. z accur. ff. p̄ sol. l. si non fue
 rint. Si p̄tracta societate fuit
 diligēs in reb⁹ societatis. Mas
 i societate imputat etiā culpa
 leuis q̄. l. p̄siderat qñ q̄s nō est
 sic diligēs in reb⁹ societatis sic
 erat in reb⁹ p̄p̄ijs tpe inite so
 cietatis. ff. p̄ sol. l. socius socio. z
 sic restituere tenet vide de hac
 materia plene in summa p̄isa. c.
 societas. i. z. ij.

De sociis.

3dedit aialia in soci
 dam z quomodo vel
 quo pacto. Mas hmoi
 aialia vel pecora multipliciter
 tradi solent. Si ergo hoc modo
 tradit ad custodiā. s. alicui dan

do viginti capita pasceda sub
 certa mercede vel etiam certa
 portioe puent⁹ eorū tūc si dñs
 sibi retinet p̄iculū aialiu⁹ s̄. x̄x̄
 est p̄tract⁹ locatiois z de se lici
 tus. sec⁹ si nō retinet p̄iculū sibi
 excepto tñ eo q̄ p̄tigeret ex me
 ra negligētia custodie q̄ōsp p̄ i
 net ad custodientē si tradidit p̄
 modū mutui dādo alicui z ruffi
 co. xx. capita cū pacto q̄ sint fir
 ma in numero vl in p̄cio eorum. in
 in oēm euentū tūc si accipit all
 qd de lucro vsura est. qz cederz
 ei solū rōne mutui qd p̄hibet.
 xliii. q. iii. vsura. si tradidit per
 modū societatis z hic p̄tract⁹
 p̄t etiā fieri m̄ultipliciter iuste
 z iniuste. Iuste qd sit qñ in soci
 etate vtriusqz cōmunis est z eq̄
 p̄ditio ad iudiciū boni z practi
 ci viri. vt. l. equaliter p̄tidipent
 lucrū z dānnū. p̄portionabilit̄
 exēpli gr̄a. vn⁹ hz viginti capi
 ta. Ali⁹ totidē vel etiā soluz de
 cem z cōicant ea ad inuicē z p̄
 culū z emolimentū z etiā expē
 sas equaliter cōicant ea ad in
 uicē si equaliter ponūt in socie
 tate vl. p̄ rata s̄m q̄ qlibet por
 nit alias p̄tract⁹ est illicit⁹ z cō
 tra iusticiā qñ. l. melior est p̄dis
 tio vni⁹ q̄z alterius vide de hac
 materia plene in summa p̄isa.
 vsura. ij.

De cambijs licitis et illicitis.
 Trea cābia notādū
 q̄ ad hoc vt q̄s ex
 eis lucrū reportet li
 cite optet q̄ tale luc
 rū pueniat aut rōne custodie.
 aut rōne patrie. aut rōne mone
 te. pōt circa hoc sic interroga
 ri. Primo si cāpsor cambiēdo
 floze. in monetā vel econuerso
 qd̄ d̄r cambiū minutū recepit
 vnū denariū pro flor. nā vt dīc
 Joh. de leg. in. ca. fi. de vsu. hic
 casus nō videt̄ bñ excusabilis.
 ab vsura nisi attēto interesse et
 finaliter pcludit̄ q̄ vbi q̄s plus
 accipiat nō est bene fut⁹ in con
 sciētia nisi etiā illud plus rōne
 interesse vt supra recipiat. s. la
 boris itineris oparuz pensionū
 salariorū et factorū que pro hu
 iusmodi arte exercēda subijt. si
 in hmoi cābijs minutis sciēter
 miscuit monetas falsas incisas
 vel diminutas peccauit morta
 liter et lesis. restituere tenetur.
 si est qd̄ notabile alias est pau
 perib⁹ erogādum. si fecit cābi
 um hoc modo mediolani exns
 aliquis indiget pecunia veneti
 is et dat mediolano flo. c. cāpsor
 ri q̄ hz etiā cambiū venetijs vt
 cōsignet seu reddat ei venetijs
 p̄fatos. c. ducatos indemnes p
 pter hoc cāpsor accipit ducatū

vnū fm quosdā videt̄ turpe luc
 rū. P̄tio q̄ cāpsor absq̄ picu
 lo labore et expēsis facit mīderi
 venetijs. sc̄do q̄ ante q̄s reddat
 eos pōt ex sibi traditis ducatis
 in mediolano mercari et lucrari
 Et saluo meliori iudicio qm̄ to
 li cābienti q̄ de hoc facit artes
 imminēt expēse vt in casu p̄ce
 dēti p̄t accipe moderatū lucrū
 p̄cipue rōne interesse sui. Sec⁹
 aut̄ de eo q̄ hāc nō exercet artē
 Si cābiū fecit hoc modo puta
 in ciuitate mediolani exns cuz
 mille ducatos venetos venetijs
 as vellet ferre tibi cābire seu
 eos expēdere inuenit in medio
 lano cāpsorez hñtem tabulam
 cābiū in ciuitate venetiaryz cui
 tradidit eos tanq̄s cābiens iue
 netijs et p̄sequēs ad forū cam
 biū venetiaryū. nam licet p̄dicti
 ducati veneti plus valēt vene
 tijs q̄s mediolani vbi tradidit
 eos nō est tñ ibi vsura. nisi tra
 dēs aliqd̄ intendat q̄ in cābijs
 pōt iteruenire lucrū rōne p̄rie.
 Si fecit cābiū alio p̄uerso mo
 do et d̄r cābiuz p̄fās. In florē
 tia exns indiget pecunia in ve
 netijs et dat florētie cāpsori. cvi
 vel. cvij. flor. vt p̄ litteras suas
 faciat p̄signare ei vel alteri pro
 eo. c. ducatos venetos. nā licet
 campsor inde lucret̄ tamē tal

tract^o illicit^o est. tñ qz rōne patrie supuenit lucrū. tū qz credit ad vtilitatē vtriusqz. tū rōne interesse. s. expēsarū. z dī cābium p litteras. Si fecit cābiuz p venetias siue cābiū siccū vel cambiū a libere di grossoni. i. ducas torū qd fit hoc modo. ego egēs hic mediolani. x. libris grossorū id est. c. ducatorū rēpicio a te cāpfore mediolanū. ibidez. c. vi. vel plus vel min^o sicut tūc mediolani cābia currūt z valent. x. libris grossorū. Et inde z vnū mēsem teneor tibi ad restitutionez tñ qstuz infra x. dies pputados a die celebrati tract^o valebunt x. libris grossorū in ciuitate venetiarū q̄ aliqñ valent plus aliqñ min^o z sic aliqñ pdit aliquādo lucrā cambiēs licet vt iplurib^o lucrē. Nā hic cōtract^o est vsurari^o qz campfor in hoc casu pncipaliter intēdit lucrū z sperat illas. x. libras grossorū recipere in maiori valore qz dederit. qz vt plurimū sic ptingit alias nō mutualet licet qñqz etiam ptingat illas in minori recipere z sic ibi est vsura cū interueniat mutuū cū intentione lucri. xiiii. q. iiii. c. i. ar. e. xi. In ciuitate con. laurē. de ridol. si exñs thesaurari^o seu depositari^o alius cuius dñi vel cōmunitatis aut

officij v^o gabelle habuit recipere eorū pecunias seu intratas. vt pro loco z tpe distribuit alijs officialib^o z stipēdarijs seu alijs salariatis iuxta eorū dispositio nem. nā si talis recipiēdo hmōi pecunias vel numerādo a quo qz exegit aliqd̄ puta vnū denariū p floreno. z est sufficienter. pro labore salariat^o tenet sic acquisita vel extorta paupib^o erogare. xiiii. q. v. Non sane. nec in hoc casu excusaret p̄suetuto cū foret irrationabilis z ex nimia cupiditate introducta. Secus aut si nō esset sufficiēter salariatus de labore suo. Si exñs depositari^o vt. s. negociatus ē cuz p̄dictis pecunijs z cū eis lucratus. Nā si talis pecunia stet p̄iculo cōitatis vel dñi lucrū inde pceptū ptinet ad eos deducta tñ mercede laboris ipius. Aut si ex hoc exercitio dānificauit creditores ipius dñi vel cōitatis nō soluēdo eis salaria sua tēpore statuto vel nō integre tenetur eis de omi dāno z graui ter peccauit. Si vero pecunia stat in ei^o piculo vt cōiter ptingit qz tales solēt dare fideiussozem. Nec dñs seu cōmunitas nec eorū creditores ledātur. Illud lucrū erit suū rōe industrie. Si qñqz ptingit eū habere pe

cuniā specialē quā timens mi-
norari volūrate p̄ncipis futuro
tēpore mutuauit eā alicui hoc
pacto vt restituat sibi in equa-
li p̄cio in quo erat cū ab eo mu-
tuo daret. Nā si facto mutuo
minorata est p̄t recipere in illo
equivalētī in quo erat quando
mutuauit nec cōtractus est illi
citus sc̄dm alex. de alexan. z no-
tat in p̄tractib⁹ sancti Bernar-
dini sermone. xl. ar. iii. ca. i. si fe-
cit cōtractus vsurarios v̄l als
fraudulētos z illicitos z iiquos
nā si sciēter fecit mortali pec-
cavit z tenet satisfacere lesis.
Si sensalis p̄soneta vel media-
tor fuit sciēter p̄tractū fraudu-
lentoꝝ mortaliter peccavit et
restituere tenet idēz si fuit me-
diator p̄tract⁹ vsurarij cū dilu-
ctiōne tñ que habet sup̄ p̄ce-
pto. viij. si mediator extitit in a-
lijs p̄tractib⁹ licitis puta v̄di-
tionis equoꝝ domoꝝ z hm̄oi.
z sciēter male p̄suluit emptori
in ei⁹ damnū z sui ac v̄ditoris
vtilitatē mortaliter peccavit z
tenet ei satisfacere de re. iudi.
nullus. li. vi. in nouella. z idēz est
si male p̄suluit vendenti. si fuit
mediator in m̄fimonijs p̄trahē-
dis z m̄dacijs vsus est in p̄iu-
diciū notabile alterius p̄tra-
bentiū; mortale videt. xxij. q. ij.

capl. i. si emit res raptas v̄l fur-
tas z hm̄oi. vide sup̄ p̄cepto se-
ptimo. Si propter lucrū expo-
suit se sciēter piculo mortale ē.
Si se trāssulit ad ptes longins
quas vel p multū tēpus absēs
fuit a cōiuge sua absqz v̄genti
necessitate z absqz eius licētia
non videt absqz piculo peccati
mortalis cū probabiliter p̄stet
ei occasionem mali.

Ab artificibus mechanicis
operarijs z huiusmodi. Ca. xij.

3 facit artē cui⁹ arti-
ficū est indifferens
ad bonum z maluz
v̄sum vt facere glas-
dios lāceas balistas sagittas z
quēdā venena q̄bus v̄timur ad
sanitatē z hm̄oi. nā sc̄dm Ray.
si talis hoc facit vel vendit pro-
pter hoc vt hoīes tallibus abu-
tātur vel si sciēter v̄dat v̄l do-
nat eis quos scit abusuros mor-
taliter peccat z grauissime. ij. q.
i. notū. Et oīa pctā que occasio-
ne illarū rerū ab alijs p̄petrantē
sibi imputant z re⁹ est apud de-
um oīm aiaruz q̄ p̄pter hoc pe-
reunt. Si autē habuit bonā intē-
tionē nec credit illos talib⁹ abu-
sos vel h̄ns animū indifferētez
nihil super hoc cogitabat aut
ignorabat q̄ esset illicitū talia

facere vel v̄dere nō videt̄ pec-
care nisi forte ex qualitate p̄so-
ne vel sp̄is cognosceret v̄l p̄ba-
biliter sibi p̄scia dīctaret q̄ e-
mēs nō querit illā rē nisi ad ma-
lum p̄petrandū qd̄ tñ defacili
credere nō dy. **Con. Tho. 2 ho-**
sti. ij. ij. q. cxix. ar. ij. Si vero fac-
artē omnino p̄nciosaz 7 ad nul-
lum vsuz humanū v̄tilē. sua qd̄
dixi in p̄ncipio capituli p̄ceden-
tis vbi multa h̄ntur q̄ etiā tan-
gūt artifices. si in arte sua mēs-
dacijs sciēter vsus est 7 cū intē-
tione fallēdi proximū mortale
est. **xxij. q. ij. c. i.** 7 tenetur restitu-
ere lesis. Si aut̄ nō intendit no-
ccre s̄ se indemnē seruare veni-
ale est s̄m thom. 7 **Rich. in. iiii.**
Nisi assidue 7 ex mala cōsuetu-
dine mētīat. q̄ tūc s̄m hostie.
mortale est. Si vsus est iuramē-
tis v̄l piur̄s vide. **s. ti. iiii.** p̄ces-
pto sc̄do. Si vsus est iniuriē seu
falsis mēsuris vel p̄derib⁹ v̄s-
de supra capitulo p̄cedenti. Si
humectauit mercātijs sic quā-
doq̄ sit in pipere zinzibero cro-
cho lana 7 p̄similib⁹ q̄ pondere
vendūtur vt magis ponderent
graniter peccauit 7 dānificatis
restituere tenet̄. Si iniuste dif-
samauit alio:ū merces opa vel
artificia vt sua melius v̄dat et
eius apotheca maiorē p̄cursus

habeat tenet̄. si nouitatus fuit
curiosus inuentor. nā 7 ipse pec-
cauit 7 ceteris occasionē pecc-
cādi p̄buit sc̄dm tho. vbi supra
proinde. **Crisost. inquit.** ab ar-
te calceo:ū luto:ū 7 tectorū m̄s-
ta abscondere oportet si in arte
sua fidei sue se fiducialiter com-
mittētes decepit in qualitate.
seu quātitate rei aut in p̄cio v̄-
detur mortale. 7 eis restituere
tenetur.

Ab aromataris.

Rimo querendū est
si in cōponendis me-
dicinis min⁹ diligēs-
ter se habuit aut nō
posuit ea que medicus ordina-
uit v̄l nō posuit ita bona 7 f̄cēs-
tia sicut oportuit vel tanquā in-
expert⁹ male cōposuit. Nam si
medicina fuit nociua vel nō p̄-
ficua in h̄rmo p̄dictis de causis
cum ex hoc habeat sequi neces-
sario grauior̄ egri infirmitas v̄l
mors atq̄ medici infamia non
videt̄ excusari a mortali 7 tene-
tur de omi dāno. si sciēter ven-
didit vnā rem pro alia vt corru-
ptam pro bona antiquam p̄ re-
centi vilem pro p̄ciosa morta-
liter peccauit 7 lesis tenetur de
omni dāno. Si sophisticauit
aromata commiscendo res vis-
les p̄ciosis minus bonas opa

timis et vendidit pro puris ut so-
let fieri in siropis confectionis
bus electuarijs speciebus cereis
et huiusmodi. nam ultra peccas-
tus lesis satisfacere tenetur eo
modo quo dictum est supra. ca.
xij. si tamē huiusmodi mixtura
nō sit nocua sed fit ut res red-
datur magis delectabilis et de-
trahatur de precio quantum cō-
uenit nō videtur illicita si scien-
ter excessit in precio vendendo
res viles pro preciosis vel cari-
is quā communiter fit ab alijs
aromatarijs. Nam ultra pecca-
tum tenetur lesis satisfacere si
est quid notabile alias est pau-
peribus erogandum. Si docu-
it vel scienter vendidit ea quis
bus procreat abortus et ad hoc

effectum vel vendidit venena
eis quos credidit abufos mor-
tale est. Si vendidit scienter re-
defectuosam alicui vel expens-
dit monetam falsam credēs sic
alium posse decipere. quia in e-
mendo eam vel in recipiendo
monetam ipse est deceptus. nā
hoc nullomodo licet ex quo des-
fectum rei vel monete nouit si
alicui mutuauit pecunias pici-
paliter propter hoc ut iret ad
apothecam suam usura est. vi-
de. eo. ti. capi. vij. Si in diebus
festiuis vendidit vel alios vens-
dere fecit seu permisit indif-
ferenter vel tenendo apothecas
apertam. Nam hoc nō licet nisi
pimminentinecessitate.

k iiii

Rubrica vide. §. p̄cepto. iii.
 Et lanifrice vel trapecida.

Idolum nō in arte
 sua vel fraudē quo
 quomō cōmisit faci
 endo pannos lane
 minus p̄ciose et bonitatis et vē
 dendo pro pannis lane maior
 p̄cū et bonitatis vel vnus tin
 cturē pro alia nil minuēdo de p̄
 cio vltra p̄ctm̄ tenet restituere
 lesis. Si cōmisit fraudem faci
 endo trahere pannos ad tira
 torium vltra modū debitū ar
 tis. Nā cū hoc cedat ad dānu
 zementis q̄ p̄anus deficit a mē
 sura si postea madidat et tondi
 tur vt moris est tenet vendēs
 vltra p̄ctm̄ emptori satisfacere
 idem dico de his qui vendunt
 caligas factas ex panno minus
 debito balneato que postea cū
 eis emptor vtitur restringunt
 et decurtantur et cito lacerantur
 Si tradēdo lanā ad filandū de
 dityncias. xiii. pro libra fraudu
 lenter nolens tñ soluere nisi p
 filatu vni⁹ libe peccat. et tene
 tur satisfacere. nisi ita esset de
 more patrie. Si vendidit pan
 nos laceratos ad tiratoriū licet
 reemēdatos aut male textos.
 vel tinctos vel cartatos pro bo
 nis. Nā hoc nō licet nisi demat
 de p̄cio quantū importat ille d̄

fectus alias fraudē et dolū com
 mittit. et tenet satisfacere vt. §
 e. ti. cap. xij. ad idem tenent me
 diatores qui sciētes tales defe
 ctus faciūt vēdere pro bonis.
 Si distulit soluere creditorib⁹
 suis vel mercedē reddere ope
 rarijs vide supra.

Ab aurifrice.

Si fecit vel vendidit
 aurum vel argentū
 alchimiticū pro ve
 ro vltra p̄ctm̄ tenet
 emptori satisfacere de danno
 Concor. tho. ij. q. lxxvj. si tam
 expenderet tñ pro tāto et tale
 pro tali sine aliqua falsitate for
 me vel materie nō videt illici
 tum sc̄m. d. ol. in con. suo. Si e
 mit pro se calices sacros nō cō
 flatos prohibītū est. x. q. ij. hoc
 ius. Si cudit monetā vel num
 mismata sine cōsensu p̄ncipis.
 Nam sine autoritate ei⁹ nō licet
 sc̄m Barto. L. de fal. mo. l. ij.
 et. iii. Vel autoritate regis dñi
 seu vniuersitatis superiorē non
 recognoscētis vel qui in hoc tā
 to tpe p̄scripsit q̄nitū nō extat
 memoria. extra de verb. signifi
 sup quibusdā. Et qui cōtra fecit
 grauit̄ peccat et mltipliciter
 puni⁹. Si cūdēdo vel fabrican
 do monetā fraudē quoquomō
 cōmisit in materia forma pōde

re vel valore. Nam si in vnoquoque horū quattuor defect⁹ reperitur iusta pecunia defraudat⁹ unde notat glo. ⁊ Inno. in. c. iiii. de iureiur. si moētā fabricatā falsificauit tōtendo vltimēdo. s. monetā enēā inargentādo seu deaurādo. aut monetās graues eligēdo ⁊ p̄stādo ⁊ alias transire p̄mittēdo sicut faciūt cāpsores Nam hi om̄s sunt infames etiā falsarij ⁊ multipliciter puniuntur. C. de fal. mone. l. i. ⁊ d. c. v. Con. ibi hosti. Si alicubi emit monetās diminuti ponderis. p̄ ut ibi currūt vt aliū locū portaret cū lucro vēditurus. Nam si vbi eas vēdidit indifferēter sic expēdūtur sicut integre monetē nō videt⁹ in hoc peccare cum nulli inferat damnū ⁊ sibi ex industria sua ⁊ labore q̄rat lucrum sicut p̄tingit etiā de alijs mercimonijs que plus minusue valeant in vno loco q̄ in alio.

De tabernarijs

Si vēdidit vnā speciem vini pro alia vel post q̄ exposuit vinum venale ⁊ attraxit hoīes miscuit illud aqua vltim⁹ bono vino grauit⁹ peccauit nisi subtraxerit de p̄cio q̄sum debuit. Si ad clarificādū vinū aliqd̄ corporib⁹ nociuum

miscuit. Si vēdidit vinū mēsuris iniustis vel min⁹ plenas detultra p̄ctm̄ tenet restituere vel paup̄ibus erogare. vt. s. eo. ti. ca. xij. Si post q̄ vendidit vinum aut alia comestibilia occulte subtraxit ea comedit vel bibit ad hoc vt etiā alia emāt vltim⁹ p̄ctm̄ restituere tenetur. Si dieb⁹ festiuis vēdidit p̄ncipalit̄ propter lucrū summo mane etiā in qualibet maiori solēnitate aperies tabernā mortaliter peccauit. Si scilicet vendidit vinum se inebriare volētibus nō curās de p̄ctō dūmodo lucrē mortale est. Et idem si propter lucrū p̄cipue dieb⁹ festiuis procurat q̄ ibi videātur quedā ad potū p̄citātia vt magis bibat. Si i domo sua tenuit meretricēs latrones ribaldos ⁊ alearū lafores p̄tando eis naybos carticellas ⁊ taxillos ⁊ exigēdo p̄ eis pecunias mortale est. Et efficitur p̄ticeps oim̄ p̄ctōrum taxillum. ij. q. i. Notū. Si carū ⁊ pl⁹ debito vēdidit simplicibus vel ignotis aut trāseuntib⁹ q̄ aliis q̄ p̄hibitū est ex. de empti. ⁊ vendi. c. i. Si fidelis fuit in seruādo res suas hospitib⁹. Nam ad hoc tenet ⁊ si amisse fuerint satisfacere obligat⁹ s̄m Bart. l. i. ff. de fur. aduer. nau. cau. ⁊ nō

tat collec. ex. de loca. c. i.

Et futoze.

Retinuit seu occul-
te subtrahit de pā
no vel serico tella
bōbice ⁊ bmdī. nā
furtū cōmīssit. Et si sit qd nota
bile restituere tenet nisi pbabi-
liter psona cuius est mercedez
laboris eius vel omnino nō de-
disset v̄l diminute. Si aliquan-
do pmisit aliqd facere cū scīz
nō posse attēdere pctm̄ est. Si
diebus festiuis ⁊ noctib⁹ pcedē-
tibus laborauit vel laborare se-
cit aut permisit seu toto mane
maiorū solennitatē se occupa-
uit inuestiēdo nouas vestes tā
viros q̄z mulieres nō videt ex-
cusari a pctō. ⁊ si ppter hoc ob-
mittit missa est mortale Si sic
vestiēdo mulieres vel aliqd cir-
ca eas faciēdo se habuit inho-
neste vel alicui scādalum dedit
mortaliter peccauit. Si in arte
sua aliqd illicitū p se fecit. v̄l p
alios puta vestes nimīū cauda-
tas scolatas impudicas ⁊ hui⁹
modi nō excusat a pctō. Si fa-
mulos seu operarios quos mer-
cede pduxit bene ⁊ fideliter tra-
ctauit ⁊ eis pacta seruanit. nā
alias tenet illis satisfacere. Si
puerū quē pduxit grauiter per-
cussit vel vulnerauit. tenetur d̄

dāno q̄ leuis tm̄ castigatio tas-
libus pmīssa est. ff. e. Item que-
ritur si p errore velle alicui⁹ de-
dit alteri tenetur ei ibidem

Et locatore ⁊ cōductore

Sciēter locauit ali-
quā rez viciosaz pu-
ta domū ruinosam e-
quum claudicātem

vel alias defectuosus hoc igno-
rante pductore peccauit mor-
taliter si inde secutū est verisi-
militer sequi poterat notabile
damnū pductori ⁊ tenet ei de
omni dāno inde secuto. ⁊ simili-
ter tenet si locauit rē viciosam
ignorāter licet non peccauerit.
ff. loca. ⁊ cōduc. l. si addes. §. i. ⁊
notat hosti. ⁊ durā. in sum. suis
e. ti. ⁊ Jo. an. ex. e. ca. i. Si nota-
biliter carius quā debuit rē su-
am locauit p sideratis pditioni-
bus occurrētib⁹ peccauit plus
⁊ min⁹ scdm̄ quā pductore gra-
uauit. Si locauit operas suas i-
faciēdo aliquā rem ⁊ damnū i-
tulit dño rei rem ipam destruē-
do in totū vel in partē. Nam si
hoc ptingit culpa sua etiā leui
aut illorū quorū opere vel ope-
ra vtitur tenet de dāno dato
scdm̄ hosti. secus si diligentiaz
adhibuit quā diligēs paterfa-
miliās adhibuisset. ff. eo. si mer-
ces. §. qui columnā de casu. x̄o

fortuitu nō tenet nisi p pactus
 exp̄ssum fuerit vel aliquib⁹ cast
 bus exp̄ssis cū clausula genera
 li vt no. 30. an. vbi supra. Si lo
 cauit opas suas tm̄ vel locauit
 rem ⁊ operā simul vel accepit
 speciē ex innoiato p̄tractu vt a
 liquid faciat in ea licet postea
 casu fortuito impeditus fuerit
 totā tm̄ mercedem accipiet nisi
 mora vel culpa sibi possit impu
 tari vel nisi tēpore qua nō potu
 it in ea operari alteri opatus ē
 a quo mercedē habuit vt notat
 Inno. ⁊ 30. an. vbi supra ⁊ host.
 in sum. eo. ti. Si p̄ductor male
 tractauit rem sibi locatam vt e
 quum vel boues nō pascēdo et
 nimis fatigādo ⁊ hm̄i tenet
 ad arbitriū boni viri sc̄ōz Ray
 mū. in sum. Si p̄ductor ad op⁹
 alicuius ex festinātia vel negli
 gentia nō fideliter ⁊ diligenter
 opat⁹ est sepe pausando vl̄ mor
 ram trabēdo tenet satisfacere
 de dāno. Si seruiens seu labo
 rator exp̄ss alicuius magistri fi
 deliter se habuit in omi sibi cō
 misso. Nam si aliquid occulte e
 i subtraxit vel in aliquo deceptis
 peccauit mortaliter si est quid
 notabile ⁊ restituere ei tenetur
 vel etiā si sit qd̄ minimum ⁊ fe
 cit animo dānificandi fm̄ tho
 ſ. ſ. q. xvi. ⁊. xiiii. q. vi. c. vltimo.

A pitore

Ꝝ fecit panem nis
 mis ponderosum.
 ita q̄ emētes sint
 decepti vel minor⁹
 ponderis q̄z debuit vel alteri⁹
 farinā bonā accepit illis quib⁹
 faciebat panē ⁊ posuit min⁹ bo
 nam vel cū nimio furfure quia
 peccauit ⁊ tenet ad r̄stitutionē

A macellario

Ꝝ macellari⁹ v̄didit
 carnes corruptas p
 sanis est mortale. Si
 v̄didit vnā speciē p̄ alia vt ca
 prā pro caltrato ⁊ hm̄i. aut di
 minutū p̄dus vt vndeci vncis
 as. p̄ libra peccauit ⁊ tenetur d̄
 damno.

A cerdone.

Ꝝ v̄didit speciē eoruz
 p̄ alia nimis bona i so
 tularibus peccauit et
 tenet de eo qd̄ plus accepit ra
 tione hui⁹ deceptionis. Si v̄
 didit sotulares maiori p̄cio. p̄
 pter solutionis dilationem

A bhitrione

Ꝝ fecit representatio
 nis seu iocos cum ver
 bis turpibus vel acti
 bus turpia representantibus
 vel cum incantationibus.
 Nam hoc illicitum est ⁊ morta

le. Et talia exercentes nō sunt
absoluēdi nec cōmunicādi nisi
omnino de stiterint. Et de his
loquit. c. p dilectione. de cō. di
ij. z di. lxxxvi. q̄ donāt. Ubi di
cit q̄ q̄ talib⁹ donāt pro opere
suo guiter peccāt. Facere autē
ad recreationē z solatiū ho mi
nibus exhibendū dūmodo fiat
in locis t̄pibus z modis oportu
nis z a p̄sonis laycis nō videtur
prohibitū s̄m tho. ij. ij.

De musico.

Si vsus est instrumētis mu
sicis. Nā q̄zuis de se vsus tali
um sit licit⁹ z p̄sequēter fabri
catio z veditio. s̄dōt t̄n multi
pliciter esse pctm̄ in vsu eorum
vt si ad lasciuā prouocandā et
nimā p̄placentiā sensuālē pre
cipue cū in diuinis officijs pul
sanē ballate z cātiones layca
les cū hoc cedat ad magnā dei
irreuerentiā. Que enī p̄uētio
xp̄i ad belial. s̄ an hoc sit mor
tale v̄l veniale relinquo dei iu
dicio. Si pulsat organa in festi
ad officia p̄ncipaliter propter
lucrū turpe est illicitū.

De rusticis z agricolis.

Primo si quoquo
modo excōicat⁹ fu
it vt pro dānis illa
tis vel furtis z hu
iusmodi seu cū excōmunicatis

participauit vide. s̄. e. ti. ca. i. si
scit z credit oīa sacramenta ec
clesie z si est p̄firmatus de hoc
supra pte. iiii. ti. iiii. c. ij. Si scit o
rationē d̄ficam z simbolū apo
stolorum z credit que in eo p̄ti
nentur implicite vel explicite.
vt habet ibidem. c. i. Si obser
uauit festa ip̄e cū familia sua z
in eis missam integrā audiuit.
vt tenet vide sup̄ p̄cepto. iiii. Si
obseruauit ieiunia quantū po
tuit nō t̄n ad ea tenetur nisi vt
habet sup̄ p̄cepto. ij. Si sacer
doti suo inobediēs fuit in his
ad q̄ tenet aut p̄tra eū se p̄ter
ue habuit ei detraxit in re no
tabili mortale est. Si decimas
nō soluit integre s̄m bonā con
suetudinē loci seu qd̄ vili⁹ erat
de idustria d̄dit mortale videt̄
Si furat⁹ est aliqd̄ vicino suo
puta asportādo fruct⁹ vvas nu
ces castaneas pullos z hmōi pec
cauit s̄m itentionē q̄z habuit
z tenet restituere oīa s̄m tho.
Vvas autē comedere i vinea al
teri⁹ z spicas p̄terere nō videt̄
pctm̄. de cō. di. v. discipulos. Si
p̄ aīalia sua dānicauit agrum
vel vineā alicui⁹ pascēdo ea v̄l
als ledēdo. Nā vltra pctm̄ tes
net̄ v̄l aīalia dare v̄l extimatio
nē dāni restituere eē de iniurijs
ca. si leserit. z. ca. fina. Si alias

quoquomō nocuit p̄ximo suo. vel dānificauit p̄ se vel familiā suā. Vel dirūpendo sepes aut incidēdo arbores ⁊ nemoza ras portādo ligna ⁊ hmōi. Et p̄cio pue si mutauit terminos agroꝝ rū vel possessionum addēdo ali q̄d de terra vicini sui agro suo arādo vel alias. In his omibꝫ peccauit ⁊ restituere tenet. ex tra de iniurijs. ca. fi. Si regula uit facta seu negocia cōitatis ⁊ infideliter se habuit vel iniuste ⁊ exculpa sua dānificauit cōitam in generali seu aliquē d̄ cōmunitate in speciali. q̄ tenet. vt. s̄. Si tenēs possessionē aduictum male tractauit seu nō diligēter curauit vel cēsum integre rōbito tpe dño nō tradidit seu alia cū eo puenta nō serua uit cū tñipotuerit peccauit et satisfacere tenet. Si partiarī fuit ⁊ aliq̄d subtraxit de fructibus fingens se min⁹ recollectis se vel alias fraudē vel notabilē negligentia in dānum dñi commisit vt nō scindēdo culcinādo aut nō seminādo terrā. vel fructus debito tpe nō colligendo aut boues nimis fatigādo a dō vt perierint vel notabiliter deteriorati fuerint p̄cipue ppter propriū commodū peccauit et tenet ei det̄ āno. Si aīalia te

nens in sonidū nō respōdit ex tegro de lana fetib⁹ ⁊ hmōi ei qui sibi dedit animalia q̄ tene tur ⁊ est mortale. Si familiā suam gubernauit scdm̄ precepta dei ⁊ ecclesie vt habet̄. sup̄. eo. ti. c. ij. Si de. flagellis dei ⁊ ino fortunjs impatiēs fuit vel aliq̄d p̄tra deū inordinate locut⁹ est. Nā si deliberate fecit mortale est. Si testimoniū falsuz dicit p̄cio vel odio ⁊ si vicino suo inuidit ⁊ accusauit eū ap̄ dñm seu officiales iniuste ppter q̄d dānificat⁹ est peccauit mortali ter ⁊ tenet ad restitutionē d̄ dāno dato. vide. s̄. e. ti. ca. iiii. De varijs ac falsis opinionib⁹ quas hñt rustici ⁊ vetule multipliciter ⁊ de incātationib⁹ ⁊ diuinationib⁹ ⁊ similib⁹. De hoc dicitur pleni⁹ sup̄ in p̄mo p̄cepto. Si impleuit vota sua vt nō vide. s̄. p̄cepto. ij. Si impatiēs fuit in laborib⁹ aut ex ibercia maluit medicare q̄s. laborare. Si volūtarie occasionē laborādi i die festi sibi p̄parauit vt secādo fenū tali die q̄ cogat̄ la boiare in die festo in curādo p̄gregando vel recōdendo mortale. videtur. De maledictionib⁹ iniuriis rixis p̄tentionib⁹ choreis ⁊ vanitatib⁹ potationibus sup̄fluis ludis iuramētis piurijs ac men

dacys. Vide de singulis supra
in locis suis.

De publicanis seu datlaris.
Capitulum. ciiii.

Exercuit seu exegit p seipz vel p alios datia seu gabelas illicitas, nā hu-

iusmodi exactiones iure canonico civili z diuino sunt reprobate nisi ab impatore vel rege vl lateran p̄silio sunt p̄cesse vel alias ex lōga p̄suetudine cui⁹ ini tū nō extat memoria debeant vt supra. e. ti. c. iiii. plene habet z aliter exiens scienter mortaliter peccat z restituere tenetur. Si exegit vel extorsit vectigal pro eis rebus pro quibus solui nō debet, vel si de eis pro quibus debet solui exegit plus quā debuit. Nā si vltra data statuta seu cōsuetudines rōnabiles eiusdē pedagū aliqd sciēter exegit mortaliter peccauit z restituere legis tenet. Si falso z mēdaciter adinuationes fecit imponēdo, alicui quō pedagiū defraudauerit. Nā vltra p̄ctm tenet eis satisfaccere de omni dāno inde secuto z de culūnia sibi imposita. Si vero exegit penā z emēdā in quā quis iuste incurrit pro eo q̄ decepit seu decipere voluit pedagiū occulte deferendo ref-

obnoxias pedagio nō est illicitū dūmodo non exigat vel extorq̄at vltra quā de iure pmittitur scdm datū rōnabile tñ eiusdē. Si exegit p se vel p alios pedagiuma clericis etiā prime tonōsure tñ vel a religiosis seu psonis vlnis ecclesiasticis pro psonis vlrēbus proprijs seu ecclesiarum suarū quibuscūq̄ quas nō causa negociationis deferūt vl de ferre faciūt exccōcationem incurrit. vt in. c. quāq̄s de cen. lib. vi. a qua exccōmunicatione absolui nō poterit. s. ab ep̄o nisi p̄us facta restitutione scdm glo. ibidem in fi. nec sufficeret cautio sed requirit actualis restitutio vt notat glo. in de. p̄sen. e. ti. con. ste. Joh. de legna. z Jo. de imo. Si vero pro rebus quibus hmoi p̄sone ecclesiastice causa negociationis deferūt nomine suo vel etiā alieno vel offerri faciunt exigat vectigal seu pedagium libitū. est tñ stabit iuramto eorū vel etiā nunciōrum suorum, nisi psonarū qualitas disuadeat. si questio sit de clericali. s. an deferēs sit clericus vel nō vel q̄ res portet causa negociationis vl nō. Con. p̄dicti docto. Si exegit p se vl p alios pedagium pro rebus quas portāt layci pro vsu proprio ob hoc

vide supra. e. ti. c. iiii. Si exñs d
positarius seu caneparius pecu
nlarum exactarū pro pedagio i
fideliter se habuit. Nā si occul
te aliquid exegit a socijs vel s̄
traxit aut r̄tinuit seu alias quo
quomō defraudauit vltra pecc
catum tenet̄ omnia restituere.

A rectorib⁹ seu administra
toribus hospitalium ⁊ aliorum
locorum piorum ꝛq; domorum
religiosorum. Ca. xv.

Scit nouit se nō ydo
neus regimini hu
iusmodi locorum
piorū. nā eorū gu
bernatio nō p̄t sine dei offen
sa cōmitti nisi viris prouidis y
doneis ⁊ boni testimonij q̄ sci
ant velint ⁊ valeāt loca ipsa ac
bona eorū ⁊ iura vtiliter rege
re ⁊ eorū prouent⁹ ⁊ redditus
in psonarum miserabiliū vsum
fideliter dispensare. vt habet̄ i
de. q. contingit. de relig. domi.
Si existens rector seu admini
strator alicuius hospitalis seu
loci p̄y ꝑfecit inuentariū bono
rum omnium eiusdem loci et iur
amentū p̄stitit. Nā ad hoc te
netur vt ibi. ⁊ iurabit iuxta for
mam quā ponit spe. in ti. de tu
toze. in principio. Si bona ⁊ p
uent⁹ hospitalis seu loci p̄y quo
quomodo in vsus proprios con

uertit. nam hoc nullatenus licet
vt in dicto. c. q. contingit scilicet
vltra victum ⁊ vestitus nec fru
ctus etiam a solo separatos fa
cit suos talis rector vt notat.
glo. ibidem. ⁊ sic. in hoc habet
minorem potestatem q̄z prela
tus qui huiusmodi fructus fas
cit suos vt plene dicetur infra.
ca. xvij. Et si scienter eos cōuer
terit in vsus proprios aliter q̄z
predixi mortaliter peccat et ad
restitutionem tenetur. vt no. in
dicto. ca. quia contingit. et ibi
per Job. de imo. ⁊ alios docto.
Si fuit negligens recuperare
bona res ⁊ iura ipsorum locor
um a manibus occupantium
seu vsurpantium. Nam ad hoc
teretur ⁊ si nō facit peccat cuz
⁊ negligens acquirere quando
potest teneatur. xij. questio. iiii.
quicumq; Concordat Jobānes
de immo. vbi supra. Si ex negli
gentia sua permisit collabi et
disperdi domos aut edificia
ruinis deformari tenetur ad e
mendam. Nam hoc est signum
euidens male administrationis
et debent huiusmodi reparari
de redditibus locorum qui
superfunt vt notat glosa. vbi
supra. Si ea que ad certum
vsus sunt oblata seu relicta
in vita vel in morte ad alium

vsū puerterit etiā piū. **¶** Nā hoc non licet autoritate sedis apostolice precipue quā pnt puerter ad vsus deputatū sūm Lapū. **¶** Sive ro nō pnt ad illū vsus puerter poterūt. ad aliū puerter etiā p inferiore a papa sūm quosdā vidē notata p Joh. de imo. vbi. s. 7 do. **¶** An. d. bu. i. c. significatū. d. pbe.

¶ Clericis 7 in sacris ordinibus pstitutis. **¶** La. xvi.

¶ Irea clericos 7 i sacris ordinibus pstitutos pnt sic formari interrogatōes plus 7 min⁹ put pditioni eorū videbit expedire **¶** Primo si rite ordinat⁹ est. **¶** Nā si exns irregularis puta bigamus homicida mutulator illegittim⁹ 7 hmōi 7 absqz dispensatione ordinē recepit mortalit⁹ peccauit. **¶** Nec h3 executionem ordinis nisi dispense⁹ cū eo alias si exqueret peccaret adhuc mortalr. **¶** Si fuit ordinat⁹ ante etatē legitimā mortalr peccauit 7 dz suspēdi ab executione hui⁹ ordinis vsqz ad etatē legitimā. ex de tēpo. ordi. vel nō est con. glo. in cle. generalē. d. eta. 7 qualī. vide vbi. **¶** Si fuit ordinatus ex tpa pgrua dz deponi. ex e. c. sane. **¶** Si fuit ordinat⁹ p saluz. i. vno ordine ptermisso aliū superiorē recepit. vltra pctm d

bet deponi s3 ex dispensatione epī si nō ex malicia hoc fecerit pōt ad ordinē omissuz pmoueri. di. lii. sollicitudo. 7 ex. de cler. p sal. pro. c. vnico. **¶** Glo. Rai. dic q hoc casu etiā ad superiores ordines pōt pmoueri p epm. **¶** Secus videt si ex malicia. **¶** Si p symoniā ordinē recepit aliqd tēporale dādo vel pmittēdo pro ipa ordinatione ordinato: vel alteri cuiusqz siue sit min^a manu siue ab obsequio vel a lingua **¶** Nā si ex cōicatione 7 suspensionē incurrit a qua nō pōt absolui vel dispēdari nisi a Ro. pon. pter qz in mortis articulo vtpa tet in extrauaganti. **¶** Martini quiti. q̄ incipit dānabile. 7 alia eugenij pape. iiii. q̄ incipit cā d testabile. **¶** Si sciēter ordinat⁹ fuit ab epō symoniaco licet nō symoniace. **¶** Nā mortalr peccauit 7 nō recepit executionē ordinis s3 est ipō iure suspēsus 7 irregularis sūm Ray. nec pōt p ep̄s dispēdari. i. q. i. si q̄s a symoniaco **¶** Sec⁹ si ignorāter qz tun cpo terit ab epō s3 nō ab eodē. **¶** Cō. ho. sti. **¶** Si exns ex cōicatus maiori ex cōicatione ordinē sacrum vl etiā nō sacrum scienter suscepit mortalr peccauit. nec ordinis executionē recepit. **¶** Si vero ignorāter ignorātia probabili

tūc si est cleric⁹ secularis sol⁹ pa
 pa dispensat. Si dō religiosus
 abbas vel p̄lat⁹ ei⁹. e. de sent.
 excō. cū illozū z ibi glo. z doc. z
 Rich. in. iiii. dis. xviii. ar. iii. q. i.
 Si exiēs in mortali pctō etiam
 occulto ordinē recepit. Nā mor
 talr peccauit s̄m Ray. sic recio
 piēdo ordines sicut z alia sacra
 mēta. cl. di. multa. xcv. di. Illud.
 Cō. tho. z pe. in. iiii. sen. di. xiiij
 Si scīēs se excōicatū vel i pctō
 mortali exhibuit se in aliquo a
 ctu seu officio ordinis vt facien
 do acolitatū. subdyaconatū. dy
 aconatū. aut solēniter aliqđ sa
 cramētum ministrādo puta ba
 ptisimū. sacra eucharistiā seu pei
 tentiā z hmōi mor. pec. z totis
 ens quotiēs hmōi actū fec̄ s̄m
 tho. z Alex. Si excōicat⁹ maio
 ri excōicatione solēniter cele
 brauit Nā ex hoc efficit irregu
 laris. xi. q. iii. Si q̄s ep̄s. p̄mo z
 scōdo. Nec pōt dispēsari nisi per
 papā de sen. excō. is q̄. li. vi. Cō
 stitut⁹ tñ in minorib⁹ solū si mi
 nistrat seu exercet officiū suū e
 tiā cū solēnitare s̄m quosdā nō
 efficit irregulari. qz illa duo ca
 pitula nō loquunt de eis. Sed
 hostiē sentit qz si talis se inge
 rat diuinis tan qz in suo ordine
 vel officio. Nō tan qz acolit⁹ vt
 exorcista irregularis efficit. vt

capitulo cū medicinalis. d̄ sen.
 excō. li. vi. ar. xiiii. di. acolitus. z
 trib⁹. c. sequētib⁹. idē colle. e. d̄
 cle. ex mi. illud z arch. xi. q. iii. si
 q̄s a suo. Et hec opinio verior
 vt habet in spe. ti. deleg. Si vs
 sus est ordine a quo erat suspen
 sus. Nā siue suspēsus erat a ius
 dice siue a iure. Et mistrauit in
 ordine a quo erat suspēsus irre
 gularitatē incurrit. xi. q. iii. si q̄s
 ep̄us. z p solū papā dispēsari p̄t
 vt in. d. c. cū medicinalis. Si ex
 istēs interdict⁹ vsus est ordine
 Nā irregularitatē p̄traxit siue
 ei sint iterdicta diuina siue eccle
 sie ingressus. vt in. ca. is cui. de
 sen. exc. li. vi. Si celebrauit scīē
 ter in loco iterdicto nō exiēs su
 per hoc p̄uilegiat⁹ nec in casu a
 iure p̄cesso irregularitatē incur
 rit a qua nisi p̄ Ro. pōtificem
 dispēsari poterit. e. de sen. ex.
 is q̄. li. vi. Si vsus est ordie quē
 nō habeat. Nāz s̄m Rai. q̄ nul
 lū hñs ordinē vel aliquē hñs ex
 ercuit officiū alteri⁹ quē nō ha
 buit. In p̄mo casu si non velit
 cessare dz excōicari z nunq̄s or
 dinari. e. de nō or. mi. c. i. In se
 cūdo casu dz deponi ab ecclesi
 astico ordine quē habeat. c. i. et
 ii. z irregularis vt no. sco. in. iiii
 di. xiii. q. ij. Si vsus est ordine in
 irregularitate. Nā totiēs incur

rit nouū irregularitatis vincu-
lū vel saltē trāsgredit̄ toties di-
z ecclesie p̄ceptū. ex de tempo
ord. sepe. li. vi. de sen. ec. is q. 7. c.
30 cui. eo. li. Si extitit notorius
fornicator altero de tribus mōis
vt qz p̄fessus est in iudicio p̄ se
sp̄s v̄l p̄uict⁹ v̄l crimē adeo ma-
nifestū est qd nō pōt vlla tergis-
uersione celari. Nā talis ip̄o
iure suspēsus ē quo ad se z quo
ad alios. xxxij. di. c. p̄ter hec. lxx
di. i. si q̄ sunt. z hoc verū siue ta-
lis fuerit in sacris siue in mioribus
ordinib⁹ p̄stitut⁹ vt no. ar-
chi. xxxij. di. c. ad hec. Et est sus-
pēsus ab oib⁹ actib⁹ ordinū q̄s
diu in vicio p̄seuerauerit si inte-
rim officia sua exēq̄tur efficiē
irregularis z h̄z op⁹ p̄ Ro. pon-
tificē dispēdari etiam si a vicio
cessasset s̄m Inno. z host. vt no-
tāt archi. z dñs An. de bu. Nā
licet a vicio cessauerit si aū dis-
spēsationē vt̄ officio suo mor-
talr peccat. Si aut̄ sic suspēsus
nō est execut⁹ officia sua idiget
tñ absolutōe q̄s poterit tūc ep̄f
facere s̄m Inno. dz etiā tal' ab
alijs euitari in missa z diuinis
officijs. di. xxxij. null⁹ z. c. p̄ter hec
etiā ante q̄s sit admonit⁹ s̄m cō-
munē opinionē doc. quā tenēt
tho. Rai. x̄o. Inno. hosti. Joh.
ca. z dñs An. d̄ bu. z hoc verū

s̄m ea q̄ p̄tinent in corpore iuris/
scz qd a tali nō dñt audiri diuina
nec recipit sacramta nisi baptis-
mus z eucharistia in extrema
necessitate. xxxij. di. §. verū. Cir-
catñ aliq̄ innouata sunt p̄ zeli-
um basilien. vide in pisa. cleric⁹
iij. §. i. in additōe. Si tōsuram
nō portauit v̄l nimis breuē pec-
cauit. Si intēdit vti p̄uilegio
clericali s̄m Rich. in. iiii. di. xxxij
ar. ij. q. i. Si exercuit officia vel
cōmercia secularia maxie cleri-
cali honestati indecētia vt mis-
nistrare in taberna vel publice
stare ad maccellū. aut se tiranni-
dī imiscuit seu arma portauit.
ad alea lusit comā nutriuit ve-
stes nimis breuē v̄l de pāno rus-
beo v̄l viridi detulit. Nam hec
oia clericis p̄hibita sunt ex de
vi. z ho. cleri. p̄ totū. Si nimis
familiaris v̄l domestic⁹ fuit cū
mulierib⁹ p̄cipue extraneis vel
habitauit simul cū eis. Nā hoc
est p̄hibitū ex de cohabita cle-
ri. Et nobis. Si exercuit officiiū
alicui⁹ ordinis sacri sine debitis
ornamētis vt faciēdo subdiaco-
natū sine maipulo dyaconatū.
sine stola vel celebrādo missam
sine vestib⁹ ab ep̄o bñdictis. s.
sine amictu alba cingulo stola
manipulo z planeta. Nam cele-
brās sine his q̄nter peccat s̄m

Rich. in. iiii. di. iiii. Ubi tñ psue
tū est cingulū nō bñdici nō cre
dit Richard⁹ q̄ celebrās cū ci
gulo nō bñdicto peccet. Cōcor.
archid. de con. di. c. Cōcedim⁹.
z Semi. de pe. c. de q̄datio. lib.
vi. Si celebrauit sciēs sine lapi
de sac̄to. Aut sine licētia. Aut
sine adiutore vel sine missali v̄l
hmōi. Nā in quolibet horū v̄s
deū mortale. q̄ phibitū est de
con. di. i. c. i. z. c. Cōcedim⁹. z de
con. di. iiii. hoc quoq̄. nec excu
sat ignorātia iuris. Si ex̄ns i sa
cris omisit horas canonicas di
cere. Nā toties pec. mor. quoti
ens sciēter z ex idustria seu ma
liciosa negligētia omisit vnam
horam vel plures nō q̄ sunt tot
mortalia quot sunt hore omis
se in die. s̄ synā omisit est vnū
mortale. si duas vel plēs eodez
die est etiā vnū tñ pctm̄ mor
tale s̄ tāto q̄uius quāto plures
omisit. q̄ totū officiū vni⁹ diei
cadit sub vno p̄cepto z sic omit
tēs officiū vni⁹ diei siue in toto
siue in pte trāsgredir̄ solū vnū
p̄ceptū fm̄ Al. Sec⁹ si omisit
ex obliuione vel infirmitate. i.
mo. fm̄ Inno. Infirmi excusan
tur a dicēdo officiū vel etiā ab
audiēdo si directe vel occasio
naliter eis possit obesse. Si di
cēdo officiū diuinū alijs exerci

tīs extrinsecis seu manualibus
se occupauit aut mentē euaga
re nō curauit trāsgressor est p̄ce
pti ecclesiastici ex̄ de celeb. miss.
dolēt. vbi districte p̄cipit cle
ricis in Xtute obediētie vt die
urnū officiū pariter z nocturnū
q̄stuz eis de⁹ dederit studiose
celebrēt z deuote. Si fec̄ om̄e
ciū fm̄ ordinē ecclesie roma
ne v̄l metropolitane. nā ad hoc
tenent clerici seculares secūdū
GUIL. Et no. Joh. de imo. in cle.
Graui. de cele. missa.

¶ A sacerdotib⁹ simplicib⁹.

¶ Si celebrauit missas in
locis ab ep̄o nō conse
cratis. Nā hoc nō li
cet nisi p̄ sūma necessitate pu
ta vbi ecclesie cōbuste sunt v̄l i
litinere cū defuerit ecclesia. q̄a
tūc licet celebrare sub aere seu
intētorijs cū tabula tñ cōsecre
ta de con. di. i. c. sicut. z. c. p̄cedi
mus. alias x̄o in domib⁹ orato
rijs puatis nō licet nisi ex p̄uile
gio pape vel ex rōnabili causa
de licētia ep̄i. Con. Rich. in. iiii
di. xiii. ar. iiii. q. i. si celebrauit in
mortali ex̄ns nisi p̄us de eo con
fessus licz p̄trit⁹ peccauit mor
talr nisi in casu de quo sup̄ pte
tertia. ti. iiii. ca. ii. Si celebrauit
nondū dictis matutis peccauit
mortalr fm̄ GUIL. z hostie. An.

Xō primā celebrare nō est mor-
 tale nisi sit p̄tra p̄ceptū v̄l inli-
 tutū vel p̄suetudinē loci s̄m. e.
 Guil. Si celebravit ad faciēdū
 b̄nficia vel maleficia mortale ē
 ⁊ p̄hibitū. xxvi. q. v. q̄cunq;. Si
 celebrādo nō p̄secrauit. Aut si
 p̄secrauit sacramētum nō sum-
 psit vel solū sumpsit hostiā abs-
 q̄ sanguine. Mā hoc p̄hibituz
 est de con. di. ii. relatū. ⁊. cap. se.
 Si nō ex̄ns ieiunus celebrauit
 mortali peccauit. vij. q. i. nihil.
 de con. di. ij. li. q̄do. Si nō in azi-
 mo p̄secrauit s̄ in fermentato
 ḡriter peccauit agēs p̄tra sta-
 tutū ⁊ p̄suetudinē ecclesie s̄m
 tho. Si cū hostia corrupta vel
 vino acetoso sciēter celebrauit
 ḡriter peccauit s̄m tho. in. iiii.
 di. ij. Si obmisit aquā cū vino
 in calice ponere ex ignorātia v̄l
 certa scia grauit̄er peccauit de
 con. di. ij. ca. i. ⁊ se. Si euomuit
 sacramētū ex foracitate vel e-
 brietate mortale est. de con. di.
 ij. si q̄s ebrietatē. Si stilla sanz
 guinis cecidit sup̄ terrā v̄l alibi
 ex̄ calicē p̄t de facili esse mor-
 tale. de con. di. ij. Si p̄ negligē-
 tiā. Si post pollutionē nocturnā
 p̄cedentē ex causa mortali
 imēdiatē celebrauit sine neces-
 sitate videt̄ mortale etiā si cō-
 fessus fuit de ea s̄m Tho. Si

nimis raro celebrauit p̄cipue in
 solēnitatib⁹ magnis sine causa
 rōnabili celebrare noluit vide-
 tur mortale s̄m Tho. Si p̄les-
 missas in die dixit in casu nō cō-
 cesso mortale est. casus p̄cessos
 ponit Hosti. in sum. e. ti. ⁊ dicit.
 An. d̄ bu. in. c. p̄suluisti. Si mis-
 sas celebrauit tardi⁹ q̄z debuit
 mortale videt̄ p̄cipue si notabi-
 liter excessit t̄ps statutū de cō.
 di. i. nocte. ⁊. ca. solēt. Si corpa-
 lia vestes sacras ⁊ vasa misterij
 ⁊ hm d̄mūda tenuit ⁊ nitida.
 nā ad hoc ex p̄cepto tenet̄ ex̄ d̄
 cu. eucha. c. reliq;. Si semel d̄di-
 cata cultui diuino aliqū cōuer-
 tit ad alios vsus. Mā hoc p̄hi-
 bitū ē. xiii. q. iiii. q̄ semel. Si con-
 suevit mēsam b̄ndicere ⁊ post
 refectionē gr̄aruz actiones red-
 dere vt dz. xliiii. vi. nō liceat.

De beneficiatis canonicis ⁊
 curatis Ca. xvij.

Irea canonicos ⁊ b̄n-
 ficiatos v̄ltra m̄lta
 in p̄cedēti capitulo
 dicta q̄ etiā eos tā-
 gūt p̄nt de infra scriptis p̄ ordi-
 nē in: erogari. Primo si p̄ b̄n-
 ficio simplici vel curato officio
 vel dignitate ecclesiastica obti-
 nēda symoniā cōmisit. Mā q̄ p̄
 talib⁹ quomodolibet pecuniaz
 vel aliud qd̄ p̄cio extimari pos̄.

fit dederit vel receperit aut in hoc mediator extiterit suspēsi onē ipō facto ⁊ excōicationē is currit. siue symonia fuerit ocel talisue manifesta nec ab eis p̄terq̄z in mortis articulo ab alio quē p̄ summū pōtificez absolui poterit. Et sic p̄mot⁹ elect⁹ v̄l p̄firmat⁹ p̄ symoniā nihil iuris acq̄rit in eis. s̄z ipō iure talis electio se u collatio nulla est nec facit fruct⁹ suos s̄z ad illozū hominuz q̄ p̄cepit restitutionem sub aie sue piculo est astrict⁹ vt patz in extrauagāti Martini quiti q̄ incipit Multe ⁊ in alia eiusdē q̄ incipit Dānabile. ⁊ in alia Eugenij. xli. q̄ incipit. Luz detestabile. Si bñficiū officiu⁹ vel dignitatē ecclesiasticā obtinuit oblata ab alio pecunia p̄ eo. nā si ipō sciēte vel etiā ignorāte symonia cōmissa est cū epō seu collatore beneficij cū ex hoc collator excōicationē incurrat vt supra collatio nulla est. Si vero pecunia data est vel p̄missa alteri q̄z collatori ⁊ p̄motus exp̄sse p̄tradixit nō obest ei ex. e. sicut tuis. Qd̄ verū videt̄ quādo pecunia data est. p̄ p̄firmatione post electionē ab. sy. tenet q̄ nō sit symonia. secus si p̄ electione licet p̄tradicat̄ nisi hoc fieret ab initio volēte promoti

onem impedire vt ibi Con. ho. si. Si nō pecunia data fuerit ab amico vel p̄missa eo ignorāte ⁊ hmōi promissione interueniēte postmodū elect⁹ fuerit v̄l promot⁹ licet ip̄e promot⁹ non sit symoniac⁹ ex quo hoc ignorauit tñ renūciare tenet bñficio. ex. e. de symo. ⁊. c. nobis. Cōcor. Rich. in. iiii. di. xv. ar. ij. q. iiii. et qñ symonia est cōmissa p̄ ipsuz vel p̄ aliū eo sciēte ⁊ nō p̄traditēte tenet restituere oēs fructus p̄ceptos. xiiii. q. vi. si res ⁊ ex de restit. spol. grauis. Generaliter enī possidēs sine titulo tenetur ad oia dāna ⁊ lucra p̄cepta vel p̄cipiēda. ff. de rei ven. si manus deductis tñ exp̄sis q̄ fiūt ḡra fructuū querendorū ⁊ p̄seruandorū q̄ deducūtur tā a bone fidei q̄z a male fidei possessore ⁊ deductis etiā exp̄sis in seruitum vel vtilitatē ecclesie factis. Cō. Ray. ⁊ Tho. ⁊ dez iuris est d̄ illo q̄ ⁊ si p̄us nesciuit tñ postquā sciuit nō statim renūciauit ex. e. de symoniace. Si quoquo modo emit vel v̄didit aliq̄d officiiū ecclesiasticū vt vicariā prepositurā siue yconomatū procurationē. s. rerū ecclesiasticarum administrationē aduocatiā castaldionatū ⁊ hmōi. Nā in his oibus dicūt Hugo. ⁊ Bar. brix. l. ij

semp cōmitti symoniā si emanatur et hoc q̄ prohibitū est. ex. e. Ad nostrā. i. q. i. Si q̄s ep̄s. Et dicit dñs An. de bu. in. cap. tua nos. ex. e. q̄ dare pecuniā vel aliud t̄pale adcausandū dationē iuris sp̄ualis. siue cū pacto siue sine pacto siue ante siue post symoniā inducit. i. q. i. Emēdari dicit tñ in. c. veniēs. e. ti. q̄ dati one pecunie sine p̄uentione nō cōmittitur nisi symonia mēta. lis scōm hosti. q̄ p̄ p̄niam aboletur et sufficit sola p̄uentione ad inducendū promissus dato q̄ nō seruetur promissus hec ille. Si obtinuit beneficiū p̄ p̄ces carnales. Mā fm̄ doct. si q̄s porrigit p̄ces pro se pro obtinēda dignitate bñficio seu ecclesia habente curā aīaram tales p̄ces inducūt symoniā etiā si alius erat dign⁹ q̄s eo ipso q̄ se i hoc ingerit ambiciosus et p̄sequanter indign⁹ reputat. et hec opinio est cōmunior et securior quā tenet hugo hosti. Hos. tho. ij. ij. q. et indirectorio iur. l. iiii. eo. tit. Si autē porriget p̄ces pro bñficio simplici et indigeat nec dignus est eo propter aliq̄d crimē vel impedimentū nō est symoniacus nec peccat fm̄ eos ex. e. tua nos. Si vero nō indigeat vel si indignus peccat fm̄ Ray. et

Tho. i. q. ij. clericos. xij. q. i. Illi autē satis cōcor. ab sy. d. iur. pa. p̄ vias. Si alter⁹ p̄cibus bñficiū obtinuit et p̄ces sunt carnales vt quille q̄ p̄catur attēdit p̄ncipaliter ad parentelā tunc om̄s doc. Si p̄ces porrigantur p̄ indigno symonia est. i. q. i. sunt nōnulli. et c. de ordinationibus Si vero porrigat p̄ digno et lector seu collator h̄z p̄ncipaliter respectū non ad p̄ces carnales sed ad meritum et dignitatē p̄mo uendi nō est symonia. ex. de eta et quali. tuā. i. q. i. latoz. Secus si p̄ncipaliter facit fauore p̄cus vel timore rogātis expectāser hoc p̄sequi laudē vel fauore ab eo cui⁹ p̄cibus satis facit. quia tūc symonia cōmittit fm̄ tho. ij. ij. q. c. nō tñ ex hoc beneficio renūciare tenet. ex. e. ca. si. in di. rectorio etiā iur. vel. iiii. e. ti. dicitur q̄ siue q̄s pro se siue pro alio etiā indigno roget siue electores siue quoscūq̄ alios siue pro dignitate siue pro bñficio nō d̄r beneficiū symoniace habere licet iniustas funderet p̄ces nisi intēderet ex p̄cibus se obligare collatori beneficij vel per auditionē p̄cum ip̄m quem rogat exonerare ab obligatiōe alicui⁹ seruicij ei p̄us exhibiti. et sic videt̄ p̄clusiue dicere q̄ sy

monia p̄ p̄ces inducta nō puni-
tur ab ecclesia vel cēfura eccle-
siastica iure nisi propter hoc si
at aliqua pactio vel p̄uentio e-
tias si pecunia dare f̄m Inno.
Si obtinuit beneficiū propter
obsequiū alicui puta plato p̄sti-
tum. Nā f̄m doc. si obsequium
fuit illicitū et inonestū. vt q̄ v̄
uult plato in mercātis seu ad
utilitatē p̄rimonij sui seu p̄san-
guineorū suorū ac intētione p̄n-
cipali vt beneficiū obtineat et
p̄latus propter hoc p̄ncipaliter
p̄fert vterq̄ symoniā cōmittit
i. q. i. ordinationes. et i. q. iii. sal-
uator. Con. tho. et Rich. in. iiii.
nō tñ tenet beneficiū renūcia-
re nisi vt supra dictū est de pre-
cibus interuenerit pactio vel
p̄uentio vel nisi eo alias indign⁹
fuerit puta q̄ illitterat⁹ vel no-
torius fornicator et h̄mōi. Si
vero obsequiū sit licitū ex̄ns di-
gnusseruiuit sine pacto. nō est
simonia nisi haberet respectus
p̄ncipaliter ad obsequiū. vt no.
glo. in. c. cū essent. e. fi. zāba. ibi
clarius et ab. sy. si electus a p̄ro-
nis vel a collegio nō petijt p̄fir-
mationē ab eo ad quē spectat.
Nam si ante p̄firmationē ad-
ministravit vel infratres men-
ses post p̄sensuz electioni de se-
celebrate prestatum ip̄sius ele-

ctionis p̄firmationem nō petijt
it eo ip̄so cadit ab omni iure ex
ip̄a electione sibi quesito de es-
lec. auaricie. et c. quam sit. li. vi.
Nec post tempus trimesire po-
terit amplius p̄firmari. Sufficit
tñ petere p̄firmationem licet
nō obtineat ex quo p̄ euz nō
stat. vt ibi not. glo. et Hemi. de
hoc plenius ibidem. Si de ma-
nu dñi tēporalis vel per poten-
tiam ecclesiasticā beneficiū ob-
tinuit. Nam talis dicit̄ intrusus
et cū nō intrauerit per hosti-
um fur et latro. nec pōt aliqd
de t̄palib⁹ vel sp̄ualib⁹ dispone-
re nec absolueret aut sacramen-
ta prochiants illi⁹ ecclesie minī-
strare et necesse h̄z resignare vel
dispensationē ab eo q̄ pōt ob-
tinere. extra de elec. nihil et de
ressi. spol. In litteris. Et ibi ple-
ne p̄ Inno. et do. An. de bu. Si
ex̄ns illegitimus absq̄ dispensa-
tione beneficiū recipit. Nam
hoc est p̄tra iura. ex̄ de elec. In
notuit. Ideo illud tenere nō po-
test. in b̄nficio tñ simplici ep̄us
cū tali pōt dispensare. s̄ de cu-
rato vel dignitate solus papa.
vt in. ca. is qui. de fil. p̄resbi. li.
vi. Con. Rich. in. iiii. di. xv. ar.
iiii. q. iii. Si beneficiū vel eccle-
siam permutauit cū beneficio
vel ecclesia alterius. nam si hoc
l iiii

fit solo tractatu ⁊ puentōe par
tium sine auctoritate superioris
ad quē spectat collatio illorū be
neficiorū symonia reputat. ex
tra de rerū pmu. cū vnuerforū
⁊. c. questū. p̄cipue quādo eēt
diuerse dignitates vel p̄bende
diuersarū ecclesiarū vel etiam
vni⁹ ecclesie s̄ vna. h̄z onus an
nexū vt in decre. significatū. de
p̄ben. Sec⁹ si essent p̄bende vni
us ecclesie parilis v̄ vniformis
p̄ditiois ⁊ solū esset diuersitas
tpaliū. q̄ tūc s̄m pau. poss̄ vn⁹
canonic⁹ cū alio canonico eius
dez ecclesie pmutare sine auto
ritate supioris sicut tpale cum
tpali. Nā aliud est canonica. ⁊
aliud est p̄benda. de p̄bendis. ca.
Relatū. idēz Inno. in. c. q̄situm
Tuti⁹ tñ videt̄ s̄m hosti. in sū.
eo. ti. Et dñs An. de bu. in. d. c.
questū. q̄ nō fiat talis pmuta
tio sine auctoritate supioris. ⁊ a
te factū hoc esset tenendū post
factū x̄o satis forte posse p̄ces
dere opinio. Inno. vt no. Jo. de
imo. in clemē. nep̄cesso. e. ti. vbi
plene de hoc. si aliq̄d officū v̄
beneficiū ecclesiasticū hñs re
nūciauit illi eo pacto vt det̄ al
teri. puta nepoti suo aliquo sibi
dato vel p̄misso symonia est se
cundū Hoff. ⁊ hostiē. viii. q. iii.
taliam. etiā si nō processerit ad a

ctum renūciādi. s̄z solū ad actū
paciscēdi ⁊ vterq̄ pec. mortalr
nec ille cui sic collatū est bñfici
um illud retinere pōt tale. Nā
renūciatio bñficiū vel officij ec
clesiastici d̄z fieri in manib⁹ ei⁹
q̄ h̄z illud p̄ferre vel p̄firmare.
ex. e. admonet. ⁊ d̄z fieri pure ⁊
absolute. i. sine pacto ⁊ cōuētio
ne. ex de off. del. ex pte primo.
Si hñs litteras a sede apostoli
ca sup̄ p̄uisione sibi fiēda de
aliquo bñficio renūciauit litte
ris pro aliquo tpali pecunia vel
p̄sione interueniēte pacto sy
monia cōmisit s̄m Inno. ⁊ hosti
⁊ talis priuat̄ litteris ⁊ p̄sione
si quā recipit. Sed si ex officio
iudicis vel bonis iuris median
tib⁹ pure renūciat ⁊ ex altera
pte aliq̄d tpale dat̄ ei nō est sy
moniacū. ex de renū. sane. ⁊. ca.
veniēs. ⁊ ex de pac. cū p̄idē. Si
p̄lat⁹ exñs cōmisit alicui vices
suas seu iurisdictionē suā sub an
nuo cēsu. nā cū tale ius spūale
sit pro eo aliq̄d dare vel recipe
symonia est. ex ne p̄la. vi. su. c. i.
⁊ se. Et vt dicit hosti sicut pro
tali cōmissione iurisdictionis nō
licet recipe certā quātitatē pe
cunie multo min⁹ licz recipere
certā quotā id est certā ptez p
uent⁹. Co. dñs An. de bu. ibidē
c. ij. Si exñs cleric⁹ vel canonic⁹

p̄bendari^o locauit p̄bendaz seu
 fruct^o bñficij sui vltra t̄ps vite
 sue. Nā hoc nō licet ei nisi fue
 rit rector vel p̄latus ecclesie vt
 no. Inno. in. c. q̄relaz. ex ne. p̄la.
 vi. su. 7 ibi p̄ doc. Si beneficiuz
 seu ecclesiā male tractauit p̄
 mittēs eā ruere aut edificia col
 labi. Vel possessiones culpa v̄l
 negligētia sua deteriorari. Nā
 vltra pctm̄ teneē satisfacere. si
 lesio grauis fuerit vt notat i di
 rectorio. li. i. ti. xvij. Idēz hosti. i
 sum. ti. de pe. 7 re. §. q̄ pena. Si
 male p̄sumpsit vel distraxit fru
 ctus sui bñficij. Nā fm̄ doc. fru
 ctus tales aut erāt ad mēsam
 seu propriū vsuz deputat 7 tūc
 licet peccet male vtēdo vel cō
 sumēdo eos tñ ad restitutionez
 nō teneē nec ip̄i nec illi q̄ ab eo
 receperūt vt in de. illa. de excef
 sū. p̄la. sup. x̄bo ad mēsaz. Diuio
 tes tñ 7 potētes q̄ p̄ extorsionē
 fraudē seu violentiā 7 hmōi de
 eis reciperēt bene tenent sc̄d̄z.
 Alr. 7 tho. ij. ij. q. clxxxv. Aut e
 rant fruct^o siue prouent^o bene
 ficij 7 de his oibus p̄lat^o 7 q̄libz
 cleric^o hñs beneficiū cuz admi
 nistracione q̄zdiu viuūt 7 sanus
 est donare pōt intellige de iaz
 pceptis 7 recōditis moderate
 tñ ex de donac. ceterū. Hostiē.
 veto in sum. e. ti. §. 7 q̄d. 7 d̄ pe

ni. 7 re. dicit q̄ cōsuetudo gene
 ralis tenet q̄ p̄lati si sani sunt.
 7 sui cōpotes p̄nt donare pecu
 niā fruct^o 7 hmōi pro sue libitu
 volūtatis. Tū aut incipit infir
 mari nihil iuris h̄z in eis nec d̄
 iure cōmuni de ip̄is testari pōt
 licet possit elemosinā facere ex
 de testa. ad hec. si tñ cōsuetudo
 specialis vel statutuz ecclesie q̄
 nō nimis ḡuaret ecclesiā dispo
 neret q̄d possēt testari secus: es
 set q̄ tūc possēt testari. ex de te
 sta. Relatū sc̄d̄o. 7 de p̄ces. p̄bē.
 expte. Et notat Gemina in. c.
 p̄senti de offi. ordi. li. vi. 7 Jo. an
 ibidē in mercu. Cleric^o vero nō
 hñs administracionē s̄z simpli
 citer 7 p̄sonaliter beneficiatus
 pōt de fructib^o vel stipēdio q̄d
 ei ex tali bñficio aduenit in vi
 ta donare 7 in morte testari ad
 libitū 7 generalis p̄suetudo q̄st
 vbiq̄ hoc opp̄bat vt notat glo
 sa in. d. cap. p̄senti. ecclesia tñ ei
 succedit in eisdē fructib^o si des
 cedat ab in testato. ex de testa.
 relatū sc̄d̄o. 7 ibi plene p̄ do. an.
 de bu. de hac materia. aut erāt
 reddit^o capitulo seu clericis v̄l
 ministris distribuēdi 7 hos si p̄
 latus sibi retinet vel alicui do
 nat mortāl'r peccat 7 restituere
 teneē. q̄ nec dāda est elemosinā
 de alieno. xliiij. q. v. neq̄. Aut

erant reddit^o ad diuinū cultum
 specialiter deputatū seu paupe
 rib^o erogādi aut etiā fidei sue
 vt fideliter distribueret simpli
 citer pmissi ⁊ de his si dat cau
 sa necessitatis seu elemosine vt
 etiā psonis honestis pro recom
 pēatione patrociniū ⁊ laboris
 quē impendūt ecclesijs fm quā
 titatē laboris ⁊ industrie sue be
 ne ⁊ laudabiliter facit. rj. q. ij. q.
 cunq. ij. Si x^o dat p sanguineis
 suis nō indigentibus vel causa
 turpitudinis aut fauoris hūa
 ni ⁊ hmōi vltra pctnū tenet res
 tituere de bonis p̄imonialib^o
 vel p industriā acq̄sitis si h3 ni
 si in vltimo casu daret vt redi
 meret verationē suā. ⁊ nisi ip̄e
 sic satisfecerit tenent illi q̄ talia
 ab eo male acceperūt. Lō. tho.
 vbi supra. Si canonic^o seu bñ
 ficiat^o exis in cathedrali vel a
 lia collegiata ecclesia recepit
 quottidianas distributiones q̄
 loco p̄bende danē interessenti
 bus horis canonicis cū ipse ab
 sens fuerit vel etiā p̄ns. s3 hor^o
 nō interfuerit. Nā talis illicite
 recipit eas nec facit suas imo
 ad oim r̄stitutionē tenet. Nec
 valet p̄suetudo in cōtrariū nisi
 infirmitas ⁊ rōnabilis corp̄alis
 necessitas aut iusta ⁊ euidentis
 ecclesie vtilitas excusaret. ex d̄

cleri. nō resi. c. p̄suetudinē. li. vi.
 ⁊ ibi plene. p̄ Semi. Si p̄ncipa
 liter vadit ad horas pro lucro.
 qz tñ habebit grauiter peccat
 ⁊ videt symonia mētalis vt no
 tat. glo. ibidem in fi. Si deserui
 nit ecclesie sue celebrādo ⁊ offi
 cium suum dicēdo sicut debuit
 Nam si nō fecit fruct^o benefi
 cij illicite p̄cepit ⁊ ad eorū resi
 tutionē tenet vt notat Ja. cal.
 extra de cele. mis. c. i. ⁊ Semi. in
 c. fi. de rescrip. li. vi. Archi. c. liiij.
 di. c. i. ⁊ scdm eū talis pec. moro
 taliter. Conc. Rich. Si deserui
 nit ecclesie s3 nō debito modo
 cū. s. in mortali culpa foret. Nā
 talis fm archi. vbi. s. tenet res
 tituere fruct^o quos p̄cepit qua
 druplici rōne vide ibi ⁊ idēz dis
 cit cal. de cele. mis. c. i. do. An. ⁊
 car. ibi tenet p̄trariū. ab. sy. dic
 qz licet p̄ma opinio sit rigida
 tū tutior est in foro aie. Si i be
 neficio fecit residentiam p̄sona
 lam. Nā vt dicit Inno. ex de cle
 r^o. nō resi. c. cleric^o. omne benefici
 um residentia requirit nisi cōsuet.
 p̄trariū videt tñ Tho. ⁊ hosti.
 ⁊ Joh. an. post eū qz sufficiat de
 seruire p̄ substitutū ydoneuz si
 sic se habeat p̄suetudo qd̄ verū
 intelligit archi. xxxi. dis. Sacer
 dotibus in p̄ben. nō in dignita
 ribus vel curatis. Et no. Semi

nia in ca. si. de rescrip. li. vi. Et
 causa tñ rōnabili pōt ep̄s ad tē
 pus dispensare. vt in. c. licet cas
 non. de elec. li. vi. Si plura bñfi
 cia cum cura habet nā de iure
 cōmuni hñs dignitatem seu p
 sonatum que idem sunt vel bñ
 ficium curatum si scōm talem
 recipiat absq̄ dispensatione pa
 pe ipso iure vacat p̄mum eē de
 preben. de multa. 2 de psue. c.
 i. li. vi. Sed si primū retinere cō
 tenderit. secūdo expoliari pote
 rit vt in dicto. ca. de multa. vbi
 dicit dñs An. de bu. hoc veruz
 esse postq̄ p̄secutus est benefi
 cius 2 eius pacificā possessionē
 cum fructibus 2 habetur in. c.
 si. si tibi p̄cesso cum glosa sua.
 li. vi. licet tamen habere perso
 natum cum cura seu beneficiū
 curatum 2 p̄bendam cui annexa
 est parochialis ecclesia v' a
 liud beneficiū curatum. Nec
 est p̄tra predicta etiam si sint ī
 eadem ecclesia dummodo des
 uire faciat ecclesie annexe per
 ydoneum vicarium perpetuuz.
 vt in. c. super. e. de preben. li. vi.
 2 ibi glo. 2 Semi. Si habēs bñ
 ficium curatum vi occupat se
 cundum etiam curatum seu se
 scienter iniuste intrudit eo p̄ua
 tus est primo. Secus si habens
 ecclesiam curatā 2 postea vio

lenter occupet prebendam vel
 simplex beneficiū etiam si ei
 est annexa alia ecclesia curata
 vt in. c. cum qui. de preben. li. vi
 2 ibi. Si duas vel plures eccles
 ias seu prebendas habet. Mas
 de iure cōmuni absq̄ dispensa
 tione nō licet nisi in quinq̄ cas
 sibus. p̄primus est quādo eccle
 sie sunt ita tenues q̄ neutra suf
 ficat ad sustentationē. Secūdus
 est si vna dependet ab altera.
 Tertius est propter raritates
 clericorum. Quartus est si ec
 clesia annexa est dignitati vel
 prebende. Quintus est si habz
 vnam intitulatam 2 aliam cō
 mendatam vide plenius in pi
 sa. beneficiuz. i. §. iii. ep̄s tamē
 super pluralitate prebendaruz
 seu beneficiorum simpliciu 2
 etiam q̄ quis habeat beneficiū
 curatum 2 simplex dispens
 sare potest vt notat glo. in cap.
 litteris extra de preben. quod
 videtur etiam sentire ibidem
 dñs Andreas de butrio. quan
 do beneficia sunt ī diuersis ec
 clesijs. secus si in eadem eccle
 sia glo. in dicto capit. primo de
 consue. super verbo nisi vnicū.
 dicit q̄ episcopus potest dispē
 sare q̄ quis habeat vnum per
 sonatum vel officium cuz cano
 nicatu 2 prebenda etiaz in ea

dem ecclesia. q̄ aut̄ habeat du
as canoſias eiusdeꝝ eccleſie di
ſp̄ſare nō pōt quāquā indiuer
ſis poſſit. z ſic videt̄ debere in
telligi opi. Innoç. eꝝ de cleri. nō
reſi. c. ſi. Si plura bñſicia etiaꝝ
ſimplicia hꝝ cuz nō indigeat et
vnū vel pauciora ſibi ſufficerēt
ſcōm ſtatū ſuū nō licet nec tal
videt̄ in bono ſtatu ſm Ray. z
tho. etiā ſi habeat cū diſp̄ſati
one ep̄i vel pape qꝫ diſp̄ſatio
etiā p̄ papā facta ſine iuſta cā
nō excuſat quo ad deū. eꝝ de vo
to nō ē. z ibi glo. z do. An ō bu.
Si bñſiciū curatū aut prochia
lis eccleſie regimē recepit an
te tꝑs a canone p̄fixū. nā q̄ hu
iuſmodi curā ſuſcepit antequā
xxv. annū attigerit ip̄o iure pri
uat⁹ eſt nec pōt ep̄s diſp̄ſare
qꝫ an̄ p̄dictā etatē curā talē ha
beat ſꝫ ſolus papa. vt in. c. licet
canō de elec. li. vi. ſup̄ x̄bo care
re. Si ad prochiaſ eccleſie re
gimen aſſumpt⁹ eſt nō exiſ ſa
cerdos. Nā ſi ſe infra annū cō
putādo a die aſſignati ſibi regi
minis ad ſacerdotiū ſe promo
ueri nō fecerit lapſo āno puat⁹
eſt niſi fuerit eccleſia collegiā
ta. vt in. c. ſtatutū z. c. cuz ex eo.
de elec. li. vi. Poſſunt tñ ep̄i diſ
p̄ſare cū talib⁹ cauſa ſtudij qꝫ
nō promoueat̄ vſqꝫ ad ſepten

niz niſi ad ordinē ſubdyacona
tus. z illo inter medio tꝑe debz
de ſufficienti vicario eccleſie p
uideri q̄ curā exerceat diligenz
ter. vt in dicto. cap. cū ex eo. Si
ſcientia z morib⁹ ſe ſentit ydo
neum ad hmōi curā z regimen
nam ſi nō eſt p̄petenter littera
tus z vita z morib⁹ cōmendan
dus vt dꝫ in. c. cuz in cūctis de
elec. z. c. licet canon. eo. ti. li. vi.
nō videt̄ in ſtatu ſalutis niſi re
nunciet. vt in. c. niſi cū p̄ideꝝ. S
pro defectu. extra de renun. Si
pro baptiſmo vel criſmate pe
cuniā exegit. nā ſymonia eſt et
prohibitū. i. q. i. c. dictū eſt. z. c.
baptiſandis. z ibi glo. z archi. d̄
hoc plene. Rich. z. Scoān. iiii.
di. v. Si pro eucharistiē collati
one aliq̄d exegit ſymonia eſt et
prohibitū. i. q. i. nullus. z. c. dictū
eſt. Si pro celebratione miſſe a
liquid ex pacto accepit. Nā ſe
cundū Ray. ſi hñs beneficiū v̄
eccleſiā in titulū quā tenet of
ficiare z aliq̄d exigat etiā p̄teꝝ
xtu laboris vel ſumptuū ſymo
iam cōmittit. i. q. i. Iudices z ibi
glo. z archi. d̄. i. q. iii. vendētes. ſi
tñ talis ſacerdos paup̄ eſt cogi
poſſunt prochiaſani ei offerre vel
aſſignare vnde ſuſtentari poſſit
xvi. queſti. i. ſtatuumus. xxv. di.
preter hec. Si vero ad hoc non

teneat et deficit ei sumptus potest accipere. i. q. i. iudices. et de prebendis. significatum: ubi hoc idem notat. 3o. an. et dominus An. de bu. et hoc casu possit aliquid recipere presuppone si tamen spiritus gratia debet grauis celebrare. i. q. ij. sicut episcopus. quod si sumptus habet nec ad hoc tenetur aut de celebrare gratia aut cessare quod licet forte quod non teneat ad ista aliquid recipere non esset symonia. eo quod non tenetur quod suis stipendiis militare est tamen turpe lucrū. Cō. tho. ij. q. c. et Ricchar. i. iiii. Si per aniuersario celebrando ex pacto puenit de aliquid dādo symonia est et illicitus Si tamen ex deuotione aliquid ecclesie deest ecclesia tenetur pillis celebrare per quibus datū fuerit scōm Ricb. in. iiii. di. xv. ar. v. vide de hoc plene est de prebendis. c. significatum. per Joh. an. et do. An de bu. Excusari tamen videntur a symonia seculares qui iuxta morem patrie pro aniuersariis seu missis celebrandis dāt certā pecunie quantitate quous dādo ex simplicitate. pferat xba ac si hōmī emere vellēt. Nā videtur in hoc potius eorū intentio pie posse interpretari quod dēt per modū elemosine quos quod velint emere sicut xba per lata sonāt. Si exegit aliquid pro professione audiēda alias non au-

ditur. Nā talis symonia comittitur etiā ab ecclesia puniēda. i. q. iiii. quā pio. Si non petierit aliquid sed tamen principaliter propter lucrum audiuit symonia mentales comisit. Si licentiā alteri profuturi suo prochiano dare noluit nisi per pecunia symonias comisit per Ray. Si tamen pecunia exigatur in absolutione ab excoicatione suspensione vel interdicto quasi per pena culpe precedētis pro quod fuit excoicat⁹ suspensus vel interdict⁹ non est symonia nisi intentio fuerit corrupta per tho. ij. q. pe. et hosti. Si per sepultura quocumque exegit symonia comisit. sed nota quod quocumque accipit nomine sepulture officium ecclesiasticum quod impedit sepeliēdis et hoc quod est quid spirituale videri non potest. i. q. i. dictus xiiii. q. ij. Precipiendum quocumque sepultura accipit per loco et terra ab episcopo consecrata seu cimiterias et talis loc⁹ non potest videri sine ibi sit sepult⁹ aliqs siue non. quia sacer est. xiiii. q. ij. quia quocumque sepultura dicitur tumba marmorea vel lapidea et hec videri non potest si ibi sit sepult⁹ aliqs quod ex hoc fact⁹ est loc⁹ religiosus. xiiii. q. ij. quos ista. et c. post quos. sec⁹ si ibi nullus sit sepult⁹. et sic habes quod per exequiis mortuorum nihil potest exequi nec per eis de aliquid dādo pacisci

Si tñ sit p̄suetudo q̄aliquā de f̄
 pro sepultura p̄nt̄ layci post se-
 pulturā a clericis libere exhibi-
 tā cōpelli p̄ ep̄s ad h̄uandā lau-
 dabilē cōsuetudinē. ex. de sy. ad
 apostolicā. Idē notat Jo. an. et
 do. In. de hu. ex. de sepul. Abolē-
 lēde q̄ si clerici aliq̄d corp̄ sepe
 lire nollēt nisi fieret eis cautio
 ab heredib⁹ defuncti de redimē-
 do ea q̄ veniūt cū funere symo-
 niā cōmittit ⁊ multomaḡ quā
 do pecunias exigiūt nolētes ali-
 as si pelire. d. c. q̄sta. Facere au-
 tē pactū de redimēdo lectū p̄a-
 nos equū ⁊ hmōi etiā añ porta-
 tionē defuncti ad ecclesiāz lici-
 tū est s̄m hostien. q̄ hec t̄palia
 sunt dūmodo nō neget̄ sepultu-
 ra vel immisceat̄ ius sepulture
 Si h̄ns diuersa cimiteria ap̄d
 ecclesiā suā taxauit p̄quāta pe-
 cunia q̄s ponat̄ in tali. cimiterio.
 Idē s̄m hosti. simonia est ex
 eodē. Audiui⁹. ⁊. ca. sicut. Et
 eodē modo si pro pecunia crux
 specialis portet̄ ad fun⁹. d. cap.
 Audiui⁹. Si solerter ⁊ diligē-
 ter curā sibi cōmissāz exercuit
 ⁊ quō se habuit i sacramētorū
 administratione infirmorū visita-
 tione ⁊ hmōi. Et p̄mo si eucha-
 ristia ⁊ crisma sub fideli custo-
 dia clauib⁹ adhibitis p̄secrauit
 vt p̄cipit̄ de custo. eucha. ca. i.

Si sepe eucharistiā renouauit
 vt debuit. Idē si ex hoc q̄ mul-
 tū distulerit renouare aliq̄d est
 corruptū vel pditū mortaliter
 peccauit. Si cū debita reueren-
 tia eucharistiā misstrauit ac ifur-
 mis detulit cū innotuit apte ⁊
 cū lumie vt debuit. Idē si secus
 fecit aut ex eius defectu absq̄
 cōione ⁊ ceteris sacramētis ali-
 q̄s obiit q̄uiter peccauit. Si
 sciēter exiit in mortali aut sen-
 su deficiēti vel infirmo vomitū
 patienti cū pbabili piculo euo-
 mēdi eucharistiā dedit morta-
 peccauit. Si audiuit p̄fessionē
 alicuius nullā sup eo iurisditio-
 nē h̄ns seu autoritatē a iure vt
 ab eius superiore ⁊ eū absoluit
 mor. pec. Idem etiā est si absol-
 uit subditū suū a casib⁹ superio-
 ri reseruat̄ siue hoc faciat sci-
 enter siue ignorāter s̄m Rich. i.
 q̄rto. Nec valet absolutio. ⁊ te-
 net̄ inq̄stuz pōt sine scādalo er-
 rozē suū taliter absolutio signi-
 ficare. Si sciēter absoluit a pec-
 catis eū quē sciebat exēdicatū
 maiori exēdicatōne mortaliter
 peccauit nec absolutio valuit
 sc̄m doctores cōiter. Si scien-
 ter absoluit nolentē a mortali
 discedere nec q̄d alijs d̄s satisfacere
 morta. pec. Si audiēdo cō-
 fessiones nimis festinauit. Nec

put oportuit seu de qb' nō des-
buit interrogauit. Aut in pple-
ris casib' peritioes nō p̄sultit
Nā in his defacili mortaliter
peccare potuit. Si in iūgendis
penitētis indiscrete se habuit
vt qz nimis parua seu magnas
vel scādaloſas dedit. Si pctm̄ i
p̄fessione auditū sine licētia cō-
fitētis quoquomodo reuelauit
morta. pec. Si oēs subditos suo-
os post ānos discretionis p̄ſte-
ri z cōicare fecit z nolētes quā-
tū potuit suafit idurix z coegit
vel saltē ep̄o denūciauit. Nam
ad hoc ex officio tenet alias q̄-
uiter peccat. Si sine autorita-
te ep̄i vota dispēsauit vel com-
mutauit morta. pec. nec ualuit
talis dispēsatio. ex. de voto. c. i.
Si nimis facilis fuit ad dispēs-
sandū in ieiunijs ecclesie pecca-
uit Si m̄imonijs clādestinis i-
terfuit. Nā hoc est p̄hibitus z
ex hoc talis sacerdos triēnio. sus-
pēdit ab officio sacerdotij. vt in
c. cū inhibitio. e. ti. Si sciēter se-
cūdas nuptias vel clādestinas
b̄ndict. Nā hoc est p̄hibitū vt
in. c. i. z. i. c. vir aut. ex. de secūdo
nup. Et sacerdos b̄ndicēs secū-
das nuptias dz suspēdi ab ep̄o
z sic suspēsus nō pōt absolui cir-
ca sedē apostolicā. vt no. hosti-
in. d. c. i. cui. Lon. Archi. xxxv. q.

iii. in copulatione. Si rite bap-
ſatū etiā a muliere scienter ite-
rū rebaptisauit morta. pecca. d̄
con. di. iiii. rebaptisare. z hoc a-
gēs si est cleric' dz deponi. e. di.
c. eos. z. c. q̄ his. z si est publicus
efficit irregularis. ex. de apo. c.
ex litterarū. Lon. Rich. in. iiii.
di. v. art. iiii. q. ij. Si bap-
tisauit cū crismate nō nouo. i. nō eius-
dē q̄ni. Nā hoc fieri p̄hibet p̄-
ter q̄z in mort' articulo. Et cō-
tra faciēs dz puniri e. di. si ouis
Si cognouit carnaliter filiam
spūales quā bap-
tisauit. Vel in
p̄fessione audiuit aut ei' cōma-
trē. quissimus scel' cōmisit. Si
honeste z modeste in p̄uersatis
one sua se habuit x̄bo p̄ter ex
exēplo infide z morib' subditos
suos instruēdo admonēdo z cō-
pellēdo iuxta posse ad b̄n uiuen-
dū z vt p̄ viā salut' ambulēt sic
tenet z habet ex. de reg. iur.
Quāuis. Si ptumaces cōcubi-
narios vsurarios z hmōi noto-
rios pctōres nō correat z argu-
it publice z p̄uate quantū eorū
saluti expedire cognouit graui-
ter peccauit. Nā ad hoc ex pre-
cepto tenet fm doctores. Si
quantū bono mō potuit ludos
illicitos z malas corruptelas in
prochia sua nō extirpauit quō-
ter peccauit. Si sortilegas diui

nas ⁊ hmoi in prochia sua susti-
nuit ⁊ nō corerit gūiter pecca-
uit. xxvi. q. v. puenit. ⁊. c. cōtra.
Si mulieres xpianos in domo
iudeorū huire vl' eorū filios la-
cte nutrire pmisit. Nā hoc p-
hibet. ex de iude. c. iudei. Si in
dulgētias dedit cū nō posset vl'
ob questū ecclesiā suā maiores
indulgentiā q̄s hret sciēter pro-
nūciavit morta. pec. Si q̄stores
falsas indulgētias in ecclia sua
pnūciare aut reliq̄as nō veras
seu ab ecclesia nō ap. pbatas ve-
nerādas pplo exhibere sciēter
pmisit ⁊ hmoi. Et si cuz eis de
quota elemosinarū pticipauit
⁊ de pticipādo pactuz fecit. In
oibus his mortal' peccauit ⁊ re-
stituire tenet. xlii. q. vi. ca. pte
rea. Si bñdictionē mēse ⁊ ḡtia-
rū actionē dicere psuevit vt d̄s
Si vsurarijs alienigenis ⁊ alijs
de ipsius terre nō oriūdis publi-
ce vsurā exercētib⁹ ad hoc do-
mū suā locauit vl' alio titulo cō-
cessit. Nam ex hoc ipō facto ex-
cōicat⁹ fuit vt in. c. vsurā. de vs-
suris. li. vi. Si induxit aliquem
cū effectu ad vouēdū iuranduz
seu pmittendū vt sepulturā a-
pud ei⁹ ecclesiā eligat vel iā ele-
ctā vlteri⁹ iā nō immutet ipso
facto sniam excōicationis icur-
rit a qua ab alio q̄s a papā pre-

terq̄s in mort' articulo absolut
nō poterit vt in cle. Lupiētes
de penis. Si sciēter ⁊ spōte pti-
cipauit cū excōicatis a papa et
ipōs ad officia diuina recepit ex-
cōicat⁹ est ⁊ absolutio pape re-
seruat. ex de sen. excō. significa-
uit. Si falsificauit litteras papē
vel falsis vsus est sciēter vel re-
monit etiā vnā solā litterā ab
eis excōicatus est ex de crimine
falsi. ad falsariozū. Si sciēter in
cimiterijs sepeliuit tpe interdi-
cti in casib⁹ nō pcessis a iure vl'
excōicatos publice aut noiatis
interdictos vel vsurarios mai-
fessos excōicatos est vt in cle. i
de sepul. sepeliētes. aut occidē-
tes se vel in mortali decedētes
mortaliter peccant.

Ab ep̄is ⁊ ceteris prelat⁹ su-
perioribus. Ca. xviii

Ep̄is ⁊ alijs pre-
lat⁹ secularib⁹ pos-
sunt q̄ri fere oia q̄
dicta sunt supra vt
clericis bñficiatis ⁊ curatis de
inde q̄ri pōt si se cognoscit ido-
neū scia morib⁹ ⁊ vita. nā ep̄m
optet sacrarū litterarū habere
pitiā ⁊ scire erudimēta fidei cū
ex officio teneat docere popu-
lū sibi cōmīssuz ⁊ rōnem redde-
re omi poscēti cū de fide ⁊ alijs
ad salutē ptinētib⁹ nec sufficit

plati bona puerfatio ⁊ morum
 honestas nisi addat doctrine
 scia. xxxvi. dist. 5. ecce. ⁊. xxxviii.
 di. c. oēs. Et si nō est saltē ppe-
 tēter litterat⁹ ep⁹s pōt ab offi-
 cio remoueri. eī de eta. ⁊ quali.
Quāuis. Si legitime assecut⁹
 est dignitatē seu p̄lationē ⁊ an-
 tēpō exīti irregulari bigamo il-
 legitimo excoīcatu suspēso ho-
 micida aut notorioꝝ cubinario
 Nā in his oibus sciēter existēs
 Si ad p̄lationē est assumpt⁹ nō
 p̄s dispēsat⁹ vel absolut⁹ assi-
 due in mortali manz. Si electi-
 onē p̄firmationē dignitatē seu
 p̄secrationē symoniace obtinu-
 it vel alias iniūto titulo. Nam
 talis nō est pastor s; aīarus de-
 ceptor ⁊ excoīcat⁹ excoīcatione
 papali ⁊ tenet resignare ⁊ oīa
 q̄ p̄cepit restituere vt. s. c. xvij.
 Si ante p̄firmationē episcopa-
 tus vel alteri⁹ dignitatis admi-
 nistrationē se ingessit p se vel p
 aliū. Nā talis si qd ei p electio-
 nē iuserat q̄situz eo ip̄so p̄uatus
 est vt in. c. auaricie de elec. li. vi
 Si de religione ad episcopatū
 assumpt⁹ est. nā talis adhuc te-
 net voto p̄tinētie ⁊ paup̄tatis
 licet fact⁹ sit dispensator bono-
 ruz ecclesie nec a voto obediē-
 tie absolut⁹ est s; p accidēs non
 tenet obedire cū superiorē nō

habeat sicut ⁊ abbas monaste-
 rii vt dicit tho. ij. q. lxxxviii. te-
 net etiā portare habitū sc̄tē re-
 ligious ⁊ ad alias obseruātiā
 regulares q̄ nō impediūt ponti-
 ficale officiu s; eundē Tho.
 ibidē. q. clxxxv. ⁊ hostiē. Si mo-
 nachū vel aliū religiosuz d̄ mo-
 nasterio ad officiu ecclesiasticū
 traxit p̄tra voluntatē abbatis
 vel alteri⁹ plati sui. Nā hoc est
 p̄hibitū ⁊ graue pctm̄. lviii. di.
 c. i. ⁊ ij. ⁊ xviii. q. ij. q̄ sit. ⁊. c. se.
 si p̄tulit ordinē vel b̄n̄ficiū sy-
 moniace excoīcationē papalez
 incurrit ⁊ tenet ad restitutionē
 oīm pctōm̄ vt. s. c. xvij. in p̄nci-
 pio. ⁊ eī de iniūr. c. si. Si p̄tulit
 b̄n̄ficiuz retētis sibi fructibus
 vel aliqua pte eorū. Nā hoc est
 p̄hibitū ⁊ symonia. si fiat expa-
 cto vel p̄suetudine eī vt ecclesi-
 astica b̄n̄ficia. Si dimi. Con. c.
 vt n̄m. ⁊ extra de cen. Zuben⁹
 i. q. iii. si q̄s p̄endas. Si vni cō-
 tulit plura b̄n̄ficia. Nā hoc est
 p̄tra iura. lxxxv. di. c. singula. ni
 si in aliq̄bus casib⁹ de q̄bus. s.
 in. c. p̄cedenti. Si aliquē sciens
 ter ordinauit infra etatē legitī-
 mā mortale est ⁊ d̄z suspendi a
 collatione ordinuz. eī de tēpo.
 ordi. c. vel nō est. Nec i etate p̄t
 ep⁹s dispētare vt notat glo. in
 cle. generalē. d̄ eta. ⁊ qualitate.

Si ptulit sciēter ordines p salu-
tum aut duos seu q̄ttuor: mino-
res simul cū subdiaconatu mor-
tale est ⁊ prohibitū ⁊ debet de-
poni. lxxvij. di. c. i. ⁊ extra de eo
q̄ fur. or. sus. c. cuz hoc. Si ptulit
ordines sacros extra tpa cōssi-
tuta mortale est ⁊ debet p̄uari
autoritate ordinādi. ex de tem-
po. or. sane. Si ordinavit alteri
us prochiānū sciēter sine licen-
tia sui superioris suspēsus est p
annum a collatione ordinū. vt i
ca. eos de tempo. or. li. vi. Si in
ordinatione aliqd̄ omisit d̄ sub-
stācialib⁹ p̄cipue in quib⁹ imp̄-
mitur character mortāl̄ pecca-
uit ⁊ tenet̄ iterū totū iterare i
alia ordinatione. Si vero qd̄ o-
misit nō est substācialē nō opor-
tet rite factū iterari. s; si quod
omissum fuit suppleri in alia or-
dinatione nec priusquā sit sup-
pletum debet ordinat⁹ exercere
officiū. Vide theologos in. liii.
di. xliiii. ⁊ in. c. p̄sbiter de sacra-
mentis nō iteran. ⁊ ibi p̄ docto-
res. Si fecit ordinādos diligē-
ter examinari de etate scia et
moribus. Nā ad hoc tenet̄ ali-
as peccat mortāl̄. xliiii. distin.
quādo ep̄us. Si sciēter vel per
ignorātiā inexcusabilem indi-
gnum admisit ad ordinē vel bñ
ficiū mortāl̄ peccauit scdm

tho. ⁊ Alber. Si promouit ali-
quem sine titulo ad ordines sac-
rum. Nā hoc prohibit⁹ est
extra de p̄ben. ep̄us. ⁊ c. cū fm
Si singulis annis renouauit in
die cene dñi sacrum crisma qd̄
p̄ficitur ex oleo ⁊ balsamo. Nā
ad hoc tenet̄ de con. dist. iiii. s;e
quis de alio. nec debet cōferre
hoc sacramentū nisi ieiunus de
con. di. v. vt ep̄i. Nec debet ite-
rari. ibidē. c. dictum. ⁊ ca. se. Si
nō visitauit vt debuit dyocesi suam
singulis annis s; sustinuit
clericos in delictis suis absq̄
correctione pecunia corruptus
vel obtentu obsequij sibi p̄stiti
seu fauore carnali grauit̄ pec-
cauit. lxxxiii. di. si quis ep̄us. et
c. error. ⁊ c. p̄sentire. ⁊ ex. de offi-
or. irrefragibili. ⁊ c. nihil. ⁊ lxxx
iiii. di. puenit. ⁊ c. se. Si aliquid
accepit vt correctionē faceret
vel vt ab ea cessaret aut minus
pctm̄ puniret vel vt vices suas
cōmitteret seu sup aliquo dispō-
sationē faceret. Nā in his ⁊ hu-
iusmodi symoniā cōmittit seu
pro pecunia p̄cibus vel obseq̄-
is fecerit fm tho. ij. ij. ⁊ ex de sy-
mo. nemo. Et idem si accepit a
liquid vt seruet iusticiā. Si ero-
ga pauperes fuit auarus. Nā
erga eos tenet̄ esse liberalis et
ip̄is qd̄ sibi sup̄est erogare. lxxx

vi. dist. fratrē nostrū z capitulo nō satis. Si fuit pater refugiu z defensor viduarū z orphanorum z pauperū z aliarū psonarum miserabilū. Nā si nō fecit sic grauter peccauit. lxxvij. dist. p totū. Si uisitationē sue dyocesis fecit vel fieri fecit p alius z aliqd̄ erexit p̄ter procuratorem q̄ erigi debet solū in uicualibus prohibitu est. vt in. c. exigit. de cen. lib. vi. Si delicta clericorum z aliorū subditorum laycorū puniuit ex auaricia pena pecuniaria z nō potit̄ ad reprimendū z cōpescendū eorum delicta moꝝ pec. Si in uisitatione sua nō diligenter quesuit d̄ quibus debuit p̄cipue de uita. z honestate sacerdotum z officiantiam. s. quomodo se h̄nt in officijs suis in cōfectione z administratione sacramentorum. Et si ritam z formā ab ecclesia traditam seruent. z quomō se h̄nt in audientia p̄fessionum z cura animarum suarū sibi commissarum. Et si tenent ecclesiaz mūdā z uestimenta sacerdotalia z altaris ornāmēta sicut tenētur vt supra. c. xvi. Nā si h̄mōi uenit eos notabiliter deliquisse z nō puniuit vel prouidit q̄ aut ille se emendent aut de alio loco eorum si illi sunt. incorri

gibiles grauter peccauit z oīa mala z damna animarum q̄ in z de sequūtur ei imputantur. extra de iniur. cap. si. Si sustinuit in officijs z beneficijs notorios concubinarios vel alijs sceleribus manifestis infectos vt vsuris ludis tabernis negocijs secularibus uenationib⁹ z h̄mōi uacantes. Nam in his omnibus nō pōt excusari a mortali. si eos nō punit cū potest sine periculo scissure vel maioris scandali. xliiii. di. Conuersationes in glosa. xliiii. questi. iiii. Cum quisq̄. Si laycos sibi subditos notorios peccatores quos per se vel ex aliorū denunciatione nouit adulteros vsurarios inimicicias seruantes nō corrigit per cēsuras z per alios modos quib⁹ melius potest grauter peccat nisi omittat q̄ nō sperat̄ emēdatio sed potius deterioratio. z timeretur de scandalo vt in. d. capitulo cum quisq̄. z. §. lxxiii. distinctione nemo z capitulo. se. Si malas consuetudines quas nouit in sua diocesi nititur quātum potest auferre. vt uendere z laborare diebus festiuis non confiteri nec communicare semel in āno tripudare seu alia secularia in ecclesijs z locis sacris fieri violare ecclesiaz liber

tatē vel emunitatē vt qꝛ clerici
 pueniant in iudicio seculari vꝛ
 qđ debitores ⁊ malefactores d̄
 locis sacris violēter extrahant
 in casibꝫ nō p̄cessis ⁊ h̄mōi. Nā
 p̄tra hec oīa tenet inuigilare.
 ⁊ obuiare ne fiāt ⁊ post admo-
 nitionē nolētes desistere ex̄cōi-
 care ⁊ punire als̄ q̄nter peccat
 si timore vꝛ negligētia omittit
 p̄lii. dist. sit rector si inuigilauit
 p̄tra hereticos sortilegos ⁊ di-
 uinos eos ad fidē verā reducē-
 do. aut si emēdare noluerint as-
 crius puniēdo. Nā ad hoc tene-
 tur ex officio. xxvi. q. v. c. p̄tra. ⁊
 c. se. ⁊ ex. de hereti. abolendam
 ⁊ in de. ex. graui de vsu. Si ali-
 quē pp̄rijs manibꝫ verberauit
 nā hoc ei nō licet. xlv. dist. ep̄m.
 Si bona ecclesie male guber-
 nauit vel illa nō indigētibꝫ tra-
 didit seu alias inutiliter expen-
 dit. nā q̄nter peccauit. x. q. ij. es-
 piscopꝫ ⁊ tenet restituere vt. s̄.
 ca. de curatis. Si res vel bona
 ecclesie vel episcopatus aliena-
 uit sine necessitate ⁊ debita iu-
 ris solēnitate q̄nter peccauit.
 x. q. ij. c. i. ⁊ fi. Si iura aliarū ec-
 clesiarū nō seruaui sibi oīa v̄di-
 cādo ⁊ paulatim ius prochiāle
 subtrahēdo. Nā hoc est omni-
 no illicitū ⁊ p̄hibitum. xvi. q. i.
 Constitutū. Si bona aliarū ec-

clesiarū vacantium sibi vsurpa-
 uit. Nā q̄nter peccauit cū des-
 buerint in vtilitatē ecclesie ex-
 pēdi vel futuris successoribꝫ si-
 deliter referuari ⁊ est suspēsus
 donec plene restituerit. ex̄ d̄ es-
 lec. qꝛ sepe. li. vi. Si vltra morē
 antiquū a prochiānis p̄i biterꝫ
 sue dyocesis aliqd̄ exegit vꝛ eos
 grauaui grauiter peccauit. x.
 q. iii. q. ⁊. c. sequenti. ⁊ ex̄ de ex-
 ces. p̄la. c. i. vbi iudez notat ab. sy.
 ⁊ plene de testi. req̄siti. Si has-
 buit yconomū clericū q̄ p̄sit re-
 bus ecclesie sub cuiꝫ testimoio
 res ecclesie gubernent. Nā ad
 hoc tenet s̄m iura. lxxix. di. vo-
 lumꝫ. ⁊. c. qꝛ in quibusdā. ⁊. c. iu-
 dicatū. alias suspēdi dꝫ vt in. c.
 indecēter. e. di. Si aduocatos
 vel sibi seruiētes nō debite re-
 munerauit. p̄tra iura fecit. xij. q.
 ij. q̄cunqꝫ. ⁊ capitulo sequenti.
 Si debita sua vel a p̄decessore
 suo relicta occasione ecclie sue
 nō soluit. Nā ad hoc tenet s̄m
 Inno. ex̄ ne p̄la. xi. sua. ca. quire-
 lā. ⁊ ibidē ab. sy. ibi. Si exēptos
 vt q̄ttuor ordines mendicātes
 ⁊ alios h̄ntes p̄uilegiū exēptio-
 nis iniuste molestauit vel eorū
 p̄uilegia nō seruauit ad suū ius-
 diciū traxit vel als̄ eos quoquo
 modo impugnavit q̄nter peccauit
 vel male tractauit q̄nter peccauit

nam p̄tra iura fecit. districte ei
 p̄lati p̄cipit vt p̄dictorū exem
 p̄torū p̄uilegia seruet ⁊ eos abs
 lectu beniuolo habeāt cōmen
 datos nec seip̄s difficiles gra
 ues duros aut asperos. sed poti
 us fauorabiles propitios beni
 gnos ⁊ liberales studeāt exhibē
 re eī de excels. p̄la. c. nimis. p̄
 mo. ⁊. ij. ⁊ eī de p̄uile. dilecti. et
 c. quāto. ⁊. c. in his. ⁊. e. ti. ca. vo
 lētes. li. vi. ⁊ in. ca. Dudū de ses
 pul. ⁊. c. religiosi. de p̄uile. S. sa
 ne. in. de. Si monasteria moni
 alium diligēter uisitauit. nam
 ad ei⁹ officiū p̄tinet ea singulis
 annis uisitare etiā si sint exem
 p̄ta. vt in. de. attendētes de sta
 tu mona. Si q̄stozes vel alios p̄
 misit mēdaciter p̄dicare seu fal
 sas indulgētias p̄nunciare. vel
 ip̄emet p̄cessit vel p̄nūciavit i
 ndulgētias quas nō potuit q̄u
 ter peccauit. eī de pe. ⁊. re. cum
 ex eo. Si nō tenuit vicariū pe
 ritum ⁊ bonū ad tractandū iu
 dicandū causas in foro p̄tenti
 oso. Nam ad hoc tenet p̄cipue
 quādo nō est sufficiēter doctus
 in iure. Si fuit p̄sonarū acce
 p̄tor ⁊ propter hoc iusticiā po
 sciēti nō exhibuit distulit vt ne
 gauit aut q̄d magis est sniaz ii
 quā protulit. Mas in oibus his
 mortaliter peccauit ⁊ ad satis

factionē tenet vt. s. e. ti. ca. iiii.
 Si sine iusta causa vel cause co
 gnitione aut ordine iuris iudi
 ciario p̄termisso aliquē excōica
 uit vel alias iniuste q̄uauit mor
 taliter peccauit ⁊ q̄uiter puni
 ri d̄s ⁊ ad interesse tenet graua
 to. r. xiii. q. iii. de illicita. ⁊ eī de
 sen. excō. c. sacro. Sed si pro mi
 nimis culpis ⁊ dānis ⁊ paratos
 corrigi excōicauit. Mā hoc pro
 hibitū est. xi. q. iiii. epi. ⁊. capi. ne
 mo. Si causas difficiles minus
 diligēter p̄ seip̄m examinauit
 p̄oderauit ⁊ iudicauit vt est ma
 trimouij diuorij vel alijs deleo
 gant p̄cipue ydeotis ⁊ leuibus
 Mā h̄mōi nō debuit cōmittere
 nisi iusta causa ⁊ necessaria im
 pedit⁹ ⁊ tūc p̄sonis in iure peri
 tis ⁊ exptis. extra de p̄san. ⁊ af
 si. ex litteris. Si proprias iniu
 rias dure vindicauit. Mā hoc ē
 detestabile. xvi. di. soliciarios.
 Si testamēta ⁊ vltimas volun
 tates p̄cipue in legatis ad p̄ias
 causas non fecit exequi. nā ad
 hoc tenet. extra de testa. si her
 redes. Si dispēsauit in votis vt
 iuramētis in quib⁹ non potuit.
 vel si potuit indiscrete tñ ⁊ sū
 rōnabili causa grauiter pecca
 uit. vide. s. p̄cepto. ij. Si incerta
 male dispēsauit vt sine rationa
 bili causa pro minorī quātitate
 m ij

cū vfarariis raptoribus z hmoi
 cōposuit gūiter peccauit vt su
 pra pte p̄ma. ca. i. in fi. Si pape
 z alijs suis superiorib⁹ ac sacris
 canonib⁹ obediuit. Nā ad hoc
 tenet. xcij. di. obedientiā. z. xxy
 q. i. p totū. Et p̄tra facientes q̄
 uiter puniri debet eē de excess.
 p̄la. nimis. z duob⁹ capitulis se
 quētib⁹. Si habitu vita z mori
 bus exēplaris fuit in vita sobri
 us. Si supplectilibus p̄ciosis v
 titur. Si in apparatu z ornatu
 domus z equorū aut familie ni
 mis sumptuosus fuit z nimis
 curiosus. Si ecclesiā suā visita
 uit z in solēnitatib⁹ missam cā
 tauit diuinis officijs interfuit.
 z deuote exoluit. z ab alijs vbi
 te celebrari z cātari fecit vt te
 netur. Si orationi p̄uate z lco
 ni sacre scripture vacauit vt de
 bet. xxxvi. di. p totū. Si existēs
 erudit⁹ p̄dicauit populo vel sal
 tem ei de vtilib⁹ p̄dicatoribus
 z cōfessoribus prouidit. Nā ad
 hoc tenet eē de offi. ordi. inter
 cetera. Si exns in mortali vsus
 est ordie suo. Quia toties mor
 taliter peccauit quoties hmoi
 actum facit vt tāgendo res sa
 cras quasi officio suo fungens
 z hmoi scdm Tho. z Alber.
 Si mulierū familiaritatē quas
 si pestē vitauit z raro de domo

exiuit. Si adultores ab horru
 it z hmoi. Si in cōuiujs multū
 se occupauit. Nā hoc est ep̄o d
 testabile z prohibitū. z ex hoc ē
 acriter corripiedus. xliiii. di. ml
 tis z capitulis sequētib⁹. Si
 detractores susurronef z hmoi
 male loquētes libēter audiuit
 vel tacuit. nec correxit vt debu
 it z potuit. Nā hoc mortale viz
 detur. fm tho. ij. q. lxxlii.
 Si ad mēsam suā sacras lectio
 nes legi fecit. Nā hoc ep̄is z sa
 cerdotib⁹ p̄cipitur. xliiii. di. c. p
 reuerentia. Si familiā hone
 stam habuit z eā xbo z exēplo
 salubriter gubernauit z erudit⁹
 uit. Nā de his ratione reddere
 oportebit deo in die iudicij. he
 bre. vlti. z. p̄ly. di. §. necesse. Si
 exercuit officiū inq̄sitionis cō
 tra hereticos vt tenet. Nā si
 carnali amore odio vel timore.
 aut cuiuslibz comodi tp̄alis af
 fectione. Vel obtentu malicio
 se z fraudulēter. labē heretice
 prauitatis seu q̄ ipm in execu
 tione officij inq̄sitionis impedi
 at falso alicui p̄sumpserit im
 ponere vel quoquomō vexare.
 vel p̄tra iusticiā z p̄sciam suaz
 omiserit p̄tra quenqz p̄cedere
 vbi fuerit procedendū suspens
 sus est ab officio p̄ trienniū vt
 in cle. multorū. de here. z circa

finē. Alij vero inq̄sitores ep̄o i
feriores in hoc vt supra delin
quētes coipso excoicationis se
tentia incurrūt. a qua nisi per
Romanū pontificē p̄terquā in
mortis articulo absolui potest.
Si locauit aliquā domū vsura
rijs alienigenis ad fenus exer
cendū. Nā ip̄o iure suspēsus est
extra d̄ vsuris quāq̄s. li. vi. Idē
si pmisit q̄ hmōi vsurarij in ter
ris suis z eius iurisdictioni sub
iectis fenus exerceat nisi infra
tres mēses eos expulerit vt ibi
Si p̄secrationes altariū vel ec
clesiarum calicū z patenarum
aut b̄ndictiones corporalium et
vestium sacrarū seu cōsecratio
nes. Abbatū vel abbatissarum
nō secundū formā z ecclesie ri
tum vel pro pecunia fecit. Nāz
mortaliter peccauit z symoniā
cōmisit p̄ma questione tertia si
quis p̄bēdas.

Si pro aliqua iusticia vel gra
tia sp̄ali aliquid accepit mor
tale est z symoniacum.

A platīs religiosorū. Ca. xix

Relati religiosorū
possunt de multis i
terrogari que dicta
sunt supra capitulo.
xviii. vt eorum p̄ditioni z statui

melius videbit̄ expedire. De
de si symoniace religionis ordi
nem ingressus est vel ad ea ali
um symoniace recepit. Nā pro
religionis ingre sū sue virorū
sue mulierum nō licet aliquid
dare vel recipere quasi p̄cū es
tia paupertatis p̄textu ex de sy
mo. Quoniam symoniaca. Si
tamen monasterium sit tenue
dicūt. Vincentius. Tan. Ray
mundus. Joh. z Boitiensis gre
cipientes volenti intrare poss
sunt dicere. Nos libēter z gra
tis te recipimus ad consortiūz
nostrum sp̄rituale. sed cum bo
na nostra non sufficiant nobis
z tibi porta tecum vnde possis
viuere. v̄ sic prouideas tibi vt
de viuas. tunc enim si ingredit̄
ens monasterium aliqua bona
conferat non committitur sy
monia dūmodo pure fiat hoc
z in fraudem non dicatur z sū
aliquo pacto. ar. i. questione ses
cunda capitulo primo si quis
propter Sed Bernardus. Inno
centius. Bartholomeus baxā.
z Archi. dicūt q̄ nec ante nec
post potest aliquid peti prima
questione eos qui. z questione
secunda si quis p̄bendas. et
sic dicēdo symoniā committūt
tam recipientes q̄z recepti eti
am si ignorēt. i. questione. ij. S.

ij. & extra eo. quoniam. & hec opio
 tutior est. Et quantum ad mulie
 res approbata. ex de statu regu
 la. piculoso. li. vi. fbi. Distinctius
 inhibemus vide ibi glosam su
 per x bo absq; penuria pot dici
 vt notat in direc. li. iii. ti. xvi. §.
 qd si monasterium vbi hec omnia
 referunt. Qd si monasterium est
 ita tenue q absq; penuria non
 possint ibi plur. viuere pnt re
 cipientes dicere vt supra. Et
 hoc casu vera est opinio prima.
 nec est symonia dummodo nihil
 vltra addant. Si aut pnt absq;
 penuria sustentari licet non como
 de. non possent pdicta xba dice
 re. extra. e. quoniam. & c. non satis.
 hec ibi do. An. de bu. in. d. cap.
 quoniam recitat opi. vide ibi. sp
 te aut oblata sp licet recipe. ut
 pmo gratis sit recepta puella &
 monasterium tenue sit. Dicit ho
 si q pnt moniales agere ptra
 patrem pro alimētis filie. vel si
 pater decessit agere pnt ad par
 tem sue hereditatis vt in autē.
 de san. epi. §. nullaz. collatione
 nena. Si illegitime nat^{us} est. nā
 talis si dignitatē vel prioratuz
 qui creat in religione p electio
 nem obtinet non pot sine pape
 dispēsatione retinere de filijs
 pbiteroz. c. fi. Si trāsuit d
 ordine mendicantiū ad non mē

dicantium. Nā talis non pot in
 eo prioratum nec aliquā admi
 nistrationē aut regimē animarū
 habere ex de regula. vt. po
 fessores. in de. Si recepit ali
 quem ad religionē non pncipali
 ter propter deū. s; propter tpa
 lem vtilitatē aut alia sinistra iō
 tentione vel sine debita exami
 natione vel si recepit non recipi
 endum vel repulit sine causa ex
 sua ydoneitate recipiendū gra
 uiter peccauit. Si in ordine
 mendicantium aliquē infra an
 num probationis ad professio
 nem recepit. Nā talis mortalit^{er}
 peccauit & ipso facto suspensus
 est a receptione cuiuslibet ad
 professionē in eodē ordine. ex d
 regula. non solū. li. vi. si tñ tali sus
 pensione durāte aliquē recipis
 at non irregularis sit vt no. Jo.
 an. ibidem. Si exns de ordine
 mendicantium locū seu domum
 ad habitanduz recepit seu dimi
 sit sine licētia pape nā talis ex
 cōdicationem incurrit. vt in. ca.
 cum ex eo. de excess. pla. li. vi. et
 in de. cupiētes. de penis. Si
 abbas exns p̄fuit diuersis mo
 nasterijs. nā hoc est prohibituz
 extra de reli. do. c. fi. Si solite
 & fideliter quo ad spir. tualia &
 t̄palia admisit propter de
 um soluz sine ambitione & ali

sinistra intētionē alias cū periculo aīe sive administravit. Si sciēter criminosos indignos et nō idoneos scia cōscientia ad p̄fessiones audiēdas vel ad officia regiminis vel p̄dicationis promovit vel sustinuit cū possit illos iuridice removere nō videtur posse excusari a mortali. lxxiii. di. error. 2. c. se. Si in visitatione subditorū iuris ordinem servavit. **Mā** ad hoc tenetur extra de ac. qualiter et quādo l. 2. ij. et ex de symo. licet. vbi dicit q̄ si p̄atos erravit et excessit tenet errorē suū corrigere. ideo cavendū est diligenter plateo ne in corrigēdo sit nimis remissus vel nimis rigidus. lxxv. d. **Disciplina.** Et nō faciāt precepta indiscreta et nisi pro re ardua. **Mā** si cogeret p̄ceptum vel sn̄am subditus ad aliqd̄ in quo subditus nō tenet ei obedire mortali peccaret. nec sit nimis credulus in processu accusationis criminū. nec p̄ceptis in probatione sentētie exdicationis vel alteri⁹ cēsurae alias quiter peccat. Si cura hñs monialium diligēter et honeste eas visitavit et ad earū regulā seruandam efficaciter induxit prouidendo eis de cōfessore idoneo

scientia et p̄scia quantū potuit et q̄ penitus abstineat a familiaritate suspecta quorūcunq̄ virorum laycorū clericorū et etiā religiosorum ne exeāt claustrū vel etiā admittāt aliquos intra monasterium nisi ex rōnabili cā v̄t p̄cipit in ca. piculoso de sta. regula. li. vi. Si in dispensando in ieiunijs in esu carnū in habēdo supflua ad vsam in penitentis taxatis p̄ regulā et p̄mittitones h̄mōi indiscrete se habuit. **Mā** si sine rōnabili causa dispēsavit sic inducēdo regularis discipline relaxationē et religionis enervādo rigore quiter peccavit. et ipse de hoc reddet deorationem. Si nimis se secularibus negotijs et p̄alibus implicavit p̄ curias p̄ncipum discurrendo vel pro minimis eū aliorum scādalo litigādo et propter hoc a cura subditorū desistēdo et ipse sp̄ualibus orōni et lectio ni nimis vacādo. **Mā** in his oībus quiter et leuius peccavit secundū quātitatē excessus. Si nimis curiosus et sumptuosus fuit in edificijs monasterij ecclesie ornāmētis et h̄mōi. **Mā** est detestabile et prohibitū. xij. q. ij. aurum. 2. c. gloria epi et h̄mōi autē exhaurit sepius in plateo omis spūs et deuotio.

Si moribus et vita fuit exēplaris in celsu habitu et gestu modestus in locutione quis et fructuosus cauēs discordias pacē mutriens omīs paciēter audies et tollerās singularitates euitās cōmunes vitā sequēs cū pōt ne mini blādiens pūctis affabilis susurrationses detractioes irrisiones cōfabulationes maledictiones et p̄tentiones in se et i subditis eliminās. Si malas cōsuetudines seu corruptelas cōtra regulā et religionis decētā induxit aut p̄us inductos nō extirpauit quantū potuit vt proprietatis viciū. Fratrum discursum ad placitū. familiaritates mulierū. esum carniū vbi est prohibitum. et alia hmōi p̄cipue p̄tria essentialia vota religionis ḡniter peccauit. Nā nihil ap̄d deum est dānabili⁹ officio p̄lationis si p̄functorie exerceatur xl. di. añ oia. Debet igit̄ p̄latul omni circūspectione diligētia sollicitudine et timore sic de sibi cōmissis curā querere q̄ sit irrephensibilis apud deum et homines q̄ si nō pōt hmōi corruptelas et relaxationes extirpare nec posse sperat in futuruz propter p̄inatias et p̄umatā seu rebellionē subditorū eorū curā dimittat. ij. q. i. §. quādo vero.

De religiosis.

Religiosis p̄nt queri ea q̄ habētur sup̄ c. xv. de clericis. et c. se. si habēt benefici

um curatū Si sunt p̄dicatores pōt ab eis queri si p̄dicauit exiitens i mortali. nā mortaliter peccauit totiēs sic p̄dicauit se cundū Tho. idem videt quoti ensūq̄ scādaloſa p̄dicauit aut scādalum vel seditioē in plebe p̄citauit. Si sine licētia suozum superiorū officiu⁹ p̄dicationis exercere p̄sumpsit mortale videtur. Si p̄dicauit p̄ncipaliter hac intētione vt reciperet pecuniā vel laudē vel fauorē popularē mortali peccauit et symonia mentalē cōmisit. i. q. iii. ca. nō soluz. Con. thom. et Rich. in iiii. di. xv. art. iii. q. ij. et si super hoc pacificē symoniā incurrit. etiā quo ad ecclesiā. Si p̄dicauit nimis curiosa p̄ncipaliter ad sui ostētationem et inanē gloriam ibi p̄stituēdo finē suū mortale est Si hñs gratiā p̄dicādi a p̄dicatione se subtraxit precipue cū a superiorib⁹ sibi iniūgetur peccauit. Si p̄dicādo aliis qua ad retrahēduz p̄sonas a solutione decimarū dixit ipso facto excōicatus est. vt in cle. curpientes. de penis. et idēz de onā

ni religioso etiã nō p̄dicatore. vt ibi s̄ vt habeat locū hec ex cōicatio requiritur q̄ talia v̄ba proferātur intētiōne retrahendi a solutione vt supra z obligatis ad decimas ecclesijs p̄soluēdas. Secus si nō hac intētiōne retrahēdi v̄l nō obligatis ad decimas v̄l etiã obligatis s̄ non ecclesijs. vt ibi no. Jo. d̄ leg. Jo. de imo. z p̄bau. Si requisit⁹ sit a rectorib⁹ ecclesiarū vel vicarijs aut loco tenētibus vt in p̄dicatione vel p̄fessione p̄sciaz faceret p̄dicationem audientibus z p̄sistentib⁹ q̄ decimas soluant. Nā si nō fecit mortaliter peccauit. si cōmode facere potuit z alijs penis grauib⁹ punitur vel puniri debet vt in. d. c. cupiētes.

Si religionem ingressus est symoniace sciēter vel ignoranter nā talis nō pōt in illo monasterio remanere extra de symonia. quoniã symoniaca. z. ca. ex insinuatione. vide ibi z plenius de hoc in p̄sa. symonia sexto i p̄cipio. Et hoc intelligitur de symonia cōmissa ex pacto vel cōuentione z h̄mōi etiã si ceteris p̄terq̄s cōmittentib⁹ sit occl̄ta scōm Ray. ar. dicti. c. quoniã. Si religionē ingressus est nō intētiōne pura deo seruicēdi

sed q̄ paup̄ erat v̄l laborare te debet vel si puella erat q̄ nubere nō poterat vel coacta a parētib⁹ inuita ingressa est. nam si voluntatē nō mutauerit vide ē in mortali z nō in bono statu.

Si ingressu religionis mendacia dixit vel aliqd̄ dolose tacuit p̄fertiz notabilē infirmitatē vel debita seu infamiã vel alia scandalosa peccauit grauiter.

Si fecit professionē cum intentione nō seruicēdi eã mor. peccauit. Si professus est in monasterio dissoluto vbi r̄gulariter nō viuunt.

Si pōt mutet locū z si op⁹ fuerit cum dispensatione. q̄d si nō potest z alios ad regule obseruantiam z ordinis reformatiōnem reducere nequit ipse solus seruare studeat. z si ibi nō viuuntur in cōmuni z necesse habeat sibi de necessarijs prouidere caueat ne pecuniã vel aliquid recipiat teneat expendat v̄l alijs tribuat sine bona licentia p̄lati sui generali vel speciali v̄l eius h̄i placito. z sit ip̄e semp̄ paratus omnia ponere in cōmuni z in manibus p̄lati ordinis. Nec thesauriset aut superflua vel d̄liciosa habere querat seu sollicitet. Nec ad h̄mōi affectū habeat inordinatus. z sic forte

poterit cū salute p̄transire si in ceteris bñ se habeat. **T**ut^o tñ esset vt p̄dixi locuz mutare. Si habēs votū religionis artioris ad aliā laxiorem ingressus est. **N**ā si adhuc professus nō ē nō pōt ibi licite remanere sine dispensatione. si vero iā profess^o est in laxiori. licet peccauerit et p̄ voto nō cōpleto sit ei p̄nia imponenda pōt tñ in eadez licite remanere s̄m archi. in. cap. qui post votū de reg. iur. li. vi. Si p̄fessus in aliqua religione ap̄p̄bata vult trāsire ad aliā equalē vel laxiorem nō pōt sine dispensatione. vt no. 30. an. Semi. in c. cum singula. de p̄ben. li. vi. et dñs An. de bu. extra de reg. si significatum. **D**e ordine dō mēdicātium ad nō mendicantiuz **V**el monachalē nō pōt sine dispensatione pape nisi ad ordinem carthusiēsē alias taz in grediens q̄z recipiēs incurrit excoicationem papalē vt in ex tra uagātī. **M**artini quinti. si ad religionem aliquē induxerit symoniace vel dolose puta asserendo q̄ ibi regula seruat et est falsum vt dicēdo q̄ regula sua nō obligat ad mortale vel reticendo austeritates religionis. quas ille si sciret nullo pacto ad eas se obligaret peccauit mor

taliter. Si volentē ingredi religionem seu monasteriuz obseruantie regularis auertit vt tra heret ad suā alterā infamādo suam vero vsq̄ ad tertiū celuz extollendo. **N**ā talis damnationem eternā nō euadet cū p̄tra caritatem iusticiā et sacram scripturam fecerit. Si sufficiēter nouit et intelligit substantialia sue regule et ad eam p̄tinentia. **E**t si p̄tra illam aliquid egit p̄cipue p̄tra obedientiā castitatem et paupertatem. **N**am horum transgressio semper ē mortale in alijs aut nō omnis regule transgressio. scdm̄ tho. secunda secūde q. cxxxvi. est mortale ideo etiaz circa hoc possunt sic interrogationes formari. **Q**uomodo si fecit p̄tra aliq̄ p̄ceptum a prelato ore tenus factum p̄ta cum dicit p̄cipio vel mando in virtute obedientie vel spiritus sancti vel sub pena excoicationis vel p̄ alia verba huiusmodi vt fiat istud vel illud intendens subdituz sub peccato mortali obligare ad illud faciendum. **N**az huiusmodi trāgressio semper est mortale s̄m tho. ij. ij. q. lxxvi. **N**isi qđ precipitur esse tale qđ in quo subdit^o non teneatur ei obedire vt esset peccatum. xi. q. iii. non semper. **S**i

dolose seu p̄ importunitatē pla
 ti voluntatē traxit ad suā idem
 videt̄ Si p̄tra aliq̄d̄ p̄ceptū re
 gule vt cū aliq̄d̄ in ea p̄ceptorie
 mandat̄ sub pena excoꝛcatis
 aut carceris vel pene grauior̄
 z hmōi. **¶** Nā talia vera cōiter cē
 sent̄ obligare ad mortale. Et
 idēz de p̄ceptis in p̄stitutionis
 bus ordinis p̄tētis. Si trāsgres
 sus est alia in regula p̄tēta que
 nō sunt p̄cepti vt crimonialia
 ordinis vel silentiū z hmōi hoc
 est tm̄ veniale nisi fieret ex cō
 tēptu s̄m tho. vbi. s̄. **¶** Nā q̄ p̄fi
 tet̄ nō vouet seruare oia q̄ sūt
 in regula sub obligatione pcti
 si aliq̄d̄ h̄z vel habuit dedit vel
 accepit p̄tra voluntatē prelato
 rū tacitā vel expressam. p̄travo
 tū paup̄tatis fecit z mort. pec.
¶ Idem videt̄ si litteras scripsit
 vel recepit occulte sine licētia
 plati. xij. q. i. nō dicatis. Si vo
 tū castitatis violauit quoquo
 modo ope vel tactu venereo lo
 cutione turpi z amatoria vel e
 tiā cogitatione carnali z imun
 da deliberata seu delectatione
 morosa. **¶** Nā in horū quolibet ē
 mortale vt dictū est sup̄ preces
 pto. vi. z nono. Si p̄uersatioē z
 scādalosaz seu nimia familiarit̄
 tatē habuit cū mulierib̄. **¶** Nāz
 si sic reperit̄ esse ex casum ne

cessitatis p̄hibēdus est etiaz si
 sint affines p̄pter pbabile pi
 culū. xxxij. di. hospitioiū. z diu. i.
 lxxi. p̄ totū. **¶** Alias nō absoluen
 dus. Si sine manifesta causa z
 rōnabili monasteria monialiu
 frequētavit. **¶** Nā cū hoc sit om
 nino clericis p̄hibitū ex de vi.
 z ho. cleri. monasteria. multoz
 magis religiosis z si ingressus
 est monasteria monialiu sacre
 clare sine licētia z in casu nō cō
 cesso excoꝛcat̄ est z absolutio
 pape reseruat̄. **¶** Idēz est si igres
 sus est monasteria monialiu or
 dinis p̄dicatorū. q. nō pōt abo
 solui nisi a papayel a magistro
 eiusdē ordinis. **¶** Ingrediēs vero
 alia monasteria de iure cōmun
 ni nō incurrit excoꝛcationē sed
 in multis locis est excoꝛcatis sy
 nodalis hoc tm̄ nō ligat̄ ignorā
 tes. ex de p̄li. vt aimarus. li. vi.
¶ Si dixit horas canonicas. **¶** Nāz
 qlibet regularis p̄cipue p̄fes
 sus tenet̄ ex p̄cepto ad eas etiā
 si nō h̄z ordinē sacrū alias pecc
 cat mortali. vt. s̄. e. ti. c. xvi. z se
 cundū **¶** Si uel tenet̄ dicere illas
 s̄m ordinē sue regule vt p̄uato
 rū statutorū vt no. 3o. de imo. i
 cle. graui. de cele. mis. **¶** Si absq̄
 rōnabili causa officium dixit ex
 tra ecclesiā p̄cipue in dieb̄ so
 lenibus vel stetit somnolentus

aut dominuit. nā si ex hoc nō dicitur integre illud idē redicat vel aliqd loco ei⁹ suppleat. 2 si pro maiori pte omisit illud iteret. Si in choro incōposit⁹ corpore fuit oculis vagus 2 mēte distractus p̄cipue aduertēter. Si risit v̄l alios ridere fecit propter ei⁹ leuitatē aut x̄bus dissolutū. Si ceremonias officij ex negligētia nō seruauit. male legit v̄l cōtauit in oibus his veniale est nisi fiat ex p̄tēptu tūc enī mortale est. Si penas v̄l penitētias taxatas a regula v̄l a p̄stitutio nibus aut p̄latis nō fecit. Naz si ex negligētia v̄l obliuione omisit veniale videt^r. Si x̄o ex p̄tēptu mortale est. Si vltra officij diuinū p̄uatim pro se 2 p̄ alijs sibi p̄iunctis bñfactoribus 2 tribulat^r p̄cipue recōmendationi deuotioni 2 sacrelectioni q̄stuz debuit nō vacauit s̄ pot⁹ legit curiosa 2 inutilia vt doctores gētuz 2 fictiōes poetarū qd̄ est p̄hibitū. xxxvij. dist. ideo. Si quōq̄ scienter elegit in dignū in p̄latū v̄l nō elegit illū quē iudicauit meliorē ad illud officij s̄aliū rōne amicitie aut alia nō recta intētione mortāl^r peccauit. Si accusauit calūnio se p̄latū v̄l p̄fratrē d̄ aliquo cri

mine v̄l tessificat⁹ est aut iniuste ab accusatione desistit vel alias p̄latū subditū v̄l p̄sociū falso infamauit vel etiā vera dicēdo intentione infamādi fecit in his oibus mortāl^r peccauit. Si fecit vel coopatus est ad aliq̄z p̄spirationē p̄tra p̄latos vel ad inuenit tenuit vel nutriuit in monasterio vel cōuentu sectas partialitates 2 diuisiones mortale est 2 detestabile crimē. Si fratrē deliquentē iuxta formaz euangelicā nō admonuit vel in visitatione iuxta p̄ceptū p̄lati. in cōmuni vel in particulari factum dicēda 2 correctione diḡ nō reuelauit. Naz si sciēter dicēda tacuit mortāl^r peccauit. Et idem dico si in dicēdo ordines fraterne correctionis nō seruauit. debet enī accusatio ē legitimā p̄cedere inscriptio 2 inq̄sitionem clamosa insinuatio de nūciationes aut caritatiua correctio. extra de symo. licet. 2. i. q. ij. c. si peccauerit. pōt tam̄ crimen fr̄is etiā occultū denūciari ecclesie vel p̄lato absq̄ secreta admonitione p̄uia in plerisq̄ casibus vt notat Rich. i. iiii. dist. xix. ar. iiii. q. i. Si inutiliter tēpus expēdidit 2 ocio vacauit quod est omnium sentina viciorum. Si fuit obstinatus curia

lia vel causticū. si vsus est pan-
nis preciosis et cibis exquisitis.
si in habitu curiosus. si in clau-
stro vel capitulo fuit litigiosus
irreuerens ad maiores vel cir-
ca altare iurans in cōmuni ser-
mone. Nam in his omnibus ē
mortale vel veniale scōm intē-
tionem et qualitatem facti. Si
comedit carnes quādo est phi-
bitum extra infirmitatem. Si
vsus est lineis ad carnem vel le-
ctis plumeis. Si omisit ieiunia
ecclesie regule vel p̄stitutionū
ordinis peccauit vt supra. Si e-
gre et cum indignatione rep̄hē-
siones maiorum sustinuit v̄ eo-
rum obedientiā nō affectuose.
sed tarde querulose dissolute fe-
cit peccauit vt supra. Si aliorū
mores cōditiones et infirmita-
tes in caritate nō supportauit.
vel alijs se grauem reddidit aut
eos irrisit peccauit vt supra. Si
nimis leuis vel dissolutus fuit
verbis gestibus vel iocis alios
ad risum induxit. Nam licet res
creationis causa quādoq; fiat
et raro ad subleuandū tediū sit
tollerabile laudabilius tñ ē ab
hōi cessare. Si singularitates
in cibo potu vestitu et hōi q̄-
siuit vel propter hec murmura-
uit peccauit. Nam ex his sepi-
us oritur scandaluz murmura-

tio et indignatio inter fratres.
Si nimis tenax fuit in retinen-
do vel prodigus in dando aut p-
sonarum acceptor dando v̄ di-
tribuendo de rebus cōmunib⁹
vni magis q̄ alteri iuxta affe-
ctiones suas peccauit magis et
minus scōm quantitates excel-
sus. Si confessionem cōmunes
scōm regulam morem vel cons-
uetudinem religionis non fre-
quentauit. Nam hoc aliquib⁹
preceptum est semel in mēse vt
clemē. ne in agro. de ista. mona.
Aliquibus sepius. aliquib⁹ ras-
rius. Si fuit tepidus in dilecti-
one dei et proximi nō dolens de
eorum offensa et nō ardentem af-
fectans honorem dei et animas
eorum salutem vt decet. Si nimis
carnaliter dilexit consanguineos
os suos et affines. nimis dolens
de eorum aduersitate et gau-
dens prosperitate vel eam sibi
affectans.
Si nimis eos visitat et querit
vel gaudet ab eis visitari.
Si cum eis vel alijs secularib⁹
loquitur vel interrogat que nō
expediunt vt de guerris et hui-
usmodi vel pro eis p̄curet be-
neficia ecclesiastica vel tempo-
ralia officia. Nam hoc est valde
de periculosum precipue si tal-
es sint inepti vel indigni.

Si artificium aliquid vel exercitium fecit illicitum aut honestati religionis indecens ut burſas vel vestes rechamites vel lineam reticulatam et huiusmodi quod sepe reperitur in monialibus modernis prohibenda sunt. Si proficere non curat sed inuitus facit quod seruat et se male contentum esse in religione reperit nec recognoscit se pro hoc beneficio et ceteris ad recompensandum deo obligatum. talis hypocrita est et in statu damnationis secundum thomam. Si quicquid dimisit habitum. Nam religiosus seu religiosa spiritus debet tenere habitum sue religionis siue in lecto quiescens. Siue alibi presules nisi sit adeo virgines necessitas vel quavis infirmitas que habitum non pateret. xx. q. i. vidua. Alias videtur peccare mortaliter. Et si temere sine habitu appareat in prospectu secularium ipso facto excommunicationem incurrit. ut in c. ut piculosa. ne de. vel mo. lib. vi. Et idem est si apparuerit coram eis in habitu suo. Sed cooperato habitu clericali sine causa rationabili. ut no. 30. an. in dem. quoniam. de vi. et ho. de. de regu. iur. certum. in nouella. Si ad studia litterarum iuit non licet iatus a patre suo et cum consilio maioris partis sui puenit. Nam talis ipso facto excommunicationem incurrit.

ut habet in. d. c. ut piculosa. Si ad audiendum leges vel philosophiam iuit. nam si infra duorum mensium spacium non redierit ad claustrum ipso facto excommunicationem incurrit et ne de. vel mo. c. sup. specula. Si religionem et habitum sue religionis animo non reuertendi aliquid quando deseruit. nam talis apostata iudicatur. ff. de re. mi. l. deserto. re. et est excommunicatus ut. s. propter temerariam habitum dimissionem quod est speciale in religiosa apostata. nam alias apostata non est excommunicatus sed excommunicandus ut notat glo. in. d. ca. ut piculosa. sup. verbo ipso facto. Si induxit aliquid que ad vouendum iurandum vel factum de interposita seu alias promittendo ut sepulturam apud eius ecclesiam eligat vel iam electam ulterius non mutet. Talis sciam excommunicationis incurrit ipso facto de sepulchris. c. i. li. vi. et in de. cupientes de penis. Si clericis vel secularibus sacramentum eucharistie vel extreme unctionis miserauit aut matrimonium solenniter id est publice et solenniter preposos benedixit non habita super his provincialis presbiteri licentia speciali. Nam excommunicationem incurrit papalem ut in de. religiosi. de priuilegiis. Si excommunicatus a canone sine speciali processione absolueret presum

psit preter q̄z in casibus a iure
 pmissis vel propter puilegia se
 dis apostolice ei p̄cessa eandē
 excōicationem incurrit vt ibi.
Et hoc intelligit̄ indistincte
 de excōicatis a quocumq̄ cas
 none a papa promulgato etiaz
 si talis religiosus absoluerit ex
 cōicatos a canone minori excō
 municatione propter p̄cipati
 onem ⁊ sic sentit glosa ibidē su
 per verbo a canone. **Con.** Huil
 Pau. Joh. de leg. ⁊ Jo. de imo.
 in dicta cle. religiosi. Si a sentē
 tijs p̄ statuta prouintialia vel
 synodalia pmulgatis seu a pes
 na ⁊ a culpa absoluerit quenq̄z
 p̄sumpsit eandē sniam excōica
 tionis incurrit ip̄o facto etiaz
 si religiosus ⁊ p̄scium ab hmōi
 absoluerit p̄sumpsit vt ibidēz
 no. glo. sup verbo quamq̄z.
Si ep̄ns monachus vel canoni
 cus regularis nō h̄ns admittit
 tionem abiq̄ licētia p̄atorum
 suozū ad curias p̄ncipuz se trās
 ferre p̄sumpsit vt p̄latis vl̄ mo
 nasterio aliq̄d damnū inferret
 talis ip̄o facto excōicationis sē
 tentiā incurrit vt in cle. ne in a
 gro de sta. mo. Si monach⁹ ex
 istens sine licētie sui abbatis i
 tra septa sui monasterij arma
 tenuit excōicationem incurrit
 vt ibi si de facto p̄traxit matri.

moniu⁹ excōicatus est. ex dē cō
 san. ⁊ affi. eos in cle. Si nō ser
 uauit interdictū q̄d seruat cas
 thedralis seu mater ecclesia loc
 ci illius excōicationis sniam in
 currit nō obitātibus puil. se u i
 dultis statutis vl̄ p̄suetudinib⁹
 quibuscūq̄ ei p̄cessis vt in cle.
 ex frequētibus de sen. excō.
Si ep̄ns in ordine minozū tem
 pore interdicti recepit ad diui
 na fratres vel sorores tertij or
 dinis excōicationem incurrit.
 extra de sen. exc. cū ex eo. in cle

Incipit quarta ps huius op
 pusculi de p̄nie iniunctione et
 peccatorum absolutione.

Expeditis trib⁹ huius
 opusculi p̄nci
 palibus p̄tibus res
 stat nūc videre vlti
 mam que in duob⁹ p̄sistit. scilicet in
 penitentie iniunctie. ⁊ pctōru⁹
 absolutione. sed qm̄ nō pōt des
 bita rō. ma p̄ ministris apponi
 nisi p̄mo materia debita sit in
 tegre p̄parata. ⁊ cū materia pe
 nitentie sit p̄tritio. p̄fessio. ⁊ sa
 tisfactio. sine quib⁹ nō p̄ficatur
 hoc sacramentū merito in hoc
 sacramento sacerdos hoc ordi
 ne procedit vt p̄mo diligenter
 pctōrum p̄fessionem audiat. et
 de hoc supra. Secō p̄niam in

iangat. Tertio absolutionē im-
pendat vt notat. Buil. 7 So. an-
dreas in de. Budū de sepul. In-
tendēs igit 7 ego hūc ordinem
seruare declarabim⁹ pmo quos
modo se cōfessor habere debes
at in penitētie impositione. de
inde in pctōmz absolutione

Capitulum primum.

Trca primū. s. peni-
tentie impositionē
pro maiori declara-
tione sciendū est q̄
triplex est penitētia. s. solennis
publica. 7 puata. Solēnis est il-
la que fit in capite quadragesi-
me cū solēnitare que habet. d.
l. In capite. 7 imponit soluz ab
epō vt de ei⁹ mādato fm hosti.
in sum. de offi. Archi. Publica
No pnia proprie dicit illa q̄ fit
in publico nō tñ cum p̄dicta so-
lennitate vt cū iniungit peres-
grino ire p modū cum baculoz
pera b̄dictis 7 hmōi hāc pōt
imponere quilibz sacerdos par-
rochiano suo nisi adsit in p̄tra-
rium p̄suetudo in aliqua eccles-
sia. p̄dinata aut pnia dicit il-
la que quotidie fit saltē semel
in anno cū q̄s secretē 7 soli sac-
doti pctā sua p̄fitent de pe. di.
iii. iustus. 7. ca. reperit̄ur. 7. ca.
omnis. de pe. 2. re. 7 hāc pōt im-
ponere etiā quilibet sacerdos.

sed quoniā regulariter pro quo
libet mortali pctō debet septē
nis imponi pnia. xxxiii. q. ij. hoc
ipsum. 7. S. se. 7. xxij. q. i. p̄dicans
dum nisi maior vel minor inue-
niat p canones exp̄ssa ideo eos
vt maturius procedat. 7 ne alio
cui ignorātia sit occasio delin-
quendi hic inserere volui.

Incipiūt canones p̄niales.

Primus canon dicit
q̄ si p̄s biter fornicā-
tionem fecerit. x. an-
norum p̄niam agat
scdm formā traditā. lxxxij. di. p̄s
biter si fornicationem. Secūds
canon q̄ sacerdos cognoscēs fi-
liam suā sp̄ualem. s. quā bapti-
savit vel ad p̄firmationez tenu-
it vel in p̄fessione audivit. xij. ā-
norum debet p̄niam agere. 7 si
publicuz sit deponēdus est. ep̄s
aut q̄t talia cōmilit. xv. annis
peniteat 7 p̄s biter 7 mulier re-
ligioni tradant̄ rebus suis pau-
peribus erogatis. xxx. q. i. si q̄s
sacerdos. 7. c. nō debet.
Si quis peccauerit p̄tra natu-
ram 7 est clericus deponat̄ 7 re-
ligioni tradat̄.
Si laycus excomunicet 7 a ces-
tu fiat vsq̄ ad satisfactionē cō-
dignam fidelium alienus sup̄ d

exces. prela. c. clerici.

Si quis cum brutis coierit plus quam septem annos peniteat.

xxxii. q. ij. hoc ipm. z. s. se.

Si quis comiserit incestum eadem pena puniatur. ut in iuribus supra proxime allegatis adde.

¶ Viciū contra naturā grauius est quā cum matre propria peccare. xxxij. q. vij. c. Adulteri maluz

Si sacerdos clandestinis nuptiis interfuerit triennio suspendatur et si culpa hoc exegerit grauius puniatur. supra de clandest.

despon. c. cum inhibito. q. pen. si quis votum simplex violaue

rit tribus annis penitere debet. xxvij. dist. si vir.

Si quis excommunicatus celebrauit triennio penitere debet et a vino et carnibus abstinere quarta et sexta feria. ij. q. iii. de illis qui

alium iniuste accusat ad mortem. xl. dies in pane et aqua cum septem annis peniteat si mors secuta fuerit.

Si vero debilitatus membris fuerit accusatus per tres quadragesimas peniteat accusato super de

accu. accusasti. quicumque filiam suam spirituales vel comatres cognouit per septem annos pe

niteat. et similiter presententes. scilicet mulieres. xxx. q. iii. non oportet.

si quis desponsatam alij duxerit eam dimittat et per xl. dies in pane et aqua. et per septem annos peniteat supra de spō. duc. c. accipi

pisti. et intellige desponsatam. scilicet per verba de pnti qui cognouerit duas comatres vel sorores siue

sit uxoratus siue non ad minus. vij. annis peniteat licet plus deberet. xxx. q. iiii. si pater homicida

voluntarius sine spe restitutionis deponit et septem annis penitere debet. l. d. amiroz. vel si causa

subsistit ut magis casuale homicidium quā voluntarium presumatur

quinque annis peniteat. l. de eos vero. z. c. si qua femina. z. ca. si

quis voluntatem. Adtricide per decem annos peniteat in

formam satis asperam traditam xxxiii. q. ij. latores. Uxoricide toto tempore vite sue peniteat et satis

durior sibi pena imponitur quā masculicide. xxxiii. q. ij. admonere. z. c. quicumque.

Si quis proprium filium interfecerit ex proposito induci debet ut tempore vite sue peniteat in monasterio. ut. c. i. de his qui filios

ecciderunt et si non possit ad hoc induci annorum trium pena iudicatur

quorum unum in pane et aqua pagat. etiam si operuerit lecto dormiens

ut in. c. si. ex. de his qui si. occi.

Si quis piurauerit. xl. dies in pane z aqua. z septē annos peniteat z nunq̄s sit sine p̄nia. s. interiori. hoc est vt semp̄ doleat de pctō. vi. q. i. quicūq̄ facit .l. dist. Clerico. Pro falsa mensura. xxx. dierū in pane z aqua imponat̄ p̄nia. s. de emp. z v̄. c. ij. vt ibi. Si quis solēniter peituit z postmodū ad vomitū redijt decē annis peniteat. de pe. ni. di. v. si qui vero. Qui deuotā vel monialem cognouerit decē annis peniteat. xxvij. q. i. de uo. tam. z. c. p̄cedenti.

Qui cātat missas z non cōmunicat anno penitere debet z interim a celebratione z cōmunionē cessare. de con. dist. ij. Relatum nec alia ibi exprimit̄ peitētia. Si sacerdos clericū mortuum in palla altaris inuoluerit. x. annis z quinq̄ mensib⁹ peniteat. dyacon⁹ vero triennio z dimidio. de con. di. i. nemo clericus p̄ ignorantia. Qui cōmittit sacrilegiū violādo ecclesiā vel crisma seu calicē sacrū polutis manib⁹ accipit vel similia cōmittit. vij. annis peniteat et in duob⁹ nō intret ecclesiā z vsq̄ ad quartū nō offerat z trib⁹ diebus in hebdoma a vino et carnibus abstineat ieiunādo. s. alia p̄siderāda sunt q̄ habent.

xij. q. ij. de viro nephādo. Si q̄ parētes frangūt sp̄salia filiorum triēnio separent̄ a cōmunionē z filij similiter si in culpa sunt. xxxi. q. iij. si parētes. art. de pe. di. i. sicut. q̄ ducit in vxorem quā pulluit p̄ adulteriū quinq̄ annis peniteat. xxxi. q. i. si qua vidua. Maledictus p̄tra deum v̄l aliquē sanctorū p̄ vij. hebdomadas penitere dz eo mō quo tradit̄ sup̄ de cle. male. ca. ij. Si sacerdos reuelat p̄fessionē z de iure antiquo deponi debeat. z toto tpe vite sue ignominosos peregrinari p̄ mundū. de pe. di. itin. vi. caueat sacerdos. postmodum determinatū fuit qd̄ positus ad agendā p̄niam p̄petuam in artū monasteriū detrudatur. infra. eo. ti. c. ois. in fina. Qui cōpulsus p̄ditionaliter p̄iurat si liber est. xl. dieb⁹ in pane z aqua peniteat cū septē annis sequētibus in cōmuni peitētia. si x̄o seruus eiusdē est p̄ tres quadragesimas z legitimas ferias. s. sc̄dam quartaz z sextā peniteat. xxij. q. v. Qui cōpulsus. Qui piurat in manibus ep̄i aut in cruce p̄secrata tres annos peniteat. si x̄o in cruce nō p̄secrata vnū annū peniteat. Qui aut̄ coact⁹ z ignoraus piurauerit si postea cogno

uerit tres quadragesimas pe-
teat. xxij. q. v. qui piurat. Qui
scienter falsus iurat vel alium
iurare cōpellit vel inducit. xl. di-
ebus in pane ⁊ aqua cū septem
sequētib⁹ annis peiteat ⁊ nū-
q̄s sit sine p̄nia ⁊ alij si cōscij fu-
erint similiter peiteāt. xxij. q.
v. si quis se piurauerit. ⁊. c. si q̄s
conuictus.

Si quis coact⁹ pro uita redim̄
davel alia necessitate periurat
tres quadragesimas vel scdm̄ ali-
quos tres annos peiteat. xxij.
q. v. Si quis coactus.

Qui in dicēdis horis canonic⁹
⁊ alijs diuinis officijs a p̄suetu-
dine metropolitane proprie ec-
clesie discrepat sex mensib⁹ cō-
munionē p̄uatur si hoc ex p̄tē-
ptu fecerit. xij. di. de his.

Ep̄us qui correctionem subdi-
acorum pro uenditione ministe-
riorum dissimulat duob⁹ men-
sibus ex cōdicationi subiaceat.

Ceteri uero clerici eadez pena
uel alia p̄petenti plectat̄. i. q. i.
quidquid. sortilegys diuinis et
maleficijs secularib⁹ quadragi-
ta dieb⁹ peiteat.

Si p̄ctm̄ est occultum extra d̄
sortil. c. i. Si uero est notorium
cōmunionē fidelium p̄uetur. de
con. di. ij. pro electione. Sacer-
dos qui uidet i astralabio duo

bus ānis peiteat. extra de sor-
til. capitulo ex tuarum.

Clericus qui scienter ⁊ malicio-
se magicis artibus in cātatio-
nibus ⁊ hm̄i vsus fuerit vl̄ ta-
les alij p̄sulerint honore digni-
tatis sue p̄uatus in artum mo-
nasterium detrudat̄ ad p̄petus
amp̄niam agendā. xxvi. q. v. nō
oportet ⁊. c. si quis ep̄us. ⁊. cap.
aliquant i.

Si quis stillauerit in terras si-
ue tabulā de sanguine p̄secrato
xl. diebus peiteat. si sup̄ altare
tribus dieb⁹. si sup̄ linteū al-
taris ⁊ ad aliud stilla puenerit
q̄ttuor diebus. si vsq̄ ad tertiā
nouem dieb⁹. Si vsq̄ ad quar-
tum. xxx. dieb⁹ peiteat de cō-
di. ij. si p̄ negligentiam.

Si quis laycus p̄ ebrietate ⁊ vl̄
uoracitatez eucharistiā euomu-
erit quadragesima annis peite-
at. Clericus uero uel monach⁹
lxx. diebus. Ep̄us aut̄ nouē die-
bus peiteat. Sed si propter i-
firmitatez hoc acciderit septē
diebus peiteat de con. di. ij.
si quis p̄ ebrietatem. Qui p̄s-
biterum interfecerit duodeci-
annis peiteat. extra. eo. ca. ij.
Si quis domū seu areas cuius
cunq̄ uolūtarie incenderit sub-
lata uel incensa oia restituat ⁊
tres annos peiteat ḡ de iniur̄.
n ij

Si quis domus. Qui cōmuni-
cat cum heretico scienter quī
q̄ annis peniteat. xxiii. q. i. Si
quis dederit. z. c. se.

Qui ignorāter cognoscit duas
sorores vel matrem z filias vel
amicam vel neptem septez an-
nis peniteat. Si scienter perpe-
tuo careat puigio. xxiii. q. vlti
si quis cū duobus capitulis se-
quentibus.

Patronus res ecclesie dilapi-
dans anno peniteat. xvi. q. vlt.
filij. qui lustrat domū suaz cuz
magicis incantationib⁹ quinqz
annis peniteat. xxvi. q. v. si quis
ariolos. z duabus causis sequē-
tibus qui iurat nō facere paces
cum proximo suo viuo peniteat
z ad pacem redeat. xxij. q. iiii
qui sacramento.

Periurus adulter homicida
regulariter septem annis peni-
teant. z idem pro fornicatione
licet non ita aspera pnia impo-
natur. xxij. q. i. p̄dicandū cū glo.
z. xxiii. q. ij. hoci p̄m. z S. sequēti

Vanquā hos cano-
nes penitētiales h̄
inferuerim nō tamē
hoc ideo feci qz con-
fessor debeat aut teneatur sem-
per penitētiā prout in eis cō-
tinetur imponere cū bodie om-

nes penitentie arbitrarie sint
z p̄fessoris arbitrio cōmittantē
xxvi. q. vij. tēpora. z de pe. dis. i.
mensuram. z extra. e. c. quesitū
z. ca. de his qui. sed vt ex hoc sci-
at melius differentiā peccato-
rum cognoscere z scdm eorum
grauitatem cuilibet penitenti
prout p̄gruit p̄niam iniungere
p̄sideratis tamen p̄ditione z po-
sone dignitate sexu officio pau-
pertate p̄plexione societate ac
dispositione vt dicit Hostiē. in
sum. e. ti. S. que penitētia. De-
bet eni p̄nia peccato correspon-
dere vt. s. superbo humilis iniū-
gatur oratio. auaro z cupido es-
lemosinarum elargitio. luxurio-
so z guloso abstinētia z carnis
maceratio. qđ verum est nō de
necessario vel etiā de p̄gruo in
speciali. sed de cōgruo tñ in ge-
nerali vt dicit Eco. in. iiii. dist.
xy. q. i. Nam sepe p̄tingere pōt
qz aliquis peccet pctō superbie
auaricie luxurie z gule cui dō cō-
gruo deberet correspondere ali-
quod p̄dictorum operum pena-
lium z tñ talis p̄nia vel satisfas-
ctio nō poterit ei cōpetere. Ex
empli gratia. elemosinas facis
at qz nō habet vnde faceret.
Nec pauperi qui furat⁹ est non
competit ei dare pro p̄nia vt o-
et vel ieiungit aut corpus ma-

reret licet peccauerit pctō sup
bie vel luxurie qz cum oporteat
eum ptinere laborare pro victu
necessario nō posset postea sus
tinere laborem p̄similiter pōt
ptingere q̄ diues qui peccauit
peccato carnis sit adeo delicia
tus q̄ nō vult ieiunare nec cor
pus macerare vel p̄sumitur q̄
si sibi talis p̄nia imponeret cō
to eam abiceret z sic nouo pec
cato peccaret. Unde in his ca
sibus z similibus discretus cō
fessor imponet aliam p̄niā q̄z
cognoscet penitentes libentius
recipere. z credit q̄ debeat me
lius adimplere. cauens sp̄ ne in
iungat p̄niā que alteri faciat
preiudicium vel ex qua sequat̄
aliquod scandalum seu pericu
lus. Et si peccator omnino nul
lam p̄niā velit accipere a sacer
dote sibi impositā dicit tamē
se habere displicentiā alias cō
tritionem de peccato cōmissor
firmus propositus nō recidiuā
di absoluendus est ne cadat in
desperationē sc̄dm̄ Sco. vbi. s̄
idem. xx. est tñ hoc casu z quo
tianscūqz imponit p̄nia minor
debito p̄nitenti nunciāda p̄nia
que sibi pro peccatis suis esset
imponenda z inducēdus q̄ eas
in se vel in equiualeti absqz im
positione velit adimplere. alioq̄

quā oportebit euz in purgato
rio soluere z complere. Loco.
Tho. in. iiii. di. xix. nullo tamen
casu p̄fessor debet exigere pro
missionem a p̄nitente licet cre
dat q̄ non faciat p̄niā aut ali
ud qd̄ promittit sufficit ei si dī
cat se habere propositū facien
di sc̄dm̄. xx. Salubre etiā p̄sili
um doctorū est q̄ cuilibet cōfi
tenti ad vitandū ambiguitatē
de iterāda p̄nia facta in pecca
to mortali. p̄fessor vnum patet
nosser vel aliquā aliā breuez sa
tisfactionē quā statim in statu
gr̄e exequat̄ iniungat. z deind̄
ei declarat si p̄tingat reliquam
satisfactionē sibi p̄ eū iniunctā
agere in pctō mortali an debeat
at illā iterare vel nō. nō tñ dici
tur in mortali qui p̄tritus est.

De cōmutatione penitētie:

Verū an sacerdos
possit cōmutare pe
nitentiā quā iniun
xerit. Et dico breui

ter s̄m̄ hosti. in sum. ti. de remis
si. s̄. z an sacerdos. q̄ sic. t. u. z tñ
discr. te. z ex causa rōnabili et
circa subditos suos. di. lxxx. p̄i
biter. aliter nō. Con. Raymū d̄
Tu dic s̄m̄ vuer. q̄ aut p̄fessor
a quo commutatio petitur ille
idem est qui iniunxit eam sive
n iij

successor eius vel superior ordinarius iudex penitētis et hi omnes pōt pñiam cōmutare vel relaxare. Aut est alius p̄fessor a p̄dictis et tunc si talis pñia est secreta et in tali casu iniuncta in quo ip̄e sc̄dus p̄fessor poterat ab initio soluere et pñiam iniungere poterit etiam eo casu relaxare et cōmutare. Secus autem est si in casu quo ip̄e ante non poterat absoluere .aut si talis penitētia iniuncta fuerit a superiore qui sibi talem cōmutationem vel relaxationem reseruauerit. Archi. ad hoc. l. di. accedens. et xxxiii. q. ij. latozem. et ibi glo. idem in direc. t. e. §. cel. hoc tñ etiam casu cū penitētia iniuncta est a superiore vel i casu sibi reseruato poterit inferior sibi cōmutare vel relaxare si uigeat necessitas aut suadeat utilitas etiā si sit publica. Idem est enim interpretari i his casibus qđ superior cōcesserit inferioribus potestatem cōmutandi vel relaxandi. hec ille. nec videt̄ necesse ex hoc iterare p̄fessionem. ut dicit expresse. De. de palu. licet aliqui p̄trari um dicant.

Quomodo p̄fessor circa infirmos se habere debeat.

Tamq̄z periculum sit pñiam vsq̄ ad extremū uite differre de pe. di. vi. Si quis. At tamē q̄ nemo est desperandus duz in hoc corpe p̄stitū est. e. d. nemo p̄sbiter. qui moriētib⁹ vel in mortis piculo constitutis pñiam negauerit eorū aiarum reus erit. xxvi. q. vi. si p̄sbiter. et c. se. debet igit̄ p̄fessor cū ad infirmū pro p̄fessione vocat̄ cum omni sollicitudine eū adire et oī diligentia ei⁹ saluti intendere. Facile est enī prudēter p̄fessor in tali casu aim etiaz cuiuslibet magni peccatoris ad deuz p̄uere et ad om̄e bonū p̄suadere et disponere ac tādē ei⁹ aiam de inferni baratro liberare. Studeat igit̄ p̄mo et añ oīa si sue mētis cōpos est infirmus pro posse eū ad p̄tritionē cum spe uenie inducere. Deinde ab eo querat a quāto tpe citra nō est p̄fessus et toti⁹ illi⁹ t̄pis quo nō est p̄fessus oīm pctōrum suorum ab eo exigat purā p̄fessionem eū interrogādo in generali vel speciali plus et min⁹. put eius discretionem et p̄sitētis p̄ditionem expedire videbit̄ et infirmitatis cūitas sine multo detrimento patiet̄ et p̄cipue d̄ his

interrogāndus est. Si cōtentat̄ de omī eo qđ deo placuerit circa ipm disponere siue de sanitate vel infirmitate siue de viota siue de morte. Et si dolet d̄ omī offensa dei ⁊ proximi ⁊ ei iurias remittit. Mas alias saluari nō pōt.

Si ad curā siue infirmitatis uocauit medicū iudeū vel in fidelez aut ab eo recepit medicinā nā hoc est prohibitū ⁊ mortale ⁊ ex hoc d̄z excōicari si est layc⁹. Si cleric⁹ est d̄z deponi. xxxviij. q. i. c. nullus. ⁊. c. om̄s. Et notat collec. extra de inde. ad hoc. et Archi. in. d. c. nullus. Ubi tam̄ dicit qđ si q̄s moriat̄ nisi iuueē a medico iudeo ⁊ aliū inuenire nō possit credit Hugo qđ intanta necessitate licz ei vocare eū. Si ueneficorū vel incābantiuꝝ remedijs aut medicamine pro sanitate sua recuperāda vsus est. prohibitū ē ⁊ mortale. xvi. q. ij. c. illud. ⁊. c. que siue saluatore. ⁊. e. causa. q. vij. admonet. ⁊ eꝝ de pe. ⁊ remi. c. cuz infirmitas in fine.

Si debz aliqd̄ alicui causa maleficij ptract⁹ depositi vel p̄decessorū suorum legati nō soluti aut alio quouis respectu. Nam nō remittit̄ pctm̄ nisi restituatur male ablatū. Ideo si pōt si

ne mora restituat ne cuz alieno discedēs dāneē in eternū. Sed si protūc nō pōt sufficiēter ordinet ⁊ disponat vl̄ talē cautionē faciat qđ creditores sint securi. ⁊ executores sui si decesserit q̄z primū fieri poterit satisfacere cogātur. Qđ si alienū noluerit restituere vl̄ vt p̄dixi p̄ testamētuz vl̄ alias sufficiēter disporre nullaten⁹ absoluat̄.

Si aut̄ vere p̄tritus ⁊ ad omīa bñ dispositus satisfactione vel cautione p̄missis vt p̄dicat̄ tūc si nō est multū grauat⁹ infirmitate imponat̄ ei p̄nia prout cōfessor uidebit̄ p̄sideratis pctōꝝ rum grauitate ⁊ p̄sone p̄ditioꝝ ne vt supra quā faciat cuz sanatus fuerit. Melius est tamen errare in misericordia remittēdi quā in seueritate. vl̄ciscēdi xvi. q. vij. alligant.

Si uero fuerit infirmitate grauatus seu in periculo mort̄ cōstitutus nō est ei penitentia in iungenda sed tm̄ innotescēda quātitas ⁊ qualitas ea. causa. ⁊. q. c. ab infirmis declarare tm̄ debet ei sacerdos. si tu eses sanus talem p̄niam tibi darem ⁊ vsq̄ ad tale tempus q̄zuis etiā multo maiores facere deberes scđm canones. Et si pualueris facias hoc vel illud.

Si vero ad deum migraueris facias pro pnia talem elemosinam vel iniungas heredib' tuis vel amicis vt pro te faciant Et si hec acceptat secure eum absoluat. Talis etiã erit viaticoreficiendus 7 ante mortem oleo iniungẽdus 7 amicorũ orationibus 7 elemosinis adiuuãdus. vt in. d. c. ab infirmis.

Si vero talis infirmus infirmitate oppressus loquelas amiserit vel in frenesim puerfus fuerit distingue. qz aut talis bene viuebat 7 vt fidelis xpian' singulis annis p̄fitebatur 7 se cõmunicabat 7 hmõi. licet sacramenta nõ poterit qz talia ex insperato acciderunt vel etiã si malus 7 obstinatus diu in peccatis pseuerauerit 7 a longo tẽpore nõ est p̄fessus petijt tamẽ sacerdotez pro p̄fessione 7 ostẽdit se omnia velle facere q̄ debuit. 7 de hoc dent testimoniũ qui eum audierunt 7 periculum est in mora. qz p̄tinuo creditur moriturus. in vtroqz casu talis p̄supponitur p̄tritus. Ideo alioquo de circũstantibus faciente pro eo p̄fessionem generalez sacerdos absoluat eum ab omnibus censuris casibus 7 peccatis. iniungens aliquid circũstantibus vel p̄sanguineis aut heredibus pro anima eius facienda si voluerint acceptare. Deinde proprius sacerdos ministrabit ei sacramentuz eucharistie licet nõ sit p̄fessus eo qz nõ potuit. xxvi. questio. vi. is. qui. Al' alius scõm Archi. e. q. cap. si p̄biter. Nisi timeretur de ei' expuisione vel vomitu. Idem videtur si quis a natiuitate amens fuerit. Nam talis potest baptizari. 7 ei in necessitate scilicet mortis articulo p̄stituto. scilicet corpus xpi dari vt notat glofa xxvi. qu. estione. vi. qui recedunt. Nõ aut ministrabit ei religiosus qz etiam in hoc articulo mortis hoc sacramentum ministrando sine licentia proprii sacerdotis incurreret excomunicationez papalem vt notat Pau. Joha. de legna. 7 Joh. de imo. in clem. religiosi de priuile. Extrema vero vnctio omnino talibus danda est etiã si nõ potuerint communicare. qz licet propter frenesim nõ pmitterent se inungi potuerunt ligari 7 sibi violẽter dari. secus aut de eo qui a multo tẽpore citra nõ p̄fessus e nõtozius peccator existens subito incurrit amentia vel loquelam pdidit nec prius vel postea ostendit signa p̄tritionis. Nãz talia sacramenta nõ debẽt dari nec

In ecclesiastica sepultura sepeliri
De absolutione quomodo
p̄fessor se habeat circa eas. Ca
pitulum secundum.

Acto superius qua
liter p̄fessor debeat
pniam iniungere re
stat p̄sequenter hic
declarare quomodo circa ab
solutionem peccatorū se debe
at habere. Ubi nota ante om
nia q̄ debet in tāto ministerio
se immunē ab omni crimine re
perire vt digne ⁊ salubriter fa
ciat illud exercere. Nam vltima
modum sacerdotum crime. de
testabile est qui nō prius se ius
dicant ⁊ alios aligant de pe. di.
vi. §. sacerdos. quotiens enī sa
cerdos existens in mortali alio
quem absoluit totiens mortas
liter peccat. vt no. glo. e. dist. vi.
§. penul. super verbo 'iudicād'
⁊ archi. ibidem ⁊ habet in di
rec. e. ti. si tñ p̄teratur ⁊ dispo
nit p̄fiteri nō dicitur in morta
li. Iustificato igitur prius seip̄
so ⁊ iā integre audita peniten
tis p̄fessione ⁊ debita p̄nia im
posita ⁊ p̄fitens dicat se ex cor
de de omni dei ⁊ proximi offen
sa dolere ⁊ iniurias ei remitte
re ⁊ alterius famā ⁊ rem velle
restituere ⁊ pro iniurijs debite
satisfacere vt supra. c. p̄cedenti

tunc si p̄fitēs in articulo seu pi
culo mortis sit positus ab omi
bus censuris casibus ⁊ peccas
tis poterit p̄fessor eum absol
uere vt supra parte sc̄da. c. i. §.
vii. Si vero sanus fuerit ⁊ liga
tus reperitur aliqua excōicatis
one iudicis remittat euz ad ex
cōicatorē seu ad eius superio
rem ad quos de iure p̄tinet ab
solutio sc̄dm Rich. in. iiii. disti.
xviii. ar. ix. q. v.

Si aut̄ sit excōicatus excōicas
tione iuris absoluet eum ab ea
si p̄t modo infra scripto. si aut̄
nō p̄t remittat eum ad habē
tem auctoritatem absoluendi n̄
absoluet eum a peccatis prius
q̄z fuerit absolutus ab excōica
tione. qz excōicatus maiori seu
minori excōicatione nō est par
ticeps sacramentorum ecclesie
sc̄dm doc. Et no. p̄ Rich. in. iiii.
dist. xviii. ar. ix. q. iiii. ⁊ duran. in
sum. li. i. disti. iiii. q. xxv. Immo
si scienter maiori excōicatione
excōicatus absoluet a peccatis
priusquā ab excōicatione ean
dem incurrit excōicationem. Ii
cet quidā dicant p̄trarium. sed
prima opinio tutior est quaz te
nent Guil. Jo. de leg. ⁊ Joh. de
imo. in cle. religiosi. de p̄niis. §.
hoc etiā in direc. li. i. c. ij. §. ciii.
Secus aut̄ si ignoranter absol

uat. Si x̄o nō sit ex̄cōicat⁹ sed
 h̄z aliquos casus vel pctā supe
 riori reseruatā. tunc s̄m t̄ho. et
 duran. in sum. d̄z eū absoluere
 ab his a quib⁹ pōt. Deinde re
 mittere eū ad superiorē de re
 siduo absoluendū informando
 penitentē q̄ illa pctā a quibus
 ip̄e nō potuit eū absoluere p̄fi
 teat ep̄o vel ei⁹ vicario ⁊ faci
 at se ab eis absolui nec per hoc
 dic̄f cōfessio diuisa q̄ integre
 p̄fitetur p̄mo ⁊ absoluens sc̄do
 p̄firmat ⁊ proficiat q̄d inceptū
 erat vel si p̄fessus persona sim
 plex fuerit vadat ip̄e p̄fessor si
 pōt ad ep̄m pro auctoritate ob
 tinenda. Aut si p̄fitentem mit
 tit de eius licētia illa pctā ince
 dula quā ip̄emet penitēs por
 tet ep̄o vel eius vicario scribat
 sub hac forma vel simili videli
 cet. Latorē vel latricē p̄nitium
 pro homicidio vel incestu in ta
 li gradu cōmissio absoluendum
 p̄nitati v̄re trāsmitto vt b̄nfi
 ciū absolutionis impendēdo et
 salutarē p̄niam iniungēdo ip̄m
 sancte ecclesie recōciliētis. Et
 p̄fessor cautū ip̄m reddat ne il
 lā cedulā alteri legēdā tradat.
 ⁊ si ep̄us remittat eū ad p̄fesso
 rē p̄pius auctoritate absoluēduz
 tūc absoluat eū integre ⁊ om̄i
 sis pctis imponēdo illi p̄niam

solū p̄ illo pctō p̄ quo p̄us nō
 imposuerat. At ille si nō h̄z ca
 sus reseruatū. v̄l etiā si h̄z ⁊ ip
 se p̄fessor ab oib⁹ absoluere pōt
 libere absoluat eum modo in
 fra scripto.

De forā absolutionis a pctis
 Circa absolutionem
 p̄sideranda est forā
 debita v̄l p̄p̄a ⁊ cō
 pletina vbi nota q̄
 sicut q̄dlibet sacramentū h̄z su
 am p̄p̄iā formā ita etiā sacra
 mentuz p̄nie q̄ est ista. s. ego te
 absoluo. ⁊ importat ego te ab
 soluo. i. sacramentū v̄l m̄steriū
 absolutionis tibi impēdo v̄l cō
 fero. nō aut̄ importat vt q̄dam
 dicūt ⁊ male. Ego te absoluo. i.
 absolutuz te oñdo q̄ se q̄ref. ex
 hoc q̄ in sacramētis noue legē
 nō esset nisi ostēso vel significa
 tio q̄d est falsuz eo q̄ sacramē
 ta noue legis nō solū figurant
 ⁊ significāt sicut sacramēta legē
 veteris s̄z etiā efficiūt q̄d figu
 rāt. Unde sacerdos x̄tute cla
 uiū absoluit a culpa mortali nō
 p̄ncipaliter s̄z vt instrumētum
 disponens ad infusionē gr̄e tm̄
 per quaz fit remissio culpe. Ab
 soluit etiam a pena non eter
 nali que cum sit infinita ⁊ inse
 parabilis a culpa nō pōt remit
 ti nisi a x̄tute seu potētia īf̄ni

ta et ab eo a quo remittitur culpa
 sed a temporalis sic. Nam cum p[ro]p[ri]o
 tione pena eterna commutetur, i
 temporalis hic vel in purgato
 rio soluenda de illa pena tempo
 rali cuius homo debitor remanet
 hic vel in purgatorio ut pre
 dixi soluenda virtute clauium a
 liqua pars non tota diminuitur
 scdm Alex. de al. iiii. pte sum. q
 clxxxix. et tho. in. iiii. sen. vi. xviii.
 ar. iii. Sed quoniam alia est abso
 lutio a peccatis et alia ab exco[m]muni
 catione de his singulatim infra
 dicetur quo ad absolutionem a pec
 catis. Sciendum quod licet ut predi
 xi de substantia forme sint tantum
 hec verba. Ego te absoluo. expro
 fis illis super quibus absolutio de
 terminatur. scilicet a peccatis. De peccato
 vero que permittitur. et reliqua
 que subsequuntur non sunt de neces
 sitate sed tantum congrue et lauda
 biliter apponuntur. Postquam igitur
 tur penitens integre omnia pecca
 ta sua confessus fuerit et prout re
 quiratur pro futuro tempore be
 ne dispositus ut supra permissa
 a sacerdote oratione. Misereatur
 tui omnipotens deus et dimissis
 omnibus peccatis tuis producat te
 ad vitam eternam Amen.
 Indulgentiam et absolutionem om
 nium peccatorum tuorum tribuat
 tibi omnipotens et misericors deus

minus Amen. Libere et sine con
 ditione absoluat eum. Nam cum
 p[ro]p[ri]o absolutus. non esset sim
 pliciter absolutus. extra de reg
 iure. Actus. li. vi. et dicat. Dominus
 noster iesus christus qui te creauit
 et redemit te absoluat. Et ego
 autoritate ipsius qua fungor
 quantum possum et debeo absol
 uo te ab omni vinculo exco[m]muni
 cationis minoris si teneris et restis
 tuo te sanctis sacramentis eccle
 sie si indiges. Iterum absoluo te
 ab omnibus peccatis tuis confessis.
 et oblitis mortalibus et veniali
 bus et circumstantiis eorum. Quod
 factio domini nostri iesu christi et omnia bona que
 fecisti et facturus es et aduersa
 que sustinueris et sustinebis sint
 tibi in penam et remissionem pec
 catorum tuorum et in augmentum
 diuine gratie. In nomine patris
 et filii et spiritus sancti Amen.

Quando satis factio debet
 precedere absolutionem.

Ante tantum aliqui casus
 in quibus ante satisfac
 tionem nullatenus
 penitens est absolu
 dus nec in vita nec in morte ni
 si prius satisfaciat vel ydonee ca
 ueat pro iniurijs vel danis et ma
 le ablatis quorum prius est de ex

comunicatis vt infra dicitur. Secūsus est de vsurarijs manifestis dicit enī vsurarius manifestus p̄ euidentiā facti. puta q̄a mensam paratā tenet ad vsuras vel q̄ de hoc in iure p̄fessus est vel p̄uictus vel si sint d̄ hoc argumenta cū fama. sola autē fama nō sufficit vt no. glo. in. c. vsurarum. de vsuris. li. vi. super verbo manifestos. tales enī vsurarij manifesti nec ad p̄fessionē nec ad sepulturā recipi debent licet dicāt se velle restituere v̄l etiam in vltima volūtate mandent de vsuris satis fieri sed oportet q̄ de ip̄is vel fuerit put patient facultates eorū plenarie satisfactū. vel illis quib⁹ faciēda est restitutio si p̄ito sint ip̄i aut alij qui eis possint acq̄rere vel eis absentib⁹ loci ordinarīo vel vices ei⁹ gerētī. Aut de cauo Archip̄s bitero vel ab bati q̄ alias iurisdictionē h̄z in sp̄ualibus de p̄suetudine. Aut rectori prochie. ip̄ius vsurarij v̄l eius cui d̄z fieri restitutio corā aliquib⁹ fide dignis aut seruo publico. i. tabellioni de ip̄i⁹ ordinarīj aut p̄dictorū mādato d̄ restituitio ydonee sit cantum dando. s. pignora vel fideiussores si p̄nt alias sufficit cautio iuratoria. Et si vsurarū quanti

tas sit manifesta illa sp̄ in p̄fessione exp̄matur. Alioquin moderanda erit arbitrio recipientis. Ip̄e tñ si scienter minorem quam verisimilr̄ creditur modetur. ad restitutionem residui tenetur. Alias nullus d̄z inter esse eorum testamētis. aut eos ad ecclesiasticā sepulturaz seu p̄fessionem admittere v̄l absoluerē vt in. c. quāquā. de vsuris li. vi. Si igit̄ vsurarius debite cupit satisfacere ad hoc vt eire p̄ctm̄ remittat quattuor obseruare debet. Primo si habz pecuniā vnde restituere valeat priusquā moriat̄ p̄ seipm̄ v̄l p̄ fidelem amicū restitutioni illam exponat. Secūdo faciat publice proponi edictum in locis a quorū incolis sunt ex torte v̄sure quod om̄s veniāt ⁊ si aliq̄ appareāt quib⁹ fides sit adhibenda p̄us alias potius illis restituat̄ quā pauperibus. erogetur vt notat. glo. ibidē sup̄ verbo satisfieri. Tertio si aliqd̄ de fuerit p̄ cautionem ydoneā suppleat vt. s. Quarto si vsurarius habet aliqua instrumēta v̄l scripta ex tunc ea casset p̄ publicū instrumētuz vel redigat ad verbitum veritatis.

De forma absolutionis ab excommunicatione.

Uo ad absolutionē
ab excōmunicatio-
ne. Sciendū qđ du-
plex est excōicatio.

scz iuris 7 hominis. Ab excōi-
catione iuris maiori seu mino-
ri 7 regulariter ep̄us subditos
suos. 7 plati exempti sibi subdi-
tos absolvere p̄nt. nisi papa ab-
solutionem sibi referuauerit ex
de sen. excō. nupt. vel etiā sede
vacante. capitulum aut ille ad
quem ep̄alis iurisdictio pertinet
ex de ma. 7 obe. capit. ij. li. vi. Et
sn̄a vero hoīs nō pōt absolue-
re nisi qui eā tulit vel eius suc-
cessor: si h̄z eandē iurisdictionē
sup excōicatum quā ip̄e qui tu-
lit habuit. ij. q. iiii. si ep̄us. ij. vel
etiā superior scđm Rich. in. iiii.
cum tñ alia sit excōicatio perti-
nens ad forū p̄tentiosus 7 alia
ptinens ad forū penitentialem
Sciendū qđ a prima absolvere
pōt etiā nō sacerdos. ex de sen-
ten. excō. cū illorū. 7. c. canonica
7 de p̄sue. quanto. Nā absolue-
re potius est iurisdictionis quaz
ordinis. ij. q. i. nemo. solēnia tam̄
absolutionis sicut dicere orati-
ones cū stola psalmus penitēti-
alem 7 in ecclesiā introducere
est ordinis 7 officij de excels. pre-
la. c. fi. 7 de sen. excō. nup. Ab il-
la vero q̄ procedit ex vi clauis

solus sacerdos absolvere potest
Ip̄e. tñ de pu. 7 Jo. sup decreta
lem Et nobis extra de sen. excō
clarius dicūt. s. qđ ois superior e-
tiam nō sacerdos h̄ns ptātem
excōicandi h̄z etiā 7 absoluēdi
quātum ad restitutionem excō-
municatū ad actus legitimos
habilem 7 cōmunioni fidelium
sed quātum ad tollendū culpaz
ratione criminis vel p̄tumacie
p̄tracte requirit absolutio sac̄-
dotis. Con. Rich. in. iiii. di. xvij
ar. x. q. iiii. vbi dicit qđ in prima
excōicatione nō est necessarius
qđ absoluēdus dicat p̄cise absol-
uo te. sed sufficit dicere reuoco
relaxo 7 hmōi verba. In illa ve-
ro que fit ex vi clauis in foro
p̄scientie debet sacerdos dice-
re. Ego te absoluo. Joh. an. sup
verbo reuocationem. extra de
his que vi metus ve causa. ca. i
libro sexto. Circa hoc tripliciter
distinguit 7 soluit vide ibi. Li-
gatus tamē pluribus sentētis
vl̄ vna ex diuersis causis si vult
vere absolui debet exprimere
omnem sententiam 7 causam.
7 sic vna absolutio sufficit ad
plures excōmunicationes tol-
lendas aliter nō teneret absolu-
tio quia p̄ surreptionem obtē-
ta eēt extra de sen. excō. officij.
7 de hoc dicit clari. Rich. vbi

supra. ar. iiii. q. x. regulariter igitur in absolutione ab excoicatione maiori quattuor obseruanda sunt. Primum est vt excoicatus in omni casu ante q̄z absoluat iuret stare mandatis ecclesie vel ipius absoluētis siue q̄ parebit iuri. Et licet ho. dixerit iuramentū esse de substantia absolutionis tñ p̄trariū tenet cōmunis opinio. Unde si omitatur qđ fieri nō dz tenet nihilominus absolutio. ex. e. Lū de fideres. Et dñs And. de bu. ibi dem. Con. Boff. z. xx. de pueris an debeāt iurare relinquē arbitrio absoluētis. Scđm est q̄ si quis excoicatus est pro noxia offensa in proximū nō absoluat nisi p̄us satisfecerit et expte p̄mo. qđ p̄sertim obtinet quādo hoc in iure exp̄sse cautū reperitur. Alias si nō pōt debz absolui recepta ab eo ydonea cautione q̄ satis faciet si ad piguiorem fortunā puenerit. idē dico si pro p̄tūmācia aut offensa dubia erat excoicatus q̄ silr sufficit cautio iuratoria vbi nulle expense petūtur vt ibi z in. c. Doardus extra de solu. Absolutio enī negāda nō est. xxvi. q. vi. Si p̄biter. Tertium est qđ absoluat p̄ euz q̄ tulit sniam v̄l superiorem suū v̄l alium cui cō

missa fuerit auctoritas absoluedi debita forma seruata. Sic absoluens enī excoicatum virgis v̄l corrigijs scapulas nudas hñtem verberabit dicēdo psalmm. Misere me deus vel aliū penitentialē cū Gloria patri. pcutiendo semel in quolibz versu. postea dicat. kyriel. xp̄el. Pater n̄. x. Et ne nos iducas x. Saluum fac seruū tuuz. Rñs deat. Deus me sperantē in te x. Nihil proficiat inimicus in eo. Rñs deat. Et filius iniquitatis non opponat nocere ei. x. Esto ei dñe turris fortitudinis. R̄spōdeat. Et facie inimici. x. Dñe exaudi oronem meā. Rñs deat. Et clamor meus ad te veniat. x. Dñs vobiscum. R̄spōdeat. Et cum spū tuo.

Oratio.

Deus cui propriū est misereri semper z p̄cere suscipe deprecationem nostram z hunc famulum tuum quem ex communicationis cathena constringit miseratio tue pietatis absoluat. P̄ter xpm̄ dñm n̄z. a. xi. q. iii. cū aliqs. Quartū est qđ absoluto fiat mādāta iusta z rōnabilia alias appellare possēt ex de pac. capit. finali. Er̄t

autem ei precipue iniungendum
quod de cetero non faciat contra eius
canonem propter quem erat ex-
coicatus. ut incendiario quod nun-
quam incendat percussori clericum quod
nunquam percutiat et homicidium. xlii. q.
ultima pessimam. Aliquando eti-
am requiritur cautio quod de cetero
talia non faciat. extra de sent.
exco. Graues. Sed si appareat
sententia iniusta nullum mandatum fi-
at absolutio.

In absoluteione autem ab excoi-
catione minori non requiritur hec
solemnitas extra eodem titulo. Dup-
In maiori vero licet sine causa
omitti non debeat. tamen si omitta-
tur absolutio valet. Nam cum quis
possit simplici verbo excoicari.
ita et simplici verbo potest absolui
ut sentiunt. Tho. et Richardus.
vbi supra. et fere omnes doctores
licet. Hostiensis dicat pertrarium
Immo etiam quo ad ecclesiam va-
let videlicet absolutio siue iusta
sit siue iniusta. l. di. poteret. ex-
tra de reg. iur. cum sunt. lib. vi.
nisi fuerit ex causa falsa. puta si
absoluendus dicat se fatisse cif-
se vel iniuriam sibi remissam fu-
isse vel aliquid tale quod sit fal-
sum. quod sic iudex non intendit ab-
soluere. extra de offi. ordi. exp-
te. Potest etiam quis absens et
inuitus ab excoicatione absol-

ui secundum thomam et Richardum. vbi supra.
ar. x. q. i. et ii. Et intellige. Richardus.
quod quis potest absolui inuitus a sen-
tentia hominis non autem a sententia iuris
vide ibi.

Forma absoluteionis habentium indulgentiam plenariam. |
Rimo absoluendus di-
cat. Confiteor. Et pre-
missa a sacerdote oras-
tione. Ad. sereat tui et dominus ihesus
christus. Subiungat. Autoritate
dei et beatorum apostolorum. Petri
et Pauli. et sancte romane ec-
clesie inde commissa et tibi concessa.
Ego absoluo te ab omni sententia
excoicationis maioris vel mio-
ris suspensionis et interdicti. si te-
neris et restituo te unitati fide-
lium sanctis sacramentis ecclesie
Et eadem autoritate inde com-
missa. Ego absoluo te ab omnibus
peccatis tuis confessis et ritibus et obli-
tis. Item autoritate dei et bea-
torum apostolorum Petri et Pau-
li. et sancte romane ecclesie. et es-
tias autoritate domini nostri. Pe-
summi pontificis mihi in hac p-
te commissa et inquantum debeo et
possum si illa vice morieris ab-
soluo te ab omnibus penis tibi in
purgatorio debitibus propter cul-
pas et offensas quas contra deum
commisisti. et inquantum inde permit-
titur restituo te illi innocenti

in qua eras quā baptisat⁹ fuisti.
 Si nō ista vice nō morieris re
 seruo tibi plenariā indulgenti
 am tibi pcessaz a dño papa pro
 vltimo articulo mortis tue. In
 noie p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s̄s̄ci Amen

Interrogatiōes bti Anshel
 mi faciente infirmo morienti

Primo interrogare de
 bet. Si credit oīa que
 sunt fidei christiane.

Et r̄ndeat Credo. Secō si gau
 det se mori in fide christiana.

Et r̄ndeat Gaudeo. Tertio si
 recognoscit se deū multū offen
 disse. Et r̄ndeat Recognosco.

Quarto si dolet de omī dei of
 fensa. Et r̄ndeat Voleo. Qui
 to si proponit de cetero ab omī
 offensa pcti mortalis abstinere

Et r̄ndeat diuino auxilio me
 diate propono. Sexto si credit
 se meritis passionis xp̄i ⁊ nō p

p̄ris ad gloriam puenire. Et r̄n
 deat Credo. Vltimo debet si
 bi dici. Si occurrerit tibi inimi

cus dyabolus semp ei opponas
 merita passionis xp̄i.

Si quē peniteat scelerum
 culpamq̄ fateri.

↪ Aures clauigeri p̄sulis ā
 te velit.

↪ Non indignē docti prece
 pta libelli.

↪ Quicq̄ salutifere norma sit

ampla vie.

↪ Quis credet. vetus absco
 dit sua crimina chaym.

↪ Culpaz percusso fratre ne
 gavit Abel.

↪ Ex illo soboles italas Chai
 ma per oras.

↪ Creuit. ⁊ bos iter Bartho
 lomeus erat.

↪ Mūdanas contēpsit opes
 sub paupere diues.

↪ Francisco nec auū gaudet
 habere Chaim.

↪ Quod fratres dixit pater
 occidisse negalli.

↪ Ostendam culpaz dissimu
 lare nephas.

↪ Et quo cuiq̄ modo p̄stet
 delicta fateri.

↪ Si modo post ip̄m sidera
 crimen amet.

↪ Dixit vt hec. sacrū sibi cō
 ficisse volumen.

↪ P̄rgit nō parua scripta
 legenda mora.

↪ Turba coit. plenūq̄ sue si
 tibunda salutis.

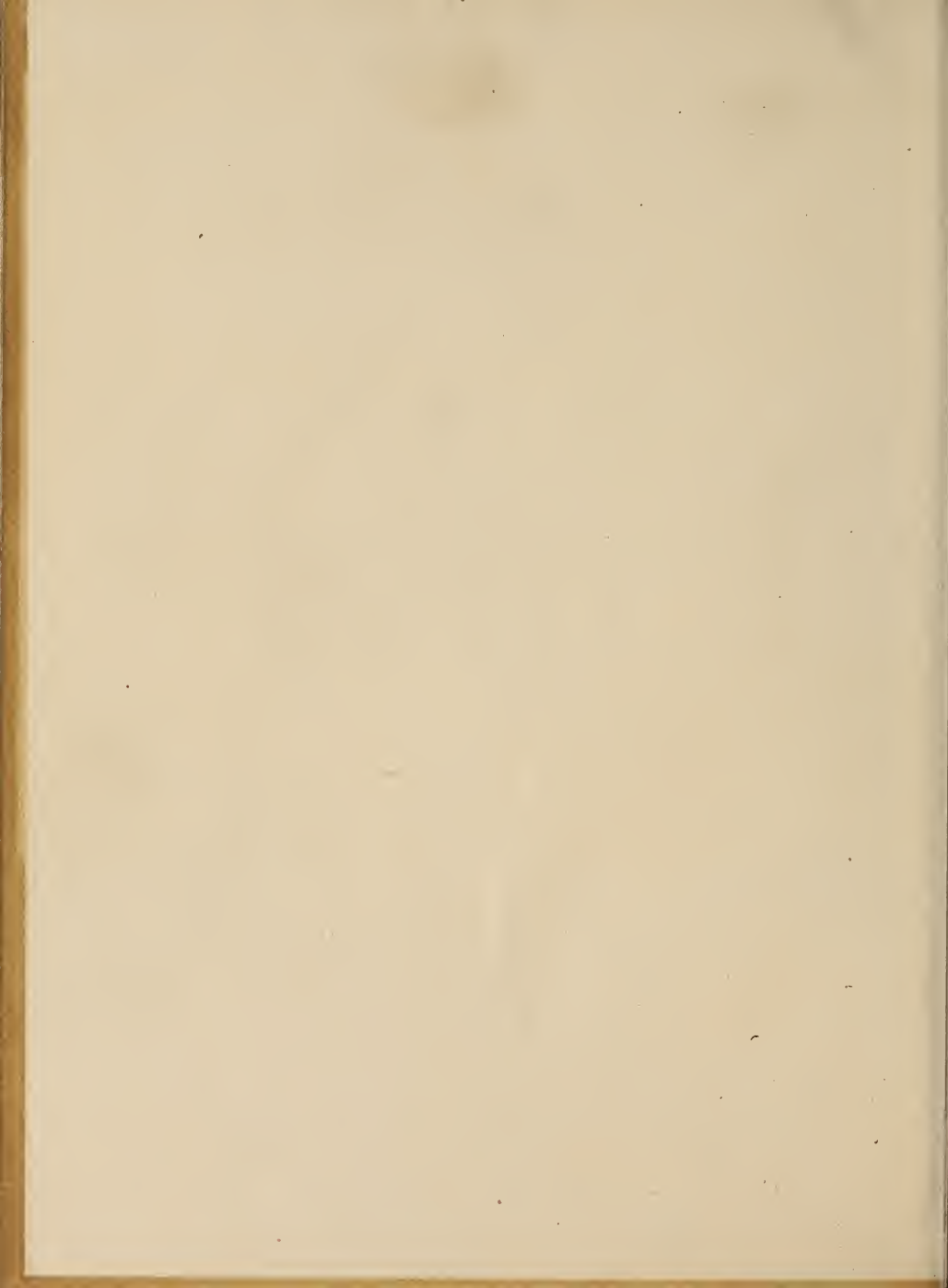
↪ Dignū te repetit Bartho
 lomee librum.

↪ Nec mora X̄p̄oferus popu
 lum coisse fidelem.

↪ Galdafer attenda protin⁹
 aure notat.

↪ Exsaturemus ait dignans
 dis agmina votis.

Nov. 1936

HEIDELBERG

HEINRICH KNOBLOCHTZER

BARTHOLOMÆUS DE CHAIMIS. Interrogatorium sive confessionale.
c. 1489.

Hain *2480; *B.M.C.*, part III, p. 670.

Printed with gothic type, in quarto form, in two columns, 35 lines to a column. It has 106 leaves, the last blank. The size

of a leaf is 192×138 mm., and the text in a column measures 132×45 mm. In modern green morocco binding.

THIS is one of the many penitential books that were popular among the clergy of the fourteenth and fifteenth centuries. It contains the canonical rules and decisions about the penances for the various sins. In some of these books the sins are treated in alphabetical order; in others, however, as in our volume, they are arranged in groups. The author of this particular *Confessional*, according to the opening lines, was a Franciscan friar in the monastery of Sancta Maria de Angelis, near Milan. The date of the composition of the work is not known. Christopher Valdarfer at Milan printed it for the first time in 1474; and during the next quarter century it was reprinted by a number of printers.

Heinrich Knoblochtzer, who produced this edition, was active at Heidelberg from 1489 till 1491, publishing there about a score of volumes. Originally he started his career at Strassburg in 1476. He printed mostly popular books, some in the vernacular — a preference which he followed even in the University town of Heidelberg.

Bought in June 1935.

